Wall Street și Revoluția Bolșevică

ANTONY C. SUTTON

ANACRONIC

ANTONY C. SUTTON

Wall Street și Revoluția Bolșevică

Traducere din limba engleză
de Costel Stăvărache

Prefață
de Ninel Ganea

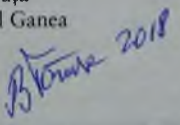

ANACRONIC

Editura Anacronic
Domneşti, România
www.anacronic.ro

Antony C. Sutton
Wall Street and the Bolshevik Revolution

© Editura Anacronic, 2017
pentru prezenta versiune în limba română

Ilustraţie copertă:
Tudor Codre

Tiparul executat de Artprint
Bucureşti, România

ISBN 978-606-94128-7-9

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
SUTTON, ANTONY C.
Wall Street şi Revoluţia Bolşevică / Antony C. Sutton ; trad. din lb. engleză de Costel Stăvărache ; pref. de Ninel Ganea. - Domneşti : Anacronic, 2017
ISBN 978-606-94128-7-9

I. Stăvărache, Costel (trad.)
II. Ganea, Ninel (pref.)

"DEE-LIGHTED!"

Acelor libertarieni ruşi necunoscuţi,
cunoscuţi sub numele Verzii,
care au luptat, în 1919, atât împotriva Roşilor,
cât şi împotriva Albilor pentru o Rusie liberă.

Prefață
O istorie inconfortabilă

Am aflat că istoria se scrie, de fapt, nu în termenii celor întâmplate, ci în termenii celor ce ar fi trebuit să se întâmple potrivit diferitelor „linii de partid" [...].
—George Orwell

Pentru a face libertatea să dispară, mai întâi trebuie suprimată diseminarea adevărului, obișnuia să spună profesorul Sutton. În secolul trecut, adevărul nu a prisosit, chiar și în ceea ce s-a numit lumea liberă. Scriitorii care vorbeau, de pildă, despre mizeria totalitară, crimele și lagărele comuniste, erau marginalizați, contestați sau, pur și simplu, ignorați. Soarta lui Orwell și Panait Istrati este simptomatică. Mult mai comode și mai bine primite de mediul academic, bancar și cultural erau reportajele glorioase despre miracolul sovietic, publicate în ziarele prestigioase ale Occidentului[1]. A trebuit să treacă suficient de mult timp până când amploarea și profunzimea catastrofei provocate de bolșevici să fie acceptate, deși până astăzi se mai pot întâlni edulcorări și reevaluări. Și, pe urmele lui Sutton, ar putea fi deschisă o întreagă discuție dacă această acceptare a răului comunist a fost făcută sub presiunea dezvăluirilor sau din nevoia de a consolida, prin opoziție, un partener dialectic. Desigur că fenomenul nu s-a limitat doar la negarea crimelor comise de comuniștii ruși, ci a țintit întregul demers global-colectivist[2].

[1] Will Durant, jurnalist al *New York Times* a primit, în anul 1932, premiul Pulitzer pentru seria de reportaje glorioase din URSS despre realizările staliniste.
[2] Vezi, de pildă, scrierile lui Pierre Ryckmans despre China, scrise sub pseudonimul

Calea cea mai insidioasă de a suprima adevărul este acoperirea lui sub o mulțime de fapte irelevante și multe, nesfârșite minciuni, rostogolite *ad nauseam*. Din acest punct de vedere, Antony Sutton mărturisea că, pentru cercetările sale istorice privind legătura dintre sistemul bancar apusean și încarnările totalitare ale secolului al XX-lea, „a fost persecutat, dar nu penalizat legal". Opera sa impresionantă, tulburătoare, cu adevărat iconoclastă, demolatoare de presupoziții și lozinci bine întipărite, blindată exclusiv cu documente oficiale, imbatabile, a fost trecută cu vederea, ignorată, dar niciodată contestată.

Ceea ce făcea și încă face inacceptabile cărțile sale, ceea ce demonstra fără putință de tăgadă Sutton era ilustrarea complicității criminale pe care „establishmentul anglo-saxon" a avut-o, atât cu Revoluția Bolșevică, cât și în consolidarea puterii comuniste de-a lungul timpului, prin ajutoare financiare, militare, tehnologice și logistice.

Trilogia *Western Technology and Soviet Economic Development*, publicată între 1968 și 1973, descria în detaliu sprijiinul obținut de comuniștii ruși în crearea unei economii cât de cât funcționale, iar *Wall Street și Revoluția Bolșevică* (1974), apărută astăzi și în ediția română, documenta intervenția indispensabilă a bancherilor americani în triumful lui Lenin&co. asupra guvernului provizoriu și, mai apoi, în Războiul Civil.

Așadar, nu e vreo surpriză de ce Sutton a fost boicotat, iar numele său este astăzi încă prea puțin cunoscut. Deprinși a gândi în opoziții binare, mai mult sau mai puțin marxiste (capitalism-comunism, revoluționari-bancheri etc.), lucrările sale spulberă toate aceste distincții false și contestă argumentat un întreg mod ideologic de a vedea lumea. După ce parcurgi cărțile lui, nu îți ia mult timp până când realizezi că aproape tot ceea ce ai fost învățat despre trecutul recent este falsificat sau, în cel mai bun caz, denaturat. Însuși Sutton, fost profesor la California State University și cercetător la Hoover Institute al Stanford University, declara tăios, într-o conferință, că în universități se studiază aproape numai minciuni, nesusținute de dovezi. „Este istoria establishmentului, istoria oficială, care domină manualele istorice, editurile importante, media și rafturile bibliotecilor. Linia oficială presupune

---

Simon Leys pentru a evita distrugerea reputației de către cercurile maoiste occidentale.

întotdeauna că evenimente precum războaiele, revoluțiile, scandalurile, asasinatele sunt, într-o măsură mai mare sau mică, rezultatul unor evenimente fără legătură între ele. Prin definiție, ele nu pot fi NICIODATĂ opera unor conspirații, nu pot apărea din acțiunea planificată și premeditată a unor grupuri."

Sutton nu a basculat în direcția opusă, a unui (*horribile dictu*) conspiraționism ieftin, garnisit cu teorii abracadabrabante[3] care ating realitatea, câteodată, doar întâmplător. Din postura unui profesor universitar cu experiență, el avertiza asupra meticulozității și probității de care trebuie să dea dovadă un istoric serios. În opinia sa, cercetătorul modern trebuie întotdeauna să se bazeze pe documente oficiale (necunoscute), pe declasificări, și doar atunci va avea speranța că va putea schimba versiunea acceptată a trecutului. Și din acest punct de vedere, lucrările sale sunt aproape un unicat în peisajul istoric contemporan, deoarece se bazează exclusiv pe surse primare: arhive de stat, acte bancare, memorii[4]. Mai mult, spunea Sutton, istoricul trebuie să se asigure că tot ceea ce publică este în întregime exact, altfel va fi complet decredibilizat pentru cea mai mică greșeală. „Bătălia pentru adevăr nu poarte fi câștigată decât prin fapte" a rămas, până la final, crezul său profesional.

Lumea academică, mereu „interesată să promoveze colectivismul", nu l-a iertat pentru curajul de care a dat dovată. „Am fost forțat să plec de la două universități (UCLA și Stanford), mi-a fost refuzat profesoratul la Cal State Los Angeles. De fiecare dată când scriu ceva, se pare că lezez persoane sus-puse și sunt aruncat în gura lupilor", spunea Sutton într-un interviu[5]. După ce a publicat *National Suicide: Military Aid to the Soviet Union*, republicată mai târziu cu titlul *The Best Enemy Money Can Buy*, Hoover Institute l-a concediat, sub pretextul că informațiile prezentate nu erau publice și că a plagiat propria carte aflată în pregătire la Hoover, deși documentele în discuție erau declasificate, accesibile legal

[3] Vezi, de pildă, apendixul din prezentul volum dedicat legăturii dintre bancherii evrei și Revoluția Bolșevică.

[4] Pentru o discuție relevantă despre cum se scrie istoria, vezi eseul Margaritei Nelipa despre moartea Țarului Alexandru al III-lea, accesibil la http://www.oocities.org/mushkah/AlexanderIIIDeath.html. De altfel, seria de monografii ale autorei dedicate Țarului Alexandru al III-lea, Țareviciului Alexei și lui Rasputin sunt scrise aproape exclusiv pe baza documentelor primare, ceea ce explică și reputația autoarei.

[5] „An interview with Antony C. Sutton, Researcher Emeritus", Kris Millegan, Little Red Hen, 1999.

oricărei persoane interesate, iar ideea de plagiat nu putea fi luată în considerare, câtă vreme tocmai editura solicitase explicit scoaterea acelor pasaje din carte.

Glenn Campbell, directorul Institutului și cel care ulterior va deveni consilier pe politică externă al președintelui Ronald Reagan, l-a numit „o problemă", l-a declarat „persona non grata" și l-a amenințat că nu va supraviețui. La rândul său, celebrul publicist neoconservator William Buckley l-a etichetat drept „ticălos (*jerk*)". Au existat chiar și încercări de a-l decredibiliza prin asocierea sa cu mișcările de extremă-dreapta, dar, cum nu exista absolut nimic concret, această tentativă a fost abandonată[6].

Iritante pentru status-quo și imposibil de contestat, cărțile sale au fost, înainte de explozia internetului, practic intruvabile. *Wall Street and Soviet Technology*, de exemplu, a stat în tipar 31 de ani, cu tiraje confidențiale, doar pentru simplul motiv că dispariția ei oficială de pe piață ar fi însemnat un transfer al drepturilor de proprietate către autor. Drept urmare, Stanford University s-a mulțumit să scoată un număr redus de exemplare în fiecare an, de negăsit pe piață sau în biblioteci. *Wall Street și Revoluția Bolșevică* era, la apariție, după cum mărturisea profesorul Sutton, pe locul întâi în cea mai importantă revistă de recenzii, dar, în fapt, foarte puține librarii aveau cartea.

Trebuie amintit totuși că ideilee sale au primit și recunoașteri oficiale. Parțiale, marginale, aproape spuse în șoaptă, aruncate printre note de subsol. Richard Pipes, fost profesor la Harvard și unul dintre cei mai respectați specialiști în istoria Rusiei, scria în cartea sa *Survival Is Not Enough: Soviet Realities and America's Future*: „În cele trei volume detaliate privind achiziția sovietică de echipament și tehnologie vestică, Sutton ajunge la concluzii incomode pentru oamenii de afaceri și pentru economiști. Din acest motiv, opera sa este respinsă ca „extremă" sau, cel mai adesea, pur și simplu, ignorată". La rândul său, Zbigniew Brzezinski, politolog și figură dominantă a Comisiei Trilaterale, confirmă explicit teza lui Sutton în cartea sa, *Between Two Ages: America's Role in The Technotronic Era*. „Pentru dovezi impresionante privind implicarea apuseană în prima fază a creșterii economice sovietice, vezi lucrarea lui Antony C. Sutton, *Western Technology and Soviet*

[6] Ibidem.

Economic Development, care susține că dezvoltarea economică sovietică între 1917 și 1930 a fost dependentă hotărâtor de ajutorul tehnic vestic, iar cel puțin 95% din industria rusească a beneficiat de acest ajutor."

Dar cine era, până la urmă, acest personaj incomod care a pus pe jar, prin cărțile sale, un întreg sistem politic-economic-intelectual?

O viață dedicată adevărului

Antony Sutton a fost o persoană discretă, în special în ceea ce privește biografia sa. Îi displăcea publicitatea și nici nu era avid de interacțiuni sociale. Prefera să studieze arhivele și să descopere acele documente care luminau istoria.

S-a născut în 1925, la Londra, într-o familie de ingineri cu tradiție în domeniile tehnice. După studii primare solide, între anii 1936 și 1941, la colegiul Bishopshalt Grammar School, situat în proximitatea Londrei, Sutton se angajează pentru doi ani într-o companie specializată în producerea oțelului, după care este recrutat în armată. Participă la debarcarea din Normandia, iar mai târziu ajunge cu trupele aliate în Germania, unde ia parte la un program de denazificare la Universitatea din Göttingen. Întors în Albion, în toamna anului 1947, Sutton se înscrie la Universitatea din Southampton, unde obține titlul de doctor în economie, patru ani mai târziu. Dezgustat de naționalizările guvernului britanic, în 1953, decide să emigreze în Canada, unde ocupă poziții importante în companii care activau în industria metalurgică și extractivă, iar patru ani mai târziu se stabilește în SUA, cu o slujbă similară.

La sfârșitul anilor '50, după cum mărturisea chiar profesorul Sutton într-unul din puținele sale excursuri memorialistice, dobândise o experiență și o cunoaștere solidă a tehnologiei din cinci țări diferite, ceea ce îi permitea să fie foarte categoric în privința așa-zisului „avans" sovietic, acceptat dogmatic în Apus. De altfel, această „ciudățenie" teoretică – cum ar putea o economie comunistă, prin definiție supercentralizată, să inoveze – a generat interesul său academic pentru istoria și originile tehnologiei comuniste. Drept urmare, în anul 1959, se înscrie la UCLA, iar aici, în biblioteca universității, începe să descopere tot mai multe surse primare care îi confirmă ipoteza sa fundamentală, potrivit căreia industria bolșevică a fost construită și întreținută de companiile și guvernele

occidentale. O teză mult prea neliniștitoare, imposibil de digerat, atunci ca și astăzi, care i-a împiedicat, în bună măsură, susținerea doctoratului la UCLA, obținut totuși la altă universitate. În pofida acestui recul, un membru al comisiei de la UCLA îl „împinge" să devină profesor de economie la California State University, dar acolo va întâmpina aceeași presiune politică. „În toată experiența mea profesională, la compania Motorola, la UCLA sau Cal State, nu am întâlnit pe nimeni care să susțină că economia URSS este înapoiată sau stagnantă", avea să spună, mai târziu, Sutton.

Își continuă, pe cont propriu, inclusiv financiar, cercetările în arhivele Departamentului de Stat[7] pentru a dovedi ajutorul oferit bolșevicilor de către SUA și Marea Britanie. Primul manuscris al trilogiei sale este gata de a fi publicat în 1966, dar, după cum i-a declarat unul din cei mai importanți editori americani, Henry Regnery, „cartea nu este comercială". De fapt, concluzia volumului era devastatoare și, deci, inacceptabilă pentru consensul public: „Tehnologia sovietică este tehnologia vestică. Punct."

Cu toate acestea, Hoover Insitute, prin directorul adjunct Al Belmont, fost director al unei divizii importante din cadrul FBI, îi oferă posibilitatea de a-și continua cercetările în cadrul think-tankului de pe lângă Universitatea Stanford, iar Sutton acceptă. Ultimul volum este gata de a fi publicat în 1971, dar apariția sa este întârziată inexplicabil timp de un an. Motivul îl reprezenta subiectul foarte specific al cărții, transferurile de tehnologie americană către URSS, într-un context politic inflamabil cum era Războiul din Vietnam.

De aici și până la expulzarea de la Hoover și din lumea academică nu a mai fost decât un pas, realizat „de către oameni de tip CIA"[8]. Sutton și-a continuat munca de istoric și economist cu aceeași hotărâre, iar lucrările sale au fost publicate de edituri independente. A urmat o nouă trilogie dedicată bancherilor americani, *Wall Street și Revoluția Bolșevică* (1974), *Wall Street and FDR* (1975), *Wall Street and the Rise of Hitler* (1976), în care demonstra implicarea cvasitotală a bancherilor anglo-saxoni în proiectele

---

[7] Până în anul 1946, munca de informații a guvernului american era efectuată de Departamentul de Stat, astfel că materialele folosite de Sutton aveau o valoare istorică inegalabilă

[8] Antony Sutton *et.al.*, *Fleshing Out Skull & Bones: Investigations into America's Most Powerful Secret Society*, TrineDay LLC, Walterville, 2003

colectiviste ale secolului XX.

Chiar și în anonimitatea autoimpusă, profesorul Sutton nu a scăpat de hărțuirea establishmentului. Din când în când, spunea istoricul englez, la ușa mea apar reprezentanți ai agențiilor guvernamentale care îmi spun că sunt „greu de găsit"[9]. Fiscul american și-a făcut și el simțită prezența, deși situația financiară a profesorului era departe de a fi spectaculoasă, după cum singur declara.

„În termeni obișnuiți, materiali, m-am ratat. În termeni de descoperiri, cred că am avut succes. [...] Pe de altă parte, am scris 26 de cărți, am publicat mai multe newslettere șamd... dar cel mai important este că nu am renunțat la a spune adevărul. Și nu am cedat"[10], își descria Sutton cariera.

Până la finalul vieții, Sutton a rămas un optimist temperat, credincios în Dumnezeu, convins că sistemul actual, creat pe minciună și corupție, se va distruge, cu toate că nu întrevedea pe termen scurt altceva decât „haos și confuzie". Antony Sutton a trecut la cele veșnice neașteptat, în 2002, din cauze naturale, conform documentelor prezentate de medici.

Wall Street și Revoluția Bolșevică

Istoria căderii Imperiul Țarist, în februarie 1917, și a preluării puterii de către bolșevici, câteva luni mai târziu, a fost, pentru multă vreme, tributară explicațiilor standard furnizate de ideologia marxistă[11]. Prăbușirea catastrofală a ultimei autocrații ortodoxe era pusă pe seama condițiilor economice și sociale dezastruoase din Rusia începutului de secol al XX-lea[12]. Triumful comuniștilor în octombrie nu a fost nici el pe deplin explicat. O mână de fanatici, exilați la începuturile lui 1917 prin toate colțurile lumii, fără niciun

---

[9] „An interview with Antony C. Sutton, Researcher Emeritus".

[10] Ibidem.

[11] O lucrare recentă în canonul ideologic standard scrie Orlando Figes, *Revoluția Rusă, 1891-1924. Tragedia unui popor*, Editura Polirom, Iași, 2017. Pentru un scurt comentariu critic asupra lui Figes, vezi recenzia mea accesibilă la http://karamazov.ro/index.php/ce-citim/507-revoluia-rus.html. O schimbare de paradigmă semnificativă asupra Rusiei apare odată cu lucrările lui Dominic Lieven, *The Cambridge History of Russia: Volume 2, Imperial Russia, 1689-1917*, Cambridge University Press, Cambridge, 2006 și *Nicholas II: Emperor of All the Russias*, Pimlico, Londra, 1993.

[12] Pentru o perspectivă revizionistă, vezi Boris Ananich, „The Russian Economy and Banking System", în *The Cambridge History of Russia: Volume 2, Imperial Russia, 1689-1917*, Cambridge University Press, Cambridge, 2006.

fel de susținere populară seminificativă, a reușit, în mai puțin de un an, să ajungă la conducerea celui mai mare imperiu al lumii. Desigur că este doar un fel de a spune că Lenin&co. controlau într-adevăr Rusia. În afara celor două mari orașe, St. Petersburg și Moscova, unde erau bine organizați, bolșevicii se aflau sub asediul Albilor, al celor rămași credincioși țarului și al țăranilor. Până și Lenin recunoștea, în anul 1921, că sfârșitul revoluției este aproape. Dar, cu toate acestea, demența comunistă a continuat, iar până la Antony Sutton, și chiar și după, au lipsit explicațiile convingătoare pentru această improbabilă victorie.

De asemenea, este destul de familiară povestea călătoriei lui Lenin din Elveția în Rusia, sub patronajul armatei germane, dar prea puține alte detalii au fost oferite de istorici. Despre revenirea lui Troțki din SUA nu se pomenește aproape nimic în istoriile curente. Ori acești oameni, ca să luăm doar cele mai reprezentative exemple, nu erau niște anonimi, ci nihiliști cunoscuți serviciilor de informații, comuniști aflați în căutarea revoluției mondiale. Înainte de a ajunge în Statele Unite, Troțki, de pildă, a fost expulzat din Franța și Spania, iar pe drumul de întoarcere în Rusia a fost reținut de poliția canadiană tocmai deoarece era suspectat că va încerca să destabilizeze guvernul provizoriu rus. Cum a fost posibil voiajul revoluționarilor pribegi și instaurarea comunismului, în lipsa aparentă a unei susțineri financiare, demonstrează *Wall Street și Revoluția Bolșevică*.

Bref, establishmentul anglo-saxon a furnizat bani, recunoaștere oficială, tehnologie, arme, logistică și servicii de relații publice. Așadar, comuniștilor li s-a oferit aproape totul.

În 1917, de pildă, Lenin îi recomanda Angelicăi Balabanoff, responsabilă de Internaționala Comunistă din Stockholm, să cheltuiască fără scrupule financiare pentru agenția de (dez)informații de acolo. „Avem fonduri suficiente la dispoziție", o asigura părintele revoluției. Înainte de a se îmbarca spre Rusia, Troțki trăia pe picior mare în New York. Deși nu avea nicio sursă de venit consistentă, avea la dispoziție o limuzină cu șofer, un apartament excelent și ajuta cu bani revoluționarii ruși. Ba mai mult, în momentul în care a fost reținut de poliția canadiană, în aprilie 1917, avea asupra sa 10 000 de dolari. Toate sursele oficiale confirmă că Troțki a primit un pașaport american prin intermediul președintelui Woodrow Wilson, iar eliberarea sa din custodia canadiană s-a realizat la

presiunile guvernului britanic. Și după „luna de miere" relațiile au rămas mai mult decât prietenești, în pofida hărțuirilor de fațadă. În martie 1918, ambasadorul american în Rusia, David Francis, trimitea o telegramă la Washington, în care își informa superiorii: „Troțki dorește cinci ofițeri americani pentru a lucra în calitate de inspectori militari și mai solicită personal feroviar calificat plus echipamente."[13] La momentul acela, președintele Woodrow Wilson hotărâse deja, în mod oficial, ca SUA să se abțină de la orice intervenție în Revoluția Comunistă, ceea ce însemna, în practică, să nu intervină împotriva bolșevicilor.

În paralel cu toată această acrobație de imagine, oficialii administrației Wilson, în tandem cu reprezentanții Wall-Street, lucrau pentru recunoașterea legitimității guvernului sovietic. Consilierul președintelui Wilson, colonelul Edward M. House, recomanda suprimarea prin mijloace informale a articolelor din presa americană în care bolșevicii erau portretizați ca dușmani ai Americii, iar oficialii de frunte ai J.P. Morgan executau demersuri similare. „Forma de guvernământ sovietic este cea mai potrivită pentru poporul rus" îi scria lui Wilson, în octombrie 1918, William Saunders, directorul adjunct al Rezervelor Federale New York și președinte al American International Corporation (un vehicul de investiții al grupului J.P. Morgan și al familiei Rockefeller). De asemenea, Ivy Lee, fondatorul relațiilor publice și omul de PR al grupului Rockefeller, se străduia din răsputeri pentru a obține o îmbunătățire a imaginii sovieticilor în rândul opiniei publice americane.

Nu au lipsit nici ajutoarele directe, făcute în văzul lumii, fără stânjeneală, cum au fost cei un milion de dolari[14] oferiți bolșevicilor de William Boyce Thompson, președintele Rezervei Federale din New York, pentru a-și răspândi ideile în Germania și Austria. Același Thompson, împreună cu Thomas Lamont, unul dintre partenerii J.P. Morgan, au fost responsabili pentru palinodia cabinetului britanic condus de Lloyd George, inițial vehement antibolșevici, ulterior, în urma discuțiilor purtate cu cei doi bancheri, favorabili lui Lenin și Troțki.

Probele incriminatoare abundă în cartea lui Sutton, care aduce

[13] Antony C. Sutton, *Wall Street și Revoluția Bolșevică*, Editura Anacronic, Domnești, 2017.

[14] Echivalentul în zilele noastre, ținând cont de inflație, a aproximativ 20 de milioane de dolari.

exemplu după exemplu despre această monstruoasă coaliție. Paradoxal, poate, pentru cei deprinși cu falsele opoziții ale cărților de istorie și economie *mainstream*, nu era nimic nefiresc în acest mariaj al demiurgilor capitaliști cu titanii revoluției. Chiar în *Wall Street și Revoluția Bolșevică* se vorbește, în treacăt, este adevărat, dar nu mai puțin documentat, despre implicarea acelorași corporații și personaje în revoluția chineză a lui Sun Yat Sen[15], în Revoluția din Panama și în activitățile revoluționare mexicane ale lui Caranza și Villa.

În cartea de față, explicația lui Sutton pentru interesul neobișnuit al bancherilor în succesul bolșevismului ține spre distrugerea competiției. Rusia reprezenta, înainte de 1917, economia cu cea mai rapidă creștere economică din lume, cu o datorie externă mică, inflație practic inexistentă, datorată etalonului aur, și cu o economie inovativă. Potrivit lui Sutton, din punct de vedere tehnologic, Rusia se putea compara în acel moment cu orice țară din lume[16]. Așadar, era întrucâtva natural ca Wall-Street-ul să vadă un rival de temut în Imperiul Țarilor. Monopoliștii din SUA erau în căutarea unui monopol global și cel mai sigur monopol era un stat de tip sovietic.

Aici trebuie să luăm în considerare că acest ajutor dat mișcărilor revoluționare a debutat mai devreme, în timpul Războiului Ruso-Japonez și, mai apoi, în decursul Revoluției de la 1905. Jacob Schiff[17], partener al companiei Kuhn, Loeb&co., a fost chiar decorat de către guvernul japonez datorită contribuției financiare la succesul armatelor nipone. Schiff a mers până într-acolo încât s-a asigurat că prizonierii de război ruși primesc în detenție literatură revoluționară și subversivă, deoarece obiectivul său declarat era distrugerea monarhiei din cauza persecutării evreilor[18]. Din acest punct de vedere, cel de-al doilea apendice al cărții reprezintă în sine

---

[15] Informația pare să fi devenit banală, din moment ce până și un film recent, *1911*, finanțat de guvernul comunist chinez și menit să aniverseze centenarul revoluției chineze, discută într-o lumină pozitivă relația bancherilor anglo-saxoni cu Sun Yat Sen.

[16] Antony C. Sutton, *Western Technology and Soviet Economic Development, 1917-1930*, Hoover Institution Press, Stanford, 1968

[17] Gary Dean Best, „Financing a Foreign War: Jacob H. Schiff and Japan, 1904-05", American Jewish Historical Review, nr. 61, 1971/72.

[18] Pentru o discuție foarte nuanțată despre relațiile dintre evrei și ruși în timpul Vechiului Regim, vezi Alexander Soljenițîn, *Două secole împreună. Evreii și rușii înainte de revoluție*, Editura Univers, București, 2009.

o contribuție istorică majoră, pentru că respinge teoria conspirației evreiești, susținută în epocă, printre alții, de Winston Churchill, și subliniază rolul minor pe care bancherii cu origini iudaice l-au jucat în Revoluția din Octombrie, prin comparație cu oligarhia WASP. Ba mai mult, același Schiff, de pildă, s-a poziționat împotriva bolșevicilor în lunile tulburi ale anului 1917.

Spre sfârșitul vieții, odată cu publicarea volumului despre societatea secretă Skull&Bones, Sutton va avansa dincolo de explicația strict materialistă. Corporațiile bancare erau interesate să exploateze Rusia, au jucat un rol covârșitor în economia sovietică, au realizat planul cincinalului bolșevic, au ridicat fabrici și uzine după modelul celor din SUA, doar că mai mari, au negat fără rușine că în URSS există lagăre de muncă forțată, însă filosofia acestor acțiuni nu o reprezenta *stricto sensu* căutarea profitului, ci dialectica[19]. Vechea idee hegeliană, conform căreia istoria avansează prin conflicte (teză-antiteză), a luat forma unui proces controlat, în care adversarii sunt creați și manipulați de aceleași entități (bancare) spre realizarea unei utopii colectiviste. „Ceea ce ne diferențiază, pe voi, radicalii, și pe noi, cei care avem opinii opuse, nu este atât scopul, cât mijloacele", declara, în 1924, directorul American International Corporation, Otto H. Kahn, în fața unei adunări de socialiști americani.

La scară mai mică, această competiție dirijată este suficient de cunoscută în sistemele democratice parlamentare, unde, frecvent, companii sau personaje private stipendiază fără discriminare ideologică toate forțele politice relevante[20]. Sutton, de pildă, demonstrează implicarea acelorași cămătari care finanțau bolșevismul internațional în organizarea unor ligi anti-comuniste în SUA. Chiar și în cazul Războiului Civil din Rusia, el arată cum bancherii nu s-au ferit să dea o mână de ajutor forțelor conduse de Amiralul Kolceak, deși finanțarea, sub formă de împrumut în acel caz, era văzută mai degrabă ca o plasă de siguranță, în cazul în care

[19] O scurtă și folositoare investigație a rădăcinilor dialecticii dincolo de Hegel realizează James Kelley în *Anatomyzing Divinity: Studies in Science, Esotericism and Political Theology*, Trine Day, Walterville, 2011.

[20] Potrivit unor cercetători contemporani care au mers pe urmele furnizate de Antony Sutton, avem toate motivele să credem că dialectica manipulată continuă nestingherită și în zilele noastre. Vezi James Corbett, „The Great Decoupling: How the West is Engineering its Own Downfall", accesibil la https://www.corbettreport.com/the-great-decoupling-how-the-west-is-engineering-its-own-downfall/.

bolșevicii urmau să piardă disputa militară. Cu alte cuvinte, ca și în cazul unor credite obținute de guvernul țarist în timpul războiului, nu există nicio dovadă a unui colaboraționism ideologic sau de altă natură mai profundă.

În acest context, singura obiecție, minoră totuși, care s-ar putea aduce acestei capodopere istorice este presupoziția libertariană prin care autorul are tendința, uneori, să interpreteze evenimentele. De aici apare, cred, și lipsa de nuanțe asupra monarhiei țariste, văzută ca fiind la fel de coruptă ca și guvernele care au succedat-o, precum și lumina extrem de favorabilă în care sunt descrise Armatele Verzilor.

În loc de concluzie

După ultimele sale cercetări, Antony Sutton era de părere că întreaga istorie a ultimelor două secole trebuie rescrisă. E dificil, măcar și după ce parcurgi *Wall Street și Revoluția Bolșevică*, să contești acest punct de vedere. Cu precădere istoria secolului trecut ne-a fost prezentată ca o gigantică luptă între un (fals) bine și rău, între pseudo-alternative ireconciliabile, manipulate de aceiași eterni sforari. Pentru a depăși acest nivel precar de privitori ai umbrelor din peșteră și a încerca o terapie intelectuală, un prim început îl constituie aflarea adevărului istoric. Iar cartea profesorului Sutton are această calitate foarte greu de găsit în modernitate.

Ninel Ganea
București, iunie 2017

Prefața autorului

Încă din anii 1920, numeroase pamflete și articole, chiar unele cărți, au încercat să stabilească o legătură între „bancherii internaționali" și „revoluționarii bolșevici". Rareori aceste încercări s-au bazat pe dovezi solide și niciodată n-au fost argumentate în cadrul unei metodologii științifice. Firește, unele „dovezi" folosite în aceste încercări au fost frauduloase, unele au fost irelevante, multe altele nu pot fi verificate. Examinarea subiectului de către cercetătorii din mediul academic a fost evitată în mod deliberat. Probabil pentru că ipoteza contrazice distincția netă capitaliști versus comuniști (și oricine știe, desigur, că aceștia sunt dușmani ireconciliabili). În plus, pentru că s-au scris multe lucruri la limita absurdului pe această temă și o reputație academică poate fi ușor ridiculizată. Este un motiv suficient pentru a evita subiectul.

Din fericire, dosarul decimal al Departamentului de Stat, în particular secțiunea 861.00, conține o documentație extinsă asupra ipoteticei legături. Când dovezile din aceste documente oficiale sunt pusă laolaltă cu cele neoficiale din biografii, documente personale și istorii convenționale, de aici decurge o poveste cu adevărat fascinantă.

Descoperim că a existat o legătură între *unii* bancheri internaționali din New York și *mulți* revoluționari, inclusiv bolșevici. Acești domni din sistemul bancar – care sunt identificați aici – au avut o miză financiară și au susținut succesul Revoluției Bolșevice.

Cine, de ce – și pentru cât – reprezintă subiectul acestei cărți.

Antony C. Sutton
martie 1974

Capitolul 1
Actorii scenei revoluționare

Dragă dle Președinte:

Cred că forma sovietică de guvernare este cea mai potrivită pentru poporul rus [...].

—Scrisoare către președintele Woodrow Wilson (17 octombrie 1918) din partea lui William Lawrence Saunders, președinte, Ingersoll-Rand Corp.; director, American International Corp.; și președinte adjunct, Banca Rezervelor Federale din New York

Prima pagină a acestei cărți ilustrează un desen al caricaturistului Robert Minor[1] din 1911 pentru *St. Louis Post-Dispatch*. Minor, artist talentat și scriitor, a fost, în același timp, revoluționar bolșevic, fiind arestat în Rusia, în 1915, sub acuzația de subversiune, și ulterior finanțat de către finanțiști importanți de pe Wall Street. Caricatura lui Minor ilustrează un Karl Marx bărbos și radios, stând pe Wall Street cu *Socialismul* sub braț și acceptând felicitările starurilor financiare J.P. Morgan, George W. Perkins, partenerul lui Morgan, ale unui John D. Rockefeller infatuat, John D. Ryan de la National City Bank și Teddy Roosevelt – identificat în principal prin faimoșii săi dinți – în fundal. Wall Street este decorat cu steaguri roșii. Mulțimea care aplaudă și pălăriile din aer sugerează că Marx trebuie să fi fost o figură populară în districtul financiar din New York.

Visa Robert Minor? Dimpotrivă, vom vedea că Minor avea motive solide să reprezinte alianța entuziastă între Wall Street și

socialismul marxist. Personajele din caricatura lui Minor – Karl Marx (simbolizându-i pe viitorii revoluționari Lenin și Troțki), J.P. Morgan, John D. Rockefeller — și, firește, Robert Minor însuși, sunt, de asemenea, personaje principale în această carte.

Contradicțiile sugerate de caricatura lui Minor au fost măturate sub covorul istoriei pentru că nu se potrivesc spectrului conceptual acceptat al stângii și al dreptei politice. Bolșevicii sunt la capătul din stânga al spectrului politic, iar finanțiștii Wall Street la cel din dreapta; *prin urmare*, deducem că cele două grupuri nu au nimic în comun și orice alianță între ele este absurdă. Lucrurile care se opun acestui aranjament conceptual sunt respinse de obicei drept observații bizare sau erori nefericite. Istoria modernă prezintă o astfel de dualitate intrinsecă, iar dacă prea multe fapte inconfortabile au fost respinse și băgate sub preș, avem cu siguranță de-a face cu o istorie neadevărată.

Pe de altă parte, se poate observa că atât extrema stângă, cât și cea dreaptă a spectrului politic convențional sunt absolut colectiviste. Atât național-socialiștii (de exemplu, fasciștii), cât și socialiștii internaționaliști (de exemplu, comuniștii) recomandă sisteme politico-economice totalitare bazate pe putere politică nelimitată și coerciție individuală. Ambele sisteme solicită un control monopolist asupra societății. Dacă controlul industriilor reprezenta odată obiectivul lui J.P. Morgan și al lui J.D. Rockefeller, până la sfârșitul secolului al XIX-lea, cercurile de putere ale Wall Street au înțeles că modalitatea cea mai eficientă de a câștiga un monopol de neclintit era să „joace politic" și să facă societatea să lucreze pentru monopoliști – în numele binelui și al interesului public. Această strategie a fost detaliată în 1906 de Frederick C. Howe în lucrarea sa *Confessions of a Monopolist*[2]. Howe, să nu uităm, este și el un personaj în istoria Revoluției Bolșevice.

Prin urmare, o ambalare conceptuală alternativă a ideilor politice și a sistemelor politico-economice ar fi clasificarea în funcție de gradul de libertate individuală versus gradul de control politic centralizat. Într-o asemenea ierarhie, statul asistențial corporatist și socialismul sunt de aceeași parte a spectrului. Ca atare, vedem cum încercările de a obține controlul monopolist asupra societății pot avea etichete diferite, dar trăsături comune.

Prin urmare, o barieră în calea unei înțelegeri mature a istoriei recente este ideea că toți capitaliștii ar fi adversari de neînduplecat

ai tuturor marxiștilor și socialiștilor. Această idee eronată provine de la Karl Marx și i-a fost, fără îndoială, utilă scopurilor sale. În realitate, ideea este un nonsens. A existat o alianță continuă, deși ascunsă, între capitaliștii internaționali și socialiștii revoluționari internaționali – în interesul lor reciproc. Această alianță a fost trecută cu vederea pentru că istoricii – cu câteva excepții notabile – au o prejudecată inconștientă față de marxism și, prin urmare, nu văd posibilitatea unei asemenea alianțe. Cititorul cu o minte deschisă trebuie să țină seama de două lucruri: capitaliștii monopoliști sunt adversari puternici ai antreprenorilor de tip *laissez-faire*; și, având în vedere slăbiciunile planificării socialiste centralizate, statul socialist totalitar reprezintă piața captivă perfectă pentru capitaliștii monopoliști, dacă se poate face o alianță cu liderii socialiști de la putere. Să presupunem – și este doar o ipoteză în acest punct – că monopoliștii capitaliști americani ar putea reduce Rusia planificată socialist la statutul unei colonii tehnice captive. Nu ar fi aceasta extensia logică internaționalistă, de secol al XX-lea, a monopolului căilor ferate al lui Morgan și al trustului petrolului deținut de Rockefeller la sfârșitul secolului al XIX-lea?

În afară de Gabriel Kolko, Murray Rothbard și revizioniști, istoricii n-au fost atenți la astfel de combinații de evenimente. Relatarea istorică, cu puține excepții, a intrat într-o dihotomie capitaliști versus socialiști. Studiul monumental și inteligibil al lui George Kennan privind Revoluția Rusă menține în mod consistent dihotomia fictivă Wall Street-Bolșevici[3]. *Russia Leaves the War* face o singură referință întâmplătoare la firma lui J.P. Morgan și niciuna la Guaranty Trust Company. Cu toate acestea, ambele organizații sunt menționate clar în documentele Departamentului de Stat, documente la care ne referim frecvent în această carte, și ambele sunt parte din dovezile importante prezentate aici. Nici auto-denumitul „bancher bolșevic" Olof Aschberg, nici Nya Banken din Stockholm nu sunt menționați de Kennan, deși ambii au fost personaje cheie în finanțarea bolșevicilor. Mai mult, în circumstanțe minore, dar totuși importante, cel puțin pentru argumentul nostru, Kennan comite erori factuale. De exemplu, Kennan spune că William Boyce Thompson, directorul Sistemului Federal de Rezerve, a părăsit Rusia pe 27 noiembrie 1917. Această dată a plecării i-ar face

imposibil să fie în Petrograd pe 2 decembrie 1917, pentru a transmite o cerere pentru un milion de dolari către Morgan în New York. În realitate, Thompson a părăsit Petrograd pe 4 decembrie 1918, la două zile după ce a trimis telegrama la New York. Apoi Kennan susține că, pe 30 noiembrie 1917, Troțki a ținut un discurs în fața sovietului din Petrograd, în care a menționat: „Astăzi am avut aici, la Institutul Smolnîi, doi americani aflați în legătură strânsă cu elemente americane capitaliste." Potrivit lui Kennan, „este greu să-ți imaginezi cine ar fi fost acești doi americani, dacă nu Robins și Gumberg". Însă, în realitate, Alexander Gumberg a fost rus, nu american. Mai mult, din moment ce Thompson se afla încă în Rusia pe 30 noiembrie 1917, cei doi americani care l-au vizitat pe Troțki erau mai mult decât probabil Raymond Robins, un promotor al mineritului devenit filantrop și Thompson, de la Banca Rezervelor Federale din New York.

Bolșevizarea Wall Street-ului era cunoscută în cercurile informate încă din 1919. Ziaristul financiar Barron a înregistrat o discuție cu magnatul petrolului E.H. Doheny în 1919 și a numit explicit trei finanțiști importanți: William Boyce Thompson, Thomas Lamont și Charles R. Crane:

> La bordul S.S. Aquitania, vineri seara, 1 februarie 1919.
>
> Am petrecut seara cu familia Doheny. Dl Doheny a spus: nu poți crede și în democrație, și în socialism. Socialismul este otrava care distruge democrația. Democrația înseamnă oportunități pentru toți. Socialismul întreține speranța că un om poate să nu lucreze și să trăiască la fel de bine. Bolșevismul este adevăratul fruct al socialismului și, dacă vei citi mărturia interesantă din fața Comisiei Senatului de la mijlocul lui ianuarie, care îi arată pe toți acești pacifiști și pacificatori ca simpatizanți ai germanilor, socialiști și bolșevici, vei vedea că majoritatea profesorilor universitari din Statele Unite predă socialismul și bolșevismul și că 52 dintre aceștia se aflau în așa-numitele comisii de pace din 1914. Președintele Eliot de la Harvard predă bolșevismul. Cei mai răi bolșevici din Statele Unite nu sunt numai profesorii universitari, din categoria cărora face parte și președintele Wilson, ci și capitaliștii și soțiile capitaliștilor, și nimeni nu pare să știe despre ce vorbește. William Boyce Thompson predă bolșevismul și îl poate

converti şi pe Lamont de la J.P. Morgan & Company. Vanderlip este un bolşevic, la fel şi Charles R. Crane. Multe femei se alătură mişcării şi nici ele, nici soţii lor nu ştiu ce este şi la ce duce. Henry Ford este un altul, la fel şi majoritatea din cei 100 de istorici pe care Wilson i-a luat cu el în străinătate, în ideea nesăbuită că istoria îi poate învăţa pe tineri demarcaţiile geografice între rase, popoare şi naţiuni.[4]

Pe scurt, aceasta este o istorie a Revoluţiei Bolşevice şi a urmărilor ei, însă una care se distanţează de abordarea conceptuală uzuală a distincţiei între capitalişti şi comunişti. Istoria noastră postulează un parteneriat între capitalismul internaţional de monopol şi socialismul internaţional revoluţionar pentru beneficiul lor reciproc. Costul uman final al acestei alianţe a căzut pe umerii oamenilor obişnuiţi, ruşi şi americani. Antreprenoriatul a fost discreditat şi lumea a fost ghidată către planificarea socialistă ineficientă ca rezultat al acestor manevre monopoliste din lumea politicii şi a revoluţiei.

Aceasta este şi o poveste a trădării Revoluţiei Ruse. Ţarii, cu sistemul lor politic corupt, au fost respinşi numai pentru a fi înlocuiţi de persoanele avide de putere ale unui alt sistem politic corupt. Acolo unde Statele Unite şi-ar fi putut exercita influenţa pentru a genera o Rusie liberă, a fost înfrânată de ambiţiile câtorva finanţişti de pe Wall Street care, pentru propriile scopuri, puteau accepta o Rusie ţaristă centralizată sau o Rusie marxistă centralizată, dar nu o Rusie liberă descentralizată. Şi motivele pentru aceste afirmaţii vor deveni clare pe măsură ce vom prezenta istoria nespusă a Revoluţiei Ruse şi urmările ei.[5]

Note:

1. Coperta prezentei ediţii în limba română ilustrează o adaptare a acestui desen. (n.r.)
2. „Acestea sunt regulile companiilor mari. Ele au înlocuit învăţăturile părinţilor noştri şi se reduc la o maximă simplă: obţine un monopol; lasă societatea să muncească pentru tine: şi aminteşte-ţi că cea mai bună din toate afacerile este politica, deoarece un grant legislativ, o franciză, o subvenţie

sau o scutire de taxe este mai valoroasă decât un zăcământ Kimberly sau Comstock, pentru că nu necesită muncă, mentală sau fizică, cu atât mai puțin exploatarea ei." (Public Publishing, Chicago, 1906, p. 157)

3. George F. Kennan, *Russia Leaves the War*, Atheneum, New York, 1967 și *Decision to Intervene. Soviet-American Relations, 1917-1920*, Princeton University Press, Princeton, 1958.
4. Arthur Pound și Samuel Taylor Moore, *They Told Barron*, Harper & Brothers, New York, 1930, pp. 13-14.
5. Există o istorie paralelă, de asemenea necunoscută, cu privire la mișcarea mahnovită, care a luptat atât împotriva „Albilor", cât și împotriva „Roșilor" în Războiul Civil din 1919-20 (vezi Voline, *The Unknown Revolution*, Libertarian Book Club, New York, 1953). A existat, de asemenea, o mișcare „Verde", care a luptat contra Albilor și Roșilor. Autorul n-a văzut o singură menționare a ei în vreo istorie a Revoluției Bolșevice. Cu toate acestea, Armata Verde avea 700 000 de oameni!

Capitolul 2
Troţki pleacă din New York pentru a desăvârşi revoluţia

Veţi avea o revoluţie, o revoluţie teribilă. Ce curs va avea depinde mult de ceea ce dl Rockefeller îi spune dlui Hague să facă. Dl Rockefeller este un simbol al clasei conducătoare americane, iar dl Hague este un simbol al instrumentelor sale politice.

—Leon Troţki în *New York Times*, 13 decembrie 1938 (Hague era un politician din New Jersey.)

În 1916, anul care a precedat Revoluţia Rusă, internaţionalistul Leon Troţki a fost izgonit din Franţa, în mod oficial datorită participării sale la conferinţa de la Zimmerwald, însă, fără îndoială, şi din cauza articolelor sale polemice scrise pentru *Naşe Slovo*, un ziar rusesc tipărit în Paris. În septembrie 1916, Troţki a fost escortat politicos la graniţa cu Spania de către poliţia franceză. Câteva zile mai târziu, poliţia din Madrid l-a arestat şi pus într-o celulă tip „clasa I" la un preţ de 1,5 peseta pe zi. Ulterior, Troţki a fost dus la Cadiz, apoi la Barcelona, pentru ca, în final, să fie plasat la bordul navei Monserrat a Companiei Spaniole Transatlantice. Troţki şi familia sa au traversat Oceanul Atlantic şi a ajuns în New York pe 13 ianuarie 1917.

Şi alţi troţkişti au traversat Atlanticul spre vest. Un grup troţkist a obţinut imediat suficientă influenţă în Mexic pentru a scrie Constituţia de la Querétaro pentru guvernul revoluţionar Carranza, dând astfel Mexicului distincţia dubioasă de a fi primul stat din lume care a adoptat o Constituţie de tip sovietic.

Cum a supravieţuit Troţki, care ştia numai germană şi rusă,

în America capitalistă? Potrivit autobiografiei sale, *Viața mea*, „singura mea profesie în New York a fost cea a unui socialist revoluționar". Cu alte cuvinte, Troțki a scris ocazional articole pentru *Novîi Mir*, ziarul socialist rus din New York. Totuși, știm că apartamentul familiei Troțki din New York avea frigider și telefon, iar familia se plimba ocazional cu o limuzină cu șofer. Acest mod de viață i-a derutat pe cei doi tineri fii ai lui Troțki. Când au mers odată într-o ceainărie, băieții își întrebau mama: „De ce nu vine șoferul?"[1] Stilul de viață al lui Troțki nu pare compatibil cu venitul declarat. Singurele fonduri primite în 1916 și 1917 și recunoscute de Troțki au fost 310 dolari, iar Troțki a spus că „a împărțit cei 310 dolari între 5 imigranți care se întorceau în Rusia". Totuși, Troțki a plătit pentru o celulă de clasa I în Spania, familia Troțki a călătorit din Europa în Statele Unite, a obținut un apartament excelent în New York – plătind chiria pe 3 luni – și foloseau o limuzină cu șofer. Toate acestea din veniturile unui revoluționar sărac, obținute din câteva articole în ziarele rusești puțin circulate *Naşe Slovo* din Paris și *Novîi Mir* din New York!

Joseph Nedava estimează venitul lui Troțki din 1917 la 12 dolari pe săptămână, „suplimentat de unele onorarii din prelegeri"[2]. În 1917, Troțki a locuit în New York timp de 3 luni, din ianuarie până în martie. Aceasta înseamnă un venit de 144 de dolari de la *Novîi Mir* și, să spunem, un altul de 100 de dolari în onorarii din prelegeri, adică un total de 244 de dolari. Din acești 244 de dolari, Troțki a putut să ofere 310 dolari prietenilor săi, să-și plătească apartamentul din New York, să-și întrețină familia și să aibă cei 10 000 de dolari care i-au fost confiscați în aprilie 1917 de autoritățile canadiene în Halifax. Troțki pretinde că cei care spun că a avut și alte surse de venituri sunt „bârfitori" care răspândesc „calomnii stupide" și „minciuni", însă dacă nu cumva juca la cursele de cai din Jamaica, e greu de explicat situația sa. Evident, Troțki a avut o sursă de venituri nedeclarată.

Care era aceea? În *The Road to Safety*, autorul Arthur Willert afirmă că Troțki și-a câștigat traiul lucrând ca electrician pentru Studiourile de Film Fox. Alți autori s-au referit la alte ocupații, însă nu există dovezi că ar fi fost remunerat din alte activități decât din scris și vorbit. Multe cercetări s-au centrat pe faptul verificabil că, în 1917, când a plecat de la New York spre Petrograd

pentru a organiza faza bolşevică a revoluţiei, a plecat cu 10 000 de dolari. În 1919, Comisia Overman a Senatului SUA a cercetat propaganda bolşevică şi banii germani din Statele Unite şi, întâmplător, a dat peste sursa celor 10 000 de dolari ai lui Troţki. Ancheta Comisiei Overman asupra colonelului Hurban, ataşatul Washington în legaţia cehă, a produs următorul dialog:

> Col. Hurban: Poate că Troţki a luat bani din Germania, însă nu va recunoaşte. Lenin nu ar nega. Miliukov a dovedit că a primit 10 000 de dolari de la nişte germani în timp ce era în America. Miliukov avea dovada, însă a negat. Troţki a negat, deşi Miliukov avea proba.
> Senatorul Overman: S-a afirmat că Troţki a primit 10 000 de dolari aici.
> Col. Huban: Nu-mi amintesc care era suma, dar ştiu că a fost o chestiune între el şi Miliukov.
> Senatorul Overman: Şi Miliukov a probat acest lucru?
> Col. Huban: Da, domnule.
> Senatorul Overman: Ştii de unde i-a luat?
> Col. Huban: Îmi amintesc că erau 10 000 de dolari; însă nu contează. Voi vorbi despre propaganda lor. Guvernul german cunoştea Rusia mai bine decât oricine şi ştia că, cu ajutorul acestor oameni, ar putea distruge armata rusă.
> (La 5:45 după-amiaza, subcomisia a luat o pauză până a doua zi, miercuri, 19 februarie, la 10:30 dimineaţa).[3]

Este remarcabil cum comisia a luat brusc o pauză înainte ca *sursa* fondurilor lui Troţki să fie consemnată în arhivele Senatului. Când lucrările s-au reluat a doua zi, Troţki şi cei 10 000 de dolari ai săi nu mai erau un subiect de interes pentru Comisia Overman. Mai târziu vom prezenta dovezi privind finanţarea activităţilor germane şi revoluţionare în SUA de către organizaţii financiare din New York; sursa celor 10 000 de dolari ai lui Troţki vor intra din nou în atenţie.

O sumă de 10 000 de dolari de origine germană este menţionată în telegrama britanică oficială către autorităţile navale canadiene din Halifax, care solicita ca Troţki şi compania să fie debarcaţi de pe S.S. Kristianiafjord. Din raportul serviciilor de informaţii britanice, aflăm că Gregory Weinstein, care va deveni în 1919 un

membru important al Biroului Sovietic din New York, a colectat în New York fonduri pentru Troţki. Aceste fonduri proveneau din Germania şi au fost oferite via *Volks-zeitung*, un cotidian german din New York subvenţionat de statul german.

În timp ce fondurile lui Troţki sunt oficial raportate ca fiind germane, Troţki a fost implicat activ în politica americană chiar înainte de a pleca din New York către Rusia şi revoluţia de acolo. În 5 martie 1917, ziarele americane vorbeau de creşterea posibilităţii unui război cu Germania; în aceeaşi seară în care Troţki a propus o rezoluţie la o întâlnire a Partidului Socialist local, „cerând socialiştilor să încurajeze grevele şi să se opună recrutării în eventualitatea unui război cu Germania"[5]. Leon Troţki a fost numit de *New York Times* „un revoluţionar rus exilat". Louis C. Fraina, care a co-sponsorizat rezoluţia lui Troţki, a scris mai târziu – sub pseudonim – o carte necritică despre imperiul financiar Morgan intitulată *House of Morgan*.[6] Propunerii Troţki-Fraina i s-a opus facţiunea Morris Hillquit, iar ulterior Partidul Socialist a votat împotriva rezoluţiei.[7]

O săptămână mai târziu, pe 16 martie, în timpul abdicării ţarului, Leon Troţki a fost intervievat în birourile *Novîi Mir*. Interviul conţinea o declaraţie profetică despre revoluţia rusă:

> [...] comisia care a înlocuit conducerea demisă în Rusia nu reprezenta interesele sau scopurile revoluţionarilor şi va avea, probabil, viaţă scurtă, renunţând în favoarea unor oameni care să ducă mai departe democratizarea Rusiei.[8]

Expresia „oameni care să ducă mai departe democratizarea Rusiei" îi vizează pe menşevicii şi bolşevicii care se aflau atunci în exil şi trebuiau să se întoarcă în Rusia. „Comisia" temporară a fost, prin urmare, numită „Guvern Provizoriu", un nume care, trebuie să remarcăm, a fost folosit de la începutul revoluţiei din martie, dar nu a fost folosit după evenimente de către istorici.

Woodrow Wilson şi un paşaport pentru Troţki

Preşedintele Woodrow Wilson a fost zâna cea bună care i-a oferit lui Troţki un paşaport de întoarcere în Rusia pentru a „duce mai departe" revoluţia. Acest paşaport american a fost însoţit de

un permis rus de intrare și de o viză britanică de tranzit. Jennings C. Wise, în *Woodrow Wilson: Disciple of Revolution*, face comentariul pertinent că „istoricii nu trebuie să uite niciodată că Woodrow Wilson, în ciuda eforturilor poliției britanice, a făcut posibil ca Leon Trotki să intre în Rusia cu pașaport american".

Președintele Wilson i-a facilitat lui Trotki intrarea în Rusia în vreme ce birocrații grijului de la Departamentul de Stat, preocupați de intrarea unor astfel de revoluționari în Rusia, încercau unilateral să îngreuneze procedurile de eliberare a pașapoartelor. Legația din Stockholm a telegrafiat Departamentului de Stat pe 13 iunie 1917, imediat *după* ce Trotki trecuse granița ruso-finlandeză: „Legația a informat confidențial birourile de pașapoarte ruse, englezești și franceze de la punctul rus de frontieră Tornea, considerabil îngrijorată de trecerea unor persoane suspecte cu pașapoarte americane."[9]

Acestei telegrame Departamentul de Stat i-a răspuns în aceeași zi că „Departamentul e preocupat în mod special de emiterea de pașapoarte pentru Rusia"; de asemenea, departamentul a autorizat cheltuielile legației cu înființarea unui birou de control al pașapoartelor în Stockholm și cu angajarea de „cetățeni americani responsabili" în munca de control.[10] Însă pasărea fugise din coteț. Menșevicul Trotki și bolșevicul Lenin erau deja în Rusia, pregătindu-se să „ducă mai departe" revoluția. Bariera ridicată a oprit numai păsări legitime. De exemplu, pe 26 iunie 1917, Herman Bernstein, un ziarist reputat din New York, a fost reținut la graniță, în drumul său spre Petrograd pentru a reprezenta *New York Herald*, și i-a fost refuzată intrarea în Rusia. Mai târziu, în mijlocul lui august, în 1917, ambasada rusă din Washington a cerut Departamentului de Stat (și acesta a fost de acord) „să prevină intrarea în Rusia a infractorilor și a anarhiștilor [...], dintre care unii au ajuns deja în Rusia".[11]

Prin urmare, datorită tratamentului preferențial aplicat lui Trotki, când S.S. Kristianiafjord a plecat din New York pe 26 martie 1917, Trotki era la bord cu pașaport american – alături de alți revoluționari trotkiști, finanțiști Wall Street, comuniști americani și alte persoane interesante, între care puține îmbarcate pentru afaceri uzuale legitime. Această mulțime pestriță de pasageri a fost descrisă de Lincoln Steffens, editorialistul american, astfel:

Lista pasagerilor era lungă şi misterioasă. Troţki era la timonă cu un grup de revoluţionari; un revoluţionar japonez era în cabina mea. Erau o mulţime de olandezi care se grăbeau către casă din Java, singurii oameni inocenţi de la bord. Restul erau mesageri de război, doi de pe Wall Street către Germania [...].[12]

De remarcat, Lincoln Steffens era la bord în drum către Rusia la invitaţia explicită a lui Charles Richard Crane, susţinător şi fost preşedinte al comisiei de finanţe a Partidului Democrat. Charles Crane, vicepreşedinte al companiei Crane, a organizat compania Westinghouse în Rusia, era membru al misiunii de bază în Rusia şi a făcut nu mai puţin de 23 de vizite în Rusia între 1890 şi 1930. Richard Crane, fiul său, a fost asistent personal al secretarului de stat de atunci, Robert Lansing. Potrivit fostului ambasador în Germania William Dodd, Crane „a făcut multe pentru a impune revoluţia lui Kerenski, care a deschis calea către comunism"[13]. Comentariile din jurnalul lui Steffens privind conversaţiile de la bordul S.S. Kristianiafjord sunt, de asemenea, foarte pertinente: „[...] toţi sunt de acord că revoluţia este numai în prima fază, că aceasta trebuie să crească. Crane şi radicalii ruşi de pe navă cred că vom ajunge în Petrograd pentru re-revoluţie."[14]

Crane s-a întors în Statele Unite când revoluţia bolşevică (adică „re-revoluţia") se terminase şi, deşi era cetăţean privat, i se dădeau rapoarte de primă mână privind progresul revoluţiei bolşevice, pe măsură ce soseau telegramele la Departamentul de Stat. De exemplu, un memorandum datat 11 decembrie 1917 era intitulat „Copia raportului privind revolta maximalistă pentru dl Crane". Provenea de la Maddin Summers, consul general al SUA la Moscova, iar în scrisoarea introductivă, Summers scria:

> Am onoarea să includ aici o copie a aceluiaşi [raport de mai sus], cu solicitarea ca acesta să fie trimis pentru informarea personală a dlui Charles R. Crane. Se presupune că Departamentul nu are nicio obiecţie ca dl Crane să vadă raportul [...].[15]

Pe scurt, imaginea neobişnuită care se desprinde de aici este că Charles Crane, prieten şi susţinător al lui Woodrow Wilson, finanţist şi politician important, a avut un rol cunoscut în „prima" revoluţie şi a călătorit în Rusia la mijlocul lui 1917 în

compania comunistului american Lincoln Steffens, care se afla în contact atât cu Woodrow Wilson, cât şi cu Troţki. Ultimul avea un paşaport emis la ordinele lui Wilson şi 10 000 de dolari din presupuse surse germane. La întoarcerea sa în SUA, după „re-revoluţie", lui Crane i s-a permis accesul la documente oficiale privind consolidarea regimului bolşevic. Acesta este un tipar de evenimente interconectate – chiar dacă enigmatice – ce justifică cercetări ulterioare şi sugerează, deşi fără probe în acest punct, o legătură între finanţistul Crane şi revoluţionarul Troţki.

Documentele guvernului canadian despre eliberarea lui Troţki[16]

Documentele privind scurta reţinere a lui Troţki în custodia canadiană sunt acum declasificate şi disponibile în arhivele guvernamentale canadiene. Potrivit acestor arhive, Troţki a fost debarcat de către personalul naval britanic şi canadian de pe S.S. Kristianiafjord la Halifax, în Noua Scoţie, pe 3 aprilie 1917, înregistrat ca prizonier german de război şi reţinut în Amherst, Noua Scoţie, tabără destinată prizonierilor germani. Doamna Troţki, cei doi fii şi alte cinci persoane descrise drept „socialişti ruşi" au fost, de asemenea, reţinute. Numele lor sunt consemnate în dosarele canadiene astfel: Nickita Muchin, Leiba Fisheleff, Konstantin Romanchanco, Gregor Teheodnovski, Gerchon Melintchansky şi Leon Bronstein Troţki (toate ortografiate conform documentelor canadiene originale).

Formularul LB-l al armatei canadiene, sub numărul de serie 1098 (incluzând amprentele), a fost completat de Troţki cu descrierea: „37 de ani, exil politic, ocupaţia jurnalist, născut în Gromskty, Chuson, Rusia, cetăţean rus." Formularul a fost semnat de Leon Troţki, iar numele său complet a fost trecut ca Leon Bromstein (*sic*) Troţki.

Grupul Troţki a fost debarcat de pe S.S. Kristianiafjord la ordine oficiale, primite telegrafic, în 29 martie 1917, din Londra, emise probabil de amiralitate şi controlul ofiţeresc naval de la Halifax. Telegrama relata că grupul Troţki se află pe „Christianiafjord" (*sic*) şi ar trebui „debarcat şi reţinut până la noi instrucţiuni". Motivul furnizat ofiţerului de control naval de la Halifax era că „aceştia sunt socialişti ruşi, cu scopul de a

porni revoluția împotriva guvernului actual, obiectiv pentru care Troțki are 10 000 de dolari trimiși de socialiști și germani".

Pe 1 aprilie 1917, ofițerul de control naval, căpitanul O.M. Makins, a trimis un memorandum confidențial ofițerului însărcinat cu comanda generală de la Halifax, relatându-i că a „examinat toți pasagerii ruși" de la bordul S.S. Kristianiafjord și a găsit 6 oameni la clasa a II-a: „Sunt cu toții socialiști declarați și, deși pretind că vor să ajute noul guvern rus, e posibil să fie aliați cu socialiștii germani din America și, foarte probabil, un obstacol în calea guvernului actual din Rusia." Căpitanul Makins a adăugat că va debarca grupul, împreună cu soția și fiii lui Troțki, pentru a-i reține în Halifax. O copie a acestui raport a fost trimisă din Halifax către șeful Statului Major, în Ottawa, pe 2 aprilie 1917.

Următorul document din dosarele canadiene este datat 7 aprilie, din partea șefului de Stat Major, Ottawa, către directorul operațiunilor de detenție, și recunoaște o scrisoare precedentă (care nu e în dosare) privind detenția socialiștilor ruși în Amherst, Noua Scoție: „[...] în legătură cu aceasta, vă informez despre primirea ieri a unei telegrame lungi de la consulul general rus, MONTREAL, protestând împotriva arestării acestor oameni, întrucât dețin pașapoarte emise de consulul general rus, NEW YORK, SUA."

Replica la această telegramă din Montreal a fost că oamenii fuseseră reținuți „pe baza suspiciunii că ar fi germani" și că vor fi eliberați numai după probarea clară a naționalității și a loialității lor față de Aliați. Nu se află în dosarele canadiene nicio telegramă de la consulul general rus din New York și se știe că acest birou era rezervat în a emite pașapoarte rusești pentru exilații politici ruși.

Totuși, *există* o telegramă în dosarele unui avocat din New York, N. Aleinikoff, către R.M. Coulter, director adjunct al Poștei Canadiene la acel moment. Biroul directorului Poștei Canadiene nu avea nicio legătură cu reținerea prizonierilor de război sau cu activitățile militare. Prin urmare, această telegramă avea natura unei intervenții personale, neoficiale. Aici se spunea:

> DR. R.M. COULTER, director Poșta Canadiană OTTAWA. Exilații politici ruși care se întorceau în Rusia au fost arestați la Halifax și plasați în tabăra Amherst. Cercetați, vă rog, și spuneți

cauza arestării și numele tuturor celor arestați. Am încredere că, în calitate de campion al libertății, veți interveni în numele lor. Vă rog, achitați contravaloarea telegrafierii.
NICHOLAS ALEINIKOFF

Pe 11 aprilie, Coulter i-a telegrafiat lui Aleinikoff: „Telegramă primită. Vă scriu în această după-amiază. Ar trebui să o primiți mâine seară. R.M. Coulter." Această telegramă a fost trimisă prin Canadian Pacific Railway Telegraph, însă achitată la Departamentul de Poștă Canadian. În mod normal, o telegramă privată e achitată de primitor și aceasta nu era o chestiune privată. Scrisoarea ulterioară a lui Coulter către Aleinikoff este interesantă, deoarece confirmă că grupul Troțki era reținut la Amherst și afirmă că membrii lui erau suspectați de propagandă împotriva actualului guvern rus și „presupuși a fi agenți ai Germaniei". Coulter adaugă: „[...] nu sunt ceea ce vor să pară"; grupul Troțki nu este „[...] reținut de Canada, ci de autoritățile imperiale". După ce îl asigură pe Aleinikoff că detenția va fi confortabilă, Coulter adaugă că orice informație „în favoarea lor" va fi transmisă către autoritățile militare. Impresia generală a scrisorii este că, în timp ce Coulter simpatizează și este pe deplin conștient de conexiunile germane ale lui Troțki, nu se poate implica. Pe 11 aprilie, Arthur Wolf, din East Broadway nr. 134, New York, îi trimite o telegramă lui Coulter. După ce a fost primită, deși trimisă din New York, această telegramă a fost, de asemenea, achitată de Departamentul de Poștă Canadian.

Reacțiile lui Coulter reflectă totuși mai mult decât o simpatie detașată, evidentă în scrisoarea sa către Aleinikoff. Lucrurile acestea trebuie considerate în lumina faptului că aceste scrisori în numele lui Troțki vin de la doi rezidenți americani din New York și implică o chestiune militară, canadiană sau imperială, de importanță internațională. Mai mult, Coulter, în calitate de director adjunct al Poștei Canadiene, era un oficial canadian de un anumit nivel. Să ne gândim pentru o clipă ce i s-ar întâmpla cuiva care ar interveni similar în treburile Statelor Unite! În afacerea Troțki, avem doi rezidenți americani care corespondează cu un director adjunct al Poștei Canadiene pentru a interveni în numele unui revoluționar rus arestat.

Acțiunea ulterioară a lui Coulter sugerează, de asemenea, ceva

mai mult decât o intervenție obișnuită. După ce Coulter a primit telegramele de la Aleinikoff și Wolf, i-a scris generalului maior Willoughby Gwatkin de la Departamentul de Miliție și Apărare din Ottawa – un om cu o influență semnificativă în armata canadiană –, atașând copiile telegramelor lui Aleinikoff și Wolf:

> Acești oameni au fost ostili Rusiei datorită modului în care au fost tratați evreii, iar acum, din câte știu, sunt în favoarea actualei administrații. Ambii sunt oameni responsabili. Ambii sunt oameni cu reputație și vă trimit telegramele lor pentru a vă fi de folos și pentru a-i putea reprezenta în fața autorităților engleze.

Evident, Coulter știe, sau sugerează că știe, multe lucruri despre Aleinikoff și Wolf. Scrisoarea sa reprezintă o referință privind caracterul celor doi și vizează rădăcina problemei arestării – Londra. Gwatkin era bine cunoscut în Londra și, de fapt, era detașat în Canada de la Biroul de Război din Londra.[17]

Aleinikoff i-a trimis mai apoi o scrisoare lui Coulter, pentru a-i mulțumi

> din inimă pentru interesul manifestat în soarta exilaților politici ruși. [...] Mă cunoașteți, stimate domn, și cunoașteți devotamentul mea față de cauza libertății ruse. [...] Din fericire, îi știu pe dl Trotki, dl Melnichahnsky și dl Chudnowsky [...] personal.

Poate fi notat, ca observație colaterală, că, dacă Aleinikoff îl știa pe Trotki „personal", atunci era probabil conștient de intenția declarată a lui Trotki de a se întoarce în Rusia pentru a răsturna guvernul provizoriu și pentru a institui „re-revoluția". La primirea scrisorii lui Aleinikoff, pe 16 aprilie, Coulter a înaintat-o imediat generalului maior Gwatkin, adăugând că l-a cunoscut pe Aleinikoff „în contextul activităților departamentului privind documentele americane în limba rusă" și că Aleinikoff lucra „în același domeniu ca dl Wolf [...], care era un prizonier evadat din Siberia".

Mai înainte, pe 14 aprilie, Gwatkin îi trimisese un memorandum omologului său din Comisia Militară Interdepartamentală Canadiană, repetând că arestații erau socialiști ruși cu „10 000 de dolari trimiși de socialiști și germani". Paragraful final afirma:

„Pe de altă parte, există și cei care susțin că s-a făcut un mare act de nedreptate."

Apoi, pe 16 aprilie, viceamiralul C.E. Kingsmill, director al Serviciului Naval, a luat de bună intervenția lui Gwatkin. Într-o scrisoare către căpitanul Makins, ofițerul de control naval din Halifax, a afirmat: „Autoritățile Miliției cer o luare mai rapidă a unei decizii privindu-i pe cei șase ruși." O copie a acestei cereri a fost trimisă către Gwatkin, care, la rândul lui, l-a informat pe Coulter, directorul adjunct al Poștei Canadiene. Trei zile mai târziu, Gwatkin face presiuni. Într-un memorandum din 20 aprilie către secretarul naval, a scris: „Îmi puteți spune dacă Biroul de Control Naval a luat o decizie?"

În aceeași zi, 20 aprilie, căpitanul Makins i-a scris amiralului Kingsmill, explicându-i motivele sale pentru debarcarea lui Trotki; el a refuzat să fie presat să ia o decizie, spunând: „Voi telegrafia amiralității pentru a-i informa că autoritățile Miliției solicită o decizie mai rapidă." Totuși, în ziua următoare, pe 21 aprilie, Gwatkin i-a scris lui Coulter: „Prietenii noștri, socialiștii ruși, vor fi eliberați; se fac aranjamente pentru plecarea lor în Europa." Ordinul primit de Makins de a-l elibera pe Trotki a avut la bază amiralitatea din Londra. Coulter a primit informația, „care îi va bucura imens pe corespondenții noștri din New York".

Deși putem conchide că Coulter și Gwatkin erau foarte interesați în eliberarea lui Trotki, nu știm motivația lor. Există puține lucruri în biografiile celor doi care să explice urgența eliberării menșevicului Leon Trotki.

Dr. Robert Miller Coulter a fost un medic cu părinți scoțieni și irlandezi, liberal, mason și membru al frăției Odd Fellowship. A fost numit director adjunct al Poștei Canadiene în 1897. Singura sa pretenție la glorie rezidă în faptul că a fost delegat la Convenția Universală a Uniunilor Poștale din 1906 și delegat în Noua Zeelandă și Australia în 1908 pentru proiectul „All Red [Roșu Complet]". Acest proiect nu are nimic în comun cu revoluționarii Roșii; era doar un plan pentru a asigura transportul între Marea Britanie, Canada și Australia numai cu nave rapide roșii. Generalul maior Willoughby Gwatkin provenea dintr-o tradiție militară britanică îndelungată (Cambridge și apoi Staff College). Specialist în mobilizare, și-a facut serviciul militar

în Canada între 1905 și 1918. Doar pe baza documentelor canadiene, nu putem conchide decât că intervenția lor în numele lui Troțki este un mister.

Percepțiile serviciilor de informații canadiene asupra lui Troțki

Putem înțelege cazul eliberării lui Troțki dintr-o altă perspectivă: cea a serviciilor de informații canadiene.

Locotenent-colonelul John Bayne MacLean, un publicist și om de afaceri canadian important, fondator și președinte al companiei MacLean Publishing Company din Toronto, a deținut numeroase ziare de comerț canadiene, inclusiv *Financial Post*. MacLean a avut, de asemenea, o asociere îndelungată cu serviciul secret al armatei canadiene.[18]

În 1918, colonelul MacLean a scris pentru săptămânalul său un articol intitulat „De ce l-am lăsat să plece pe Troțki? Cum a pierdut Canada o oportunitate să scurteze războiul"[19]. Articolul conținea informații detaliate și neobișnuite despre Leon Troțki, deși în ultima jumătate se lansa în chestiuni fără legătură cu subiectul. Avem două indicii privind autenticitatea informațiilor. Primul este că MacLean era un om integru, cu legături excelente cu serviciile canadiene. În al doilea rând, documentele guvernamentale făcute publice de Canada, Marea Britanie și Statele Unite confirmă într-o măsură semnificativă declarația lui MacLean. Unele afirmații ale lui MacLean rămân să fie confirmate, însă informațiile disponibile în 1970 nu sunt în mod necesar inconsistente cu articolul colonelului MacLean.

Argumentul de deschidere al lui MacLean este că „unii politicieni sau oficiali canadieni au fost principalii responsabili pentru prelungirea războiului (Primul Război Mondial), pentru paguba mare de vieți omenești, pentru rănile și suferințele iernii din 1917 și pentru evenimentele din 1918".

Mai departe, MacLean afirmă că aceste persoane au făcut (în 1919) orice a fost posibil pentru a ascunde faptele de parlamentul canadian și de popor. Relatările oficiale, inclusiv cele ale lui Sir Douglas Haig, demonstrează că, fără ruperea Rusiei din 1917, războiul s-ar fi terminat un an mai devreme și că „principalul responsabil pentru defectarea Rusiei a fost Troțki [...], acționând

la ordine germane".

Cine a fost Troţki? Potrivit lui MacLean, Troţki nu a fost rus, ci german. Deşi afirmaţia pare stranie, ea coincide cu informaţiile serviciilor conform cărora Troţki vorbea mai bine germana decât rusa şi că a fost şeful rus al „Legăturii Negre" germane. Potrivit lui MacLean, în august 1914, Troţki a fost expulzat „explicit" din Berlin[20]; în final, a sosit în Statele Unite, unde a organizat revoluţionarii ruşi, precum şi pe cei din vestul Canadei, care „erau, în mare, nemţi şi austrieci care călătoreau ca ruşi". MacLean continuă:

> Iniţial, britanicii au descoperit prin asociaţii ruşi că Kerenski[21], Lenin şi alţi lideri mai mici erau pe statele germane de plată încă din 1915, iar în 1916 au dezvăluit conexiunile cu Troţki, aflat pe atunci în New York. Din acel moment, el a fost urmărit atent [...] de Bomb Squad. La începutul lui 1916, un oficial neamţ a călătorit spre New York. Oficialii serviciilor secrete britanice l-au însoţit. El a fost reţinut la Halifax; însă, la ordinul lor, a fost eliberat cu scuze pentru întârzierea survenită. După multe întâmplări, a ajuns într-un birou de ziar mic din suburbii şi acolo l-a găsit pe Troţki, pentru care avea instrucţiuni importante. Din iunie 1916 până l-au înmânat britanicilor, Bomb Squad din New York n-a pierdut legătura cu Troţki. Ei au descoperit că numele său real era Braunstein şi că era german, nu rus.[22]

O asemenea activitate germană în ţări neutre este confirmată de raportul Departamentului de Stat (316-9-764-9) care descrie organizarea revoluţionarilor ruşi pentru scopuri revoluţionare.

În continuare, MacLean afirmă că Troţki, împreună cu patru asociaţi, s-a îmbarcat pe „S.S. Christiania" (*sic*) şi pe 3 aprilie a raportat „căpitanului Making" (*sic*) că au fost debarcaţi la Halifax la ordinele locotenentului Jones. (De fapt, un grup de nouă, care includea şase bărbaţi, a fost debarcat de pe S.S. Kristianiafjord. Numele ofiţerului de control naval de la Halifax era căpitanul O.M. Makins, R.N. Numele ofiţerului care a debarcat grupul Troţki nu se găseşte în documentele canadiene; Troţki a spus că a fost „Machen".) Din nou, potrivit lui MacLean, banii lui Troţki veneau „din surse germane din New York". De asemenea,

în general, explicația este că eliberarea s-a făcut la cererea lui Kerenski, însă, cu luni înainte, ofițerii britanici și un canadian care lucra în Rusia și care putea vorbi rusa au raportat la Londra că Kerenski era în serviciul nemților.[23]

Troțki a fost eliberat „la cererea ambasadei britanice din Washington [...], [care] a acționat la ordinul Departamentului de Stat al SUA, care acționa pentru altcineva". Oficialii canadieni „erau instruiți să informeze presa că Troțki era un cetățean american care călătorea cu pașaport american; că eliberarea sa a fost cerută expres de Departamentul de Stat din Washington". Mai mult, scrie MacLean, în Ottawa, „Troțki a avut și a continuat să aibă o puternică influență subterană. Acolo puterea sa era așa de mare, încât au fost emise ordine pentru a i se acorda cea mai mare atenție".

Ideea raportului lui MacLean este, destul de evident, că Troțki are legături strânse și lucrează probabil pentru Statul Major German. În timp ce astfel de legături au fost confirmate în privința lui Lenin – în măsura în care Lenin a fost finanțat, iar întoarcerea sa în Rusia a fost facilitată de germani – pare sigur că Troțki a fost ajutat în mod asemănător. Fondul de 10 000 de dolari din New York provenea din surse germane și un document declasificat recent din dosarele Departamentului de Stat al SUA spunea:

> 9 martie 1918, către: consulul american Vladivostok din Polk, Secretar de Stat, Washington D.C.
> Pentru informarea dumneavoastră confidențială și pentru atenție promptă: Mai jos este esența mesajului de pe 12 ianuarie de la Von Schanz de la Banca Imperială Germană către Troțki, citează consimțământul băncii imperiale privind aprobarea a cinci milioane de ruble pentru a credita cheltuielile de personal trimise comisionarului naval șef Kudrisheff în Orientul Îndepărtat.

Acest mesaj sugerează unele legături între Troțki și nemți în ianuarie 1918, un moment când Troțki propunea o alianță cu vestul. Departamentul de Stat nu divulgă proveniența telegramei, ci numai că își avea originea în echipa War College. Departamentul de Stat a tratat mesajul ca autentic și a acționat pe baza acestei autenticități. Acesta este consistent cu tema generală a articolului

colonelului MacLean.

Intențiile și obiectivele lui Troțki

Prin urmare, putem deduce următoarea secvență de evenimente. Troțki a călătorit de la New York la Petrograd cu un pașaport oferit la intervenția lui Woodrow Wilson și cu intenția declarată de a „duce mai departe" revoluția. Statul britanic a fost sursa imediată a eliberării lui Troțki din custodia canadiană, în aprilie 1917, însă este posibil ca acolo să fi existat „presiuni". Lincoln Steffens, un comunist american, a acționat ca element de legătură între Wilson și Charles R. Crane și între Crane și Troțki. Mai departe, în timp ce Crane nu deținea o poziție oficială, fiul său, Richard, era asistent personal al Secretarului de Stat Robert Lansing, iar lui Crane senior i-au fost oferite rapoarte detaliate și prompte privind progresul revoluției bolșevice. Mai mult, ambasadorul William Dodd (ambasadorul SUA în Germania în epoca Hitler) spunea că Crane a jucat un rol activ în faza Kerenski a revoluției; scrisorile lui Steffens confirmă că Crane a văzut faza Kerenski doar ca pe un pas în continuarea revoluției.

Totuși, punctul interesant nu este atât comunicarea între persoane diferite precum Crane, Steffens, Troțki și Woodrow Wilson, cât existența cel puțin a unui acord privind procedurile urmărite, adică guvernul provizoriu era văzut ca „provizoriu" și „re-revoluția" trebuia să-i succeadă.

Pe de altă parte, interpretarea intențiilor lui Troțki trebuie să fie prudentă: el era un adept al jocurilor duble. Documentația oficială probează în mod clar acțiuni contradictorii. De exemplu, Divizia pentru Afaceri în Orientul Îndepărtat a Departamentului de Stat al SUA a primit, pe 23 martie 1918, două rapoarte de la Troțki; unul este inconsistent cu celălalt. Un raport datat 20 martie, din Moscova, avea ca origine ziarul rusesc *Russkoe Slovo*. Raportul cita un interviu cu Troțki în care afirma că o alianță cu Statele Unite este imposibilă:

> Rusia sovietică nu se poate alinia cu [...] America capitalistă, pentru că aceasta ar fi o trădare. E posibil ca americanii să caute o apropiere de noi, conduși de ostilitatea față de Japonia, însă, în orice caz, nu se pune problema unei alianțe de orice natură cu o

națiune burgheză.[24]

Celălalt raport, având de asemenea originea în Moscova, este un mesaj datat 17 martie 1918, trei zile mai devreme, de la ambasadorul Francis: „Troțki cere cinci ofițeri americani ca inspectori pentru armata care trebuie organizată pentru apărare și, de asemenea, cere operatori de căi ferate și echipament"[25].

Această cerere către SUA este, firește, inconsistentă cu respingerea unei „alianțe".

Înainte să ne despărțim de Troțki, trebuie să facem unele mențiuni legate de procesele staliniste din anii 1930 și, în particular, de acuzațiile și procesul din 1938 privind „blocul anti-sovietic de oameni de dreapta și troțkiști". Aceste parodii forțate de procese judiciare, respinse aproape unanim în vest, pot arunca o lumină asupra intențiilor lui Troțki.

Esența acuzației staliniste era că troțkiștii erau agenți plătiți ai capitalismului internațional. K.G. Rakovski, unul dintre inculpații din 1938, spunea, sau era obligat să spună: „Eram avangarda agresiunii străine, a fascismului internațional, și nu numai în URSS, ci și în Spania, China și peste tot în lume". Rezumatul „curții" conținea afirmația că „nu există un om care să fi adus pe lume mai mult necaz și nenoroc oamenilor decât Troțki. El este cel mai rău agent al fascismului [...]"[26].

Acum, în timp ce aceasta poate să nu fie nimic mai mult decât o insultă folosită de obicei printre comuniștii internaționaliști din anii 1930 și '40, este, de asemenea, de remarcat că ițele din spatele auto-acuzației sunt consistente cu dovezile din acest capitol. Mai mult, așa cum vom vedea mai departe, Troțki a putut să genereze sprijin printre capitaliștii internaționaliști, care, întâmplător, erau și susținători ai lui Mussolini și Hitler.[27]

Atât timp cât îi vedem pe toți revoluționarii internaționaliști și pe toți capitaliștii internaționaliști drept inamici implacabili, atunci pierdem un punct esențial, acela că a existat într-adevăr o cooperare operațională între capitaliștii internaționali, incluzându-i pe fasciști. Și nu există niciun motiv *a priori* pentru a-l respinge pe Troțki ca parte a acestei alianțe.

Această evaluare ipotetică și limitată va fi clarificată când vom analiza povestea lui Michael Gruzenberg, agentul bolșevic șef în țările scandinave care, sub pseudonimul Alexander Gumberg, a

fost consilier personal al Chase National Bank din New York și, mai târziu, al Floyd Odium al Corporației Atlas. Acest rol dual a fost cunoscut și acceptat atât de angajatorii americani, cât și de cei sovietici. Povestea lui Gruzenberg este un caz de manual al alianței dintre revoluția internațională și capitalismul internațional.

Observațiile colonelului MacLean că Troțki a avut o „puternică influență subterană" și că „puterea sa era așa de mare, încât au fost emise ordine pentru a i se acorda cea mai mare atenție" nu sunt câtuși de puțin inconsistente cu intervenția Coulter-Gwatkin pentru Troțki; sau cu acuzațiile staliniste de mai târziu, din timpul proceselor din anii 1930. Nu sunt inconsistente nici cu cazul Gruzenberg. Pe de altă parte, singura legătură directă între Troțki și sectorul bancar internațional este vărul său, Abram Givatovzo, bancher privat în Kiev înainte de Revoluția Rusă și în Stockholm după revoluție. În timp ce Givatovzo profesa antibolșevismul, în realitate, în 1918, acționa în numele sovietelor în tranzacțiile monetare.

Este posibil să deducem o rețea internațională din aceste evenimente? În primul rând există Troțki, un revoluționar rus internaționalist cu legături germane, care are o susținere din partea a doi presupuși susținători ai guvernului prințului Lvov din Rusia (Aleinikoff și Wolf, rezidenți ruși în New York). Cei doi cer intervenția unui liberal, director adjunct al Poștei Canadiene, care, la rândul său, intervine pe lângă un general maior al armatei britanice din personalul militar canadian. Toate aceste conexiuni sunt verificabile.

Pe scurt, loialitățile pot să nu fie întotdeauna ce par a fi. Putem presupune că Troțki, Aleinikoff, Wolf, Coulter și Gwatkin, acționând în comun pentru un obiectiv limitat, au, de asemenea, în comun un scop mai mare decât angajamentul față de națiune sau de o etichetă politică. Să subliniem că nu e necesar să fie așa. Pe moment, nu e decât o supoziție logică dedusă din fapte. O loialitate mai mare decât cea cerută de un scop comun imediat trebuie să fi fost legată de prietenie, deși aceasta forțează imaginația atunci când avem în vedere o asemenea combinație poliglotă. Ar fi putut să fie provocată de alte motive. Imaginea este încă incompletă.

Note:

1. Leon Trotki, *My life*, Scribner's, New York, 1930, cap. 22.
2. Joseph Nedava, *Trotsky and the Jews*, Jewish Publication Society of America, Philadelphia, 1972, p. 163.
3. Senatul Statelor Unite, *Brewing and Liquor Interests and German and Bolshevik Propaganda* (Subcomisia judiciară), 65th Cong., 1919.
4. Raportul Special nr. 5, *The Russian Soviet Bureau in the United States*, 14 iulie 1919, Scotland House, Londra S.W.I. Copie în Dosarul Decimal al Departamentului de Stat al SUA 316-23-1145.
5. *New York Times*, 5 martie, 1917.
6. Lewis Corey, *House of Morgan: A Social Biography of the Masters of Money*, G. W. Watt, New York, 1930.
7. Morris Hillquit (mai înainte Hillkowitz) a fost avocat al apărării pentru Johann Most, după asasinarea președintelui McKinley, iar în 1917 a fost lider al Partidului Socialist din New York. În 1920, Hillquit s-a stabilit în lumea bancară din New York, devenind director și avocat al International Union Bank. Sub președintele Franklin D. Roosevelt, Hillquit a ajutat la schițarea codurilor NRA pentru industria textilă.
8. *New York Times*, 16 martie, 1917.
9. Dosarul decimal al Departamentului de Stat 316-85-1002.
10. *Ibidem*.
11. *Ibidem*, 861.111/315.
12. Lincoln Steffens, *Autobiography*, Harcourt, Brace, New York, 1931, p.764. Steffens a fost un elment de legătură între Crane și Woodrow Wilson.
13. William Edward Dodd, *Ambassador Dodd's Diary*, 1933-1938, Harcourt, Brace, New York, 1941, pp. 42-43.
14. Lincoln Steffens, *The Letters of Lincoln Steffens*, Harcourt, Brace, New York, 1941, p. 396.
15. Dosarul decimal al Departamentului de Stat 861.00/1026.
16. Această secțiune se bazează pe înregistrările statului canadian.
17. Memorandumul lui Gwatkin din dosarele guvernamentale canadiene nu este semnat, ci marcat cu un semn sau simbol criptic. Semnul a fost identificat ca fiind al lui Gwatkin, deoarece a fost găsit pe o scrisoare a lui Gwatkin (cea din 21

aprilie).

18. H.J. Morgan, *Canadian Men and Women of the Times*, 1912, W. Briggs, Toronto, 1898-1912.
19. Iunie 1919, pp. 66a-666. Biblioteca Publică din Toronto are o copie; ediția în care a apărut articolul colonelului MacLean nu e ușor de găsit; un sumar apare mai jos.
20. Vezi, de asemenea, Troțki, *My Life*, p. 236.
21. Vezi Apendicele 3.
22. Potrivit propriei relatări, Troțki n-a ajuns în SUA mai devreme de ianuarie 1917. Numele său real era Bronstein; el a inventat numele „Troțki". „Bronstein" este german și „Troțki" e mai degrabă polonez decât rus. S-a recomandat de obicei cu prenumele „Leon"; totuși, prima carte a lui Troțki, publicată în Geneva, conține inițiala „N.", nu „L.".
23. Vezi apendicele 3; acest document a fost obținut în 1971 de la Biroul Britanic de Afaceri Externe, însă se pare că îi era familiar lui MacLean.
24. Dosarul decimal al Departamentului de Stat 861.00/1351.
25. Dosarul decimal al Departamentului de Stat 861.00/1341.
26. *Raportul Curții în cazul „Blocului de indivizi de dreapta și troțkiști" anti-sovietici în fața Colegiului Militar al Curții Supreme a URSS*, Comisariatul URSS pentru Justiție al Poporului, Moscova, 1938, p. 293.
27. Thomas Lamont din partea Morgan a fost un susținător timpuriu al lui Mussolini.

Capitolul 3
Lenin și asistența germană pentru Revoluția Bolșevică

Până nu au primit de la noi un flux permanent de fonduri, prin diverse canale și sub diferite nume, bolșevicii n-au putut să-și construiască Pravda, principalul lor organ, să ducă o propagandă energică și să se extindă dincolo de baza restrânsă a partidului lor.

—Von Kühlmann, ministru de afaceri externe, către împărat, 3 decembrie 1917

În aprilie 1917, Lenin și un grup de 32 de revoluționari ruși, majoritatea bolșevici, călătoreau cu trenul din Elveția de-a lungul Germaniei, prin Suedia, către Petrograd, Rusia. Aceștia voiau să se alăture lui Leon Trotki pentru a „desăvârși revoluția". Trecerea lor prin Germania a fost aprobată, facilitată și finanțată de Statul Major German. Drumul lui Lenin către Rusia a fost parte a unui plan aprobat de Comandamentul Suprem German, fapt aparent necunoscut imediat împăratului, pentru a ajuta la dezintegrarea armatei ruseşti și la eliminarea Rusiei din Primul Război Mondial. Posibilitatea ca bolșevicii să se întoarcă împotriva Germaniei și a Europei nu a fost luată în calcul de Statul Major German. Generalul maior Hoffman a scris: „Nu știam și n-am prevăzut pericolul pentru umanitate produs de această călătorie a bolșevicilor către Rusia."[1]

La cel mai înalt nivel, ofițerul politic german care a aprobat călătoria lui Lenin către Rusia a fost cancelarul Theobald von Bethmann-Hollweg, un urmaș al familiei de bancheri Bethmann

din Frankfurt, care s-a bucurat de o prosperitate impresionantă în secolul al XIX-lea. Bethmann-Hollweg a fost numit cancelar în 1909, iar în noiembrie 1913 a fost subiectul primului vot de cenzură trecut de Parlamentul German asupra unui cancelar. Bethmann-Hollweg a fost cel care, în 1914, a spus lumii că garanţia germană pentru Belgia a fost doar „o bucată de hârtie". Totuşi, în alte chestiuni legate de război – precum uzul fără restricţii al submarinelor – Bethmann-Hollweg a fost ambivalent; în ianuarie 1917, i-a spus împăratului: „Maiestate, nu vă pot oferi nici consimţământul, nici refuzul meu privind folosirea nelimitată a submarinelor." În 1917, Bethmann-Hollweg a pierdut sprijinul Parlamentului şi a demisionat, însă nu înainte de a aproba trecerea revoluţionarilor bolşevici către Rusia. Instrucţiunile de tranzit ale lui Bethmann-Hollweg au fost transmise ministrului german din Berna la începutul lui aprilie 1917, prin intermediul secretarului de stat Arthur Zimmermann, care era imediat subordonat lui Bethmann-Hollweg şi care se ocupa de detaliile operaţionale zilnice împreună cu miniştrii germani din Berna şi Copenhaga. Împăratul însuşi nu a fost conştient de mişcarea revoluţionară decât după ce Lenin a trecut în Rusia.

În timp ce Lenin însuşi nu ştia sursa precisă a asistenţei, cu siguranţă ştia că statul german oferea unele fonduri. Existau totuşi legături intermediare între ministrul german de externe şi Lenin, aşa cum probează următoarele:

TRANSFERUL LUI LENIN ÎN RUSIA, APRILIE 1917

Decizie finală	BETHMANN-HOLLWEG (Cancelar)
Intermediar I	ARTHUR ZIMMERMANN (Secretar de Stat)
Intermediar II	BROCKDORFF-RANTZAU (Ministru german în Copenhaga)
Intermediar III	ALEXANDER ISRAEL HELPHAND (alias PARVUS)
Intermediar IV	JACOB FURSTENBERG (alias GANETSKY)
	LENIN, în Elveţia

Din Berlin, Zimmermann și Bethmann-Hollweg comunicau cu ministrul german din Copenhaga, Brockdorff-Rantzau. La rândul său, Brockdorff-Rantzau era în legătură cu Alexander Israel Helphand (cunoscut îndeobște prin pseudonimul său, Parvus), care se afla în Copenhaga.[2] Parvus era legătura cu Jacob Furstenberg, un polonez ce descindea dintr-o familie bogată, însă cunoscut mai bine sub pseudonimul Ganetsky. Iar Jacob Furstenberg era legătura directă cu Lenin.

Deși cancelarul Bethmann-Hollweg a fost autoritatea finală pentru transferul lui Lenin și deși Lenin era probabil conștient de originile germane ale asistenței, nu poate fi considerat un agent german. Ministrul german de externe a evaluat acțiunile probabile ale lui Lenin din Rusia ca fiind consistente cu propriile lor obiective privind disoluția structurii de putere existente în Rusia. Totuși, ambele părți au avut, de asemenea, obiective ascunse: Germania voia un acces prioritar la piețele din Rusia după război și Lenin intenționa instituirea unei dictaturi marxiste.

Ideea folosirii revoluționarilor ruși în felul acesta datează din 1915. Pe 14 august în acel an, Brockdorff-Rantzau îi scria subsecretarului de stat german despre o conversație cu Helphand (Parvus) și recomanda cu tărie folosirea lui Helphand, „un om extraordinar de important, ale cărui puteri neobișnuite *trebuie* folosite pe perioada războiului [...]"[3]. O avertizare era inclusă în raport: „*Poate fi* riscantă folosirea puterilor din spatele lui Helphand, însă ar fi cu siguranță o recunoaștere a slăbiciunii noastre să refuzăm serviciile de teamă că nu le vom putea *controla*."[4]

Ideile lui Brockdorff-Rantzau de a controla revoluționarii seamănă, după cum vom vedea, cu cele ale finanțiștilor de pe Wall Street. J.P. Morgan și American International Corporation au încercat să controleze revoluționarii autohtoni și străini din Statele Unite pentru propriile scopuri.

Un document ulterior[5] schița termenii solicitați de Lenin, între care cel mai interesant era numărul șapte, care permitea „trupelor rusești să intre în India"; aceasta sugerează că Lenin a intenționat să continue programul țarist expansionist. Zeman a consemnat, de asemenea, rolul lui Max Warburg în înființarea unei edituri rusești și a menționat un acord din 12 august 1916, prin care industriașul german Stinnes era de acord să contribuie cu două

milioane de ruble la finanțarea unei edituri în Rusia.[6]

Prin urmare, pe 16 aprilie 1917, un grup de 32 de persoane, care-i includea pe Lenin, soția sa Nadejda Krupskaia, pe Grigori Zinoviev, Sokolnikov și Karl Radek, a plecat din stația centrală din Berna către Stockholm. Când grupul a ajuns la frontiera rusă, numai lui Fritz Plattan și Radek nu le-a fost permis accesul. Restul grupului a trecut. Câteva luni mai târziu, ei au fost urmați de aproape 200 de menșevici, inclusiv Martov și Axelrod.

Este demn de remarcat că Troțki, aflat în acel moment în New York, a beneficiat de asemenea de fonduri din surse germane. Mai mult, Von Kuhlmann se referă la incapacitatea lui Lenin de a-și lărgi baza partidului său bolșevic în absența fondurilor germane. Troțki a fost un menșevic care a devenit bolșevic abia în 1917. Aceasta sugerează că este posibil ca fondurile germane să fi contribuit la convertirea lui Troțki.

Documentele Sisson

În 1918, Edgar Sisson, reprezentantul în Petrograd al Comisiei SUA privind Informarea Publică, a cumpărat o mulțime de documente rusești pentru a demonstra că Troțki, Lenin și alți reacționari bolșevici nu erau doar plătiți, ci erau și agenți ai statului german.

Aceste documente, numite mai târziu „Documentele Sisson", au fost expediate în mare grabă și secret în Statele Unite. În Washington, acestea au fost trimise pentru autentificare la Consiliul Național pentru Serviciu Istoric. Doi istorici proeminenți, J. Franklin Jameson și Samuel N. Harper, au confirmat veridicitatea lor. Acești istorici au împărțit documentele Sisson în 3 grupuri. Cu privire la primul grup au conchis:

> Le-am cercetat cu mare atenție, aplicând toate testele cu care sunt familiarizați cercetătorii în istorie, și [...] în baza acestor cercetări, nu avem nicio ezitare să declarăm că nu avem motive de îndoială privind autenticitatea acestor 53 de documente.[7]

Istoricii erau mai puțin siguri în privința documentelor din grupul al II-lea. Acest grup nu a fost respins ca fiind complet fals, ci s-a sugerat că reprezintă copii ale documentelor originale. Deși

istoricii n-au făcut nicio „declarație încrezătoare" privind grupul al III-lea, nu au fost pregătiți să respingă documentele ca reprezentând falsuri clare.

Documentele Sisson au fost publicate de Comisia privind Informarea Publică, al cărei președinte, George Creel, era un fost contributor la publicația pro-bolșevică *Masses*. În general, presa americană a acceptat documentele ca autentice. O excepție notabilă a fost *New York Evening Post*, deținut în acel moment de Thomas W. Lamont, partener în compania Morgan. După ce au fost publicate câteva extrase, ziarul a contestat autenticitatea tuturor documentelor.[8]

Știm acum că documentele Sisson erau aproape toate false: numai una sau două circulare germane erau autentice. Chiar și examinarea obișnuită a antetelor nemțești sugerează că falsificatorii au fost neglijenți, lucrând probabil pentru piața americană a oamenilor creduli. Textul german era plin cu termeni care frizau ridicolul: de exemplu, *Bureau* în loc de termenul german *Büro*, *Central* în loc de nemțescul *Zentral* etc.

Faptul că documentele sunt falsuri este concluzia unui studiu extins de George Kennan[9] și a studiilor întreprinse în 1920 de guvernul britanic. Unele documente se bazau pe informație autentică și, așa cum observă Kennan, cei care le-au falsificat au avut cu siguranță acces la o sursă de informații foarte bună. De exemplu, documentele 1, 54, 61 și 67 menționează că Nya Banken din Stockholm a servit drept conductă a fondurilor bolșevice din Germania. Acest lucru a fost confirmat din surse mai demne de încredere. Documentele 54, 63 și 64 îl menționau pe Furstenberg drept bancher intermediar între germani și bolșevici; numele lui Furstenberg apare și în documentele autentice. Documentul Sisson 54 îl menționează pe Olof Aschberg, iar Olof Aschberg, potrivit propriilor sale declarații, era un „bancher bolșevic". Aschberg a fost în 1917 directorul Nya Banken. Alte documente din seria Sisson listează nume și instituții precum German Naptha-Industrial Bank, Disconto Gesellschaft și Max Warburg, bancher din Hamburg, însă dovezile palpabile sunt greu de găsit. În general, documentele Sisson, deși ele însele false, se bazează parțial pe informație autentică.

Un aspect problematic în lumina celor relatate în această carte îl reprezintă faptul că documentele au ajuns la Edgar Sisson de

la Alexander Gumberg (pseudonim Berg, nume real Michael Gruzenberg), agent bolşevic în Scandinavia şi, mai târziu, asistent personal la Chase National Bank şi Floyd Odium al Atlas Corporation. Pe de altă parte, bolşevicii au respins vehement materialele Sisson. La fel a procedat şi John Reed, reprezentantul american în executivul celei de-a Treia Internaţionale, ale cărui venituri proveneau de la revista *Metropolitan*, deţinută de J.P. Morgan.[10] La fel şi Thomas Lamont, partenerul Morgan care deţinea *New York Evening Post*. Există mai multe explicaţii posibile. Probabil legăturile între interesele Morgan din New York şi agenţi ca John Reed şi Alexander Gumberg erau foarte flexibile. Ar fi *putut* fi o manevră a lui Gumberg pentru a-i discredita pe Sisson şi Creel prin plantarea de documente false; sau poate că Gumberg lucra în propriul interes.

Documentele Sisson „demonstrează" implicarea exclusivă a germanilor în susţinerea bolşevicilor. Ele au fost, de asemenea, folosite pentru a „demonstra" o conspiraţie iudeo-bolşevică în linie cu Protocoalele Sionului. În 1918, guvernul SUA voia să ralieze opinia publică în spatele unui război nepopular cu Germania, iar documentele Sisson „probează" dramatic complicitatea exclusivă a Germaniei cu bolşevicii. Documentele creau, de asemenea, o perdea de fum în faţa cunoaşterii publice privind evenimentele care urmează să fie descrise în această carte.

Lupta pentru supremaţie în Washington[11]

O analiză a documentelor din dosarul decimal al Departamentului de Stat sugerează că Departamentul de Stat şi ambasadorul Francis în Petrograd erau destul de bine informaţi privind intenţiile şi progresul mişcării bolşevice. În vara lui 1917, de exemplu, Departamentul de Stat voia să oprească plecarea din SUA a „persoanelor dăunătoare" (adică întoarcerea revoluţionarilor ruşi), însă nu a putut face acest lucru deoarece ei foloseau paşapoarte ruseşti şi americane noi. Pregătirile pentru Revoluţia Bolşevică erau bine cunoscute cu cel puţin 6 săptămâni înainte ca aceasta să aibă loc. Un raport din dosarele Departamentului de Stat afirmă, cu privire la forţele guvernului Kerenski, că este „incert dacă guvernul [...] [poate] suprima revolta". Dezintegrarea guvernului Kerenski a fost raportată în

lunile septembrie și octombrie, la fel și pregătirile bolșevicilor pentru lovitura de stat. Statul britanic i-a sfătuit pe rezidenții britanici din Rusia să plece cu cel puțin 6 săptămâni înainte de faza bolșevică a revoluției.

Primul raport complet al evenimentelor de la începutul lui noiembrie a ajuns la Washington pe 9 decembrie 1917. Acest raport descria natura reținută a revoluției, menționa că generalul William V. Judson i-a făcut o vizită neautorizată lui Troțki și puncta prezența germanilor în Smolnîi, sediul central sovietic.

Pe 28 noiembrie 1917, președintele Woodrow Wilson a dat ordin să nu se intervină în Revoluția Bolșevică. Acest ordin părea să fie un răspuns la cererea ambasadorului Francis pentru o conferință a Aliaților, cu care Marea Britanie fusese deja de acord. Departamentul de Stat a argumentat că o asemenea conferință nu este practică. Au existat discuții la Paris între Aliați și colonelul Edward M. House, care i le-a raportat lui Woodrow Wilson ca fiind „discuții lungi și frecvente despre Rusia". Cât privește conferința, House a afirmat că Anglia este „pasiv dispusă", Franța „indiferent împotrivă" și Italia „activ împotrivă". La scurt timp după aceea, Woodrow Wilson a aprobat o telegramă, co-autorată de secretarul de stat Robert Lansing, care oferea asistență financiară pentru mișcarea Kaledin (12 decembrie 1917). Au existat, de asemenea, zvonuri la Washington că „monarhiștii colaborează cu bolșevicii, sprijiniți de diferite întâmplări și circumstanțe"; că guvernul Smolnîi era sub controlul absolut al Statului Major German; și, în alte părți, că „mulți sau majoritatea lor [a bolșevicilor] sunt din America".

În decembrie, generalul Judson l-a vizitat iarăși pe Troțki; acest lucru era văzut ca un pas înainte către recunoașterea de către SUA, deși un raport ce data din 5 februarie 1918, de la ambasadorul Francis către Washington, sfătuia împotriva recunoașterii. Un memorandum al lui Basil Miles din Washington argumenta că „trebuie să avem discuții cu toate autoritățile din Rusia, inclusiv cu bolșevicii". Iar pe 15 februarie 1918, Departamentul de Stat a telegrafiat ambasadorului Francis în Petrograd, afirmând: „Departamentul dorește să rămâi în contact strâns și informal cu autoritățile bolșevice, folosind canale care să evite recunoașterea oficială."

În ziua următoare, secretarul de stat Lansing a transmis

următoarele ambasadorului francez J.J. Jusserand din Washington: „Se consideră că nu sunt de dorit acțiuni care să antagonizeze în acest moment diverse elemente ale celor care sunt acum la putere în Rusia [...]."[12]

Pe 20 februarie, ambasadorul Francis a telegrafiat la Washington pentru a raporta sfârșitul apropiat al guvernului bolșevic. Două săptămâni mai târziu, pe 7 martie 1918, Arthur Bullard a raportat colonelului House că banii germani îi subvenționau pe bolșevici și că această subvenție este mult mai mare decât se credea. Arthur Bullard (de la Comisia SUA privind Informația Publică) argumenta: „trebuie să fim gata să ajutăm orice guvern național onest. Însă oamenii, banii sau echipamentele trimise actualilor conducători din Rusia vor fi folosiți împotriva rușilor cel puțin la fel de mult precum împotriva nemților."[13]

Acest mesaj a fost urmat de un altul, de la Bullard către colonelul House: „Vă sfătuiesc cu tărie să nu acordați niciun ajutor material actualului guvern rus. Elemente sinistre din soviete par să preia controlul."

Însă existau contra-forțe influente. Pe 28 noiembrie 1917, colonelul House a telegrafiat președintelui Woodrow Wilson din Paris că era „foarte important" ca opiniile din ziarele americane care susțineau ca „Rusia să fie tratată ca un inamic" să fie „suprimate". În luna următoare, William Franklin Sands, secretarul executiv al American International Corporation, controlată de Morgan, și prieten al mai înainte menționatului Basil Miles, a trimis un memorandum care-i descria pe Lenin și Trotki ca populari în fața maselor și cerea ca SUA să recunoască urgent Rusia. Chiar și socialistul american Walling se plângea Departamentului de Stat despre atitudinea pro-sovietică a unor George Creel (de la Comisia SUA pentru Informația Publică), Herbert Swope și William Boyce Thompson (de la Banca Rezervelor Federale din New York).

Pe 17 decembrie 1917, a apărut într-un ziar din Moscova un atac la colonelul Crucii Roșii, Raymond Robins, și la Thompson, susținând o legătură între Revoluția Rusă și bancherii americani:

> De ce sunt ei atât de interesați în luminare? De ce au fost dați bani revoluționarilor socialiști și nu democraților constituționaliști? Am fi putut crede că ultimii sunt mai apropiați și mai dragi

inimilor bancherilor.

Articolul argumentează că s-a întâmplat astfel deoarece capitalul american vedea Rusia ca pe o piață viitoare și voia să pună acolo un picior ferm. Banii au fost dați revoluționarilor deoarece

muncitorii reacționari și țăranii au încredere în revoluționarii sociali. În momentul în care banii au fost transferați, revoluționarii sociali erau la putere și se presupunea că vor rămâne acolo pentru ceva timp.

Un alt raport, datat 12 decembrie 1917 și legat de Raymond Robins, detalia „negocierea cu un grup de bancheri americani de la misiunea americană a Crucii Roșii"; „negocierea" era legată de o plată de două milioane de dolari. Pe 22 ianuarie 1918, Robert L. Owen, președintele conectat la interesele Wall Street al Comisiei Senatului American privind Activitatea Bancară și Moneda, i-a trimis o scrisoare lui Woodrow Wilson, recomandând o recunoaștere *de facto* a Rusiei, permisiunea pentru o navă cu bunuri de care era nevoie urgentă în Rusia, numirea de reprezentanți în Rusia pentru a se opune influenței germane și înființarea unui birou pe probleme de orientare profesională în Rusia.

Această abordare a fost sprijinită în Rusia de Raymond Robins. De exemplu, pe 15 februarie 1918, o telegramă de la Robins, din Petrograd, către Davison de la Crucea Roșie, în Washington (și care trebuia înaintată lui William Boyce Thompson) argumenta un sprijin cât mai îndelungat acordat autorităților bolșevice, susținând că noua Rusie revoluționară se va îndrepta către Statele Unite pentru că „a rupt legăturile cu imperialismul german". Potrivit lui Robins, bolșevicii voiau asistența și cooperarea Statelor Unite, împreună cu reorganizarea căilor ferate, pentru că, „printr-o asistență generoasă și consiliere tehnică în reorganizarea comerțului și a industriei, America poate exclude în întregime comerțul german pe timpul războiului".

Pe scurt, lupta pentru supremație din Washington reflectă o luptă între diplomații din vechea gardă (precum ambasadorul Francis) și oficialii de la nivelele departamentale mai joase, pe de o parte, și finanțiști precum Robins, Thompson și Sands, cu aliați precum Lansing și Miles în Departamentul de Stat și senatorul

Note:

1. Max Hoffman, *War Diaries and Other Papers*, M. Secker, Londra, 1929, 2:177.
2. Z.A.B. Zeman și W.B. Scharlau, *The Merchant of Revolution. The Life of Alexander Israel Helphand (Parvus), 1867-1924*, Oxford University Press, New York, 1965.
3. Z.A.B. Zeman, *Germany and the Revolution in Russia, 1915-1918. Documents from the Archives of the German Foreign Ministry*, Oxford University Press, New York, 1958, p. 5.
4. *Ibidem.*
5. *Ibidem*, p. 6, doc. 6, relatând o conversație cu intermediarul estonian Keskula.
6. *Ibidem*, p. 92, n. 3.
7. Comisia privind Informarea Publică, SUA, *The German-Bolshevik Conspiracy*, War Information Series, nr. 20, octombrie 1918.
8. *New York Evening Post*, 16-18 septembrie, 21; 4 octombrie, 1918. Este, de asemenea, interesant, dar neconcluziv, că și bolșevicii au contestat vehement autenticitatea documentelor.
9. George F. Kennan, „The Sisson Documents," *Journal of Modern History* 27-28, 1955-56, pp. 130-154.
10. John Reed, *The Sisson Documents*, Liberator Publishing, New York, fără dată.
11. Această parte se bazează pe secțiunea 861.00 a dosarului decimal al Departamentului de Stat, disponibilă, de asemenea, la Arhivele Naționale, rolele 10 și 11 ale microcopiei 316.
12. Dosarul decimal al Departamentului de Stat 861.00/1117a. Același mesaj a fost transmis ambasadorului italian.
13. Vezi documentele Arthur Bullard la Universitatea Princeton.

Capitolul 4
Wall Street și revoluția mondială

Diferența între voi, radicalii, și noi, cei care avem păreri opuse, stă nu atât în scopuri, cât în mijloace, nu atât în ceea ce trebuie realizat, cât în cum trebuie și poate fi realizat [...].

—Otto H. Kahn, director al American International Corp. și partener al Kuhn, Loeb & Co., vorbind Ligii pentru Democrație Industrială, New York, 30 decembrie 1924

Înainte de Primul Război Mondial, structura financiară și de afaceri a Statelor Unite a fost dominată de două conglomerate: Standard Oil sau întreprinderea lui Rockefeller și complexul industrial Morgan, care includea companii de finanțe și transport. Aliațele de trust Rockefeller și Morgan dominau nu doar Wall Street ci, prin directorate întrepătrunse, aproape întreaga structură economică a Statelor Unite.[1] Interesele lui Rockefeller au monopolizat petrolul și industriile conexe și controlau trustul cuprului, al topitoriei și cel gigantic al tutunului, având în plus influență asupra unor proprietăți Morgan ca U.S. Steel Corporation, precum și în trusturi industriale mai mici, operațiuni de servicii publice, căi ferate și instituții bancare. National City Bank a fost cea mai mare dintre băncile influențate de Standard Oil-Rockefeller, însă controlul financiar s-a extins asupra United States Trust Company și Hanover National Bank, ca și asupra companiilor de asigurări de viață importante precum Equitable Life și Mutual din New York.

Întreprinderile mari ale lui Morgan activau în oțel, transport

naval şi industria electrică; ele includeau General Electric, trustul cauciucului şi căile ferate. Ca şi Rockefeller, Morgan controla corporaţii financiare precum National Bank of Commerce şi Chase National Bank, New York Life Insurance şi Guaranty Trust Company. Numele J.P. Morgan şi Guaranty Trust Company apar în mod repetat în această carte. În prima parte a secolului al XX-lea, Guaranty Trust Company a fost dominată de interesele Harriman. Când bătrânul Harriman (Edward Henry) a murit în 1909, Morgan şi asociaţii au cumpărat atât Guaranty Trust, cât şi Mutual Life şi New York Life. În 1919, Morgan şi-a asigurat controlul asupra Equitable Life, iar Guaranty Trust Company a absorbit şase companii mai mici ale trustului. De aceea, la sfârşitul Primului Război Mondial, Guaranty Trust şi Bankers Trust erau prima şi respectiv a doua dintre cele mai mari trusturi din Statele Unite, ambele dominate de interesele Morgan.[2]

Finanţiştii americani asociaţi cu aceste grupuri au fost implicaţi în finanţarea revoluţiei chiar înainte de 1917. Intervenţia firmei de avocatură de pe Wall Street Sullivan & Cromwell în controversa Canalului Panama este consemnată în 1913 în audierile Congresului. Episodul este rezumat de congresmenul Rainey:

> Convingerea mea este că reprezentanţii Guvernului [Statelor Unite] au făcut posibilă revoluţia din istmul Panama. Dacă n-ar fi existat implicarea guvernului, această revoluţie nu ar fi reuşit şi cred că acest guvern a încălcat tratatul din 1846. Pot să aduc probe că declaraţia de independenţă care a fost promulgată în Panama pe 3 noiembrie 1903 a fost pregătită aici, în New York, şi pusă în practică acolo – pregătită în biroul lui Wilson (*sic*) Nelson Cromwell [...].[3]

Congresmenul Rainey a afirmat că doar 10 sau 12 revoluţionari panamezi importanţi, plus „ofiţerii de la Panama Railroad & Steamship Co., aflaţi sub controlul lui William Nelson Cromwell din New York, şi oficialii din Washington ai Departamentului de Stat" ştiau de revoluţia iminentă.[4] Scopul revoluţiei a fost de a priva Columbia, care includea atunci Panama, de 40 de milioane de dolari şi de a câştiga controlul asupra Canalului Panama.

Cel mai bine documentat exemplu al intervenţiei Wall Street

într-o revoluție este operațiunea unui sindicat newyorkez în revoluția chineză din 1912, condusă de Sun Yat-sen. Deși câștigurile financiare ale sindicatului rămân neclare, intenția și rolul grupului financiar din New York sunt documentate complet, până la sume de bani, informații privind societățile chineze secrete afiliate și lista armamentului care trebuia cumpărat. Sindicatul bancherilor din New York implicat în revoluția Sun Yat-sen îl includea pe Charles B. Hill, un avocat al firmei Hunt, Hill & Betts. În 1912, firma își avea sediul pe Broadway nr. 165, New York, însă în 1917 s-a mutat pe Broadway nr. 120 (vezi capitolul 8 despre semnificația acestei adrese). Charles B. Hill a fost director al mai multor filiale Westinghouse, inclusiv Bryant Electric, Perkins Electric Switch și Westinghouse Lamp, toate afiliate cu Westinghouse Electric, al cărui birou din New York se afla, de asemenea, pe Broadway nr. 120. Charles R. Crane, organizator al filialelor Westinghouse în Russia, a avut un rol știut în prima și a doua fază a Revoluției Bolșevice.

Activitatea sindicatului Hill din 1910, din China, este consemnată în Documentele Laurence Boothe de la Institutul Hoover.[5] Aceste documente conțin mai mult de 110 articole asociate, inclusiv scrisorile lui Sun Yat-sen către și de la susținătorii americani. În schimb pentru sprijinul financiar, Sun Yat-sen a promis sindicatului Hill concesiuni legate de căile ferate sau comerț în noua Chină revoluționară.

Un alt caz de revoluție sprijinită de instituțiile financiare din New York este cea din Mexic, din 1915-16. Von Rintelen, un spion german în Statele Unite[6], a fost acuzat, în procesul său din mai 1917, din New York, de încercarea de a „învrăjbi" SUA cu Mexic și Japonia pentru a devia muniția care mergea atunci către Aliați în Europa.[7] Plata muniției transportate din Statele Unite către revoluționarul mexican Pancho Villa s-a făcut prin Guaranty Trust Company. Sommerfeld, consilierul lui Von Rintelen, a plătit 380 000 de dolari, via Guaranty Trust și Mississippi Valley Trust Company, către Western Cartridge Company of Alton, Illinois, pentru muniția transportată către El Paso pentru a ajunge la Villa. Asta s-a întâmplat la mijlocul lui 1915. Pe 10 ianuarie, 1916, Villa a ucis 17 mineri americani la Santa Isabel, iar pe 9 martie 1916, Villa a ucis alți 18 americani într-un atac asupra Columbus, New Mexico.

Implicarea Wall Street în aceste atacuri de la granița cu Mexicul a făcut subiectul unei scrisori (6 octombrie 1916) de la Lincoln Steffens, un comunist american, către colonelul House, un ajutor al lui Woodrow Wilson:

> Dragul meu colonel House:
>
> Chiar înainte de a fi părăsit New York, lunea trecută, mi s-a relatat convingător că „Wall Street" a finalizat aranjamentele pentru încă un atac al bandiților mexicani asupra Statele Unite: că va fi atât de sincronizat și de atroce, încât va stabili rezultatul alegerilor [...].[8]

Instalat la putere în Mexic, guvernul Carranza a cumpărat și mai multe arme din Statele Unite. American Gun Company s-a angajat să livreze 5 000 de pistoale Mausers, iar War Trade Board a emis o licență de transport pentru 15 000 de arme și 15 000 000 de cartușe. Fletcher, ambasadorul american în Mexic, „a refuzat sec să recomande sau să sancționeze transportul de muniție, puști etc. către Carranza"[9]. Totuși, intervenția secretarului de stat Robert Lansing a redus interdicția la o amânare temporară și „în scurt timp [...], i se va permite [American Gun Company] să facă transportul și livrarea"[10].

Atacurile asupra SUA ale forțelor lui Villa și Carranza au fost menționate în *New York Times* sub numele „Revoluția din Texas" (un fel de repetiție generală pentru Revoluția Bolșevică) și au fost puse pe seama nemților și a bolșevicilor. Mărturia lui John A. Walls, avocat de district din Brownsville, Texas, în fața Comisiei Fall din 1919 a produs dovezi documentate privind legătura între interesele bolșevice în Statele Unite, activitatea germană și forțele lui Carranza din Mexic.[11] Prin urmare, guvernul Carranza, primul din lume cu o constituție de tip sovietic (scrisă de troțkiști), a fost un guvern sprijinit de Wall Street. Revoluția Carranza nu ar fi reușit probabil fără muniția americană, iar Carranza nu ar fi rămas la putere atâta timp fără ajutor american.[12]

Intervenția similară, din 1917, în revoluția bolșevică din Rusia a fost legată de numele bancherului și intermediarului suedez Olof Aschberg. Povestea începe logic cu împrumuturi prerevoluționare acordate țarului de către sindicatele bancare de

pe Wall Street.

Bancherii americani și împrumuturile către țar

În august 1914, Europa a intrat în război. Prin legea internațională, țările neutre (America a fost neutră până în aprilie 1917) nu puteau oferi împrumuturi țărilor implicate în război. Aceasta a fost atât o chestiune de legalitate, cât și una de moralitate.

Când Morgan a oferit împrumuturi de război Marii Britanii și Franței în 1915, J.P. Morgan a argumentat că acestea n-au fost câtuși de puțin împrumuturi de război, ci doar mijloace de a facilita comerțul internațional. O asemenea distincție a fost dezvoltată de președintele Wilson în octombrie 1914; el a explicat că vânzarea de obligațiuni în Statele Unite pentru statele străine era un împrumut către guvernele beligerante și nu finanța războiul. Pe de altă parte, acceptarea de note de trezorerie sau alte instrumente de plată a datoriei erau doar mijloace de a facilita comerțul și nu finanțare a unui război.[13]

Documentele din dosarele Departamentului de Stat demonstrează că National City Bank, controlată de interesele Stillman și Rockefeller, și Guaranty Trust, controlată de interesele Morgan, au acordat împreună împrumuturi substanțiale Rusiei beligerante înainte de intrarea SUA în război și că aceste împrumuturi au fost acordate după ce Departamentul de Stat a atras atenția că ele contravin legislației internaționale. Mai mult, negocierile pentru împrumuturi au avut loc prin mijloacele de comunicare oficiale ale statului american sub acoperirea „Green Cipher" [Cifru Verde] a Departamentului de Stat. Extrasele de mai jos, din telegramele Departamentului de Stat, ilustrează acest lucru.

Pe 24 mai 1916, ambasadorul Francis din Petrograd a trimis următoarea telegramă Departamentului de Stat din Washington, pentru a fi înaintată lui Frank Arthur Vanderlip, pe atunci președinte al National City Bank din New York. Telegrama a fost trimisă prin Cifru Verde și a fost codată și decodată de ofițerii Departamentului de Stat din Petrograd și Washington pe costul contribuabililor (dosarul 861.51/110).

563, 24 mai, 1 p.m.

Pentru Vanderlip National City Bank New York. Cinci. Opiniile noastre precedente privind creditul întărite. Îmbrățișăm planul telegrafiat ca investiție sigură plus speculație atractivă în ruble. În vederea garantării ratei de schimb, am pus rata puțin deasupra pieței. Datorită opiniei nefavorabile create din cauza unei întârzieri lungi, ne-am oferit să luăm 25 de milioane de dolari. Credem că o mare parte din ei trebuie reținuți de bancă și instituțiile apropiate. Cu clauză obligațiunile sunt legate practic de mai mult de 150 de milioane pe an, aceste obligațiuni având o siguranță absolută și o piață sigură chiar în caz de defectare. Considerăm opțiunea de trei [ani?] pe obligațiuni foarte valoroasă și, din acest motiv, suma creditului în ruble trebuie extinsă de grup sau prin distribuție prietenilor apropiați. American International trebuie să preia blocul și noi vom informa guvernul. Trebuie formate grupuri de analiză și, odată emise obligațiunile [...], vor asigura o garanție de cooperare deplină. Sugerăm să-l vedeți personal pe Jack, folosiți orice pretext să le faceți să meargă, altfel garanția de cooperare va forma un grup nou. Oportunitățile de aici, de-a lungul statului și finanțării industriale, sunt foarte mari pentru următorii 10 ani și, dacă această tranzacție este consumată, îndoielile se vor risipi. La răspuns țineți seama de situația telegramei.
MacRoberts Rich.

Francis, AMBASADOR AMERICAN.[14]

Sunt mai multe puncte de observat privind telegrama de mai sus pentru a înțelege povestea care urmează. În primul rând, observați referirea la American International Corporation, o firmă Morgan și un nume care va reveni iarăși și iarăși în această poveste. În al doilea rând, „garanție" se referă la Guaranty Trust Company. În al treilea rând, „MacRoberts" era Samuel MacRoberts, vicepreședinte și manager executive al National City Bank.

Pe 24 mai 1916, ambasadorul Francis a telegrafiat un mesaj al lui Rolph Marsh de la Guaranty Trust din Petrograd către Guaranty Trust din New York, folosind din nou Cifrul Verde și

facilitățile Departamentului de Stat. Această telegramă sună așa:

565, 24 mai, 6 p.m.
pentru Guaranty Trust Company New York:
Trei.

Olof și cu mine considerăm că noua propunere de care se va ocupa Olof va ajuta mai degrabă decât să facă rău prestigiului dumneavoastră. În această situație, cooperarea este necesară dacă vrem să realizăm aici lucruri mari. Urgentați aranjamentul dumneavoastră cu City pentru a acționa împreună pe toate propunerile mari de aici. Decideți avantajele pentru ambele părți și preveniți jocul uneia împotriva alteia. Reprezentanții City de aici doresc (în scris) o asemenea cooperare. Considerarea propunerii elimină creditul nostru în nume, însă ambii considerăm creditul în ruble cu obligațiuni în propuneri. Al doilea paragraf oferă o oportunitate frumoasă de profit, de aceea solicităm urgentarea acceptării dumneavoastră. Vă rog, telegrafiați-mi cu toată autoritatea pentru a acționa coordonat cu City. Considerați propunerea noastră satisfăcătoare și permiteți să facem lucruri mari. Din nou, urgentați preluarea creditului de 25 de milioane de ruble. Nu există posibilități de pierdere și există avantaje speculative clare. Din nou urgentați, să aveți sprijinul vicepreședintelui. Efectul aici va fi clar unul bun. Avocatul rezident nu are același prestigiu și greutate. Aceasta trece prin ambasadă prin răspuns codat în același fel. Vedeți telegrama privind posibilitățile.

ROLPH MARSH.
FRANCIS,
AMBASADOR AMERICAN

Notă:—
Întregul mesaj în Cifru Verde.
CAMERA DE TELEGRAF[15]

„Olof" din telegramă era Olof Aschberg, bancher suedez și șef al Nya Banken din Stockholm. Aschberg a fost în New York în 1915, unde s-a sfătuit cu Morgan asupra acestor împrumuturi către Rusia. În 1916, a fost în Petrograd cu Rolph Marsh de la

Guaranty Trust şi Samuel MacRoberts şi Rich de la National City Bank („City" din telegramă), aranjând împrumuturile pentru un consorţiu Morgan-Rockefeller. În următorul an, Aschberg, aşa cum vom vedea mai târziu, va fi cunoscut ca „bancherul bolşevic" şi propriile sale memorii îndreptăţesc folosirea acestui titlu.

Dosarele Departamentului de Stat conţin şi ele o serie de telegrame între ambasadorul Francis, secretarul interimar Frank Polk şi secretarul de stat Robert Lansing, privind legalitatea şi conformitatea transmiterii telegramelor National City Bank şi Guaranty Trust pe cheltuiala publică. Pe 25 mai 1916, ambasadorul Francis telegrafiază la Washington următoarele şi se referă la cele două telegrame precedente:

569, 25 mai, 1 p.m.

Telegramele mele 563 şi 565 din 24 mai sunt trimise reprezentanţilor instituţiilor locale, adresate în speranţa împrumutului care ar creşte comerţul internaţional şi ar aduce un mare beneficiu [relaţiilor diplomatice?]. Există promisiunea succesului. Oficialii din Petrograd consideră termenii trimişi ca foarte satisfăcători, dar se tem că asemenea reprezentări către instituţiile lor ar împiedica împrumutul dacă guvernul de aici este familiarizat cu aceste propuneri.

FRANCIS, AMBASADOR AMERICAN.[16]

Motivul fundamental pentru facilitarea telegramelor citat de Francis este „speranţa că împrumutul va creşte comerţul internaţional". Transmiterea de mesaje comerciale folosind facilităţile Departamentului de Stat a fost interzisă, iar pe 1 iunie 1916, Polk i-a telegrafiat lui Francis:

842

În lumina reglementării Departamentului conţinută în instrucţiunea telegrafică din 15 martie (întreruperea transmiterii mesajelor comerciale)[17] 1915, vă rog explicaţi de ce mesajele din telegramele 563, 565 şi 575 trebuie comunicate.

Pe viitor, urmați îndeaproape instrucțiunile Departamentului.

Interimar.
Polk
861.51/112/110

Apoi pe 8 iunie, 1916, secretarul de stat Lansing a extins prohibiția și a explicat clar că împrumuturile propuse sunt ilegale:

860. Referitor la 563, 565, 24 mai și 569, 25 mai. 1 pm. Înainte de trimiterea mesajelor către Vanderlip și Guaranty Trust Company, trebuie să întreb dacă se referă la împrumuturi de orice fel către guvernul rus. Dacă da, regret că Departamentul nu poate fi parte în transmiterea lor, întrucât o asemenea acțiune l-ar expune criticilor justificate, datorită participării acestui guvern într-un împrumut către un beligerant pentru desfășurarea de acțiuni ostile. O asemenea participare este contrară legii internaționale acceptate, conform căreia statele neutre nu trebuie să sprijine acordarea de împrumuturi beligeranților.

Ultimul rând scris de Lansing în telegramă nu a fost transmis la Petrograd. Acest rând era următorul: „Nu se pot face aranjamente pentru a transmite aceste mesaje prin canale rusești?"

Cum putem evalua aceste telegrame și părțile implicate?

Cu siguranță, interesele Morgan-Rockefeller nu urmăreau conformarea la legislația internațională. Există o intenție evidentă în aceste telegrame de a oferi împrumuturi beligeranților. N-a existat nicio ezitare din partea acestor firme să folosească facilitățile Departamentului de Stat pentru negocieri. Mai mult, în ciuda protestelor, Departamentul de Stat a permis circularea acestor mesaje. În final, și interesant pentru evenimentele ulterioare, Olof Aschberg, bancherul suedez, a fost participant important și intermediar în negocieri în numele Guaranty Trust. De aceea, e necesar să aruncăm o privire mai îndeaproape asupra lui Olof Aschberg.

Olof Aschberg în New York, 1916

Olof Aschberg, „bancherul bolşevic" (sau „Bankier der Weltrevolution", aşa cum era numit în presa germană), era deţinător al Nya Banken, înfiinţată în 1912 în Stockholm. Printre codirectorii săi se regăseau membri importanţi ai cooperativelor şi socialiştilor suedezi, incluzându-i pe G.W. Dahl, K.G. Rosling şi C. Gerhard Magnusson.[18] În 1918, Nya Banken a fost pusă pe lista neagră a Aliaţilor pentru operaţiunile sale financiare în numele Germaniei. Ca răspuns, Nya Banken şi-a schimbat numele în Svensk Ekonomiebolaget. Banca a rămas sub controlul lui Aschberg şi era deţinută în principal de el. Agentul băncii în Londra era British Bank of North Commerce, al cărei preşedinte era Earl Grey, fost asociat al lui Cecil Rhodes. Alte persoane din cercul interesant de asociaţi de afaceri al lui Aschberg erau Krassin, care era, până la Revoluţia Bolşevică (când şi-a schimbat culoarea pentru a deveni o figură bolşevică principală), directorul rus al Siemens-Schukert din Petrograd, Carl Furstenberg, ministru de finanţe în primul guvern bolşevic şi Max May, vicepreşedinte pentru operaţiuni externe al Guaranty Trust of New York. Olof Aschberg îl aprecia pe Max May atât de mult, încât a inclus în cartea sa o fotografie a acestuia.[19]

În vara lui 1916, Olof Aschberg a fost în New York, unde reprezenta Nya Banken şi pe Pierre Bark, ministrul ţarist de finanţe. Afacerea principală a lui Aschberg în New York, potrivit *New York Times* (4 august 1916), a fost să negocieze un împrumut de 50 de milioane de dolari pentru Rusia cu sindicatul bancar american condus de Stillman de la National City Bank. Această afacere a fost încheiată pe 5 iunie 1916; rezultatele au fost un credit pentru Rusia de 50 de milioane de dolari în New York, la o dobândă de 7,5% pe an, şi un credit de 150 de milioane de ruble pentru sindicatul NCB în Rusia. Apoi sindicatul bancar din New York a emis certificate de 6,5% în numele său pe piaţa SUA în valoare de 50 de milioane de dolari. Astfel, sindicatul NCB a făcut un profit pe împrumutul de 50 de milioane de dolari către Rusia, a flotat pe piaţa americană pentru un alt profit şi a obţinut un credit de 150 de milioane de ruble în Rusia.

În timpul vizitei sale in New York, în numele guvernului ţarist rus, Aschberg a făcut unele comentarii profetice privind viitorul

> Deschiderea pentru capitalul şi iniţiativa americană, cu trezirea adusă de război, se va extinde la nivel naţional când lupta se va fi terminat. Acum există mulţi americani în Petrograd, reprezentanţi ai firmelor care stau în contact cu situaţia şi, de îndată ce va avea loc schimbarea, va izbucni un comerţ american imens cu Rusia.[20]

Olof Aschberg în Revoluţia Bolşevică

În timp ce împrumutul ţarist a avut loc în New York, Nya Banken şi Olof Aschberg drenau fonduri de la guvernul german către revoluţionarii ruşi, care ar urma să răstoarne „comitetul Kerenski" şi să instituie regimul bolşevic.

Dovada privind legătura apropiată a lui Olof Aschberg cu finanţarea Revoluţiei Bolşevice vine din mai multe surse, unele mai valoroase decât altele. Nya Banken şi Olof Aschberg sunt citaţi în mare măsură în documentele Sisson (vezi capitolul 3); totuşi, George Kennan a analizat sistematic aceste documente şi a arătat că sunt falsificate, deşi probabil se bazează parţial pe material autentic. Alte dovezi vin de la colonelul B.V. Nikitine, din serviciul de contrainformaţii din guvernul Kerenski şi constau în 29 de telegrame, transmise din Stockholm la Petrograd şi invers, privind finanţarea bolşevicilor. Trei din aceste telegrame se referă la bănci. Telegramele 10 şi 11 se referă la Nya Banken, iar şi telegrama 14 se referă la banca ruso-asiatică din Petrograd. Telegrama 10 spune:

> Gisa Furstenberg Saltsjobaden. Fondurile foarte mici nu asigură susţinerea dacă situaţia e urgentă daţi 500 ca ultimă plată mare pierdere iniţială fără speranţă instruiţi Nya Banken să trimită mai departe 100 de mii Sumenson.

Telegrama 11 spune:

> Kozlovski Sergievskaia 81. Primele scrisori primite Nya Banken a telegrafiat Soloman agenţiei de telegrafiat locale cu privire la Bronck Savelievich Avilov.

Fürstenberg a fost intermediarul între Parvus (Alexander I. Helphand) şi statul german. Michael Futrell conchide despre aceste transferuri:

> S-a descoperit că în ultimele luni ea [Evegeniya Sumenson] a primit aproape 1 milion de ruble de la Furstenberg prin Nya Banken în Stockholm şi că aceşti bani vin din surse germane.[21]

Telegrama 14 din seria Nikitine spune: „Furstenberg Saltsjöbaden. Număr 90 punct o sută de mii în Ruso-Asiatică Sumenson." Reprezentantul SUA pentru Banca Ruso-Asiatică a fost MacGregor Grant Company din Broadway nr. 120, New York City, iar banca a fost finanţată de Guaranty Trust în SUA şi Nya Banken în Suedia.

O altă menţiune a Nya Banken se află în materialul „Acuzaţii împotriva bolşevicilor", publicat în perioada Kerenski. În particular, în acest material e demn de luat în seamă documentul semnat de Gregory Alexinsky, fost membru al Dumei a Doua de Stat, cu referire la transferul monetar către bolşevici. Documentul spune:

> În acord cu informaţia tocmai primită, aceste persoane de încredere din Stockholm erau: bolşevicul Jacob Furstenberg, cunoscut mai bine sub numele de „Hanecki" (Ganetskii) şi Parvus (dr. Helfand); în Petrograd: avocatul bolşevic M.U. Kozlovsky, o femeie înrudită cu Hanecki, Sumenson, angajată în speculaţii împreună cu Hanecki şi alţii. Kozlovsky a fost destinatarul principal al banilor germani care au fost transferaţi de la Berlin prin „Disconto-Gesellschaft" la „Via Bank" din Stockholm şi, de acolo, către Banca Siberiană din Petrograd, unde contul său are în prezent o balanţă de peste 2 milioane de ruble. Cenzura militară a dezgropat un schimb neîntrerupt de telegrame de natură politică şi financiară între agenţii germani şi liderii bolşevici [Stockholm-Petrograd].[22]

Mai departe, există mesajul din dosarele Departamentului de Stat, în Cifru Verde, de la ambasada SUA în Christiania (denumită Oslo, 1925), Norvegia, datat 21 februarie 1918, care spune: „Sunt informat că fondurile bolşevice sunt depozitate în Nya

Banken, Stockholm. De la Legația Stockholm. Schmedeman."[23]

În final, Michael Furtell, care l-a intervievat pe Olof Aschberg chiar înainte de moartea sa, conchide că fondurile bolșevice au fost într-adevăr transferate din Germania prin Nya Banken și Jacob sub formă deghizată de plată pentru bunuri. Potrivit lui Futrell, Aschberg i-a confirmat că Furstenberg a avut o afacere comercială cu Nya Banken și că Furstenberg a trimis de asemenea fondurile către Petrograd. Aceste afirmații sunt autentificate în memoriile lui Aschberg. În rezumat, Aschberg, prin Nya Banken, a fost fără îndoială un canal pentru fondurile folosite în Revoluția Bolșevică, iar Guaranty a fost implicată indirect prin asocierea ei cu Aschberg și interesul său în MacGregor Grant Co., New York, agent al Băncii Ruso-Asiatice, un alt vehicul de transfer.

Nya Banken și Guaranty Trust se alătură Ruskombank

Câțiva ani mai târziu, în toamna lui 1922, sovietele își fac prima bancă internațională. S-a bazat pe un sindicat care includea foștii bancheri privați ruși, unele investiții noi din partea unor bancheri nemți, suedezi, americani și britanici. Cunoscută ca Ruskombank (Banca de Comerț Exterior sau Banca Comerțului Exterior), a fost condusă de Olof Aschberg; conducerea ei consta din bancheri țariști privați, reprezentanți ai băncilor germane, suedeze și americane și, firește, reprezentanți ai Uniunii Sovietice. Legația americană din Stockholm raporta la Washington această chestiune și nota, într-o referire la Aschberg, că „n-are o reputație bună. Este menționat în documentul 54 din Documentele Sisson și Expedierea Nr. 138 din 4 ianuarie 1921 de la o legație din Copenhaga".[24]

Consorțiul bancar străin implicat era format în principal din capital britanic. Acesta includea Russo-Asiatic Consolidated Limited, care era unul din cei mai mari creditori privați ai Rusiei și care acordase 3 milioane de lire sovietelor pentru a compensa pagubele asupra proprietăților ei din Uniunea Sovietică generate de naționalizare. Guvernul britanic însuși cumpărase deja părți substanțiale din băncile private rusești; potrivit Departamentului de Stat, „guvernul britanic a investit masiv în consorțiul în chestiune".[25]

Consorțiului îi fuseseră acordate concesiuni extinse în Rusia

şi banca avea un capital social de 10 milioane de ruble aur. O relatare din ziarul danez *National Titende* afirma că „au fost create posibilităţi de cooperare cu statul sovietic unde aceasta, prin negocieri politice, ar fi fost imposibilă"[26]. Cu alte cuvinte, aşa cum ziarul spune şi în continuare, politicienii au eşuat să obţină cooperarea cu sovietele, însă „s-a considerat de la sine înţeles că exploatarea capitalistă a Rusiei începe să asume forme mai bine definite"[27].

La începutul lui octombrie 1922, Olof Aschberg s-a întâlnit la Berlin cu Emil Wittenberg, director al Nationalbank fur Deutschland, şi cu Scheinmann, şef al Băncii Ruse de Stat. După discuţii privind implicarea Germaniei în Ruskombank, cei trei bancheri au mers în Stockholm şi s-au întâlnit acolo cu Max May, vicepreşedinte al Guaranty Trust Company. Max May a fost desemnat director al Diviziei Externe a Ruskombank, alături de Schlesinger, foştul şef al Moscow Merchant Bank, Kalaschkin, fost şef al Junker Bank, şi Ternoffsky, fost şef al Siberian Bank. Ultima bancă a fost cumpărată parţial de guvernul britanic în 1918. Profesorul Gustav Cassell din Suedia a fost de acord să fie consultant pentru Ruskombank. Cassell a fost citat într-un ziar suedez (*Svenskadagbladet*, 17 octombrie, 1922) ca afirmând:

> Faptul că o bancă a început acum în Rusia să se ocupe de chestiuni pur bancare este un mare pas înainte şi mi se pare că această bancă a fost înfiinţată pentru a face ceva, pentru a crea o nouă viaţă economică în Rusia. Rusia are nevoie de o bancă care să genereze comerţ intern şi extern. Dacă vor exista afaceri între Rusia şi alte ţări, e nevoie de o bancă care să se ocupe de ele. Acest pas înainte trebuie sprijinit în orice fel de celelalte ţări şi, când mi s-a cerut sfatul, am spus că sunt gata să-l dau. Nu sunt adeptul unei politici negative şi cred că orice oportunitate trebuie folosită pentru a ajuta la o reconstrucţie pozitivă. Marea problemă e cum să aduci comerţul cu Rusia înapoi la normal. E o problemă complicată şi care necesită o cercetare extinsă. Pentru a rezolva această problemă sunt mai mult decât doritor să mă implic în muncă. E o nebunie să laşi Rusia pe resursele şi soarta ei.[28]

Fosta clădire a Siberian Bank din Petrograd a fost folosită drept sediu central pentru Ruskombank, ale cărei obiective erau să acorde împrumuturi pe termen scurt în țări străine, să introducă capital străin în Uniunea Sovietică și în general să faciliteze comerțul rus de peste mări. S-a deschis pe 1 decembrie 1922, în Moscova, și avea 300 de angajați.

În Suedia, Ruskombank a fost reprezentată de Svenska Ekonomibolaget din Stockholm, Nya Banken a lui Olof Aschberg sub un nume nou, iar în Germania, de Garantie und Creditbank für Den Osten din Berlin. În Statele Unite, banca a fost reprezentată de Guaranty Trust Company of New York. La deschiderea băncii, Olof Aschberg a comentat:

> Noua bancă va încerca să cumpere mașini și materii prime din Anglia și Statele Unite și va da garanții pentru finalizarea contractelor. Nu s-a pus încă problema cumpărării din Suedia, însă se speră că va fi ridicată mai târziu.[29]

La alăturarea la Ruskombank, Max May de la Guaranty Trust a făcut o declarație similară:

> Statele Unite, fiind o țară bogată, cu industrii bine dezvoltate, nu are nevoie să importe ceva din alte țări, însă [...] este foarte interesată să-și exporte produsele în alte țări și consideră Rusia ca piața cea mai potrivită pentru acest scop, având în vedere cerințele ei vaste în toate segmentele vieții economice.[30]

May a afirmat că Russian Commercial Bank era „foarte importantă" și că „va finanța masiv toate liniile industriilor rusești".

De la bun început, operațiunile Ruskombank au fost restricționate de monopolul sovietic asupra comerțului exterior. Banca avea dificultăți să obțină avansuri pe bunurile rusești depozitate în străinătate. Întrucât acestea erau transmise în numele delegațiilor comerciale sovietice, multe fonduri Ruskombank erau în depozitele Băncii Ruse de Stat. În final, la începutul lui 1924, Banca Comercială Rusă a fuzionat cu comisariatul sovietic de comerț exterior și Olof Aschberg a fost concediat din poziția sa din bancă, deoarece s-a pretins de la Moscova că a folosit nepotrivit fondurile băncii. Legătura sa inițială cu banca se datora

prieteniei sale cu Maxim Litvinov. Prin această asociere, spune un raport al Departamentului de Stat, Olof Aschberg a avut acces la sume mari de bani pentru plata bunurilor comandate de soviete în Europa:

> Aceste sume erau aparent plasate în Ekonomibolaget, o bancă privată deținută de dl Aschberg. Se presupune acum că o mare parte din aceste fonduri erau folosite de dl Aschberg pentru investiții în contul său personal și că acum vrea să-și mențină poziția în bancă prin deținerea acestor bani. Potrivit informatorului meu, dl Aschberg nu a fost singurul care să profite de pe urma operării cu fondurile sovietelor, ci a împărțit câștigurile cu cei responsabili pentru numirea sa la Banca Comercială Rusă, printre ei fiind Litvinov.[31]

Ruskombank a devenit apoi Vneshtorg, așa cum este cunoscută astăzi.

Trebuie să privim puțin în urmă și să examinăm activitățile asociatei lui Aschberg din New York, Guaranty Trust Company, din timpul Primului Război Mondial, pentru a stabili baza de examinare a rolului ei în era revoluționară din Rusia.

Guaranty Trust și spionajul german din Statele Unite, 1914-1917[32]

În timpul Primului Război Mondial, Germania a alocat fonduri considerabile în New York pentru spionaj și operațiuni sub acoperire în America de Nord și cea de Sud. Este important să urmărim circulația acestor fonduri, pentru că ele pleacă de la aceleași firme, Guaranty Trust și American International Corporation, care au fost implicate în Revoluția Bolșevică și perioada ulterioară. Să nu uităm faptul (schițat în capitolul 3) că guvernul german a finanțat, de asemenea, activitățile revoluționare ale lui Lenin.

Un rezumat al împrumuturilor acordate de băncile americane intereselor germane în Primul Război Mondial a fost oferit în 1919 Comisiei Overman a Senatului Statelor Unite de către serviciile de informații ale armatei. Rezumatul s-a bazat pe declarația lui Karl Heynen, care a venit în Statele Unite în aprilie

1915 pentru a-l ajuta pe Dr. Albert cu afacerile comerciale și financiare ale statului german. Munca oficială a lui Heynen era transportul de bunuri din Statele Unite în Germania prin Suedia, Elveția și Olanda. În realitate, era implicat până peste cap în operațiuni sub acoperire.

Împrumuturile majore germane acordate în Statele Unite între 1915 și 1918, potrivit lui Heynen, sunt detaliate mai jos.

Primul împrumut, de 400 000 de dolari, a fost făcut în septembrie 1914 de către bancherii de investiții Kuhn, Loeb & Co. Colateralul de 25 de milioane de mărci a fost depozitat în Hamburg de Max M. Warburg, afiliatul german al Kuhn, Loeb & Co. Căpitanul George B. Lester din SUA, de la serviciile de informații militare, a spus Senatului că replica lui Heynen la întrebarea „De ce ai mers la Kuhn, Loeb & Co?" a fost „Am considerat Kuhn, Loeb & Co. bancherii naturali ai guvernului și ai Reichsbank".

Al doilea împrumut, de 1,3 milioane de dolari, nu a venit direct din Statele Unite, ci a fost negociat de John Simon, un agent al Suedeutsche Disconto-Gesellschaft, pentru a asigura fondurile Germaniei pentru construcția de nave.

Al treilea împrumut a fost de la Chase National Bank (din grupul Morgan) și era de 3 milioane de dolari. Al 4-lea împrumut a fost de la Mechanics and Metals National Bank și era de 1 milion de dolari. Aceste împrumuturi au finanțat activitățile germane de spionaj din Statele Unite și Mexic. Unele fonduri sunt legate de Sommerfeld, care era consilier al lui Von Rintelen (un alt spion german) și care a fost asociat mai târziu cu Hjalmar Schacht și Emil Wittenberg. Sommerfeld voia să cumpere muniție pentru folosirea ei în Mexic. El a avut un cont la Guaranty Trust Company și din acesta s-au făcut plăți pentru Western Cartridge Co. of Alton, Illinois, pentru transportul muniției în El Paso pentru folosirea ei în Mexic de către bandiții lui Pancho Villa. Aproape 400 000 de dolari au fost cheltuiți pe muniție, propagandă mexicană și activități similare.

Ambasadorul german de atunci, Count Von Bernstorff, a vorbit despre prietenia sa cu Adolph von Pavenstedt, un partener senior al Amsinck & Co., care era controlată, iar din noiembrie 1917 deținută de American International Corporation. American International apare frecvent în ultimele capitole;

conducerea ei executivă conţinea nume cheie pentru Wall Street: Rockefeller, Kahn, Stillman, du Pont, Winthrop etc. Potrivit lui Von Bernstorff, Von Pavenstedt era „familiarizat cu toţi membrii ambasadei"[33]. Von Bernstorff însuşi îl privea pe Von Pavenstedt ca pe unul dintre cei mai respectaţi, „dacă nu cel mai respectat german imperial din New York"[34]. Într-adevăr, Von Pavenstedt a fost „pentru mulţi ani, o sursă principală de bani pentru spionajul german în această ţară"[35].

Cu alte cuvinte, nu e nicio îndoială că Armsinck & Co., controlată de American International Corporation, a fost strâns asociată cu finanţarea spionajului german în Statele Unite în timpul războiului. Pentru a confirma ultima afirmaţie a lui Von Bernstorff, există o fotografie a unui cec în favoarea Amsinck & Co., datat 8 decembrie 1917, cu doar 4 săptămâni înainte de începerea Revoluţiei Bolşevice în Rusia, semnată de Von Papen (un alt spion german) şi având o contramarcă pe care era scris „cheltuielile de călătorie pentru Von W [*i.e.*, Von Wedell]". French Strothers[36], care a publicat fotografia, a afirmat că aceasta este o probă că Von Papen „a devenit un complice la o infracţiune împotriva legilor americane"; de asemenea, face din Amsinck & Co. subiectul unei acuzaţii similare.

Paul Bolo-Pasha, alt spion german şi un finanţist francez important care lucrase pentru statul egiptean, a sosit în New York în martie 1916, cu o scrisoare de introducere către Von Pavenstedt. Prin acesta din urmă, Bolo-Pasha l-a întâlnit pe Hugo Schmidt, director al Deutsche Bank din Berlin şi reprezentantul ei în Statele Unite. Unul din proiectele lui Bolo-Pasha era să cumpere ziare străine pentru a înclina editorialele lor în favoarea Germaniei. Fondurile pentru acest program au fost decise în Berlin, sub forma unui credit, cu Guaranty Trust Company, creditul fiind ulterior făcut disponibil Amsinck & Co. Adolph von Pavenstedt de la Amsinck, la rândul său, i-a pus fondurile la dispoziţie lui Bolo-Pasha.

Cu alte cuvinte, atât Guaranty Trust Company, cât şi Amsinck & Co., o filială a American International Corporation, au fost implicate direct în implementarea spionajului german şi a altor activităţi din Statele Unite. Se pot stabili legături între aceste firme şi operatorii germani mari din SUA – dr. Albert, Karl Heynen, Von Rintelen, Von Papen, contele Jacques Minotto (vezi mai jos)

și Paul Bolo-Pasha.

În 1919, Comisia Senatorială Overman a stabilit că Guaranty Trust a avut un rol activ în finanțarea eforturilor de război ale Germaniei în Primul Război Mondial, într-o manieră „non-neutră". Mărturia ofițerului american de informații a clarificat acest lucru:

> În această misiune, Hugo Schmidt [de la Deutsche Bank] a fost larg sprijinit de anumite instituții bancare americane. În timp ce noi eram neutri, ele au acționat în detrimentul intereselor britanice și am date considerabile privind această activitate a Guaranty Trust Co. și aș vrea să știu dacă comisia vrea să intru în detalii.
> SENATORUL NELSON: Aceasta este o filială a City Bank, nu?
> DL BECKER: Nu.
> SENATORUL OVERMAN: Dacă a fost ostilă intereselor britanice, n-a fost neutră, și cred că e mai bine să le scoateți la suprafață.
> SENATORUL KING: A fost o tranzacție bancară obișnuită?
> DL BECKER: E o chestiune de opinie. Are de-a face cu camuflarea unui schimb pentru a-l face să apară neutru, când de fapt a fost un schimb german privind Londra. Drept rezultat al acestor operații, la care Guaranty Trust Co. a participat de la 1 august 1914 până în momentul în care America a intrat în război, Deutsche Banke a reușit, prin filialele ei din America de Sud, negocierea a 4 670 000 de lire din schimbul londonez în timpul războiului.
> SENATORUL OVERMAN: Cred că este relevant.[37]

Ce contează nu e atât că a fost sprijinită Germania, lucru care e doar ilegal, cât faptul că directorii Guaranty Trust au sprijinit financiar Aliații în același timp. Cu alte cuvinte, Guaranty Trust a finanțat ambele părți ale conflictului. Aceasta pune o problemă de moralitate.

Firele Guaranty Trust-Minotto-Caillaux[38]

Contele Jacques Minotto este un fir improbabil, însă verificabil și persistent care leagă Revoluția Bolșevică din Rusia cu

băncile germane, spionajul german din Primul Război Mondial în Statele Unite, Guaranty Trust Company din New York, revoluția franceză bolșevică ratată și procesele de spionaj Caillaux-Malvy din Franța. Jacques Minotto s-a născut pe 17 februarie 1891, în Berlin, ca fiu al unui părinte austriac care descindea din nobilimea italiană și o mamă germană. Tânărul Minotto a fost educat în Berlin și apoi a început să lucreze la Deutsche Bank, în Berlin, în 1912. Aproape imediat, Minotto a fost trimis în Statele Unite ca asistent al lui Hugo Schmidt, director adjunct al Deutsche Bank și reprezentantul ei în New York. După un an în New York, Minotto a fost trimis de Deutsche Bank la Londra, unde s-a învârtit în cercuri politice și diplomatice importante. La izbucnirea Primului Război Mondial, Minotto s-a întors în Statele Unite și s-a întâlnit imediat cu ambasadorul german Count Von Bernstorff, după care s-a angajat la Guaranty Trust Company în New York. La Guaranty Trust, Minotto a fost sub ordinele directe ale lui Max May, director al departamentului exterior și un asociat al bancherului suedez Olof Aschberg. Minotto nu a fost un funcționar bancar mărunt. Interogatoriile din procesele Caillaux din Paris, din 1919, au stabilit că Minotto a lucrat direct cu Max May. Pe 25 octombrie 1914, Guaranty Trust l-a trimis pe Jacques Minotto în America de Sud pentru a face un raport privind situația politică, financiară și comercială. Așa cum a procedat în Londra, Washington și New York, Minotto s-a mutat în cercurile înalte politice și diplomatice de acolo. Un scop al misiunii Minotto în America Latină era înființarea unui mecanism prin care Guaranty Trust putea fi folosită ca intermediar pentru alocarea fondurilor germane menționate anterior pe piața financiară londoneză, care atunci era închisă Germaniei din cauza Primului Război Mondial. Minotto s-a întors în Statele Unite și a reluat legătura cu contele Von Bernstorff și contele Luxberg, iar ulterior, în 1916, a încercat să obțină o poziție în serviciile de informații navale ale SUA. După aceasta, a fost arestat sub acuzația de activități pro-germane. În momentul arestului, Minotto lucra la fabrica socrului său Louis Swift, de la Swift & Co., din industria cărnii. Swift a plătit cauțiunea de 50 000 de dolari necesară pentru a-l elibera pe Minotto, care era reprezentat de Henry Veeder, avocatul Swift & Co. Ulterior, Louis Swift a fost arestat pentru activități pro-germane. Ca o

coincidență interesantă și non-trivială, „Maiorul" Harold H. Swift, fratele lui Louis Swift, a fost membru al Misiunii Crucii Roșii a lui William Boyce Thompson din 1917 la Petrograd – adică unul din grupurile de avocați și oameni de afaceri de pe Wall Street ale căror conexiuni cu Revoluția Rusă vor fi descrise mai târziu. Helen Swift Neilson, sora lui Louis și Harold Swift, a fost mai târziu în legătură cu Centrul pro-comunist „Unitatea" Abraham Lincoln. Acesta a avut o legătură minoră cu băncile germane, americane, spionajul german și, după cum vom vedea mai târziu, Revoluția Bolșevică.[39]

Joseph Caillaux a fost un politician francez (uneori i se spune notoriu). A fost, de asemenea, asociat cu contele Minotto în operațiunile din America Latină ale ultimului pentru Guaranty Trust și, mai târziu, a fost implicat în cazurile faimoase de spionaj francez din 1919, care aveau conexiuni bolșevice. În 1911, Caillaux a devenit ministru de finanțe și, mai târziu în același an, a devenit premier al Franței. John Louis Malvy a devenit subsecretar de stat în cabinetul Caillaux. Câțiva ani mai târziu, doamna Caillaux l-a ucis pe Gaston Calmette, editor al importantului ziar parizian *Figaro*. Acuzarea a spus că doamna Caillaux l-a ucis pe Calmette pentru a preveni publicarea anumitor documente compromițătoare. Această chestiune a dus la plecarea lui Caillaux și a soției sale din Franța. Cuplul a mers în America Latină și s-a întâlnit cu contele Minotto, agentul Guaranty Trust Company aflat în America Latină pentru a găsi intermediari pentru finanțele germane. Contele Minotto a fost conectat social cu cuplul Caillaux în Rio de Janeiro și Sao Paulo, Brazilia, în Montevideo, Uruguay și în Buenos Aires, Argentina. Cu alte cuvinte, Minotto a fost o companie constantă a cuplului Caillaux în timp ce se aflau în America Latină.[40] La întoarcerea în Franța, Caillaux și soția sa au stat la Biarritz ca oaspeți ai lui Paul Bolo-Pasha, care era, așa cum am văzut, spion german în Statele Unite și Franța.[41] Mai târziu, în iulie 1915, contele Minotto, sosit în Franța din Italia, s-a întâlnit cu cuplul Caillaux; în același an, cuplul Caillaux l-a vizitat pe Bolo-Pasha iarăși în Biarritz. Cu alte cuvinte, în 1915 și 1916 Caillaux a avut o relație socială continuă cu contele Minotto și Bolo-Pasha, ambii fiind spioni germani în Statele Unite.

Munca lui Bolo-Pasha în Franța era să crească influența

Germaniei în ziarele pariziene *Le Temps* și *Figaro*. Bolo-Pasha a mers apoi la New York, sosind pe 24 februarie 1916. A fost aici să negocieze un împrumut de 2 milioane de dolari și a fost asociat cu Von Pavenstedt, importantul agent german conectat cu Amsinck & Co.[42] Severance Johnson, în *The Enemy Within*, i-a relaționat pe Caillaux și Malvy cu revoluția bolșevică franceză ratată din 1918 și spune că, dacă revoluția ar fi reușit, „Malvy ar fi fost un Troțki al Franței și Caillaux Leninul ei"[43]. Caillaux și Malvy au format un partid socialist radical în Franța folosind fonduri germane și au fost aduși la proces pentru aceste acțiuni subversive. Interogatoriile din procesele de spionaj din Franța, din 1919, au folosit mărturii privind bancherii din New York și relația lor cu spionii germani. Au stabilit, de asemenea, legături între contele Minotto și Caillaux, ca și relația Guaranty Trust Company cu Deutsche Bank și cooperarea între Hugo Schmidt de la Deutsche Bank și Max May de la Guaranty Trust Company. Interogatoriul francez (pagina 940) conține următorul fragment din depoziția din New York a contelui Minotto (pagina 10, tradusă din franceză):

> ÎNTREBARE: Sub ce ordine vă aflați la Guaranty Trust?
> REPLICĂ: Sub ordinele dlui Max May.
> ÎNTREBARE: El era vicepreședinte?
> RĂSPUNS: Era vicepreședinte și director al departamentului exterior.

Mai târziu, în 1922, Max May a devenit director al sovieticei Ruskombank și a reprezentat interesele Guaranty Trust în această bancă. Interogatoriul francez a stabilit că Minotto, un spion german, era angajat al Guaranty Trust Company; că Max May era ofițerul său superior; și că Max May a fost strâns asociat cu bancherul bolșevic Olof Aschberg. Pe scurt: Max May de la Guaranty Trust era legat de alocarea ilegală de fonduri și de spionaj german în Statele Unite în timpul Primului Război Mondial; a fost legat indirect de Revoluția Bolșevică și direct de înființarea Ruskombank, prima bancă internațională din Uniunea Sovietică.

Este prea devreme pentru a oferi o explicație pentru această activitate internațională aparent inconsistentă, ilegală și uneori

imorală. În general, există două explicații plauzibile: prima, o căutare neobosită de profit; a doua – care este în acord cu cuvintele lui Otto Kahn de la Kuhn, Loeb & Co. și American International Corporation din epigraful la acest capitol – realizarea scopurilor socialiste, scopuri care „trebuie și pot fi realizate" prin mijloace non-socialiste.

Note:

1. John Moody, *The Truth about the Trusts*, Moody Publishing, New York, 1904.
2. Compania J.P. Morgan a fost înființată inițial în Londra ca George Peabody and Co. în 1838. N-a fost înregistrată până pe 21 martie, 1940. Compania a încetat să existe în aprilie 1954, când a fuzionat cu Guaranty Trust Company, pe atunci cea mai importantă filială comercială a băncii și cunoscută azi ca Morgan Guarantee Trust Company din New York.
3. Camera Reprezentanților, Comisia pentru Afaceri Externe, *The Story of Panama, Hearings on the Rainey Resolution*, 1913, p. 53.
4. *Ibidem*, p. 60.
5. Stanford, California. Vezi și *Los Angeles Times*, 13 octombrie 1966.
6. Mai târziu co-director cu Hjalmar Schacht (bancherul lui Hitler) și Emil Wittenberg de la Nationalbank für Deutschland.
7. Senat, Comisia pentru Afaceri Externe, *Investigation of Mexican Affairs*, 1920.
8. Lincoln Steffens, *The Letters of Lincoln Steffens*, Harcourt, Brace, New York, 1941, I:386
9. Senat, Comisia pentru Afaceri Externe, *op. cit.*, 1920, punctele 2, 18, p. 681.
10. *Ibidem.*
11. *New York Times*, 23 ianuarie 1919.
12. Senat, Comisia pentru Afaceri Externe, *op. cit.*, pp. 795-96.
13. Senat, *Hearings Before the Special Committee Investigating the Munitions Industry*, Congresele 73-74, 1934-37, punctul 25, p. 7666.

14. Dosarul decimal al Departamentului de Stat 861.51/110 (316-116-682).
15. Dosarul decimal al Departamentului de Stat 861.51/112.
16. Dosarul decimal al Departamentului de Stat 861.51/111.
17. Scris de mână între paranteze.
18. Olof Aschberg, *En Vandrande Jude Från Glasbruksgatan*, Albert Bonniers Förlag, Stockholm, fără dată, pp. 98-99, care este inclusă în *Memoarer*, Albert Bonniers Förlag, Stockholm, 1946. Vezi, de asemenea, Gästboken, *Tidens Förlag*, Stockholm, 1955 pentru material suplimentar despre Aschberg.
19. Aschberg, p. 123.
20. *New York Times*, 4 august 1916.
21. Michael Futrell, *Northern Underground*, Faber and Faber, Londra, 1963, p.162.
22. Vezi Robert Paul Browder şi Alexander F. Kerenski, *The Russian Provisional government, 1917*, Stanford University Press, Stanford, 1961, 3: 1365. „Via Bank" este evident Nya Banken.
23. Dosarul decimal al Departamentului de Stat 861.00/1130.
24. Dosarul decimal al Departamentului de Stat 861.516/129, 28 august 1922. Un raport al Departamentului de Stat din Stockholm, datat 9 octombrie, 1922 (861.516/137), afirmă despre Aschberg: „L-am întâlnit pe dl Aschberg acum câteva săptămâni şi, într-o conversaţie substanţială, a spus tot ce apare în acest raport. M-a întrebat dacă ar putea vizita Statele Unite şi a menţionat câteva bănci importante. În legătură cu aceasta, aş vrea să atrag atenţia departamentului asupra Documentului 54 din Documentele Sisson şi asupra altor documente pe care această legaţie le-a scris despre acest om în timpul războiului, om a cărui reputaţie şi poziţie nu este bună. A lucrat fără îndoială în strânsă legătură cu sovietele şi, pe întreaga perioadă a războiului, a fost în strânsă cooperare cu nemţii" (Dosarul decimal al Departamentului de Stat 861.516/137, Stockholm, 9 octombrie, 1922. Acest raport a fost semnat de Ira N. Morris).
25. *Ibidem*, 861.516/130, 13 septembrie 1922.
26. *Ibidem*.
27. *Ibidem*.

28. *Ibidem*, 861.516/140, Stockholm, 23 octombrie 1922.
29. *Ibidem*, 861.516/147, 8 decembrie 1922.
30. *Ibidem*, 861.516/144, 18 noiembrie 1922.
31. *Ibidem*, 861.316/197, Stockholm, 7 martie 1924.
32. Această secțiune se bazează pe audierile Comisiei Overman a Senatului SUA, *Brewing and Liquor Interests and German and Bolshevik Propaganda*, Audierile din fața Subcomisiei judiciare, Congresul al 65-lea, 1919, 2:2154-74.
33. Count Von Bernstorff, *My Three Years in America*, Scribner's, New York, 1920, p. 261.
34. *Ibidem*.
35. *Ibidem*.
36. French Strothers, *Fighting Germany's Spies*, Doubleday, Page, Garden City, 1918, p. 152.
37. Comisia Overman a Senatului SUA, 2:2009.
38. Această secțiune este bazată pe următoarele surse (ca și pe cele citate în altă parte): Jean Bardanne, *Le Colonel Nicolai: espion de genie*, Editions Siboney, Paris, fără dată; Cours de Justice, *Affaire Caillaux, Loustalot et Comby: Procedure Generale Interrogatoires*, Paris, 1919, pp. 349-50, 937-46; Paul Vergnet, *L'Affaire Caillaux*, Paris, 1918, în special capitolul numit „Marx de Mannheim"; Henri Guernut, Emile Kahn și Camille M. Lemercier, *Etudes documentaires sur L'Affaire Caillaux*, Paris, fără dată, pp. 1012-15; și George Adam, *Treason and Tragedy: An Account of French War Trials*, Jonathan Cape, Londra, 1929.
39. Cu această legătură se ocupă masiv raportul în 3 volume al Comisiei din 1919. Vezi bibliografia.
40. Vezi Rudolph Binion, *Defeated Leaders*, Columbia University Press, New York, 1960.
41. George Adam, *Treason and Tragedy: An Account of French War Trials*, Jonathan Cape, Londra, 1929.
42. *Ibidem*.
43. *The Enemy Within*, George Allen & Unwin, Londra, 1920.

Misiunea Crucii Roşii americane în Rusia, 1917

Sărmanul domn Billings credea că se află într-o misiune ştiinţifică pentru a ajuta Rusia [...]. În realitate, n-a fost decât o faţadă – caracterul misiunii Crucii Roşii n-a fost altceva decât o faţadă.

—Cornelius Kelleher, asistent al lui William Boyce Thompson (în George F. Kennan, *Russia Leaves the War*)

Proiectul Wall Street din Rusia, din 1917, a folosit misiunea Crucii Roşii ca vehicul operaţional. Atât Guaranty Trust, cât şi National City Bank au avut reprezentanţi în Rusia în timpul revoluţiei. Frederick M. Corse, de la filiala din Petrograd a National City Bank, a fost ataşat misiunii Crucii Roşii, despre care vom spune mai multe mai târziu. Guaranty Trust a fost reprezentată de Henry Crosby Emery. Emery a fost reţinut temporar de germani în 1918, apoi a reprezentat Guaranty Trust în China.

Până în 1915, cea mai influentă persoană din sediul central al Crucii Roşii din Washington a fost domnişoara Mabel Boardman. Promotor activ şi energic, dra Boardman a fost forţa motrice din spatele iniţiativelor Crucii Roşii, deşi direcţiile sale veneau de la persoane bogate şi importante precum J.P. Morgan, doamna E.H. Harriman, Cleveland H. Dodge şi Russell Sage. De exemplu, campania de strângere de fonduri de 2 milioane de dolari din 1910 a avut succes numai pentru că a fost sprijinită de aceşti rezidenţi bogaţi din New York City. În realitate, majoritatea banilor au venit din New York City. J.P. Morgan

a contribuit el însuşi cu 100 000 de dolari, iar alţi 7 donatori din New York City au contribuit cu 300 000 mii de dolari. O singură persoană din afara New York City a contribuit cu peste 10 000 mii de dolari şi aceasta a fost William J. Boardman, tatăl domnişoarei Boardman. Henry P. Davison a fost preşedinte al Comisiei de Strângere de Fonduri din New York în 1910 şi mai târziu a devenit preşedinte al Consiliului de Război al Crucii Roşii Americane. Cu alte cuvinte, în Primul Război Mondial, Crucea Roşia a depins în mare măsură de Wall Street şi în principal de firma Morgan.

Crucea Roşie nu era capabilă să facă faţă exigenţelor Primului Război Mondial şi, într-adevăr, a fost preluată de aceşti bancheri. Potrivit lui John Foster Dulles, aceşti oameni de afaceri „vedeau Crucea Roşia Americană ca pe un braţ virtual al guvernului, o contribuţie inestimabilă la câştigarea războiului"[1]. Procedând astfel, au batjocorit motto-ul Crucii Roşii: „Neutralitate şi umanitate".

În schimbul fondurilor, Wall Street a solicitat Consiliul de Război al Crucii Roşii; şi, la recomandarea lui Cleveland H. Dodge, unul dintre susţinătorii financiari ai lui Woodrow Wilson, Henry P. Davison, partener în compania J.P. Morgan, a devenit preşedinte. Lista administratorilor Crucii Roşii de atunci a început să semene cu Directoratul Directorilor din New York: John D. Ryan, preşedinte al Anaconda Copper Company (vezi pagina 21); George W. Hill, preşedinte al American Tobacco Company; Grayson M.P. Murphy, vicepreşedinte al Guaranty Trust Company; şi Ivy Lee, expert pentru relaţii publice al Rockefellerilor. Harry Hopkins, devenit faimos mai târziu, sub preşedintele Roosevelt, a devenit asistent al managerului general al Crucii Roşii din Washington, D.C. Problema Misiunii Crucii Roşii în Rusia s-a pus la a treia întâlnire a Consiliului de Război reformat, care a avut loc în clădirea Crucii Roşii din Washington, D.C., vineri, 29 mai 1917, la ora 11:00 a.m. Preşedintele Davison a fost însărcinat să contempleze ideea cu Alexander Legge de la International Harvester Company. Ulterior, International Harvester, care avea interese mari în Rusia, a oferit 200 000 de dolari pentru a asista misiunea. La o întâlnire ulterioară, s-a făcut cunoscut că William Boyce Thompson, directorul Băncii Rezervelor Federale din New York, s-a „oferit să plătească

întreaga cheltuială a Comisiei"; această ofertă a fost acceptată într-o telegramă: „Dorința dumneavoastră de a plăti pentru cheltuielile Comisiei pentru Rusia este foarte apreciată și este, din punctul nostru de vedere, foarte importantă."[2]

Membrii misiunii nu au fost remunerați. Toate cheltuielile au fost achitate de William Boyce Thompson, iar cei 200 000 de dolari de la International Harvester au fost, aparent, folosiți în Rusia pentru subvenții politice. Știm din dosarele ambasadei ruse din Petrograd că Crucea Roșie americană a dat 4 000 de ruble prințului Lvoff, președinte al Consiliului de Miniștri, pentru „sprijinul revoluționarilor" și 10 000 de ruble în două plăți lui Kerenski pentru „ajutorarea refugiaților politici".

Misiunea Crucii Roșii americane în Rusia, 1917

În august 1917, misiunea Crucii Roșii americane în Rusia a avut doar o relație nominală cu Crucea Roșie americană și trebuie să fi fost una din cele mai puțin obișnuite misiuni ale Crucii Roșii din istorie. Toate cheltuielile, inclusiv cele cu uniformele – membrii erau toți colonei, maiori, căpitani, locotenenți – erau plătite din buzunarele lui William Boyce Thompson. Un observator contemporan a numit grupul format numai din ofițeri o „armată haitiană":

> Delegația americană a Crucii Roșii, în jur de 40 de colonei, maiori, căpitani și locotenenți, a sosit ieri. Este condusă de colonelul (doctor) Billings din Chicago și-i include pe colonelul William B. Thompson și mulți doctori și civili, toți cu titluri militare; am numit grupul „armata haitiană", pentru că nu conține persoane private. Nu au venit cu o misiune clară, atât cât îmi pot da seama. De fapt, Guv. Francis mi-a spus acum ceva vreme că a solicitat ca ei să nu vină, întrucât erau deja prea multe misiuni din partea diverșilor aliați în Rusia. Aparent, această Comisie a crezut că este nevoie urgentă de doctori și asistente în Rusia; în realitate, există un surplus de talente medicale și de asistente, native sau străine, în țară și în multe spitale pe jumătate goale în marile orașe.[3]

Misiunea avea numai 24 (nu 40) de oameni, având ranguri militare de la locotenent colonel la locotenent și era suplimentată de trei infirmieri, doi fotografi și doi interpreți, fără rang. Numai cinci (din 24) erau doctori; în plus, existau doi cercetători medicali. Misiunea a sosit cu trenul la Petrograd via Siberia în august 1917. Cei cinci doctori și infirmierii au stat o lună, întorcându-se în Statele Unite pe 11 septembrie. S-a raportat că dr. Frank Billings, șeful oficial al misiunii și profesor de medicină la Universitatea din Chicago, era dezgustat de activitățile politice manifeste ale majorității membrilor misiunii. Ceilalți oameni de medicină erau William S. Thayer, profesor de medicină la Johns Hopkins University; D.J. McCarthy, membru al Phipps Institute for Study and Prevention of Tuberculosis din Philadelphia; Henry C. Sherman, profesor de chimia hranei la Columbia University; C.E.A. Winslow, profesor de bacteriologie și igienă la Yale Medical School; Wilbur E. Post, profesor de medicină la Rush Medical College; dr. Malcolm Grow, din Corpul Ofițerilor Medicali de Rezervă ai armatei americane; și Orrin Wightman, profesor de medicină clinică, New York Polyclinic Hospital. George C. Whipple era listat ca profesor de inginerie sanitară la Harvard University, însă în realitate era partener al firmei de consultanți în inginerie Hazen, Whipple & Fuller din New York. Acest lucru este semnificativ, deoarece Malcolm Pirnie – mai multe despre el mai târziu – era listat ca inginer asistent sanitar și angajat ca inginer de Hazen, Whipple & Fuller.

Majoritatea misiunii, așa cum era pe hârtie, era compusă din avocați, finanțiști și asistenții lor din districtul financiar New York. Misiunea era finanțată de William B. Thompson, descris în circulara oficială a Crucii Roșii drept „comisionar și manager de afaceri; director al Băncii Federale din New York, Statele Unite". Thompson l-a adus cu el pe Cornelius Kelleher, descris ca atașat al misiunii, de fapt secretar al lui Thompson și cu aceeași adresă – Wall Street nr. 14, New York City. Publicitatea misiunii a fost făcută de Henry S. Brown, de la aceeași adresă. Thomas Day Thacher a fost un avocat al Simpson, Thacher & Bartlett, o firmă întemeiată de tatăl său, Thomas Thacher, în 1884 și implicat adânc în reorganizarea căilor ferate și fuziuni. Ca junior, Thomas a lucrat pentru firma familiei, a devenit avocat asistent sub Henry L. Stimson și s-a întors la firma familiei în 1909. Tânărul Thacher

a fost un prieten apropiat al lui Felix Frankfurter şi mai târziu a devenit asistent al lui Raymond Robins, de asemenea aflat în misiunea Crucii Roşii. În 1925, a fost numit judecător districtual sub preşedintele Coolidge, a devenit avocat general sub Herbert Hoover şi a fost director al William Boyce Thompson Institute.

MISIUNEA CRUCII ROŞII AMERICANE ÎN RUSIA, 1917

Membri ai comunităţii financiare Wall Street şi afiliaţii lor	*Personal medical*	*Infirmieri, interpreţi etc.*
Andrews (Liggett & Myers Tobacco)	Billings (doctor)	Brooks (infirmier)
Barr (Chase National Bank)	Grow (doctor)	Clark (infirmier)
Brown (adus de William B. Thompson)	McCarthy (cercetare medicală; doctor)	Rocchia (infirmier)
Cochran (McCann Co.)	Post (doctor)	Travis (film)
Kelleher (adus de William B. Thompson)	Sherman (chimia hranei)	Wyckoff (film)
Nicholson (Swirl & Co.)	Thayer (doctor)	Hardy (juridic)
Pirnie (Hazen, Whipple & Fuller)	Wightman (medicină)	Horn (transport)
Redfield (Stetson, Jennings & Russell)	Winslow (igienă)	
Robins (promotor al mineritului)		
Swift (Swift & Co.)		
Thacher (Simpson, Thacher & Bartlett)		
Thompson (Banca Rezervelor Federale N.Y.)		
Wardwell (Stetson, Jennings & Russell)		
Whipple (Hazen, Whipple & Fuller)		
Corse (National City Bank)		
Magnuson (recomandat de agentul personal al colonelului Thompson)		

Alan Wardwell, de asemenea comisionar adjunct și secretar al președintelui, a fost avocat al firmei Stetson, Jennings & Russell de pe Broad Street nr. 15, New York City, iar H.B. Redfield a fost secretar juridic al lui Wardwell. Maiorul Wardwell era fiul lui William Thomas Wardwell, trezorier pentru o lungă perioadă al Standard Oil din New Jersey și Standard Oil din New York. Bătrânul Wardwell a fost unul din semnatarii faimosului acord de trust al Standard Oil, membru al comitetului pentru organizarea activităților Crucii Roșii în războiul hispano-american și director al Greenwich Savings Bank. Fiul său, Alan, a fost director nu doar al Greenwich Savings, ci și al Bank of New York, Trust Co. și al Georgian Manganese Company (împreună cu W. Averell Harriman, un director al Guaranty Trust). În 1917, Alan Wardwell a fost afiliat cu Stetson, Jennings & Russell și mai târziu s-a alăturat Davis, Polk, Wardwell, Gardner & Read (Frank L. Polk era secretar de stat interimar în timpul Revoluției Bolșevice). Comitetul Overman din Senat nota că Wardwell a fost favorabil regimului sovietic, deși Poole, oficialul Departamentul de Stat, nota că „dintre toți americanii, maiorul Wardwell are cea mai extinsă cunoaștere personală a terorii" (316-23-1449). În 1920, Wardwell a devenit activ în Camera de Comerț Ruso-Americană în promovarea obiectivelor comerciale sovietice.

Trezorierul misiunii a fost James W. Andrews, auditor la Liggett & Myers Tobacco Company of St. Louis. Robert I. Barr, un alt membru, a fost listat comisionar adjunct; el era vicepreședinte al Chase Securities Company (Broadway nr. 120) și al Chase National Bank. Listat ca ocupându-se de publicitate era William Cochran de pe Broadway nr. 61, New York City. Raymond Robins, un promotor al mineritului, a fost inclus drept comisionar adjunct și descris ca un „economist social". În final, misiunea includea doi membrii ai Swift & Company of Union Stockyards, Chicago. Swift-ii au fost menționați anterior ca fiind conectați cu spionajul german din Statele Unite în timpul Primului Război Mondial. Harold H. Swift, comisionar adjunct, era asistent al vicepreședintelui Swift & Company; William G. Nicholson era de asemenea în Swift & Company, Union Stockyards.

Două persoane au fost adăugate neoficial misiunii după ce a sosit la Petrograd: Frederick M. Corse, reprezentant al National City Bank în Petrograd; și Herbert A. Magnuson, care era

„puternic recomandat de John W. Finch, agent personal în China al colonelului William B. Thompson"[4]

Documentele Pirnie, depozitate la Hoover Institution, conţin material primar privind misiunea. Malcolm Pirnie a fost un inginer angajat de firma de ingineri consultanţi Hazen, Whipple & Fuller, de pe 42 Street, New York City. Pirnie a fost un membru al misiunii, listat pe un pliant ca inginer sanitar asistent. George C. Whipple, un partener din firmă, a fost, de asemenea, inclus în grup. Documentele Pirnie includ o telegramă originală de la William B. Thompson, invitându-l pe inginerul sanitar asistent Pirnie să se întâlnească cu Henry P. Davison, preşedinte al Consiliului de Război al Crucii Roşii şi partener în firma J.P. Morgan, înainte să plece în Rusia. Telegrama spunea următoarele:

TELEGRAMĂ WESTERN UNION New York, 21 iunie, 1917

Către Malcolm Pirnie

Mi-ar plăcea foarte mult să cinăm la Metropolitan Club, intersecţie Sixteenth Street şi Fifth Avenue New York City, la ora 8, mâine, vineri seara, pentru a-l întâlni pe dl H.P. Davison.

W. B. Thompson, Wall Street nr. 14

Dosarele nu elucidează de ce Davison, partenerul lui Morgan, şi Thompson, directorul Băncii Rezervelor Federale – doi dintre cei mai importanţi finanţişti din New York – voiau să ia cina cu un inginer sanitar asistent pe cale să plece în Rusia. Dosarele nu explică nici de ce Davison nu s-a întâlnit ulterior cu dr. Billings şi comisia însăşi, şi nici de ce era necesar sa-i precizeze lui Pirnie acest lucru. Însă putem bănui că acoperirea oficială a misiunii – activităţile Crucii Roşii – era de un interes semnificativ mai mic decât activităţile Thompson-Pirnie, oricare ar fi fost acestea. Ştim însă că Davison i-a scris doctorului Billings pe 25 iunie, 1917:

Dragă domnule doctor Billings:

Este o dezamăgire pentru mine şi pentru asociaţii mei din Consiliul de Război de a nu fi întâlnit personal membrii comisiei

dumneavoastră [...].

O copie a acestei scrisori a fost trimisă inginerului sanitar asistent Pirnie cu o scrisoare personală de la bancherul Morgan, Henry P. Davison, care spune:

Dragă domnule Pirnie:

Veți înțelege, sunt sigur, motivele scrisorii către dr. Billings, a cărei copie este atașată, și o veți accepta în spiritul în care a fost trimisă [...].

Scopul scrisorii lui Davison către dr. Billings era să se scuze comisiei și lui Billings pentru că nu s-a întâlnit cu ei. Putem astfel presupune justificat că au existat aranjamente mai adânci între Davison și Pirnie privind activitățile misiunii în Rusia și că aceste aranjamente erau cunoscute de către Thompson. Natura probabilă a acestor activități va fi descrisă mai târziu.[5]

Misiunea Crucii Roșii Americane (sau poate ar trebui să o numim Misiunea Wall Street în Rusia) a angajat, de asemenea, trei interpreți de rusă-engleză: căpitanul Ilovaiski, un bolșevic rus; Boris Reinstein, un ruso-american, mai târziu secretar al lui Lenin și șeful biroului Propagandei Revoluționare Internaționale al lui Karl Radek, care, de asemenea, i-a angajat pe John Reed și Albert Rhys Williams; și Alexander Gumberg (pseudonim Berg, nume real Michael Gruzenberg), care era fratele lui Zorin, un ministru bolșevic. Gumberg a fost, de asemenea, agent bolșevic șef în Scandinavia. Mai târziu, a devenit asistent personal al Floyd Odlum de la Atlas Corporation în Statele Unite și consilier al lui Reeve Schley, un vicepreședinte al Chase Bank.

Ar trebui întrebat în treacăt: cât de utile erau traducerile acestor interpreți? Pe 13 septembrie 1918, H.A. Doolittle, viceconsul american la Stockholm, a raportat secretarului de stat o conversație cu căpitanul Ilovaiski (care era un „prieten apropiat" al colonelului Robins de la misiunea Crucii Roșii) privind o întâlnire între sovietul Murman și Aliați. Problema invitării Aliaților să aterizeze la Murman a fost în discuție la soviet cu maiorul Thacher de la Misiunea Crucii Roșii, acționând pentru Aliați. Ilovaiski a tradus vederile lui Thacher pentru soviet.

„Ilovaiski a vorbit ceva în rusește, presupunându-se că traducea pentru Thacher, dar în realitate o făcea pentru Troțki", rezultând că „Statele Unite nu vor permite o asemenea debarcare și vor urgenta recunoașterea sovietelor și a politicilor lor"[6].

Aparent, Thacher a suspectat că a fost tradus greșit și și-a exprimat indignarea. Totuși, „Ilovaiski a telegrafiat imediat informația conducerii bolșevicilor și, prin biroul lor de presă, a apărut în toate ziarele ca pornind de la remarcile maiorului Thacher și ca opinie generală a reprezentanților americani acreditați"[7].

Ilovaiski i-a povestit lui Maddin Summers, consul general al SUA în Moscova, mai multe episoade unde el (Ilovaiski) și Raymond Robins de la Misiunea Crucii Roșii au manipulat presa bolșevică, „în special cu privire la rechemarea ambasadorului, dl Francis". El a admis că n-au fost scrupuloși, „ci că au acționat potrivit ideii lor de dreptate, indiferent cum ar fi intrat în conflict cu politicile reprezentanților americani acreditați"[8].

Aceasta a fost deci misiunea Crucii Roșii Americane în Rusia în 1917.

Misiunea Crucii Roșii americane în Romania

În 1917, Crucea Roșia Americană a trimis, de asemenea, o misiune de asistență medicală în Romania, care lupta pe atunci împotriva Puterilor Centrale ca aliat al Rusiei. O comparație a misiunii Crucii Roșii în Rusia cu cea trimisă în România sugerează că misiunea Crucii Roșii din Petrograd are foarte puține legături cu Crucea Roșie și chiar mai puține cu asistența medicală. În timp ce misiunea Crucii Roșii în România susținea curajos principiile gemene ale „umanității" și „neutralității", misiunea Crucii Roșii din Petrograd le-a abuzat flagrant pe amândouă. Misiunea Crucii Roșii în România a plecat din Statele Unite în iulie 1917 și s-a stabilit la Iași. Misiunea era formată din 30 de persoane sub conducerea președintelui Henry W. Anderson, un avocat din Virginia. Din cei 30, 16 erau doctori sau chirurgi. Prin comparație, din cei 29 de indivizi ai misiunii Crucii Roșii în Rusia, numai trei erau doctori, deși alți patru membri erau din universități și specializați în domenii legate de cel medical. În cel mai bun caz, șapte din cei aflați în misiune în Rusia pot fi clasificați ca doctori, față de 16 din misiunea în România. Numărul de

infirmieri şi asistente era acelaşi în ambele misiuni. Comparaţia semnificativă, totuşi, este aceea că misiunea din România avea numai doi avocaţi, un trezorier şi un inginer. Misiunea din Rusia avea 15 avocaţi şi oameni de afaceri. Niciunul dintre avocaţii sau doctorii din misiunea din România nu provenea din apropierea New York-ului. În schimb, toţi avocaţii şi oamenii de afaceri din misiunea din Rusia proveneau din această zonă, cu excepţia unuia (un „observator" de la Departamentul de Justiţie din Washington, D.C.). Ceea ce e echivalent cu a spune că mai mult de jumătate din personalul misiunii ruse venea din districtul financiar New York. Cu alte cuvinte, comparaţia relativă a acestor misiuni confirmă că misiunea din România a avut un scop legitim – practicarea medicinei – în timp ce misiunea din Rusia a avut un obiectiv non-medical şi strict politic. Pe baza personalului ei, poate fi clasificată drept o misiune comercială sau financiară, însă pe baza acţiunilor ei, este o acţiune politică subversivă de grup.

PERSONALUL MISIUNILOR CRUCII ROŞII AMERICANE ÎN RUSIA ŞI ROMANIA, 1917

Personal	*Rusia*	*România*
Medical (doctori şi chirurgi)	7	16
Infirmieri, asistente	7	10
Avocaţi şi oameni de afaceri	15	4
TOTAL	29	30

SURSE:

American Red Cross, Washington, D.C.

Departamentul de Stat al SUA, ambasada din Petrograd, dosarul Crucii Roşii, 1917.

Misiunea Crucii Roşii în România a rămas în Iaşi pentru restul lui 1917 şi în 1918. Echipa medicală a misiunii Crucii Ruşii în Rusia – cei 7 doctori – a plecat dezgustată în 1917, protestând împotriva activităţilor politice ale colonelului Thompson, şi s-a întors în Statele Unite. Prin urmare, în septembrie 1917, când misiunea din România a cerut medicilor şi asistentelor americani din Petrograd să ajute în condiţiile de criză ce urmau să vină, în Rusia nu erau disponibili doctori sau asistente americane pentru

a veni în România.

În timp ce misiunea in Rusia era preocupată, în majoritatea timpului, de manevre politice, cea din România s-a aruncat în muncă de ajutorare de îndată ce a sosit. Pe 17 septembrie 1917, o telegramă confidențială de la Henry W. Anderson, președintele misiunii în România, către ambasadorul american Francis din Petrograd cerea ajutor urgent și imediat de 5 milioane de dolari pentru a împiedica o catastrofă pe cale să se petreacă în România. Apoi au urmat o serie de scrisori, telegrame și comunicări de la Anderson la Francis care au cerut, fără succes, ajutor.

Pe 28 septembrie 1917, Vopicka, ministru american în România, îi telegrafia pe larg lui Francis, pentru retransmitere la Washington, repetând analiza lui Anderson privind criza din România și pericolul epidemiei – sau mai rău – pe măsură ce iarna se apropia:

> Sume mari de bani și măsuri eroice sunt necesare pentru a împiedica dezastrul. [...] E inutil să abordezi situația fără cineva cu autoritate și acces din guvern. [...] Cu o organizare capabilă să se ocupe de primirea transportului și distribuția produselor.

Vopicka și Anderson aveau mâinile legate, în măsura în care de toate produsele și tranzacțiile financiare se ocupa misiunea Crucii Roșii din Petrograd. Iar Thompson și echipa sa de 15 avocați și oameni de afaceri de pe Wall Street aveau, aparent, preocupări mai importante decât problemele Crucii Roșii din România. Nu există, în dosarele ambasadei din Petrograd de la Departamentul de Stat, semne că Thompson, Robins sau Thacher au fost preocupați vreun moment, în 1917 sau 1918, de situația urgentă din România. Comunicările din România mergeau la ambasadorul Francis sau la unul din oamenii din echipa ambasadei și, ocazional, la consulatul din Moscova.

În octombrie 1917, situația din România a atins un punct de criză. Vopicka i-a telegrafiat lui Davison în New York (via Petrograd) pe 5 octombrie:

> Problemă de maximă urgență aici. [...] Ne temem de urmări dezastruoase. [...] Este posibil să aranjați un transport special? [...] Trebuie grăbite lucrurile, până nu e prea târziu.

Apoi, pe 5 noiembrie, Anderson a telegrafiat la ambasada din Petrograd, spunând că amânările privind trimiterea ajutorului „costă deja mii de vieți". Pe 13 noiembrie, Anderson i-a telegrafiat ambasadorului Francis despre lipsa de interes a lui Thompson în legătură cu condițiile din România:

> I-am cerut lui Thompson să ofere detalii privind toate transporturile primite, însă nu am obținut nimic. [...] I-am cerut, de asemenea, să mă informeze despre condițiile de transport, însă am primit foarte puțină informație.

Anderson i-a cerut apoi ambasadorului Francis să intervină în numele său pentru a obține fonduri pentru Crucea Roșie din România, pe care să le pună într-un cont separat din Londra, direct sub Anderson și nu aflate sub controlul misiunii lui Thompson.

Thompson în Rusia lui Kerenski

Ce făcea atunci misiunea Crucii Roșii? Cu certitudine, Thompson a dobândit reputația unui trai opulent în Petrograd, însă aparent nu s-a ocupat decât de două proiecte majore în Rusia lui Kerenski: sprijinirea unui program american de propagandă și a Împrumutului pentru Libertatea Rusiei. La scurt timp după sosirea în Rusia, Thompson s-a întâlnit cu doamna Breshko-Breshkovskaya și cu David Soskice, secretarul lui Kerenski, și au convenit să contribuie cu 2 milioane de dolari la un comitet privind educația populară, în așa fel încât „să aibă propria presă și [...] să angajeze un staff de lectori, cu ilustrații cinematografice" (861.00/ 1032); acestea erau în scopul propagandei de a presa Rusia să continue războiul împotriva Germaniei. Potrivit lui Soskice, „un pachet de 50 000 ruble" a fost dat dnei Breshko-Breshkovskaya cu afirmația: „Acesta este pentru tine, să-i cheltuiești potrivit judecății tale cele mai bune." O sumă ulterioară de 2 100 000 de ruble a fost depozitată într-un cont bancar curent. O scrisoare de la J.P. Morgan către Departamentul de Stat (861.51/190) confirmă că Morgan a trimis 425 000 de ruble lui Thompson, la cerea sa, pentru Împrumutul pentru Libertatea Rusiei; J.P. a transmis, de asemenea, interesul firmei Morgan

privind „înțelepciunea de a face o subscripție individuală prin dl Thompson" pentru Împrumutul pentru Libertatea Rusiei. Aceste sume au fost transmise prin sucursala National City Bank din Petrograd.

Thompson oferă 1 milion de dolari bolșevicilor

Totuși, de o importanță istorică mai mare a fost sprijinul acordat bolșevicilor, în primul rând de Thompson și apoi, după 4 decembrie 1917, de Raymond Robins.

Contribuția lui Thompson la cauza bolșevică a fost consemnată în presa americană contemporană. *Washington Post* din 2 februarie 1918 conținea următoarele paragrafe:

OFERĂ BOLȘEVICILOR 1 MILION

W. B. Thompson, donator al Crucii Roșii, crede că partidul e prost reprezentat. New York, 2 feb. (1918). William B. Thompson, care a fost în Petrograd din iulie până în noiembrie anul trecut, a făcut o contribuție personală de 1 000 000 de dolari bolșevicilor cu scopul răspândirii doctrinei lor în Germania și Austria.

Dl Thompson a avut oportunitatea să studieze condițiile din Rusia ca șef al misiunii Crucii Roșii americane, cheltuieli care au fost acoperite, în mare parte, din banii săi personali. El crede că bolșevicii sunt cea mai mare putere împotriva pro-germanismului din Rusia și că propaganda lor a subminat regimurile militariste ale Imperiilor Generale.

Dl Thompson nu este de acord cu criticile americane la adresa bolșevicilor. El crede că aceștia au fost reprezentați greșit și a făcut o contribuție financiară pentru cauză, fiind convins că banii vor fi bine cheltuiți, atât pentru viitorul Rusiei, cât și pentru cauza Aliaților.

Biografia lui Hermann Hagedorn, *The Magnate: William Boyce Thompson and His Time (1869-1930)*, reproduce o fotografie a unei telegrame de la J.P. Morgan din New York către W.B. Thompson, „în atenția Crucii Roșii americane, Hotel Europa, Petrograd". Telegrama este datată, arătând că a fost primită la Petrograd „8-Dek 1917" (8 decembrie 1917) și spune:

New York Y757/5 24W5 Nil – A doua telegramă primită. Am plătit National City Bank 1 milion de dolari, așa cum s-a decis – Morgan.

Sucursala National City Bank din Petrograd a fost exceptată de decretul de naționalizare al bolșevicilor – singura bancă din Rusia, străină sau domestică, exceptată. Hagedorn spune că acest milion de dolari plătit în contul NCB al lui Thompson a fost folosit pentru „scopuri politice".

Promotorul mineritului socialist Raymond Robins[9]

William B. Thompson a plecat din Rusia la începutul lui decembrie 1917 și s-a întors acasă. A călătorit via Londra, unde, alături de Thomas Lamont de la firma J.P. Morgan, l-a vizitat pe prim-ministrul Lloyd George, un episod pe care-l vom analiza în capitolul următor. Adjunctul său, Raymond Robins, a rămas la conducerea misiunii Crucii Roșii în Rusia. Impresia generală pe care colonelul Robins a lăsat-o în luna următoare nu a fost trecută cu vederea de presă. În cuvintele ziarului rusesc *Russkoe Slovo*, Robins „reprezintă, pe de o parte, munca americană, pe de alta capitalul american, care încearcă să câștige prin soviete pieţele ruseşti"[10].

Raymond Robins a început ca director al comisariatului unei companii de fosfați din Florida. Pornind de aici, a dezvoltat un depozit de kaolin, apoi a prospectat Texasul și teritoriile indiene la sfârșitul secolului al XIX-lea. Mutându-se în nord, în Alaska, Robins a făcut avere din goana după aur din Klondike. Apoi, fără un motiv evident, a trecut la socialism și mișcarea de reformă. În 1912, a fost un membru activ al Partidului Progresist al lui Roosevelt. În 1917, s-a alăturat misiunii Crucii Roșii americane din Rusia ca „economist social".

Există probe serioase, inclusiv propriile declarații ale lui Robins, că apelul său reformist legat de binele social nu era decât o fațadă pentru achiziția de putere și avuție, amintind de ideile lui Frederick Howe din *Confessions of a Monopolist*. De exemplu, în februarie 1918, Arthur Bullard a fost în Petrograd cu Comisia SUA privind Informarea Publică și a scris un memorandum lung pentru colonelul Edward House. Acest memorandum i-a fost

înmânat lui Robins de către Bullard pentru comentarii și critici, înainte de transmiterea lui către House, în Washington, D.C. Comentariile nesocialiste și imperialiste ale lui Robins precizau că manuscrisul era „neobișnuit de riguros, prevăzător și bine făcut", însă avea una sau două rezerve – în particular, că recunoașterea bolșevicilor a întârziat prea mult, că ar fi trebuit să aibă loc imediat și că, dacă SUA i-ar fi recunoscut pe bolșevici, „cred că am fi deținut controlul asupra surplusului de resurse din Rusia și am fi avut ofițeri de control la toate punctele de graniță"[11].

Această dorință de a câștiga „controlul asupra surplusului de resurse din Rusia" era, de asemenea, evidentă pentru ruși. Sună această afirmație ca venind din partea unui reformator social din Crucea Roșie americană sau a unui promotor minier al Wall Street-ului angajat în practici imperialiste?

În orice caz, Robins nu a ascuns sprijinul său pentru bolșevici.[12] La doar trei săptămâni după ce faza bolșevică a Revoluției a început, Robins i-a telegrafiat lui Henry Davison de la sediul central al Crucii Roșii: „Vă rog urgentați pe lângă președinte privind necesitatea continuării relațiilor noastre cu guvernul bolșevic." În mod interesant, această telegramă era un răspuns la o alta, care îl informa pe Robins că „președintele dorește oprirea comunicării directe a Statelor Unite cu Guvernul Bolșevic"[13]. Mai multe rapoarte ale Departamentului de Stat s-au plâns de natura partizană a activităților lui Robins. De exemplu, pe 27 martie 1919, Harris, consulul american din Vladivostok, comenta o conversație lungă pe care a avut-o cu Robins și protesta împotriva inexactităților mari din raportul acestuia. Harris scria: „Robins mi-a spus că niciun prizonier de război german sau austriac nu s-a alăturat armatei bolșevice până în mai 1918. Robbins știa că această afirmație este complet falsă". Harris i-a oferit apoi dovezile disponibile lui Robins.[14]

Harris a conchis că „Robbins a deformat deliberat fapte privind Rusia în acel moment și a făcut-o mereu de atunci".

La întoarcerea în Statele Unite, în 1918, Robins și-a continuat eforturile sale în numele bolșevicilor. Când dosarele Biroului Sovietic au fost confiscate de Comisia Lusk, s-a descoperit că Robins a avut o „corespondență considerabilă" cu Ludwig Martens și alți membri ai biroului. Unul din cele mai interesante documente dobândite era o scrisoare de la Santeri Nuorteva

(pseudonim Alexander Nyberg), primul reprezentant sovietic în SUA, către „tovarăşul Cahan", editor al *New York Daily Forward*. Scrisoarea îi solicita acestuia să pregătească drumul pentru Raymond Robins:

(Către Daily) FORWARD, 6 iulie 1918

Dragă tovarăşe Cahan:
Este de o importanţă majoră ca presa socialistă să protesteze imediat, insistând ca Raymond Robins, care tocmai s-a întors din Rusia la sediul central al misiunii Crucii Roşii, să fie auzit printr-un raport public către poporul american. Pericolul intervenţiei armate a crescut. Reacţionarii folosesc aventura cehoslovacă pentru a face loc intervenţiei. Robins are toate informaţiile despre aceasta şi despre situaţia din Rusia în general. El împărtăşeşte punctul nostru de vedere. Îţi trimit copia unui editorial care arată linia generală a argumentului şi, de asemenea, unele fapte despre cehoslovaci.
Cu fraternitate,
PS&AU
Santeri Nuorteva

Crucea Roşie internaţională şi revoluţia

Fără ştirea administratorilor ei, Crucea Roşie a fost folosită din timp în timp drept vehicul pentru activităţi revoluţionare. Folosirea Crucii Roşii pentru scopuri neautorizate nu este ceva neobişnuit. Când ţarul Nicolae s-a mutat din Petrograd la Tobolsk pentru siguranţa sa (deşi această destinaţie era mai periculoasă), trenul avea afişe ale Crucii Roşii japoneze. Dosarele Departamentului de Stat conţin exemple de activitate revoluţionară sub umbra activităţilor Crucii Roşii. De exemplu, un oficial al Crucii Roşii din Rusia (Chelgajnov) a fost arestat în Olanda în 1919 pentru acte revoluţionare (316-21-107). În timpul revoluţiei ungare bolşevice din 1918, condusă de Bela Kun, membri ruşi ai Crucii Roşii (sau revoluţionari operând ca membri ai Crucii Roşii ruse) au fost găsiţi în Viena şi Budapesta. În 1919, ambasadorul SUA în Londra a telegrafiat la Washington veşti uimitoare; prin guvernul britanic, a aflat că „mai mulţi

americani care au venit în această țară în uniforma Crucii Roșii și care au spus că sunt bolșevici [...] au trecut prin Franța către Elveția să răspândească propagandă bolșevică". Ambasadorul a notat că aproape 400 de oameni din Crucea Roșie americană au sosit la Londra în noiembrie și decembrie 1918; din acest număr, un sfert s-a întors în Statele Unite, iar „restul a insistat să meargă în Franța". A existat un raport ulterior, în 15 ianuarie 1918, conform căruia editorul unui ziar muncitoresc din Londra s-a apropiat în trei ocazii diferite de trei oficiali diferiți ai Crucii Roșii care se ofereau să ducă comisioane bolșevicilor în Germania. Editorialistul a sugerat ambasadei SUA să supravegheze personalul Crucii Roșii americane. Departamentul de Stat a luat în serios aceste rapoarte și Polk a telegrafiat după nume, afirmând că „dacă este adevărat, consider faptul de cea mai mare importanță"(861.00/3602 și /3627).

Rezumând: imaginea pe care ne-o putem forma despre Misiunea Crucii Roșii americane în Rusia este departe de cea a unui umanitarism neutru. În realitate, misiunea a fost una a finanțiștilor de pe Wall Street, pentru a influența și pava drumul pentru controlul pieței și al resurselor rusești, fie prin Kerenski, fie prin revoluționarii bolșevici. Nicio altă explicație nu justifică acțiunile misiunii. Cu toate acestea, nici Thompson, nici Robins nu erau bolșevici. Și niciunul dintre ei nu era un socialist consistent. Autorul este înclinat către interpretarea că apelurile socialiste ale fiecăruia erau deghizări pentru obiective mult mai prozaice. Fiecare avea interese comerciale; adică fiecare căuta să folosească procesul politic din Rusia pentru scopuri financiare personale. Dacă rușii îi voiau pe bolșevici, era irelevant. Dacă regimul bolșevic va acționa împotriva Statelor Unite – cum au făcut-o consistent mai târziu – nu era o preocupare. Singurul obiectiv era câștigarea de influență politică și economică sub noul regim, indiferent de ideologia sa. Dacă William Boyce Thompson a acționat singur, atunci directoratul său la Banca Rezervelor Federale ar fi irelevant. Totuși, faptul că misiunea sa a fost dominată de reprezentanți ai instituțiilor Wall Street ridică o întrebare serioasă – dacă misiunea a fost o operațiune planificată, premeditată, a sindicatului Wall Street. Cititorul va trebui să judece singur, pe măsura ce vom dezvălui și restul poveștii.

Note:

1. John Foster Dulles, *American Red Cross*, Harper, New York, 1950.
2. Minuta Consiliului de Război al American National Red Cross, Washington, D.C., mai 1917.
3. Gibbs Diary, 9 august 1917. State Historical Society of Wisconsin.
4. Raportul lui Billings către Henry P. Davison, 22 octombrie 1917, American Red Cross Archives.
5. Documentele Pirnie ne permit să stabilim exact datele la care membrii misiunii au părăsit Rusia. În cazul lui William B. Thompson, data este critică pentru argumentul din această carte: Thompson a plecat din Petrograd la Londra pe 4 decembrie 1917. George F. Kennan afirmă că Thompson a plecat din Petrograd pe 27 noiembrie 1917 (*Russia Leaves the War*, p. 1140).
6. Dosarul decimal al Departamentului de Stat 861.00/3644.
7. *Ibidem.*
8. *Ibidem.*
9. „Robins" este ortografia corectă. Numele este ortografiat consistent „Robbins" în dosarele Departamentului de Stat.
10. Dosarul decimal al Departamentului de Stat 316-11-1265, 19 martie 1918.
11. Dosarul decimal al Departamentului de Stat 316-11-1265.
12. *New World Review* (toamna 1967, p. 40) comentează asupra lui Robins, observând că „simpatiza cu scopurile Revoluției, deși era capitalist".
13. Ambasada din Petrograd, dosarul Crucii Roșii.
14. Dosarul decimal al Departamentului de Stat 861.00/4168.

Capitolul 6
Consolidarea și exportul revoluției

Das Kapital, *marea carte a lui Marx, este atât un monument de rațiune, cât și un depozit de fapte.*

—Lord Milner, membru al Cabinetului de Război Britanic, 1917, și director al Joint Stock Bank Londra.

William Boyce Thompson este un nume necunoscut în istoria secolului al XX-lea, deși Thompson a jucat un rol crucial în Revoluția Bolșevică.[1] Dacă Thompson n-ar fi fost în Rusia în 1917, este posibil ca istoria ulterioară să fi avut un curs diferit. Fără asistența financiară și, mai important, cea diplomatică și de propagandă acordată lui Trotki și Lenin de către Thompson, Robins și asociații lor din New York, e posibil ca bolșevicii să fi dispărut și Rusia să fi devenit o societate socialistă, dar constituțională.

Cine a fost William Boyce Thompson? Thompson a fost un promotor al acțiunilor miniere, cele mai bune între afacerile de mare risc. Înainte de Primul Război Mondial, s-a ocupat cu operațiuni pe bursă pentru interesele legate de cupru ale familiei Guggenheim. Când Guggenheim a avut nevoie rapid de capital pentru o luptă pe bursă cu John D. Rockefeller, a fost Thompson cel care a promovat Yukon Consolidated Goldfields în fața unui public neavizat pentru a strânge fonduri de 3,5 milioane de dolari. Thompson era manager la sindicatul Kennecott, o altă operațiune Guggenheim, evaluată la 200 milioane de dolari. Pe de altă parte, Guggenheim Exploration a preluat opțiunile lui Thompson

deținute la bogata Nevada Consolidated Copper Company. Aproximativ trei sferturi din Guggenheim Exploration Company erau controlate de familia Guggenheim, familia Whitney (care deținea revista *Metropolitan*, care l-a angajat pe bolșevicul John Reed) și de John Ryan. În 1916, interesele Guggenheim s-au reorganizat în Guggenheim Brothers și l-au adus aici pe William C. Potter, care lucra anterior la American Smelting and Refining Company a lui Guggenheim, dar care, în 1916, era prim-vicepreședinte al Guaranty Trust.

Abilitățile extraordinare ale lui Thompson de a strânge capital pentru afaceri miniere riscante i-au adus o avere personală și directoratul Inspiration Consolidated Copper Company, Nevada Consolidated Copper Company și Utah Copper Company, toate producători domestici mari de cupru. Cuprul este, firește, un material de bază în fabricarea de muniție. Thompson a fost, de asemenea, director al Chicago Rock Island & Pacific Railroad, Magma Arizona Railroad și al Metropolitan Life Insurance Company. De un interes special pentru această carte este faptul că Thompson era „unul dintre acționarii cei mai grei ai Chase National Bank". A fost Albert H. Wiggin, președinte al Chase Bank, cel care l-a promovat pe Thompson pentru un post la Sistemul Rezervelor Federale; în 1914, Thompson a devenit primul director deplin al Băncii Rezervelor Federale din New York, cea mai importantă bancă din Sistemul Rezervelor Federale.

Până în 1917, William Boyce Thompson operase cu mijloace financiare substanțiale, demonstrând abilități reale, un fler pentru promovarea de proiecte capitaliste și având acces la centrele de putere politică și financiară. Era același om care l-a sprijinit mai întâi pe Aleksandr Kerenski, pentru a deveni mai apoi un susținător înfocat al bolșevicilor, lăsând moștenire, ca simbol viu al acestui sprijin, un pamflet laudativ în rusește, „Pravda o Rossii i Bol'shevikakh"[2].

Înainte de a părăsi Rusia la începutul lui decembrie 1917, Thompson a încredințat misiunea Crucii Roșii din Rusia adjunctului său, Raymond Robins. Robins i-a organizat apoi pe revoluționarii ruși pentru a implementa planul Thompson pentru răspândirea propagandei bolșevice în Europa (vezi Apendicele 3). Un document al guvernului francez confirmă acest lucru: „aparent, colonelul Robins [...] a putut trimite o misiune

subversivă a bolşevicilor ruşi în Germania pentru a începe o revoluţie acolo"[3]. Această misiune a dus la revolta spartakistă germană eşuată din 1918. Planul general includea schiţe pentru aruncarea de literatură bolşevică din avion sau contrabanda cu ea de-a lungul liniilor germane.

La sfârşitul lui 1917, Thompson a făcut pregătirile pentru a părăsi Petrograd şi a exporta Revoluţia Bolşevică guvernelor din Europa şi SUA. Cu acest gând, Thompson i-a telegrafiat lui Thomas W. Lamont, partener în Morgan, aflat atunci în Paris împreuna cu colonelul E.M. House. Lamont a consemnat primirea acestei telegrame în biografia sa:

> De îndată ce misiunea House şi-a încheiat discuţiile în Paris, în decembrie 1917, am primit o telegramă de la vechiul meu prieten de şcoală şi de afaceri, William Boyce Thompson, care era atunci în Petrograd la şefia misiunii Crucii Roşii americane.[4]

Lamont a călătorit la Londra şi s-a întâlnit cu Thompson, care a părăsit Petrograd pe 5 decembrie, a călătorit via Bergen, Norvegia, şi a sosit la Londra pe 10 decembrie. Cele mai importante realizări ale lui Thompson şi Lamont în Londra au fost să convingă Cabinetul Britanic de Război, pe atunci clar anti-bolşevic, că regimul bolşevic va rezista şi că politica britanică trebuie să înceteze să mai fie anti-bolşevică, să accepte noile realităţi şi să-i sprijine pe Lenin şi Troţki. Thompson şi Lamont au plecat din Londra pe 18 decembrie şi au ajuns în New York pe 25 decembrie 1917. Ei au încercat acelaşi proces de convertire şi în Statele Unite.

O consultare cu Lloyd George

Documentele secrete ale Cabinetului Britanic de Război sunt acum disponibile şi consemnează argumentul folosit de Thompson pentru a vinde guvernului britanic o atitudine pro-bolşevică. Prim-ministru al Marii Britanii era David Lloyd George. Maşinaţiunile private şi politice ale lui Lloyd George rivalizau cu cele ale politicianului Tammany Hall. Totuşi, în timpul vieţii sale şi decenii după aceea, biografii n-au putut sau n-au vrut să cadă de acord asupra lor. În 1970, *The Mask of*

Merlin a lui Donald McCormick a îndepărtat vălul secretelor. McCormick arată că, în 1917, David Lloyd George era „prea amestecat în plasa intrigilor de armament internațional pentru a fi liber" și depindea de Sir Basil Zaharoff, un dealer de armament internațional, a cărui avere considerabilă a fost făcută prin vânzarea de arme ambelor părți în mai multe războaie.[5] Zaharoff avea o putere subterană enormă și, potrivit lui McCormick, a fost consultat pe politici de război de către liderii Aliaților. În mai multe ocazii, relatează McCormick, Woodrow Wilson, Lloyd George și Georges Clemenceau s-au întâlnit în casa din Paris a lui Zaharoff. McCormick notează că „liderii și oamenii de stat ai Aliaților erau obligați să se consulte cu el înainte de planificarea oricărui atac mare". Potrivit lui McCormick, serviciile de informații britanice „au descoperit documente care incriminau servitori ai coroanei ca fiind agenți secreți ai lui Sir Basil Zaharoff *cu știrea lui Lloyd George*"[6]. În 1917, Zaharoff a avut legături cu bolșevicii; el căuta să abată muniția de la anti-bolșevici și intervenise deja în numele regimului bolșevic atât în Londra, cât și în Paris.

La sfârșitul lui 1917, în momentul în care Lamont și Thompson au ajuns la Londra, prim-ministrul Lloyd George era îndatorat intereselor internaționale puternice din armament, aliate cu bolșevicii și oferind sprijin pentru extinderea puterii bolșevice în Rusia. Prim-ministrul britanic cu care s-a întâlnit William Thompson în 1917 nu era un om liber; Lordul Milner era puterea din spatele scenei și, așa cum sugerează epigraful acestui capitol, era favorabil socialismului și lui Karl Marx.

Documentele „secrete" ale Cabinetului de Război oferă o „relatare a conversației prim-ministrului cu dl Thompson, un american întors din Rusia"[7] și raportul făcut de prim-ministru pentru Cabinetul de Război după întâlnirea cu Thompson[8]. Documentul cabinetului spune următoarele:

> Prim-ministrul a relatat o conversație pe care a avut-o cu dl Thompson, un turist american și om cu mijloace considerabile, care tocmai s-a întors din Rusia și care a lăsat cumva o impresie diferită privind situația de acolo față de ceea ce se crede în general. Esența remarcilor sale este că Revoluția va rezista; că Aliații n-au arătat suficientă simpatie pentru Revoluție; și că

domnii Troţki şi Lenin nu sunt plătiţi de germani, ultimul fiind un profesor distins. Dl Thompson a adăugat că Aliaţii trebuie să aibă în Rusia o propagandă activă realizată de Consiliul Aliaţilor, compus din oameni selectaţi special pentru acest scop; apoi, per ansamblu, ţinând seama de caracterul guvernului rus, mai multe guverne aliate nu sunt reprezentate adecvat la Petrograd. În opinia dlui Thompson, e necesar ca Aliaţii să realizeze că armata rusă şi oamenii au ieşit din război şi că Aliaţii au de ales între o Rusia prietenă şi una neutră ostilă.

A fost discutată problema dacă Aliaţii trebuie să-şi schimbe politica faţă de Guvernul Rus actual, bolşevicii fiind, potrivit dlui Thompson, şi anti-germani. Cu privire la aceasta, Lord Robert Cecil a atras atenţia asupra condiţiilor de armistiţiu între armatele germană şi rusă, care oferea, printre altele, un loc pentru comerţ între cele două ţări şi înfiinţarea unei Comisii de Cumpărare în Odessa, întregul aranjament fiind evident dictat de germani. Lord Robert Cecil a exprimat ideea că germanii vor dori să continue armistiţiul până când armata rusă va fi dispărut.

Sir Edward Carson a citit o comunicare semnată de dl Troţki, care i-a fost trimisă de un cetăţean britanic, manager al sucursalei ruse a Vauxhall Motor Company, care tocmai s-a întors din Rusia [Document G.T. – 3040]. Potrivit acestui raport, politica lui Troţki a fost, cel puţin în aparenţă, mai degrabă una de ostilitate faţă de organizarea unei societăţi civilizate decât una pro-germană. Pe de altă parte, s-a sugerat că o atitudine asumată de acest fel nu este în niciun fel inconsistentă cu cea a lui Troţki ca agent german, al cărui obiectiv era să ruineze Rusia pentru ca Germania să poată face ce vrea în această ţară.

După examinarea raportului lui Lloyd George şi a argumentelor sale, Cabinetul de Război a decis să meargă cu Thompson şi bolşevicii. Milner avea un fost consul britanic în Rusia, Bruce Lockhart, care era gata şi aştepta ordine. Lockhart a fost prelucrat şi trimis în Rusia cu instrucţiunea să lucreze informal cu sovietele.

Rigurozitatea muncii lui Thompson în Londra şi presiunea pusă pe situaţie sunt sugerate de rapoartele ulterioare ajunse în mâinile Cabinetului de Război din surse autentice. Rapoartele ofereau o imagine destul de diferită asupra lui Troţki

și a bolșevicilor față de cea prezentată de Thompson și, cu toate acestea, au fost ignorate de cabinet. În aprilie 1918, generalul Jan Smuts a raportat Cabinetului de Război conversația sa cu generalul Nieffel, șeful misiunii militare franceze care tocmai se întorsese din Rusia:

> Trotski (*sic*) [...] era un ticălos desăvârșit, care e posibil să nu fie pro-german, ci puternic pro-Trotski și pro-revoluționar, și nu este de încredere. Influența sa se vede în modul în care a ajuns să-i domine pe Lockhart, Robins și pe reprezentantul francez. El [Nieffel] recomandă o prudență mărită față de Trotski, despre care admite că e singurul om capabil din Rusia.[9]

Câteva luni mai târziu, Thomas D. Thacher, avocat Wall Street și membru al misiunii Crucii Roșii americane în Rusia, se afla la Londra. Pe 13 aprilie 1918, Thacher i-a scris ambasadorului american din Londra că a primit o cerere de la H.P. Davison, un partener Morgan, „de a discuta cu Lord Northcliffe" despre situația din Rusia și de a merge apoi la Paris „pentru alte discuții". Lord Northcliffe era bolnav și Thacher a lăsat unui alt partener Morgan, Dwight W. Morrow, un memorandum care să fie trimis lui Northcliffe la întoarcerea sa în Londra[10]. Acest memorandum nu doar că făcea sugestii explicite, care sprijineau poziția lui Thompson privind politica Rusiei, ci chiar afirma că „trebuie acordată asistență completă guvernului sovietic în eforturile sale de a organiza o armată revoluționară voluntară". Cele patru propuneri principale din acest raport Thacher sunt:

> În primul rând, [...] Aliații ar trebui să descurajeze intervenția japoneză în Siberia.
> În al doilea rând, trebuie acordată asistență completă guvernului sovietic în eforturile sale de a organiza o armată revoluționară voluntară.
> În al treilea rând, guvernele aliate ar trebui să ofere sprijin moral poporului rus în eforturile sale de a-și elabora propriul sistem politic, fără dominația vreunei puteri străine. [...]
> În al 4-lea rând, până când vom avea un conflict deschis între guvernul german și cel sovietic, există oportunitatea intrării comerciale pașnice a agenților germane în Rusia. Atât timp cât

nu există o ruptură fățișă, va fi probabil imposibil de prevenit acest comerț. De aceea ar trebuie făcuți pași care să împiedice, pe cât posibil, transportul de grâne și materii prime din Rusia în Germania.[11]

Intențiile și obiectivele lui Thompson

De ce ar vrea un finanțist de pe Wall Street și director al Băncii Rezervelor Federale să organizeze și să asiste revoluționarii bolșevici? De ce nu unul, ci mai mulți parteneri Morgan, lucrând împreună, ar căuta să încurajeze formarea unei armate sovietice revoluționare de voluntari, o armată despre care se presupune că e dedicată răsturnării Wall Street, inclusiv a lui Thompson, Thomas Lamont, Dwight Morrow, Morgan și a tuturor asociaților lor?

Cel puțin Thompson a fost clar cu privire la obiectivele sale în Rusia: el voia să țină Rusia în război cu Germania (deși argumentase în fața Cabinetului Britanic de Război că Rusia era ieșită oricum din război) și să păstreze Rusia ca piață pentru întreprinderile americane după război. Memorandumul lui Thompson din decembrie 1917 către Lloyd George descrie aceste scopuri[12]. Memorandumul începe cu „situația Rusiei este pierdută și Rusia este complet expusă exploatării germane nelimitate [...]" și conchide: „cred că o muncă inteligentă și curajoasă va împiedica Germania să ocupe terenul și să exploateze Rusia pe seama Aliaților". Prin urmare, Thomson se temea de exploatarea comercială și industrială a Rusiei de către Germania (acest lucru se reflectă, de asemenea, în memorandumul Thacher), iar acest lucru l-a adus pe Thompson și pe prietenii săi din New York în alianță cu bolșevicii. Mai mult, această interpretare se reflectă în declarația cvasi-umoristică făcută de Raymond Robins, adjunctul lui Thompson, către Bruce Lockhart, agentul britanic:

> Vei auzi că sunt reprezentantul Wall Street; că sunt servitorul lui William B. Thompson pentru a obține cuprul Altai pentru el; că am obținut deja 500 000 de pogoane de teren cu cea mai bună cherestea din Rusia; că am pus mâna deja pe căile ferate Trans-Siberiene; că mi-au dat un monopol pe platina din Rusia; că aceasta explică munca mea pentru soviete [...]. Vei auzi aceste lucruri. Nu sunt adevărate, comisare, însă să presupunem că

sunt. Să asumăm că sunt aici pentru a captura Rusia pentru Wall Street şi oamenii de afaceri americani. Să asumăm că tu eşti un lup britanic şi eu unul american şi că, atunci când războiul se va termina, ne vom mânca reciproc pentru piaţa rusească; să o facem într-un mod franc, bărbătesc, dar să asumăm, în acelaşi timp, că suntem lupi inteligenţi şi că, dacă nu vrem să vânăm împreună în acest moment, lupul german ne va mânca pe amândoi şi apoi ne va lăsa să mergem mai departe.[13]

Cu aceasta în minte, să aruncăm o privire asupra motivaţiilor personale ale lui Thompson. Thompson a fost un finanţist, un promotor, şi, deşi nu a avut interese anterioare în Rusia, a finanţat personal misiunea Crucii Roşii în Rusia şi a folosit misiunea ca vehicul pentru manevre politice. Din această imagine completă, putem deduce că motivele lui Thompson au fost prioritar financiare şi comerciale. Thompson a fost interesat în special de piaţa rusă şi de cum poate fi influenţată, direcţionată şi capturată pentru exploatare de către sindicatul sau sindicatele Wall Street după război. Cu siguranţă, Thompson vedea Germania ca pe un inamic, însă mai puţin unul politic, cât unul economic şi comercial. Industria germană şi sistemul bancar german erau inamicul real. Pentru a depăşi Germania, Thompson era capabil să ofere bani oricărui vehicul de putere politic care i-ar realiza obiectivul. Cu alte cuvinte, Thompson era un imperialist american care lupta cu imperialismul german şi această luptă a fost recunoscută şi exploatată înţelept de Lenin şi Troţki.

Dovezile sprijină această abordare apolitică. La începutul lui august 1917, William Boyce Thompson a luat masa la ambasada SUA din Petrograd cu Kerenski, Tereşcenko şi Francis, ambasadorul american. În timpul prânzului, Thompson a arătat oaspeţilor ruşi o telegramă pe care tocmai o trimisese biroului din New York al J.P. Morgan, cerând un transfer de 425 000 de ruble pentru o subscripţie personală la Împrumutul pentru Libertatea Rusiei. Thompson i-a cerut, de asemenea, lui Morgan „să-i informeze prietenii că aceste obligaţiuni sunt cea mai bună investiţie pe timp de război pe care o ştie. Aş fi bucuros să mă ocup de cumpărarea lor aici fără compensaţie"; apoi s-a oferit personal să preia 20% din achiziţia sindicatului din New York de 5 milioane de ruble din împrumutul rusesc. Previzibil, Kerenski şi

Tereşcenko au manifestat o „mulţumire profundă" pentru sprijinul Wall Street. Iar ambasadorul Francis a informat prompt prin telegramă Departamentul de Stat că comisia Crucii Roşii „lucrează armonios cu mine" şi că „aceasta va avea un rezultat excelent"[14]. Alţi autori au relatat cum Thompson a încercat să-i convingă pe ţăranii ruşi să-l sprijine pe Kerenski investind un milion de dolari din banii săi şi fonduri guvernamentale americane de aceeaşi valoare în activităţi de propagandă. Ulterior, Comitetul pentru Educaţie Civică din Rusia Liberă, condus de revoluţionara „bunică" Breshkovskaya şi cu David Soskice (secretarul privat al lui Kerenski) ca director executiv, a înfiinţat ziare, birouri de presă şi tipografii pentru a promova mesajul „luptaţi împotriva kaiserului şi salvaţi revoluţia". E demn de remarcat cum campania lui Kerenski finanţată de Thompson a avut acelaşi mesaj – „ţineţi Rusia în război" – ca sprijinul său financiar pentru bolşevici. Punctul comun al sprijinului lui Thompson pentru Kerenski şi al sprijinului său pentru Troţki şi Lenin a fost „continuaţi războiul împotriva Germaniei" şi ţineţi Germania în afara Rusiei.

Pe scurt, dincolo de aspectele militare, diplomatice şi politice ale Primului Război Mondial, exista o altă bătălie, cea a manevrării puterii economice globale de după război de către operatori internaţionali cu putere şi influenţă semnificative. Thompson n-a fost un bolşevic; el nu a fost nici măcar pro-bolşevic. Nu a fost nici pro-Kerenski. Nu a fost nici măcar pro-american. *Motivaţia principală era capturarea pieţei ruse după război.* Acesta era un obiectiv comercial, nu unul ideologic. Ideologia îi poate controla pe revoluţionari precum Kerenski, Troţki, Lenin şi alţii, dar nu pe finanţişti.

Memorandumul lui Lloyd George demonstrează că Thompson nu ia nici partea lui Kerenski, nici a bolşevicilor: „După răsturnarea ultimului guvern Kerenski, vom ajuta material la diseminarea literaturii bolşevice, distribuind-o prin agenţi şi aeroplane armatei germane"[15]. Aceasta a fost scrisă în mijlocul lui decembrie 1917, la numai cinci săptămâni după începerea Revoluţiei Bolşevice şi la mai puţin de patru luni după ce Thompson şi-a exprimat sprijinul pentru Kerenski la prânzul de la ambasada americană.

Thompson se întoarce în Statele Unite

Thompson s-a întors apoi în Statele Unite şi a făcut un tur cu pledoaria publică pentru recunoaşterea sovietelor. Într-un discurs de la Rocky Mountain Club din New York, din ianuarie 1918, Thompson a cerut sprijin pentru guvernul bolşevic emergent şi, apelând la o audienţă formată în mare parte din occidentali, a evocat spiritul pionierilor americani:

> Aceşti oameni nu ar fi ezitat foarte mult privind recunoaşterea şi şi-ar fi arătat ajutorul şi simpatia pentru guvernul muncitorilor din Rusia, pentru că, în 1819 şi anii ulteriori, am avut acolo guverne bolşevice [...] şi încă unele foarte bune [...].[16]

E greu să comparăm experienţa pionierească vestică cu exterminarea brutală a opoziţiei politice de atunci din Rusia. Pentru Thompson, fără îndoială, această promovare semăna cu promovarea sa din trecut a acţiunilor miniere. Cât îi priveşte pe cei din audienţa lui Thompson, nu ştim ce gândeau; totuşi, nimeni nu a obiectat. Vorbitorul era un director respectat al Băncii Rezervelor Federale din New York, un milionar făcut pe propriile picioare (şi asta contează mult). Şi apoi, abia se întorsese din Rusia. Însă nu totul era roz. Biograful lui Thompson, Hermann Hagedorn, scria că Wall Street-ul a fost „uimit", că prietenii săi erau „şocaţi" şi „spuneau că şi-a pierdut capul şi a devenit el însuşi bolşevic"[17].

În timp ce Wall Street se întreba dacă el însuşi „a devenit bolşevic", Thompson se bucura de simpatie printre prietenii săi directori de la conducerea Băncii Rezervelor Federale din New York. Codirectorul W.L. Saunders, preşedinte al Ingersoll-Rand Corporation şi un director al FRB, i-a scris preşedintelui Wilson pe 17 octombrie 1918, afirmând că „simpatiza cu forma sovietică de guvernare"; în acelaşi timp, nega orice motiv ascuns precum „pregătirea controlului asupra comerţului global după război"[18].

Cel mai interesant dintre colegii directori ai lui Thompson era George Foster Peabody, preşedinte adjunct al Băncii Rezervelor Federale din New York şi un prieten apropiat al socialistului Henry George. Peabody a făcut avere din manipularea căilor ferate, aşa cum Thompson şi-a făcut averea din manipularea acţiunilor în cupru. Peabody a devenit apoi activ în numele

proprietății guvernamentale asupra căilor ferate și a adoptat deschis socializarea[19]. Cum a reconciliat Peabody succesul său din privat cu promovarea proprietății de stat? Potrivit biografului său, Louis Ware, „rațiunea i-a spus că este important ca această formă de transport să fie operată mai degrabă ca serviciu public decât în avantajul intereselor private". Acest raționament generos sună prea bine pentru a fi adevărat. E mai plauzibil să argumentăm că, având în vedere influența politică dominantă a lui Peabody și a semenilor săi finanțiști din Washington, ei ar fi putut, prin controlul guvernamental al căilor ferate, să evite mai ușor rigorile competiției. Prin influență politică, puteau manipula forța poliției statului pentru a realiza ceea ce n-au fost capabili sau era prea costisitor de realizat prin întreprindere privată. Cu alte cuvinte, puterea poliției statului era un mijloc de a menține un monopol privat. Aceasta s-a întâmplat așa cum a propus Frederick C. Howe. Ideea unei Rusii planificate central trebuie să-i fi apărut atractivă lui Peabody. Să ne gândim numai – un monopol de stat gigant! Iar Thompson, prietenul și colegul său, avea legături in interior cu oamenii care controlau operațiunea.[20]

Ambasadorii neoficiali: Robins, Lockhart și Sadoul

La rândul lor, bolșevicii au evaluat corect lipsa de simpatie a reprezentanților din Petrograd ai celor trei mari puteri occidentale: Statele Unite, Marea Britanie și Franța. Statele Unite au fost reprezentate de ambasadorul Francis, care nu-și ascundea lipsa de simpatie față de revoluție. Marea Britanie a fost reprezentată de Sir James Buchanan, care avea legături puternice cu monarhia țaristă și era suspectat că l-ar fi ajutat pe Kerenski în faza Kerensky a revoluției. Franța a fost reprezentată de ambasadorul Paleologue, care era fățis anti-bolșevic. La începutul lui 1918, au mai apărut trei personaje; ei au devenit reprezentanții *de facto* ai acestor țări occidentale și au pus în umbră reprezentanții oficiali.

Raymond Robins a preluat misiunea Crucii Roșii de la W.B. Thompson la începutul lui decembrie 1917, însă era preocupat mai mult cu chestiuni economice și politice decât de ajutorarea Rusiei sărăcite. Pe 26 decembrie 1917, Robins i-a telegrafiat partenerului Morgan Henry Davison, temporar director general al

Crucii Roşii americane: „Vă rog îndemnaţi preşedintele privind necesitatea continuării relaţiilor cu guvernul bolşevic"[21]. Pe 23 ianuarie 1918, Robins i-a telegrafiat lui Thompson, pe atunci în New York:

> Guvernul Sovietic este astăzi mai puternic decât oricând. Autoritatea şi puterea sa au fost puternic consolidate de Adunarea Constituantă. [...] Nu pot sublinia suficient de puternic importanţa recunoaşterii imediate a autorităţii bolşevice. [...] Sisson aprobă acest text şi vă cere să arătaţi telegrama lui Creel. Thacher şi Wardwell sunt de acord.[22]

Mai târziu, în 1918, la întoarcerea sa în Statele Unite, Robins a trimis un raport secretarului de stat Robert Lansing, conţinând acest pasaj de deschidere: „Cooperarea economică a Americii cu Rusia; Rusia va saluta asistenţa americană în reconstrucţia economică"[23].

Eforturile persistente ale lui Robins în numele bolşevicilor i-au asigurat un anumit prestigiu în tabăra bolşevică şi poate chiar o anumită influenţă politică. Ambasada americană din Londra pretindea în noiembrie 1918 că „Salkind îşi datorează numirea ca ambasador bolşevic în Elveţia unui american [...], nimeni altul decât dl Raymond Robins"[24]. În acest timp, rapoartele au început să insinueze la Washington că Robins însuşi era un bolşevic; de exemplu, următorul, din Copenhaga, datat 3 decembrie 1918:

> Confidenţial. Potrivit unei declaraţii a lui Radek către George de Patpourrie, consul general austro-ungar la Moscova, colonelul Robbins [*sic*], fost şef al misiunii Crucii Roşii americane în Rusia, negociază în prezent la Moscova cu Guvernul Sovietic şi acţionează ca intermediar între bolşevici şi prietenii săi din Statele Unite. Impresia din unele locuri pare să fie că Robbins este el însuşi un bolşevic, în timp ce alţii spun că nu, dar activităţile sale din Rusia au fost contrare intereselor guvernelor asociate.[25]

Materialele din dosarele Biroului Sovietic din New York, confiscate de Comisia Lusk în 1919, confirmă că Robins şi soţia sa erau strâns legaţi de activităţile bolşevice din Statele Unite şi de formarea Biroului Sovietic din New York.[26]

Guvernul britanic a stabilit relaţii neoficiale cu regimul bolşevic prin trimiterea în Rusia a tânărului agent vorbitor de rusă Bruce Lockhart. Lockhart a fost, de fapt, omologul lui Robins; însă, spre deosebire de Robins, Lockhart a avut canale directe cu Biroul său Exterior. Lockhart nu a fost selectat de secretarul Biroului Exterior; ambii au fost respinşi la numire. Potrivit lui Richard Ullman, Lockhart a fost „selectat pentru misiunea sa de înşişi Milner şi Lloyd George [...]". Maxim Litvinov, acţionând ca reprezentant sovietic în Marea Britanie, îi scria lui Troţki o scrisoare de introducere pentru Lockhart; în ea îl numea pe agentul britanic „un om relativ onest care înţelege poziţia noastră şi simpatizează cu noi"[27].

Am notat deja presiunile asupra lui Lloyd George să adopte o poziţie pro-bolşevică, în special cele ale lui William B. Thompson şi cele indirecte ale lui Sir Basil Zaharoff şi Lord Milner. Milner era, aşa cum sugerează epigraful acestui capitol, un mare pro-socialist. Edward Crankshaw a schiţat dualitatea lui Milner.

> Unele din pasajele [lui Milner] despre industrie şi societate [...] sunt pasaje cu care s-ar mândri orice socialist. Însă ele nu sunt scrise de un socialist. Ele sunt scrise de „omul care a făcut Războiul Burilor". Unele pasaje despre imperialism şi povara omului alb par a fi fost scrise de un conservator din nucleul dur. Ele sunt scrise de un elev al lui Karl Marx.[28]

Potrivit lui Lockhart, directorul socialist de bancă Milner a fost omul care i-a inspirat „cea mai mare afecţiune şi eroism"[29]. Lockhart relatează cum Milner i-a sprijinit personal numirea sa în Rusia, l-a ridicat la nivel de cabinet şi, după numirea sa, au vorbit „aproape zilnic". În timp ce deschidea drumul pentru recunoaşterea bolşevicilor, Milner a promovat, de asemenea, sprijinul financiar pentru oponenţii lor din sudul Rusiei şi din alte părţi, aşa cum proceda Morgan în New York. Această politică dublă este consistentă cu teza că modul de operare al internaţionaliştilor politizaţi precum Milner şi Thompson era să plaseze banii publici pe orice cal revoluţionar sau contrarevoluţionar care arăta ca un posibil câştigător. Firește, internaţionaliştii pretindeau toate beneficiile ulterioare. Ideea se poate vedea în observaţia lui Bruce Lockhart că Milner era un om care „credea în

statul extrem de organizat"[30].

Guvernul francez a numit un simpatizant mult mai fățiș al bolșevicilor, Jacques Sadoul, un vechi prieten al lui Troțki.[31]

Pe scurt, guvernele aliate și-au neutralizat propriii reprezentanți diplomatici în Petrograd și i-au înlocuit cu agenți neoficiali mai mult sau mai puțin favorabili bolșevicilor.

Rapoartele acestor ambasadori neoficiali contrastau cu cererile directe de ajutor adresate Occidentului din Rusia profundă. Maxim Gorki a protestat împotriva trădării idealurilor revoluționare de către grupul Lenin-Troțki, care a impus cortina de fier a statului polițienesc în Rusia:

> Noi, rușii, suntem un popor care nu a trăit niciodată în libertate, care nu a avut niciodată șansa să-și dezvolte toate puterile și talentele. Și, când mă gândesc că revoluția ne dă posibilitatea muncii libere, a bucuriei multiple a creației, inima mea se umple cu speranță și bucurie, chiar și în aceste zile blestemate, mânjite cu sânge și alcool.
>
> Aici începe linia separației mele decise și ireconciliabile de acțiunile nebunești ale Comisariatelor Poporului. Consider maximalismul în idei ca foarte util pentru nesfârșitul suflet rusesc; sarcina sa este să dezvolte în acest suflet nevoi mărețe și îndrăznețe, să invoce spiritul și acțiunea războinică atât de necesare, să promoveze inițiativa în acest suflet indolent și să-i dea formă și viață în general.
>
> Însă maximalismul practic al anarho-comuniștilor și vizionarilor de la Smolnîi este ruinător pentru Rusia și, mai presus de toate, pentru clasa muncitoare rusă. Comisariatele Poporului tratează Rusia ca material pentru un experiment. Poporul rus este pentru ei ceea ce este calul pentru bacteriologii învățați care injectează calului tifos pentru ca în sângele său să se poată dezvolta limfa anti-tifos. Acum Comisariatele încearcă un asemenea experiment sortit eșecului pe poporul rus, fără să se gândească cum calul chinuit, pe jumătate mort de foame, poate muri.
>
> Reformatorii din Smolnîi nu sunt îngrijorați de Rusia. Ei sacrifică cu sânge rece Rusia în numele visului lor al unei revoluții globale și europene. Și, atât timp cât o pot spune, transmit aceasta proletariatului rus: „ești folosit ca material pentru un experiment inuman!"

De asemenea, în contrast cu rapoartele favorabile ale ambasadorilor neoficiali, existau rapoartele vechilor reprezentanți diplomatici. Asemănătoare multor mesaje transmise în Washington la începutul lui 1918 – în special după exprimarea sprijinului pentru guvernele bolșevice de către Woodrow Wilson – este următoarea telegramă, de la legația din Berna, Elveția:

> Pentru Polk. Mesajul președintelui pentru consulul din Moscova nu a fost înțeles aici și oamenii întreabă de ce președintele își exprimă susținerea pentru bolșevici, având în vedere jaful, crimele și anarhismul acestor bande.[32]

Sprijinul continuu al administrației Wilson pentru bolșevici a dus la demisia lui De Witt C. Poole, competentul însărcinat american cu afaceri din Arhanghelsk (Rusia):

> Este datoria mea să explic franc perplexitatea resimțită la auzul declarației privind politica față de Rusia adoptată la Conferința de Pace din 22 ianuarie, la moțiunea președintelui. Anunțul recunoaște cu seninătate revoluția și confirmă iar absența completă a simpatiei pentru orice formă de contra-revoluție, ceea ce a reprezentat dintotdeauna o trăsătură-cheie a politicii americane în Rusia, dar nu conține niciun [cuvânt] de condamnare pentru celălalt inamic al revoluției – Guvernul Bolșevic.[33]

Astfel, chiar în primele zile ale lui 1918, trădarea revoluției libertariene a fost notată de observatori atenți precum Maxim Gorki și De Witt C. Poole. Demisia lui Poole a șocat Departamentul de Stat, care-i cerea „cea mai mare discreție privind dorința de a demisiona" și afirma că „va fi necesar să vă înlocuim într-un mod natural și normal pentru a preveni efectele grave și poate dezastruoase asupra moralului trupelor americane din districtul Arhanghelsk, care ar putea duce la pierderea de vieți americane"[34].

Așa că guvernele aliate nu doar că și-au neutralizat propriii reprezentanți oficiali, dar SUA a ignorat mesajele din interiorul și din afara Rusiei de a înceta sprijinul pentru bolșevici. Un sprijin influent pentru soviete a venit puternic din zona financiară din New York (puțin sprijin a venit de la revoluționarii domestici

din SUA). În special de la American International Corporation, o firmă controlată de Morgan.

Exportând revoluția: Jacob H. Rubin

Putem acum compara două cazuri – în niciun caz singurele – în care cetățenii americani Jacob Rubin și Robert Minor au sprijinit exportul revoluției în Europa și în alte părți din Rusia.

Jacob H. Rubin a fost un bancher care, în propriile sale cuvinte, a „ajutat la formarea Guvernului Sovietic din Odesa"[35]. Rubin a fost președinte, trezorier și secretar al Rubin Brothers de pe West 34 Street nr. 19, New York City. În 1917, a fost asociat cu Union Bank din Milwaukee și Provident Loan Society din New York. Printre administratorii Provident Loan Society se regăseau persoane menționate ca având legături cu revoluția bolșevică: P.A. Rockefeller, Mortimer L. Schiff și James Speyer.

Prin unele întâmplări – relatate doar vag în cartea sa *I Live to Tell*[36] – Rubin a fost în Odesa în februarie 1920 și a devenit subiect al unui mesaj al amiralului McCully către Departamentul de Stat (datat 13 februarie 1920, 861.00/6349). Mesajul era că Jacob H. Rubin de la Union Bank, Milwaukee, era în Odesa și dorea să rămână cu bolșevicii – „Rubin nu vrea să plece, și-a oferit serviciile bolșevicilor și aparent simpatizează cu ei". Mai târziu, Rubin s-a întors în SUA și a mărturisit în fața Comisiei pentru Afaceri Externe a Camerei Reprezentanților, în 1921:

> Am fost cu Crucea Roșie americană la Odesa. Am fost acolo când Armata Roșie a cucerit Odesa. În acel moment, înclinam către Guvernul Sovietic, pentru că eram socialist și am fost membru de partid timp de 20 de ani. Trebuie să admit că, într-o anumită măsură, am ajutat la formarea Guvernului Sovietic din Odesa [...].[37]

Chiar dacă adaugă că a fost arestat ca spion de guvernul Denikin al Rusiei de Sud, știm destul de puține despre Rubin. Știm totuși mai multe despre Robert Minor, care a fost prins în fapt și eliberat printr-un mecanism care amintește de cel al eliberării lui Trotki din tabăra prizonierilor de război de la Halifax.

Exportarea revoluției: Robert Minor

Munca de propagandă bolșevică din Germania[38], finanțată și organizată de William Boyce Thompson și Raymond Robins, a fost pusă în practică de cetățeni americani sub supravegherea Comisariatului Poporului pentru Afaceri Externe al lui Troțki:

> Una din inovațiile timpurii ale lui Troțki în Biroul Exterior a fost instituirea unui Birou de Presă sub Karl Radek și a unui Birou de Propagandă Revoluționară Internațională sub Boris Reinstein, ai căror asistenți erau John Reed și Albert Rhys Williams; întreaga forță a acestor centre de putere a fost îndreptată împotriva armatei germane.
> Un ziar german, *Die Fackel* (Făclia) a fost tipărit în ediții de jumătate de milion zilnic și trimise cu un tren special la Comitetul Central al Armatei din Minsk, Kiev și în alte orașe, care, la rândul lor, le-au distribuit în alte puncte de-a lungul frontului.[39]

Robert Minor a fost un operator al biroului de propagandă din Reinstein. Strămoșii lui Minor erau specialiști în istoria timpurie a Americii. Generalul Sam Houston, primul președinte al Republicii Texas, era înrudit cu mama lui Minor, Routez Houston. Alte rude erau Mildred Washington, mătușa lui George Washington, și generalul John Minor, manager de campanie al lui Thomas Jefferson. Tatăl lui Minor a fost un avocat din Virginia care a migrat în Texas. După câțiva ani grei, cu clienți puțini, a devenit judecător în San Antonio.

Robert Minor a fost un caricaturist talentat și un socialist. A plecat din Texas pentru a veni în Est. Unele dintre contribuțiile sale au apărut în *Masses*, un ziar pro-bolșevic. În 1918, Minor a fost caricaturist în echipa *Philadelphia Public Ledger*. Minor a plecat din New York în martie 1918 pentru a relata Revoluția Bolșevică. În Rusia, Minor s-a alăturat Biroului de Propagandă Revoluționară Internațională (vezi diagrama), împreună cu Philip Price, corespondent al *Daily Herald* și *Manchester Guardian*, și Jacques Sadoul, ambasadorul francez neoficial și prietenul lui Troțki.

Date excelente privind activitățile lui Price, Minor și Sadoul au supraviețuit sub forma unui Raport Special Secret de la

Scotland Yard (Londra), raportul Nr. 4, intitulat „Cazul lui Philip Price şi Robert Minor", precum şi în rapoartele din dosarele Departamentului de Stat, Washington, D.C.[40] Potrivit raportului Scotland Yard, Philip Price a fost în Moscova la mijlocul lui 1917, înainte de Revoluţia Bolşevică, şi a recunoscut că este „până peste gât în mişcarea revoluţionară". Între revoluţie şi toamna lui 1918, Price a lucrat cu Robert Minor în Comisariatul pentru Afaceri Externe.

ORGANIZAREA MUNCII DE PROPAGANDĂ EXTERNĂ ÎN 1918

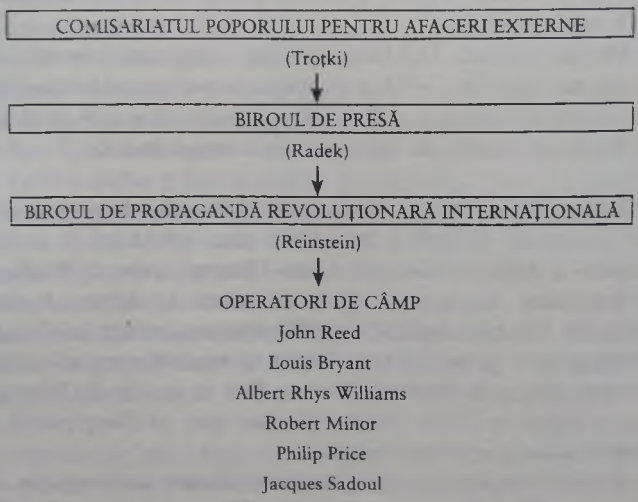

În noiembrie 1918, Minor şi Price au plecat din Rusia spre Germania.[41] Produsele propagandei lor au fost folosite mai întâi pe frontul rus din Murman; bolşevicii au aruncat din aeroplane manifeste printre trupele britanice, franceze şi americane, potrivit programului lui William Thompson.[42] Decizia de a-i trimite pe Sadoul, Price şi Minor în Germania a fost luată de Comitetul Executiv Central al Partidului Comunist. În Germania, activităţile lor au fost observate de serviciile de informaţii britanice, franceze şi americane. Pe 15 februarie 1919, locotenentul J. Habas din armata americană a fost trimis la Düsseldorf, pe

atunci sub controlul grupului revoluționar spartakist; el a pozat ca dezertor din armata americană și și-a oferit serviciile spartakiștilor. Habas i-a cunoscut pe Philip Price și Robert Minor și le-a sugerat ca unele pamfletele să fie tipărite pentru distribuția lor printre trupele americane. Raportul Scotland Yard relatează că Price și Minor scriseseră deja mai multe pamflete pentru trupele britanice și americane, că Price tradusese unele din lucrările lui Wilhelm Liebknecht în engleză și că ambii lucrau la broșuri de propagandă suplimentare. Habas a raportat că Minor și Price au spus că lucraseră împreună în Siberia la tipărirea unui ziar bolșevic în engleză, pentru distribuția pe cale aeriană printre trupele americane și britanice.[43]

Pe 8 iunie, Robert Minor a fost arestat în Paris de poliția franceză și transferat autorităților militare americane din Coblenz. Simultan, spartakiștii germani au fost arestați de autoritățile militare britanice în zona Köln. Ulterior, spartakiștii au fost acuzați că ar conspira pentru provocarea de revolte printre forțele aliate. Price a fost arestat, dar, ca și Minor, a fost eliberat rapid. Această eliberare pripită este notată de către Departamentul de Stat:

> Robert Minor a fost eliberat acum pentru motive care nu sunt întrutotul clare, pentru că probele împotriva lui par să fi fost destul de solide pentru a garanta condamnarea. Eliberarea va avea un efect nefericit, pentru că se crede că Minor este în relații apropiate cu IWW din America.[44]

Mecanismul prin care Robert Minor și-a asigurat eliberarea este consemnat în dosarele Departamentului de Stat. Primul document relevant, datat 12 iunie 1919, este de la ambasada SUA din Paris către secretarul de stat din Washington, D.C. și este marcat ca URGENT ȘI CONFIDENȚIAL.[45] Biroul Francez Exterior a informat ambasada că, pe 8 iunie, Robert Minor, „un corespondent american", a fost arestat în Paris și trimis sediului general al Armatei a 3-a Americane din Coblenz. Documentele găsite asupra lui Minor par „să confirme rapoartele privind activitățile sale. Pare un fapt stabilit că Minor a avut relații în Paris cu partizani declarați ai bolșevismului". Ambasada îl privea pe Minor „drept un om foarte periculos". Au avut loc anchete conduse de autoritățile militare americane; ambasada credea că situația ține

doar de jurisdicția militară, așa că n-a întreprins nicio acțiune, deși instrucțiunile ar fi fost bine venite.

Pe 14 iunie, judecătorul R.B. Minor din San Antonio, Texas, i-a telegrafiat lui Frank L. Polk de la Departamentul de Stat:

> Presa relatează detenția fiului meu, Robert Minor, în Paris pentru motive necunoscute. Vă rog, faceți tot posibilul pentru a-l proteja. Mă adresez senatorilor din Texas.
> [semnat] R.P. Minor, Judecător Districtual, San Antonio, Texas[46]

Polk i-a telegrafiat judecătorului Minor că nici Departamentul de Stat, nici cel de Război nu dețin informații privind detenția lui Minor și că respectivul caz ține de autoritățile militare din Coblenz. Mai târziu, pe 13 iunie, Departamentul de Stat a primit un mesaj „urgent, strict confidențial" din Paris, raportând o declarație a Biroului Serviciului Militar de Informații (din Coblenz) cu privire la detenția lui Robert Minor: „Minor a fost arestat în Paris de către autoritățile franceze la cererea serviciilor de informații britanice și transferat imediat la sediul american din Coblenz"[47]. El a fost acuzat de scrierea și diseminarea de literatură revoluționară bolșevică, tipărită în Dusseldorf, printre trupele britanice și americane, în zonele ocupate de ei. Autoritățile militare intenționau să examineze acuzațiile împotriva lui Minor și, dacă se dovedeau adevărate, să-l trimită în fața curții marțiale. Dacă acuzațiile se dovedeau neîntemeiate, intenționau să-l trimită autorităților britanice, „care au cerut inițial ca francezii să îl trimită lor"[48]. Judecătorul Minor din Texas l-a contactat independent pe Morris Sheppard, senator american de Texas, iar Sheppard l-a contactat pe colonelul House din Paris. Pe 17 iunie 1919, colonelul House a trimis următorul mesaj senatorului Sheppard:

> Atât eu, cât și ambasadorul american urmărim cazul Robert Minor. Sunt informat că este deținut de autoritățile militare americane din Köln cu acuzații serioase, a căror natură este dificil de aflat. Totuși, vom face toate demersurile posibile pentru a-i asigura un tratament corect.[49]

(Districtul al 14-lea, Texas) şi-au comunicat interesul către Departamentul de Stat. Pe 27 iunie 1919, congresmenul Bee a solicitat înlesnirile necesare pentru ca judecătorul Minor să poată trimită fiului său 350 de dolari şi un mesaj. Pe 3 iulie, senatorul Sheppard i-a scris lui Frank Polk, afirmând că este „interesat foarte mult" de cazul lui Robert Minor şi se întreabă dacă Statul ar putea să-i prezinte situaţia şi dacă Minor este sub jurisdicţia autorităţilor militare. Apoi, pe 8 iulie, ambasada din Paris a telegrafiat la Washington: „Confidenţial. Minor eliberat de autorităţile americane [...] se întoarce în Statele Unite cu prima navă disponibilă." Această eliberare bruscă i-a nemulţumit pe cei de la Departamentul de Stat şi, pe 3 august, secretarul de stat Lansing a telegrafiat la Paris: „Secret. Cu privire la precedenta, sunt foarte nerăbdător să aflu motivele eliberării lui Minor de către autorităţile militare."

Iniţial, autorităţile armatei americane voiau ca britanicii să-l acuze pe Robert Minor, întrucât „se temeau că politicul ar putea interveni în Statele Unite pentru a împiedica o condamnare dacă prizonierul era judecat de curtea marţială americană". Totuşi, guvernul britanic a argumentat că era cetăţean american, că probele arătau că era interesat mai întâi de propagandă împotriva trupelor americane şi că, prin urmare – sugera şeful de personal britanic – Minor ar trebui pus sub acuzare într-un tribunal american. Şeful britanic de personal „considera de cea mai mare importanţă obţinerea unei condamnări, dacă se poate"[50].

Documentele din biroul şefului de Stat Major al Armatei a 3-a americane relatează detaliile din interior ale eliberării lui Minor.[51] O telegramă din 23 iunie 1919, de la generalul maior Harbord, seful Statului Major al Armatei a 3-a (mai târziu preşedinte al conducerii International General Electric, al cărui centru executiv era, întâmplător, tot pe Broadway nr. 120), către generalul comandant al Armatei a 3-a relata cum comandantul John J. Pershing „ordonă să suspendaţi acţiunea în cazul împotriva lui Minor până la ordine ulterioare". Există, de asemenea, un memorandum semnat de generalul de brigadă W.A. Bethel în biroul judecătorului, 28 iunie 1919, marcat „Secret şi Confidenţial" şi intitulat „Robert Minor, aşteptând judecarea de către o comisie militară la sediu central al armatei a 3-a". Memo-ul examinează cazul juridic împotriva lui Minor. Printre

punctele lui Bethel este şi cel că britanicii sunt evident reticenţi în a se ocupa de cazul lui Minor, întrucât „se tem de opinia publică americană în eventualitatea unui proces derulat de ei asupra unui american pentru o infracţiune de război în Europa", deşi infracţiunea de care este acuzat Minor este „cât se poate de serioasă". Aceasta este o afirmaţie semnificativă; Minor, Price şi Sadoul implementau un program conceput de directorul Thompson, de la Banca Rezervelor Federale, fapt confirmat de propriul memorandum al lui Thompson (vezi Apendicele 3). Din acest motiv, nu era Thompson (şi Robins), într-o anume măsură, subiectul aceloraşi acuzaţii?

După interogarea lui Siegfried, martorul împotriva lui Minor, şi examinarea dovezilor, Bethel comenta:

> Cred, în mare, că Minor este vinovat, însă dacă aş fi într-un tribunal, nu aş da verdictul „vinovat" pe probele disponibile – doar mărturia unui om, şi acela acţionând ca detectiv şi informator.

Bethel continuă prin a afirma că se va şti într-o săptămână sau zece zile dacă există o coroborare substanţială cu mărturia lui Siegfried. Dacă da, „cred că Minor ar trebui acuzat", dar „dacă nu avem coroborarea, cred că cel mai bine ar fi să închidem cazul".

Această declaraţie a lui Bethel a fost transmisă, într-o formă diferită, de generalul Harbord într-o telegramă din 5 iulie către generalul Malin Craig (şef de Stat Major, Armata a 3-a, Coblenz):

> Cu privire la cazul împotriva lui Minor, dacă în acest moment nu există alte mărturii decât cea a lui Siegfried, comandantul ordonă abandonarea cazului şi eliberarea lui Minor. Vă rog luaţi act şi acţionaţi.

Replica lui Craig către generalul Harbord (5 iulie) consemnează că Minor a fost eliberat în Paris şi adaugă: „Aceasta este în acord cu propriile lui dorinţe şi cu scopurile noastre." Craig a adăugat, de asemenea, că au fost obţinute şi alte mărturii.

Acest schimb de telegrame sugerează o anumită grabă în abandonarea acuzaţiilor împotriva lui Robert Minor, iar graba

sugerează presiune. Nu au existat încercări semnificative de a căuta probe. Intervenția colonelului House și a generalului Pershing la cele mai înalte nivele din Paris și telegrama de la colonelul House către senatorul Morris Sheppard dă greutate relatărilor din ziarele americane că atât House, cât și președintele Wilson au fost responsabili pentru eliberarea grăbită, fără proces, a lui Minor.[52]

Minor s-a întors în Statele Unite și, ca și Thompson și Robins înaintea lui, a făcut un tur prin SUA pentru a promova minunile Rusiei bolșevice.

Rezumând, directorul Băncii Rezervelor Federale, William Thompson, a fost activ în promovarea intereselor bolșevice în mai multe feluri – producerea de pamflete în rusă, finanțarea de operațiuni bolșevice, discursuri, organizarea (cu Robins) a misiunii revoluționare bolșevice în Germania (și poate Franța) și influențarea, împreună cu Lamont, partenerul lui Morgan, lui Lloyd George și a Cabinetului Britanic de Război pentru a opera schimbări în politica britanică. Mai departe, Raymond Robins a fost citat de guvernul francez pentru organizarea bolșevicilor ruși pentru revoluția germană. Știm că Robins a lucrat la vedere pentru interesele sovietice în Rusia și Statele Unite. În final, descoperim că Robert Minor, unul din propagandiștii revoluționari folosiți în programul lui Thompson, a fost eliberat în circumstanțe care sugerează intervenția de la cele mai înalte nivele ale Guvernului SUA.

Firește, aceasta nu este decât o fracțiune dintr-o imagine mai largă. Acestea pot fi cu greu evenimente accidentale sau întâmplătoare. Ele constituie un model coerent, continuu, pe mai mulți ani. Ele sugerează o influență puternică de la vârful mai multor guverne.

Note:

1. Pentru o biografie, vezi Hermann Hagedorn, *The Magnate: William Boyce Thompson and His Time (1869-1930)*, Reynal & Hitchcock, New York, 1935.
2. Polkovnik' Villiam' Boic' Thompson', „Pravda o Rossii i Bol'shevikakh", Russian-American Publication Society, New

York, 1918.

3. John Bradley, *Allied Intervention in Russia*, Weidenfeld and Nicolson, Londra, 1968.
4. Thomas W. Lamont, *Across World Frontiers*, Harcourt, Brace, New York, 1959, p. 85. Vezi și pp. 94-97 pentru o detaliere amplă privind eșecul președintelui Wilson în a acționa prompt pentru a se împrieteni cu regimul sovietic. Lamont, fiul său, a devenit un om de stânga în SUA.
5. Donald McCormick, *The Mask of Merlin*, MacDonald, Londra, 1963; Holt, Rinehart and Winston, New York, 1964, p. 208. Viața personală a lui Lloyd George l-ar fi expus cu siguranță șantajului.
6. *Ibidem*. Italicele lui McCormick.
7. Documentele Cabinetului Britanic de Război, nr. 302, sec. 2, Public Records Office, Londra.
8. Memorandumul scris, pe care Thompson l-a trimis lui Lloyd George și care a devenit baza declarației Cabinetului de Război este disponibil în arhivele SUA și este tipărit în întregime în Apendicele 3.
9. Documentele Cabinetului Britanic de Război, 24/49/7197 (G.T. 4322) Secret, 24 aprilie 1918.
10. Scrisoare reprodusă în întregime în Apendicele 3. Trebuie observat că i-am identificat pe Thomas Lamont, Dwight Morrow și H.P. Davison ca fiind strâns legați de dezvoltarea politicilor față de bolșevici. Toți au fost parteneri în firma J.P. Morgan. Thacher a fost în firma de avocatură Simpson, Thacher & Bartlett și a fost un prieten apropiat al lui Felix Frankfurter.
11. Memorandumul complet este în Dosarul Decimal al Departamentului de Stat 316-13-698.
12. Vezi Apendicele 3.
13. Senatul SUA, *Bolshevik Propaganda, Hearings before a Subcommittee of the Committee on the Judiciary*, al 65-lea Congres, t919, p. 802.
14. Dosarul decimal al Departamentului de Stat 861.51/184.
15. Vezi Apendicele 3.
16. Inserată de senatorul Calder în *Congressional Record*, 31 ianuarie 1918, p. 1409.
17. Hagedorn, *op. cit.*, p. 263.

18. Dosarul decimal al Departamentului de Stat 861.00/3005.
19. Louis Ware, *George Foster Peabody*, University of Georgia Press, Athena, 1951.
20. Dacă acest argument pare forțat, cititorul poate vedea Gabriel Kolko, Railroads and Regulation 1877-1916, W. W. Norton, New York, 1965, care descrie cum presiunile pentru control guvernamental și formarea Comisiei de Comerț Interstatal au venit de la proprietarii de căi ferate, nu de la fermieri și utilizatorii căilor ferate.
21. C.K. Cumming și Waller W. Pettit, *Russian-American Relations, Documents and Papers*, Harcourt, Brace & Howe, New York, 1920, doc. 44.
22. *Ibidem*, doc. 54.
23. *Ibidem*, doc. 92.
24. Dosarul decimal al Departamentului de Stat 861.00/3449. Vezi și Kennan, *Russia Leaves the War*, pp. 401-5.
25. *Ibidem*, 861.00 3333.
26. Vezi capitolul 7.
27. Richard H. Ullman, *Intervention and the War*, Princeton University Press, Princeton, 1961, t). 61.
28. Edward Crankshaw, *The Forsaken Idea: A Study of Viscount Milner*, Longmans Green, Londra, 1952, p. 269.
29. Robert Hamilton, *Bruce Lockhart, British Agent*, Putnam's, New York, 1933, p. 119.
30. *Ibidem*, p. 204.
31. Vezi Jacques Sadoul, *Notes sur la revolution bolchevique*, Editions de la sirene, Paris, 1919.
32. Dosarul decimal al Departamentului de Stat 861.00/1305, 15 martie 1918.
33. *Ibidem*, 861.00/3804.
34. *Ibidem*.
35. Camera Reprezentanților, Comisia pentru Afaceri Externe, *Conditions in Russia*, al 66-lea Congres, sesiunea 3d, 1921.
36. Jacob H. Rubin, *I Live to Tell: The Russian Adventures of an American Socialist*, Bobbs-Merrill, Indianapolis, 1934.
37. Camera Reprezentanților, Comisia pentru Afaceri Externe, op. cit.
38. Vezi George G. Bruntz, *Allied Propaganda and the Collapse of the German Empire in 1918*, Stanford University Press,

Stanford, 1938, pp. 144-55.

39. John W. Wheeler-Bennett, *The Forgotten Peace*, William Morrow, New York, 1939.
40. Există o copie a acestui raport Scotland Yard în Dosarul decimal al Departamentului de Stat 316-23-1184 9.
41. Joseph North, *Robert Minor: Artist and Crusader*, International Publishers, New York, 1956.
42. Mostre din broşurile de propagandă ale lui Minor se găsesc încă în dosarele Departamentului de Stat.
43. Vezi Apendicele 3.
44. Dosarul decimal al Departamentului de Stat 316-23-1184.
45. *Ibidem*, 861.00/4680 (316-22-0774).
46. *Ibidem*, 861.00/4685 (/783).
47. Dosarul decimal al Departamentului de Stat 861.00/4688 (/788).
48. *Ibidem*.
49. *Ibidem*, 316-33-0824.
50. Dosarul decimal al Departamentului de Stat 861.00/4874.
51. Biroul Şefului de Stat Major, Armata SUA, Arhivele Naţionale, Washington, D.C.
52. Senatul SUA, *Congressional Record*, octombrie 1919, pp. 6430, 6664-66, 7353-54; şi *New York Times*, octombrie 1919. Vezi, de asemenea, *Sacramento Bee*, 17 iulie 1919.

Capitolul 7
Întoarcerea bolşevicilor la New York

Martens este foarte mult în lumina reflectoarelor. Pare să nu existe nicio îndoială privind legătura sa cu Guarantee [sic] *Trust Company, deşi este surprinzător că o întreprindere atât de mare şi de influentă ar avea legături cu chestiunea bolşevică.*

—Raportul Scotland Yard, Londra, 1919[1]

După succesele iniţiale ale revoluţiei, sovieticii au pierdut puţin timp încercând, prin foşti rezidenţi ai SUA, să stabilească relaţii diplomatice cu centrele de propagandă din Statele Unite. În iunie 1918, consulul american din Harbin a telegrafiat la Washington:

> Albert R. Williams, deţinător al paşaportului Departamentului nr. 52,913 din 15 mai 1917, cere Statelor Unite să înfiinţeze un birou de informaţii pentru Guvernul Sovietic, pentru care el are o însărcinare scrisă. Ar trebui să-i dau viză?[2]

Washington i-a refuzat viza, iar Williams a eşuat în încercarea de a înfiinţa un birou de informaţii aici. Williams a fost urmat de Alexander Nyberg (pseudonim Santeri Nuorteva), un fost imigrant finlandez, ajuns în Statele Unite în ianuarie 1912, care a devenit primul reprezentant sovietic operativ în Statele Unite. Nyberg a fost un propagandist activ. De fapt, în 1919, el a fost, potrivit lui J. Edgar Hoover (într-o scrisoare către Comisia pentru Afaceri Externe), „predecesorul lui LCAK Martens şi Gregory Weinstein, cel mai activ individ al propagandei bolşevice

în Statele Unite"[3].

Nyberg nu a avut succes nici ca reprezentant diplomatic, nici ca propagandist. Dosarele Departamentului de Stat consemnează un interviu al lui cu consilierii biroului, datat 29 ianuarie 1919. Nyberg a fost însoţit de H. Kellogg, descris ca „cetăţean american, absolvent de Harvard" şi, mai surprinzător, de către dl McFarland, un avocat al organizaţiei Hearst. Înregistrările Departamentului de Stat arată că Nyberg a făcut „mai multe declaraţii eronate cu privire la atitudinea faţă de Guvernul Bolşevic" şi a pretins că Peters, şeful leton al poliţiei teroriste din Petrograd, era doar un „poet inimos". Nyberg a cerut departamentului să-i telegrafieze lui Lenin, „în ideea că ar fi util să aibă loc conferinţa propusă de Aliaţi la Paris"[4]. Mesajul propus, un apel incoerent către Lenin pentru a câştiga recunoaşterea internaţională prin participarea la Conferinţa din Paris, nu a fost trimis.[5]

O razie la Biroul Sovietic din New York

Alexander Nyberg (Nuorteva) a fost lăsat să plece şi înlocuit de Biroul Sovietic, care a fost înfiinţat la începutul lui 1919 în World Tower Building, West 40 Street nr. 110, New York City.

Biroul era condus de un cetăţean german, Ludwig C. A. K. Martens, care, de obicei, este considerat primul ambasador al Uniunii Sovietice în Statele Unite şi care, până în acel moment, a fost vicepreşedinte al Weinberg & Posner, o firmă de inginerie de pe Broadway nr. 120, New York City. De ce un „ambasador" şi birourile sale erau localizate în New York, mai degrabă decât în Washington, nu s-a explicat; aceasta sugerează că obiectivul prioritar era mai degrabă comerţul decât diplomaţia. În orice caz, Biroul a emis prompt un apel pentru comerţul între Rusia şi Statele Unite. Industria era în colaps şi Rusia avea nevoie urgentă de maşini, căi ferate, îmbrăcăminte, articole chimice, medicamente – tot ce foloseşte o civilizaţie modernă. În schimb, sovieticii ofereau aur şi materii prime. Apoi Biroul Sovietic a continuat să aranjeze contracte cu firme americane, ignorând embargoul şi nerecunoaşterea. În acelaşi timp, a oferit sprijin financiar Partidului Comunist din SUA, pe atunci în formare.[6]

Pe 7 mai 1919, Departamentul de Stat a oprit intervenţiile de afaceri în numele biroului şi i-a repudiat pe Ludwig Martens,

Biroul Sovietic și Guvernul Bolșevic al Rusiei. Această respingere oficială nu i-a împiedicat pe vânătorii de afaceri din industria americană. Când a avut loc o razie a reprezentanților Comisiei Lusk la Biroul Sovietic, pe 12 iunie 1919, au fost descoperite scrisori către și de la oameni de afaceri americani. „Raportul Special nr. 5 (Secret)" al Biroului Directoratului Britanic de Informații, emis de Scotland Yard, Londra, 14 iulie 1919, și scris de Basil H. Thompson, s-a bazat pe acest material confiscat; raportul consemna:

> [...] s-au făcut eforturi mari de către Martens și asociații săi să crească interesul capitaliștilor americani și există motive să credem că Biroul a primit sprijin financiar de la unele firme rusești de export, ca și de la Guarantee [*sic*] Trust Company, deși această firmă a negat că ar finanța organizația lui Martens.[7]

Thompson a notat că chiria lunară a Biroului Sovietic era de 300 de dolari, iar salariile Biroului în jur de 4 000 de dolari. Fondurile lui Martens proveneau, în parte, de la curieri sovietici precum John Reed și Michael Gruzenberg – care au adus diamante din Rusia spre vânzare în SUA – și, parțial, de la firme americane, inclusiv de la Guaranty Trust Company din New York. Rapoartele britanice rezumă documentele confiscate de anchetatorii Lusk din sediul Biroului, iar acest rezumat merită citat în întregime:

> (1) Exista un plan în derulare privind momentul în care Președintele a mers prima oară în Franța pentru a convinge Administrația să-l folosească pe Nuorteva ca legătură cu Guvernul Rusiei Sovietice, cu intenția de a provoca recunoașterea de către America. S-au făcut demersuri pentru a-l implica pe colonelul House și există o scrisoare lungă și interesantă către Frederick C. Howe, pe ale cărui sprijin și simpatie părea să se bazeze Nuorteva. Există alte date care îl leagă pe Howe de Martens și Nuorteva.
> (2) Există un dosar de corespondență cu Eugene Debs.
> (3) O scrisoare de la Amos Pinchot către William Kent de la Comisia de Taxe Vamale a SUA, într-un plic adresat senatorului Lenroot, îl introducea pe Evans Clark „acum în Biroul Republicii Sovietice Ruse". „El vrea să vă vorbească despre recunoașterea

Kolceak și despre ridicarea blocadei etc".
(4) Un raport către Felix Frankfurter, datat 27 mai 1919, vorbește despre campania virulentă care defăimează Guvernul Rusiei.
(5) Există o corespondență considerabilă între un colonel și dna Raymond Robbins [*sic*] și Nuorteva, atât în 1918, cât și în 1919. În iulie 1918, dna Robbins îl întreabă pe Nuorteva despre articolele pentru „Life and Labour", ziarul Ligii Comerciale Naționale a Femeilor. În februarie și martie 1919, Nuorteva a încercat, prin Robbins, să fie invitat pentru a oferi probe Comisiei Overman. El voia, de asemenea, ca Robbins să denunțe documentele Sisson.
(6) Într-o scrisoare de la Jansen Cloth Products Company, New York, către Nuorteva, datată 30 martie 1918, E. Werner Knudsen spune că înțelege că Nuorteva intenționează să facă aranjamente pentru exportul de hrană prin Finlanda și își oferă serviciile. Avem un dosar despre Knudsen, care transmitea informație către și din Germania prin Mexic cu privire la transportul britanic.[8]

Ludwig Martens, continuă raportul serviciului de informații, a fost în legătură cu liderii „stângii" din Statele Unite, inclusiv cu John Reed, Ludwig Lore și Harry J. Boland, rebelul irlandez. O campanie viguroasă împotriva lui Aleksandr Kolceak din Siberia a fost organizată de Martens. Raportul conchidea:

> organizația [lui Martens] este o armă puternică pentru sprijinirea cauzei bolșevice în Statele Unite și [...] este în contact cu promotorii revoltei politice pe întreg continentul american.

Lista Scotland Yard a personalului angajat de Biroul Sovietic din New York coincide destul de mult cu dosarele Comisiei Lusk din Albany, New York, care sunt azi deschise publicului.[9] Există totuși o diferență esențială între cele două liste: analiza britanică includea numele „Julius Hammer", în timp ce Hammer era omis din raportul Comisiei Lusk.[10] Raportul britanic îl descrie astfel pe Julius Hammer:

> În Julius Hammer, Martens are un bolșevic autentic și un aderent fervent de stânga, care a venit nu demult din Rusia. El a fost unul dintre organizatorii mișcării de stânga din New York și vorbește la întâlniri pe aceeași platformă cu lideri de stânga precum Reed,

Hourwich, Lore și Larkin.

Există, de asemenea, alte probe privind activitatea lui Hammer în numele sovietelor. O scrisoare de la National City Bank, New York, către Trezoreria SUA afirma că documentele primite de bancă de la Martens au fost „asistate de un anume dr. Julius Hammer în numele directorului intermediar al Departamentului Financiar" al Biroului Sovietic.[11]

Familia Hammer a avut legături strânse cu Rusia și regimul sovietic din 1917 până în prezent. Armand Hammer poate obține azi cele mai bune contracte sovietice. Jacob, bunicul lui Armand Hammer, și Julius s-au născut în Rusia. Armand, Harry și Victor, fiii lui Julius, s-au născut în Statele Unite și sunt cetățeni americani. Victor a fost un artist bine cunoscut; fiul său – care se numea tot Armand – și nepoata sunt cetățeni sovietici și locuiesc în Uniunea Sovietică. Armand Hammer este președinte al Occidental Petroleum Corporation și are un fiu, Julian, care este director de publicitate pentru Occidental Petroleum.

Julius Hammer a fost un membru important și finanțist al aripii stângi a Partidului Socialist. La convenția partidului din 1919, Hammer a fost, împreună cu Bertram D. Wolfe și Benjamin Gitlow, în comitetul conducător care a dat naștere Partidului Comunist din SUA.

În 1920, Julius Hammer a primit o sentință între 3 ani jumătate și 15 ani în Sing Sing pentru avorturi ilegale. Lenin a sugerat – în mod justificat – că Julius a fost „închis sub acuzația de practicare de avorturi ilegale, însă de fapt a fost închis din cauza comunismului"[12]. Alți membri ai Partidului Comunist din SUA au fost trimiși la închisoare pentru incitare la revoltă sau deportați în Uniunea Sovietică. Reprezentanții sovietici din Statele Unite au făcut eforturi intense, dar fără succes, pentru a-l elibera pe Julius și pe colegii săi de partid.

Un alt membru important al Biroului Sovietic a fost secretarul asistent Kenneth Durant, un fost ajutor al colonelului House. În 1920, Durant a fost identificat drept curier sovietic. Apendicele 3 reproduce o scrisoare către Kenneth Durant care a fost confiscată de Departamentul de Justiție în 1920 și care descrie relația apropiată a lui Durant cu ierarhia sovietică. Aceasta a fost inserată în înregistrările audierilor unei comisii a Camerei Reprezentanților

în 1920, cu următorul comentariu:

> Dl NEWTON: Această comisie vrea să știe care era natura acestei scrisori și am o copie a scrisorii, pe care am inserat-o în dosar în corelație cu declarația martorului.
> Dl Mason: Această scrisoare nu a fost niciodată arătată martorului. El spune că nu a văzut niciodată scrisoarea și a cerut să o vadă, iar departamentul a refuzat să i-o arate. Nu vom cere unui martor să confirme o scrisoare fără să o fi văzut.
> Dl NEWTON: Martorul a confirmat că are o asemenea scrisoare și că i-a fost găsită în haină, în bagaje, cred. Scrisoarea era adresată unui domn Kenneth Durant și avea în interior un alt plic, care era sigilat. Acestea au fost deschise de oficiali guvernamentali și a fost făcută o fotocopie. Pot spune că scrisoarea este semnată de un om numit „*Bill*". Se referă specific la banii sovietici din depozitul din Christiania, Norvegia, din care au trimis o parte oficialilor guvernamentali sovietici din această țară.[13]

Kenneth Durant, care a acționat drept curier sovietic în transferul fondurilor, a fost trezorier al Biroului Sovietic, secretar de presă și publicist al *Soviet Russia*, ziarul oficial al Biroului Sovietic. Durant provenea dintr-o familie înstărită din Philadelphia. Și-a petrecut majoritatea vieții în serviciul sovieticilor, mai întâi ca responsabil cu publicitatea pentru Biroul Sovietic, apoi, între 1923 și 1944, ca manager al Biroului Sovietic *Tass* din Statele Unite. J. Edgar Hoover l-a descris pe Durant ca fiind „întotdeauna [...] deosebit de activ în urmărirea intereselor lui Martens și ale guvernului sovietic"[14].

Felix Frankfurter – ulterior judecător la Curtea Supremă – a fost, de asemenea, o figură importantă în dosarele Biroului Sovietic. O scrisoare de la Frankfurter către agentul sovietic Nuorteva este reprodusă în Apendicele 3 și sugerează că Frankfurter a avut o oarecare influență în birou.

Pe scurt, Biroul Sovietic n-ar fi putut să fie înființat fără un sprijin influent din interiorul Statelor Unite. O parte din acest sprijin a venit din numiri influente specifice în cadrul biroului și o alta de la firme din afara biroului, firme care erau reticente să-și expună public sprijinul.

Pe 1 februarie 1920, prima pagină a *New York Times* conținea un titlu care afirma că Martens va fi arestat și deportat în Rusia. În același timp, Martens era căutat ca martor, pentru a apărea în fața unei subcomisii a Comisiei Senatului pentru Relații Externe care ancheta activitatea sovietică în Statele Unite. După ce a dispărut câteva zile, Martens a apărut în fața comisiei, a pretins imunitate diplomatică și a refuzat să renunțe la documentele „oficiale" aflate în posesia sa. Apoi, după ceva publicitate, Martens „s-a înmuiat", a înmânat documentele și și-a recunoscut activitățile revoluționare din Statele Unite cu scopul ultim de a răsturna sistemul capitalist.

Martens s-a lăudat media și Congresului că marile corporații, printre care producătorii de carne din Chicago, ajutau sovietele:

> În loc să ajute la răspândirea propagandei printre radicali și proletariat, Martens și-a concentrat majoritatea eforturilor în atragerea de partea Rusiei a marilor afaceri și interese manufacturiere ale țării, pe cei din industria cărnii, United States Steel Corporation, Standard Oil Company și alte concerne mari angajate în comerțul internațional. Martens afirma că majoritatea marilor afaceri îl ajutau în efortul său de a obține recunoașterea guvernului sovietic de către cel american.[15]

Această opinie a fost dezvoltată de A.A. Heller, atașatul comercial la Biroul Sovietic:

> Printre cei care ne ajutau să obținem recunoașterea Departamentului de Stat erau fabricanții mari din industria cărnii din Chicago, Armour, Swift, Nelson Morris și Cudahy. [...] Alte firme erau [...] American Steel Export Company, Lehigh Machine Company, Adrian Knitting Company, International Harvester Company, Aluminum Goods Manufacturing Company, Aluminum Company of America, American Car and Foundry Export Company, M.C.D. Borden & Sons.[16]

New York Times a urmărit aceste opinii și a relatat comentarii ale firmelor numite. „N-am auzit în viața mea de acest om

[Martens]", a declarat G.F. Swift jr., şef al departamentului de export al Swift & Co. „Sunt foarte sigur că n-am avut niciodată de-a face cu el."[17] *Times* adăuga că O.H. Swift, celălalt membru al firmei care a putut fi contactat, „a negat de asemenea orice cunoştinţă privindu-l pe Martens sau biroul său din New York". Declaraţia lui Swift este, în cel mai bun caz, evazivă. Când anchetatorii Comisiei au confiscat dosarele Biroului Sovietic, au descoperit o corespondenţă între Birou şi aproape toate firmele numite de Martens şi Heller. „Lista firmelor doritoare de afaceri cu Biroul Sovietic Rus", compilată din aceste dosare, includea o intrare (la pagina 16) „Swift and Company, Union Stock Yards, Chicago, Ill.". Cu alte cuvinte, Swift a fost în legătură cu Martens, în ciuda infirmării sale apărute în *New York Times*.

New York Times a contactat United States Steel şi relata: „Judecătorul Elbert H. Gary a spus noaptea trecută că afirmaţia potrivit căreia reprezentanţii sovietici de aici au legături cu United States Steel Corporation nu are niciun fundament." Acest lucru este, teoretic, corect. United States Steel Corporation nu este listată în dosarele sovietice, însă lista conţine (la pagina 16) un afiliat, „United States Steel Products Co., Church Street nr. 30, New York City".

Lista Comisiei Lusk consemnează următoarele despre celelalte firme menţionate de Martens şi Heller: Standard Oil – nelistată; Armour & Co., ambalator de carne – listată ca „Armour Leather" şi „Armour & Co. Union Stock Yards, Chicago"; Morris Co., din industria cărnii, este listată la pagina 13; Cudahy – listată la pagina 6; American Steel Export Co. – listată la pagina 2 ca fiind localizată în Clădirea Woolworth – s-a oferit să încheie afaceri cu URSS; Lehigh Machine Co. – nelistată; Adrian Knitting Co. – listată la pagina 1; International Harvester Co. – listată la pagina 11; Aluminum Goods Manufacturing Co. – listată la pagina 1; Aluminum Company of America – nelistată; American Car and Foundry Export – denumirea cea mai apropiată în listare este „American Car Co., Philadelphia"; M.C.D. Borden & Sons – listată ca fiind localizată pe Worth Street nr. 90 , la pagina 4.

Apoi sâmbătă, pe 21 iunie 1919, Santeri Nuorteva (Alexander Nyberg) a confirmat într-un interviu de presă rolul International Harvester:

Întrebare [a reporterului *New York Times*]: Care este rolul dumneavoastră?
Răspuns: Director de achiziții pentru Rusia Sovietică.
Î: Ce ați făcut pentru a realiza acest obiectiv?
R: M-am adresat fabricilor americane.
Î: Numiți-le.
R: International Harvester Corporation se află printre ele.
Î: Pe cine ați văzut de acolo?
R: Pe dl Koenig.
Î: Ați mers dumneavoastră să-l vedeți?
R: Da.
Î: Dați-mi mai multe nume.
R: Am fost să-i văd pe mulți, în jur de 500 de oameni, și nu-mi pot aminti toate numele. Le avem trecute în dosarele biroului.[18]

Pe scurt, afirmațiile lui Heller și Martens privind contactele lor extinse cu anumite firme din SUA sunt sprijinite de dosarele Biroului Sovietic. Pe de altă parte, din motive cunoscute de ele, aceste firme nu par dispuse să-și confirme activitățile.

Bancherii europeni și bolșevicii

Alături de Guaranty Trust și bancherul privat Boissevain din New York, unii bancheri europeni au oferit sprijin direct pentru a menține și extinde puterea bolșevică în Rusia. Un raport al Departamentului de Stat din 1918, de la ambasada din Stockholm, detaliază aceste transferuri financiare. Departamentul lăuda autorul lui, afirmând că „rapoartele sale privind condițiile din Rusia, răspândirea bolșevismului în Europa și chestiunile financiare [...] s-au dovedit de cel mai mare ajutor Departamentului. Departamentul este îndatorat abordării dumneavoastră competente a treburilor legației"[19]. Potrivit acestui raport, unul din acești „bancheri bolșevici" care acționa în numele regimului sovietic emergent era Dmitri Rubenstein, de la fosta bancă ruso-franceză din Petrograd. Rubenstein, un asociat al celebrului Grigori Rasputin, a fost închis în Petrogradul prerevoluționar în legătură cu vânzarea Second Russian Life Insurance Company. Managerul și administratorul american al Second Russian Life Insurance Company era John MacGregor Grant, localizat pe

Broadway nr. 120, New York City. Grant a fost, de asemenea, reprezentantul în New York al Banque Russo-Asiatique a lui Putiloff. În august 1918, Grant a fost listat (pentru motive necunoscute) de Biroul Serviciului Militar de Informaţii pe „lista suspecţilor"[20]. Aceasta se poate să se fi întâmplat deoarece Olof Aschberg a raportat, la începutul lui 1918, deschiderea unei linii de credit străin în Petrograd „cu John MacGregor Grant Co., concernul de export pe care [Aschberg] îl finanţa în Suedia şi care era finanţat în America de către Guarantee [*sic*] Trust Co."[21] După revoluţie, Dmitri Rubenstein s-a mutat în Stockholm şi a devenit agent financiar pentru bolşevici. Departamentul de Stat a consemnat că, în timp ce Rubenstein „nu era bolşevic, a fost fără scrupule în câştigarea de bani şi este suspectat că vrea să facă o vizită în America în interesul bolşevicilor şi pe bani bolşevici"[22].

Un alt „bancher bolşevic" din Stockholm era Abram Givatovzo, cumnatul lui Troţki şi al lui Lev Kamenev. Raportul Departamentului de Stat afirmă că, în timp ce Givatovzo pretindea că este „foarte anti-bolşevic", în realitate a primit „sume mari" de bani de la bolşevici prin curier, pentru finanţarea de operaţiuni revoluţionare. Givatovzo a fost parte a unui sindicat care-l includea pe Denisoff de la fosta bancă siberiană, Kamenka de la Asoff Don Bank şi Davidoff de la Bank of Foreign Commerce. Acest sindicat a vândut activele fostei bănci siberiene guvernului britanic.

Un alt bancher privat ţarist, Gregory Lessine, se ocupa de afacerile bolşevice prin firma lui Dardel şi Hagborg. Alţi „bancheri bolşevici" numiţi în raport sunt Stirrer şi Jakob Berline, care controla anterior, prin soţia sa, Nelkens Bank din Petrograd. Isidor Kon a fost folosit ca agent de aceşti bancheri.

Cel mai interesant dintre aceşti bancheri europeni care acţionau în numele bolşevicilor era Gregory Benenson, fost preşedinte în Petrograd al Russian and English Bank – o bancă care îi includea în conducerea sa pe Lord Balfour (secretar de stat pentru afaceri externe în Anglia) şi pe Sir I.M.H. Amory, ca şi pe S.H. Cripps şi H. Guedalla. Benenson a călătorit la Petrograd după revoluţie, apoi la Stockholm. El a venit, spunea un oficial al Departamentului de Stat, „aducând cu el, după ştiinţa mea, zece milioane de ruble şi mi le-a oferit ca preţ pentru folosirea ambasadei noastre din Arhanghelsk". Benenson a avut o

înțelegere cu bolșevicii să schimbe 60 de milioane de ruble pentru 1 milion jumătate de lire sterline.

În ianuarie 1919, bancherii privați din Copenhaga care erau asociați cu instituțiile bolșevice s-au alarmat la zvonurile că poliția politică daneză a marcat legația sovietică și persoanele care intră în contact cu bolșevicii pentru expulzare din Danemarca. Acești bancheri și legația au încercat rapid să scoată fondurile din băncile daneze – în particular, șapte milioane de ruble de la Revisionsbanken[23]. De asemenea, documentele confidențiale au fost ascunse în birourile Martin Larsen Insurance Company.

Prin urmare, putem identifica un tipar de sprijin al bancherilor capitaliști pentru Uniunea Sovietică. Unii dintre aceștia erau bancheri americani, unii erau bancheri țariști exilați care trăiau în Europa, iar unii erau bancheri europeni. Obiectivul lor comun era profitul, nu ideologia.

Aspectele chestionabile ale activităților acestor „bancheri bolșevici", așa cum erau numiți, derivă din contextul evenimentelor contemporane din Rusia. În 1919, trupele franceze, britanice și americane luptau împotriva trupelor sovietice în regiunea Arhanghelsk. De exemplu, într-o confruntare din aprilie, au fost uciși un ofițer și cinci civili, iar nouă oameni au fost dați dispăruți.[24] La un moment dat, în 1919, Generalul Tasker H. Bliss, comandantul SUA din Arhanghelsk, a spus britanicilor că „trupele aliate din districtele Murmansk și Arhanghelsk sunt în pericol de exterminare dacă nu primesc rapid întăriri"[25]. Întăririle erau atunci pe drum sub comanda generalului de brigadă W.P. Richardson.

Pe scurt, în timp ce Guaranty Trust și firmele americane de top au sprijinit formarea Biroului Sovietic din New York, trupele americane erau în conflict cu cele sovietice în nordul Rusiei. Mai mult, aceste conflicte erau raportate zilnic în *New York Times*, fiind citite probabil de aceeași bancheri și oameni de afaceri. În continuare, așa cum vom vedea în capitolul zece, cercurile financiare care au sprijinit Biroul Sovietic din New York au format, de asemenea, în New York „United Americans" – o organizație virulent anti-comunistă care prezicea o revoluție sângeroasă, foamete în masă și panică pe străzile New York-ului.

Note:

1. Copie în Dosarul decimal al Departamentului de Stat 316-22-656.
2. *Ibidem*, 861.00/1970.
3. Camera Reprezentanţilor, Comisia pentru Afaceri Externe, *Conditions in Russia*, al 66-lea Congres, sesiunea 3d, 1921, p. 78.
4. Dosarul decimal al Departamentului de Stat 316-19-1120.
5. *Ibidem*.
6. Vezi Benjamin Gitlow, [Camera Reprezentanţilor, *Un-American Propaganda Activities*, Washington, 1939, vol. 7-8, p. 4539.
7. Copie în Dosarul decimal al Departamentului de Stat 316-22-656. Confirmarea implicării Guaranty Trust apare în rapoartele de informaţii ulterioare.
8. Despre Felix Frankfurter, mai târziu judecător la Curtea Supremă de Justiţie, vezi Apendicele 3 pentru o scrisoare timpurie a lui Frankfurter către Nuorteva.
9. Lista de personal al Biroului Sovietic a Comisiei Lusk este tipărită în Apendicele 3. Lista îi include pe Kenneth Durant, ajutor al colonelului House, Dudley Field Malone, numit de preşedintele Wilson colector de taxe vamale la portul din New York şi Morris Hillquit, intermediar financiar între bancherul newyorkez Eugene Boissevain, pe de o parte, şi John Reed şi agentul sovietic Michael Gruzenberg pe de alta.
10. Julius Hammer a fost tatăl lui Armand Hammer, care astăzi este preşedintele Occidental Petroleum Corp. of Los Angeles.
11. Vezi Apendicele 3.
12. V.I. Lenin, *Polnoe Sobranie Sochinenii*, ediţia a 5-a, Moscova, 1958, 53:267.
13. Camera Reprezentanţilor, Comisia pentru Afaceri Externe, *Conditions in Russia*, al 66-lea Congres, sesiunea 3d, 1921, p. 75. „Bill" era William Bobroff, agent sovietic.
14. *Ibidem*, p. 78.
15. *New York Times*, 17 noiembrie 1919.
16. *Ibidem*.
17. *Ibidem*.
18. *New York Times*, 21 iunie 1919.

19. Dosarul decimal al Departamentului de Stat 861.51/411, 23 noiembrie 1918.
20. *Ibidem*, 316-125-1212.
21. Departamentul de Stat, *Foreign Relations of the United States: 1918, Russia*, 1:373.
22. Dosarul decimal al Departamentului de Stat 861.00/4878, 21 iulie 1919.
23. *Ibidem*, 316-21-115/21.
24. *New York Times*, 5 aprilie 1919.
25. *Ibidem*.

Capitolul 8
Broadway nr. 120, New York City

William B. Thompson, care a fost în Petrograd din iulie până în noiembrie trecut, a făcut o donaţie personală de 1 000 000 de dolari bolşevicilor cu scopul răspândirii doctrinei lor în Germania şi Austria [...].

—*Washington Post*, 2 februarie 1918

Când colectam materialul pentru această carte, mi-a atras atenţia o adresă anume din zona Wall Street – Broadway nr. 120, New York City. Probabil această carte ar fi putut fi scrisă încorporând numai persoanele, firmele şi organizaţiile aflate pe Broadway nr. 120 în anul 1917. Deşi această metodă de cercetare ar fi fost forţată şi nenaturală, ar fi exclus numai un segment relativ mic din poveste.

Clădirea iniţială de pe Broadway nr. 120 a fost distrusă de un incendiu înainte de Primul Război Mondial. Ulterior, terenul a fost vândut Equitable Office Building Corporation, organizată de generalul T. Coleman du Pont, preşedinte al du Pont de Nemours Powder Company.[1] O clădire nouă a fost finalizată în 1915, iar Equitable Life Assurance Company s-a mutat în ea.[2] În trecere, ar trebui să notăm un aspect interesant din istoria Equitable. În 1916, casierul biroului Berlin Equitable Life era William Schacht, tatăl lui Hjalmar Horace Greeley Schacht – ultimul devenind bancherul lui Hitler şi un geniu financiar. William Schacht a fost cetăţean american, a lucrat 30 de ani pentru Equitable în Germania şi a deţinut o casă din Berlin cunoscută sub numele

„Equitable Villa". Înainte de a se alătura lui Hitler, tânărul Hjalmar Schacht a fost membru al Consiliului Muncitorilor şi al Soldaţilor (sovietic) din Zehlendoff; apoi a plecat de aici în 1918, pentru a se alătura consiliului director al Nationalbank fur Deutschland. Codirector la Nationalbank fur Deutschland era Emil Wittenberg, care, împreună cu Max May de la Guaranty Trust Company din New York, a fost director al primei bănci sovietice internaţionale, Ruskombank.

În orice caz, clădirea de pe Broadway nr. 120 era cunoscută în 1917 ca Equitable Life Building. Este o clădire mare, deşi nu cea mai mare clădire de birouri din New York City, ocupă un singur cvartal la intersecţia Broadway cu Pine şi are 34 de etaje. Clubul Bancherilor se afla la etajul 34. Lista chiriaşilor din 1917 reflecta într-adevăr implicarea americană în revoluţia bolşevică şi rezultatele ei. De exemplu, sediul central al districtului 2 al Sistemului Rezervelor Federale – zona New York –, de departe cel mai important district al Rezervelor Federale, era pe Broadway nr. 120. Birourile mai multor directori ai Băncii Rezervelor Federale din New York şi, mai important, ai American International Corporation erau pe Broadway nr. 120. Prin contrast, Ludwig Martens, numit de sovietici primul „ambasador" bolşevic în Statele Unite şi şef al Biroului Sovietic, era în 1917 vicepreşedinte al Weinberg & Posner şi avea, de asemenea, birourile pe Broadway nr. 120.*

Este această concentrare un accident? Are apropierea geografică vreo semnificaţie? Înainte de a sugera un răspuns, trebuie să schimbăm cadrul de referinţă şi să abandonăm spectrul stânga-dreapta al analizei politice.

Cu o lipsă de percepţie aproape unanimă, lumea academică a descris şi analizat relaţiile politice internaţionale în contextul unui conflict ireconciliabil între capitalism şi comunism, iar adeziunea rigidă la această formulă marxistă a distorsionat istoria modernă. Din când în când, cineva remarcă, în mod ciudat, că o astfel de polaritate este falsă, însă asemenea observaţii sunt rapid expediate ca fiind prostii. De exemplu, Carroll Quigley, profesor de relaţii internaţionale la Georgetown University, a făcut următorul comentariu asupra Casei Morgan:

Acum mai mult de 50 de ani, compania Morgan a deci să infiltreze

mişcările politice de stânga din Statele Unite. Acest lucru era relativ uşor de făcut, întrucât aceste grupuri căutau cu disperare fonduri şi o voce prin care să ajungă la oameni. Wall Street le-a oferit ambele lucruri. Scopul nu era de a distruge, domina sau prelua [...].[2]

Comentariul profesorului Quigley, bazat aparent pe documente confidenţiale, are toate ingredientele unei bombe istorice, dacă este întemeiat. Sugerăm că Morgan a infiltrat nu doar stânga domestică, aşa cum nota Quigley, ci şi stânga din afară, adică mişcarea bolşevică şi Internaţionala a 3-a. Mai mult, prin prieteni de la Departamentul de Stat al SUA, Morgan şi interesele financiare aliate, în special familia Rockefeller, au exercitat o influenţă puternică asupra relaţiilor ruso-americane de la Primul Război Mondial până în prezent. Dovezile prezentate în acest capitol vor sugera că două din vehiculele operaţionale pentru infiltrarea şi influenţarea mişcărilor revoluţionare străine îşi aveau sediul pe Broadway nr. 120: prima, Banca Rezervelor Federale din New York, puternic populată cu oameni numiţi de Morgan; a doua, American International Corporation, controlată de Morgan. Mai departe, exista o legătură importantă între Banca Rezervelor Federale din New York şi American International Corporation – C.A. Stone, preşedintele American International, era şi director al Băncii Rezervelor Federale.

O ipoteză tentantă este că această concentrare neobişnuită la o singură adresă reflectă acţiunile intenţionate ale anumitor firme şi persoane şi că aceste acţiuni şi evenimente nu pot fi analizate prin spectrul obişnuit al antagonismului stânga-dreapta.

American International Corporation

American International Corporation (AIC) a fost fondată pe 22 noiembrie 1915 în New York de către interesele J.P. Morgan, cu o participare majoră a National City Bank a lui Stillman şi a intereselor Rockefeller. Biroul general al AIC era pe Broadway nr. 120. Carta companiei autoriza angajarea în orice tip de afacere, cu excepţia celei bancare şi a celei legate de utilităţile publice, în orice ţară din lume. Scopul declarat al corporaţiei era să dezvolte întreprinderi domestice şi străine, să extindă activităţile

americane în străinătate și să promoveze interesele bancare, în afaceri și inginerie ale americanilor și străinilor.

Frank A. Vanderlip a descris în memoriile sale cum s-a format American International și interesul trezit pe Wall Street privind potențialul ei de afaceri.[3] Ideea inițială a fost generată de o discuție între Stone & Webster – contractori internaționali de căi ferate, care „erau convinși că nu mai erau multe căi ferate de construit în Statele Unite" – și Jim Perkins și Frank A. Vanderlip de la National City Bank (NCB).[4] Autorizația inițială de capital era de 50 de milioane de dolari, iar consiliul de administrație era format din lideri ai lumii financiare din New York. Vanderlip își amintește că i-a scris președintelui Stillman al NCB despre potențialul enorm al American International Corporation:

> James A. Farrell și Albert Wiggin au fost invitați [în conducere], însă trebuie consultate comitetele lor înainte de acceptare. Îmi aduc aminte că i-am întrebat și pe Henry Walters și Myron T. Herrick. Dlui Herrick i se împotrivea destul de puternic dl Rockefeller, însă dl Stone îl vrea și cred că ar fi potrivit în Franța. Întreaga afacere s-a derulat cu ușurință mulțumitoare și receptarea ei a fost marcată de un entuziasm care a fost surprinzător pentru mine, deși eram ferm convins că suntem pe calea cea bună.
>
> De exemplu, l-am văzut azi pe James J. Hill. La început, spunea că nu se gândește să-și extindă responsabilitățile, însă după ce am terminat de spus ce mă așteptam să facă, a spus că ar fi bucuros să intre în conducere, că va lua o parte mare de acțiuni și că are un interes substanțial în City Bank și m-a delegat să-i cumpăr acțiuni de pe piață.
>
> Am vorbit azi cu Ogden Armour prima dată despre chestiune. M-a ascultat în liniște și, fără să pună o singură întrebare, a spus că va intra în conducere și că vrea un pachet de 500 000 de dolari. Dl Coffin [de la General Electric] este o altă persoană care se retrage din orice, dar a devenit entuziast să intre în conducere și și-a oferit cooperarea activă.
>
> Mă simt foarte bine că l-am atras și pe Sabin. Guaranty Trust este deja competitorul cel mai activ din domeniu și este important să-l avem alături de noi. În special, au fost entuziaști la Kuhn, Loeb. Ei vor să preia până la 2 500 000 de dolari. A existat puțină competiție privind cine ar trebui să intre în conducere, dar mi

s-a întâmplat să vorbesc cu Kahn, l-am invitat pe el primul și s-a decis că vine. El este probabil cel mai entuziast dintre toți. Ei vor un pachet de jumătate de milion pentru Sir Ernest Castle**, căruia i-au telegrafiat planul și de la care au aprobare.
Am explicat marți întreaga afacere conducerii [City Bank] și nu am obținut decât răspunsuri favorabile.[5]

Toți râvneau la acțiunile AIC. Joe Grace (de la W.R. Grace & Co.) voia 600 000 de dolari, în plus față de procentele sale de la National City Bank. Ambrose Monell voia 500 000 de dolari. George Baker voia 250 000 de dolari. Iar „William Rockefeller a încercat, în van, să-l las să subscrie cu 5 000 000 de dolari"[6].

În 1916, investițiile străine ale AIC ajunseseră la mai mult de 23 de milioane, iar în 1917, la mai mult de 27 de milioane. Compania și-a stabilit reprezentanți la Londra, Paris, Buenos Aires și Peking, precum și în Petrograd, Russia. La mai puțin de doi ani după formarea sa, AIC opera la scară mare în Australia, Argentina, Uruguay, Paraguay, Columbia, Brazilia, Chile, China, Japonia, India, Ceylon, Italia, Elveția, Franța, Spania, Cuba, Mexic și în alte țări din America Centrală.

American International deținea mai multe sucursale, avea interese în alte companii și opera alte firme în Statele Unite și în străinătate. Allied Machinery Company din America a fost înființată în februarie 1916, iar întregul capital social a fost preluat de American International Corporation. Vicepreședintele American International Corporation era Frederick Holbrook, inginer și fost șef al Holbrook Cabot & Rollins Corporation. În ianuarie 1917, s-a format Grace Russian Company, proprietari comuni fiind W.R. Grace & Co. și San Galli Trading Company din Petrograd. American International Corporation avea investiții substanțiale în Grace Russian Company și un directorat conex prin Holbrook.

AIC a investit, de asemenea, în United Fruit Company, care a fost implicată în revoluțiile din America Centrală în 1920. American International Shipbuilding Corporation era deținută în întregime de AIC și a semnat contracte substanțiale pentru nave de război cu Emergency Fleet Corporation: un contract era de 50 de nave, urmat de un altul de 40, urmat de un altul de 60 de nave de marfă. American International Shipbuilding a fost cel mai mare beneficiar de contracte acordate de Emergency Fleet

Corporation a guvernului SUA. O altă companie a AIC era G. Amsinck & Co., Inc. din New York; controlul companiei a fost dobândit în noiembrie 1917. Amsinck a fost sursa de finanțare a spionajului german în Statele Unite. În noiembrie 1917, American International Corporation a fondat, deținând în întregime, Symington Forge Corporation, un contractor important de piese forjate. Prin urmare, American International Corporation avea un interes major în contractele de război dintre Statele Unite și alte țări. Avea, cu alte cuvinte, un interes major în continuarea Primului Război Mondial.

Directorii American International și unii din asociații lor erau (în 1917):

J. OGDEN ARMOUR, ambalator de carne, de la Armour & Company, Chicago; director al National City Bank din New York; și menționat de A.A. Heller în legătură cu Biroul Sovietic.

GEORGE JOHNSON BALDWIN, de la Stone & Webster, Broadway nr 120. În timpul Primului Război Mondial, Baldwin a fost președinte al consiliului de administrație al American International Shipbuilding, vicepreședinte senior al American International Corporation, director al G. Amsinck (Von Pavenstedt de la Amsinck a fost casier al spionajului german în SUA) și administrator al Carnegie Foundation, care a finanțat planul Marburg pentru controlul din culise al socialismului internațional de către finanțele globale.

C.A. COFFIN, președinte al Chair General Electric (birou executiv: Broadway nr. 120), președinte al comitetului de cooperare al Crucii Roșii americane.

W. E. COREY (Wall Street nr. 14), director al American Bank Note Company, Mechanics and Metals Bank, Midvale Steel and Ordnance și International Nickel Company; mai târziu, director al National City Bank.

ROBERT DOLLAR, magnat naval din San Francisco, care a încercat în 1920 să importe ruble de aur țariste în SUA, lucru care contravenea reglementărilor americane.

PIERRE S. DU PONT, din familia du Pont.

PHILIP A.S. FRANKLIN, director al National City Bank.

J.P. GRACE, director al National City Bank.

R.F. HERRICK, director al New York Life Insurance; fost președinte al American Bankers Association; administrator al Carnegie Foundation.

OTTO H. KAHN, partener la Kuhn, Loeb. Tatăl lui Kahn a venit în America în 1948, „luând parte la revoluția germană eșuată din acel an". Potrivit lui J.H. Thomas (socialist britanic finanțat de sovietici), „fața lui Otto Kahn este îndreptată către lumină".

H.W. PRITCHETT, administrator al Carnegie Foundation.

PERCY A. ROCKEFELLER, fiul lui John D. Rockefeller; căsătorit cu Isabel, fiica lui J.A. Stillman de la National City Bank.

JOHN D. RYAN, director de companii de cupru, al National City Bank și al Mechanics and Metals Bank (vezi prima pagină a acestei cărți).

W.L. SAUNDERS, director al Băncii Rezervelor Federale din New York, Broadway nr. 120, și președinte al Ingersoll-Rand. Potrivit National Cyclopaedia (26:81): „De-a lungul războiului, a fost unul dintre consilierii cei mai demni de încredere ai președintelui".

J.A. STILLMAN, președinte al National City Bank, după ce tatăl său (J. Stillman, președinte al NCB) a murit în martie 1918.

C.A. STONE, director (1920-22) al Băncii Rezervelor Federale din New York, Broadway nr. 120; președinte al Stone & Webster, Broadway nr. 120; președinte (1916-23) al American International Corporation, Broadway nr. 120.

T.N. VAIL, președinte al National City Bank din Troy, New York

F.A. VANDERLIP, președinte al National City Bank.

E.S. WEBSTER, de la Stone & Webster, Broadway nr. 120.

A.H. WIGGIN, director al Băncii Rezervelor Federale din New York în anii 1930.

BECKMAN WINTHROPE, director al National City Bank.

WILLIAM WOODWARD, director al Băncii Rezervelor Federale din New York, Broadway nr. 120, și al Hanover National Bank.

Legătura celor 22 de directori ai American International Corporation cu alte instituții este semnificativă. National City Bank avea nu mai puțin de 10 directori în consiliul de administrație al AIC; Stillman de la NCB era, la acea vreme, un intermediar între interesele Rockefeller și Morgan și ambele interese erau reprezentate direct în AIC. Kuhn, Loeb și du Ponts aveau fiecare câte un director. Stone & Webster avea trei directori. Nu mai puțin de patru directori ai AIC (Saunders, Stone, Wiggin, Woodward) fie erau, fie au devenit directori ai Băncii Rezervelor Federale din New York. Am notat într-un capitol anterior că William Boyce Thompson, care a contribuit cu fonduri și prestigiul său considerabil la Revoluția Bolșevică, a fost, de asemenea, director al Băncii Rezervelor Federale din New York – directoratul Băncii Rezervelor Federale din New York era compus din numai 9 membri.

Influența American International asupra revoluției

Am identificat directorii AIC, să identificăm acum influența lor asupra revoluției.

Întrucât Revoluția Bolșevică avea loc în Rusia centrală, secretarul de stat Robert Lansing cerea opiniile American International Corporation privind politicile față de regimul sovietic. Pe 16 ianuarie 1918 – la abia două luni de la preluarea Petrogradului și a Moscovei și înainte ca o bucată din Rusia să intre sub controlul bolșevicilor – William Franklin Sands, secretar executiv al American International Corporation, a trimis memorandumul cerut pe situația politică din Rusia secretarului Lansing. Scrisoarea lui Sand, de la adresa Broadway nr. 120, începea:

Către onorabilul secretar de stat, Washington D.C.
16 ianuarie 1918

Sir,
Am onoarea să atașez aici memorandumul pe care mi l-ați cerut, referitor la opinia mea privind situația politică din Rusia.
L-am împărțit în trei; o explicație a cauzelor istorice ale Revoluției, spusă pe cât de scurt posibil; o sugestie privind politica și un inventar al diferitelor tipuri de activități americane care operează

acum în Rusia [...].[7]

Deşi bolşevicii deţineau doar un control precar asupra Rusiei – iar în primăvara lui 1918 au fost aproape să-l piardă chiar şi pe acesta –, Sands a scris că Statele Unite întârziaseră deja prea mult (în ianuarie 1918) în recunoaşterea lui Troţki. El a adăugat că „orice teren ce pare să fi fost pierdut trebuie recâştigat acum, chiar cu costul unui uşor triumf personal al lui Troţki"[8].

FIRME LOCALIZATE LA SAU ÎN APROPIEREA BROADWAY NR. 120

American International Corp, Broadway nr. 120
National City Bank, Wall Street nr. 55
Bankers Trust Co Bldg, Wall Street nr. 14
New York Stock Exchange, Wall Street nr. 13/Broad nr. 12
Morgan Building, intersecţie Wall Street şi Broad
Banca Rezervelor Federale din New York, Broadway nr. 120
Equitable Building, Broadway nr. 120
Bankers Club, Broadway nr. 120
Simpson, Thather & Bartlett, Cedar nr. 62
William Boyce Thompson, Wall Street nr. 14
Hazen, Whipple & Fuller, 42nd
Chase National Bank, Broadway nr. 57
McCann Co, Broadway nr. 61
Stetson, Jennings & Russell, Broad nr. 15
Guggenheim Exploration, Broadway nr. 120
Weinberg & Posner, Broadway nr. 120
Soviet Bureau, West 40th nr. 110
John MacGregor Grant Co , Broadway nr. 120
Stone & Webster, Broadway nr. 120
General Electric Co., Broadway nr. 120
Morris Plan of NY, Broadway nr. 120
Sinclair Gulf Corp, Broadway nr. 120
Guaranty Securities, Broadway nr. 120
Guaranty Trust, Broadway nr. 140

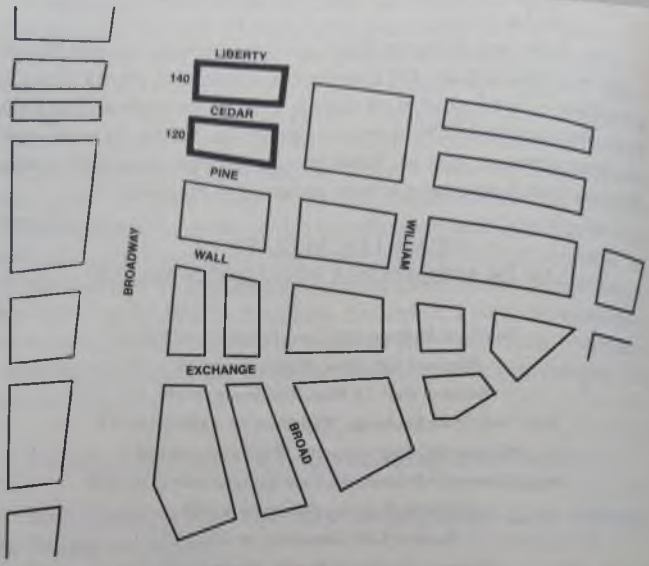

HARTA ZONEI WALL STREET

Sands elaborează apoi modul în care SUA poate recupera timpul pierdut, face paralele între Revoluția Bolșevică și „propria noastră revoluție" și conchide: „Am motive să cred că planurile Administrației pentru Rusia vor primi tot sprijinul posibil din partea Congresului și o aderență însuflețită din partea opiniei publice a Statelor Unite".

Pe scurt, Sands, ca secretar executiv al unei corporații ai cărei directori erau oamenii cei mai prestigioși de pe Wall Street, a oferit o susținere emfatică bolșevicilor și Revoluției Bolșevice la doar câteva săptămâni după începerea revoluției. Și, ca director al Băncii Rezervelor Federale din New York, Sands le-a oferit 1 milion de dolari – o asemenea susținere a bolșevicilor de către interesele bancare este cel puțin consistentă.

Mai mult, William Sands de la American International a fost un om cu legături și o influență neobișnuită în Departamentul de Stat.

Cariera lui Sands a alternat între Departamentul de Stat și Wall Street. La sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, a deținut diverse posturi diplomatice ale SUA. În 1910, a părăsit Departamentul pentru a se alătura firmei bancare a lui James Speyer, cu scopul de a negocia un împrumut ecuadorian, iar pentru următorii 2 ani a reprezentat Central Aguirre Sugar Company în Puerto Rico. În 1916, a participat în Rusia la „munca Crucii Roșii" – de fapt, o „Misiune Specială" pentru doi oameni, el și Basil Miles –, apoi s-a întors să se alăture American International Corporation în New York.[9]

La începutul lui 1918, Sands a devenit destinatarul cunoscut și voit al anumitor „tratate secrete" ruseşti. Dacă este să credem dosarele Departamentului de Stat, Sands pare să fi fost, de asemenea, curier și avea oarecare acces prioritar – față de oficialii guvernamentali ai SUA – la documente oficiale. Pe 14 ianuarie 1918, cu două zile înainte ca Sands să scrie memorandumul legat de politica față de bolșevici, secretarul Lansing cerea ca următoarea telegramă să fie trimisă în Cifru Verde către legația americană din Stockholm: „Documente oficiale importante pe care Sands trebuia să le aducă aici au fost lăsate legației. Le-ați trimis mai departe? Lansing". Replica din 16 ianuarie, de la Morris, din Stockholm, a fost: „Referitor la telegrama 460, 14 ianuarie, 5 p.m. Documentele menționate au fost înaintate Departamentului în săculețul numărul 34 pe 28 decembrie". Acestor documente le este atașat un alt memo, semnat „BM" (Basil Miles, un asociat al lui Sands): „Dl Phillips. Ei n-au reușit să-i dea lui Sands prima tranșă a tratatelor secrete, pe care acesta le-a adus din Petrograd la Stockholm"[10].

Lăsând deoparte chestiunea de ce un cetățean privat transportă tratate secrete ruseşti și problema conținutului acestor tratate secrete (probabil o versiune timpurie a așa-numitelor Documente Sisson), putem deduce cel puțin că secretarul executiv al AIC călătorea de la Petrograd la Stockholm la sfârșitul lui 1917 și trebuie să fi fost un cetățean privilegiat și influent pentru a avea acces la tratate secrete.[11]

Câteva luni mai târziu, pe 1 iulie 1918, Sands îi scria lui McAdoo, secretarul trezoreriei, privind crearea unei comisii „de sprijin economic pentru Rusia". El spunea că, deoarece îi va fi greu unei comisii guvernamentale „să ofere mecanismul" pentru

un asemenea sprijin, „pare, de aceea, necesară invocarea unui interes financiar, comercial şi manufacturier al Statelor Unite, care să ofere un asemenea mecanism sub controlul comisarului-şef sau al oricărui oficial selectat de Preşedinte pentru acest scop"[12]. Cu alte cuvinte, este evident că Sands intenţiona ca orice exploatare comercială a Rusiei bolşevice să includă Broadway nr. 120.

Banca Rezervelor Federale din New York

Certificarea încorporării Băncii Rezervelor Federale din New York a avut loc pe 18 mai 1914. Aceasta viza trei directori de clasa A, reprezentând băncile membre din district, trei directori de clasa B, reprezentând comerţul, agricultura şi industria, şi trei directori de clasa C, reprezentând consiliul de administraţie al Rezervelor Federale. Directorii iniţiali au fost aleşi în 1914; ei au creat un program energic. În primul an de organizare, Banca Rezervelor Federale din New York a organizat nu mai puţin de 50 de întâlniri.

Din punctul nostru de vedere, ceea ce este interesant este asocierea între directorii Băncii Rezervelor Federale (din districtul New York) şi ai American International Corporation, pe de o parte, şi emergenta Rusie sovietică.

În 1917, cei trei directori de clasa A erau Franklin D. Locke, William Woodward şi Robert H. Treman. William Woodward a fost director al American International Corporation (Broadway nr. 120) şi al Hanover National Bank, controlată de Rockefeller. Nici Locke, nici Treman nu intră în povestea noastră. Cei trei directori de clasa B erau, în 1917, William Boyce Thompson, Henry R. Towne şi Leslie R. Palmer. Am notat deja contribuţia bănească substanţială a lui William B. Thompson la cauza bolşevică. Henry R. Towne a fost preşedinte al consiliului de administraţie al Morris Plan din New York, localizată pe Broadway nr. 120; locul său a fost luat mai târziu de Charles A. Stone de la American International Corporation (Broadway nr. 120) şi Stone & Webster (Broadway nr. 120). Leslie R. Palmer nu apare în povestea noastră. Cei trei directori de clasa C erau Pierre Jay, W.L. Saunders şi George Foster Peabody. Nu se ştie nimic despre Pierre Jay, cu excepţia faptului că biroul său era pe Broadway nr.

120, și este semnificativ doar ca proprietar al Brearley School, Ltd. William Lawrence Saunders a fost, de asemenea, director al American International Corporation; el și-a mărturisit public, așa cum am văzut, simpatiile pro-bolșevice, exprimându-le într-o scrisoare către Președintele Woodrow Wilson. George Foster Peabody a fost un socialist activ.

Pe scurt, din cei nouă directori ai Băncii Rezervelor Federale din New York, patru erau localizați pe Broadway nr. 120 și doi erau în legătură cu American International Corporation. Și cel puțin patru din membrii conducerii AIC erau, în același timp, directori ai BRF din New York. Putem considera toate acestea semnificative, însă nu le priviți ca fiind de un interes dominant.

American-Russian Industrial Syndicate Inc.

Propunerea lui William Franklin Sands privind o comisie economică pentru Rusia nu a fost adoptată. În schimb, a fost alcătuit un vehicul privat care să exploateze pieţele ruseşti şi sprijinul timpuriu dat bolşevicilor. Un grup de industriaşi de pe Broadway nr. 120 au format American-Russian Industrial Syndicate Inc. pentru a dezvolta şi alimenta aceste oportunităţi. Suportul financiar pentru noua firmă a venit de la Guggenheim Brothers, Broadway nr. 120, asociaţi anterior cu William Boyce Thompson (Guggenheim controla American Smelting and Refining şi companiile de cupru din Kennecott şi Utah); de la Harry F. Sinclair, preşedintele Sinclair Gulf Corp., de asemenea, de pe Broadway nr. 120; şi de la James G. White de la J.G. White Engineering Corp., de pe Exchange Place nr. 43, adresa American-Russian Industrial Syndicate.

În toamna lui 1919, ambasada americană din Londra a telegrafiat la Washington despre domnii Lubovitch şi Rossi, „care reprezentau American-Russian Industrial Syndicate Incorporated. Care este reputaţia şi atitudinea Departamentului faţă de sindicat şi indivizii aceştia?"[13].

La această telegramă, ofiţerul Departamentului de Stat Basil Miles, un fost asociat al lui Sands, a răspuns:

[...] Domnii menţionaţi, împreună cu corporaţia lor, au o reputaţie bună, fiind sprijiniţi financiar de interesele White, Sinclair şi

Guggenheim, cu scopul încheierii de relații economice cu Rusia.[14]

Putem conchide așadar că interesele Wall Street aveau idei destul de clare privind modul în care noua piață din Rusia va fi exploatată. Sprijinul și sfaturile acordate bolșevicilor de către părți interesate din Washington sau din alte locuri nu vor rămâne nerăsplătite.

John Reed: revoluționarul establishmentului

Separat de influența American International asupra Departamentului de Stat, exista relația sa apropiată – pe care AIC însăși o numește „control" – cu un bolșevic cunoscut: John Reed. Reed a fost un autor prolific, foarte citit în perioada Primului Război Mondial, contributor la publicația bolșevică *Masses*[15] și la *Metropolitan*, ziarul controlat de Morgan. Cartea lui Reed despre Revoluția Bolșevică, *Ten Days That Shook the World*, are o introducere de Nikolai Lenin și a devenit cea mai cunoscută și citită lucrare a sa. Azi cartea sună ca un comentariu superficial asupra evenimentelor curente, este presărată cu proclamații și decrete bolșevice și pătrunsă de o fervoare mistică despre care bolșevicii știau că va trezi simpatii în străinătate. După revoluție, Reed a devenit un membru american al comitetului executiv al celei de-a 3-a Internaționale. A murit de tifos în Rusia în 1920.

Problema principală aici nu e susținerea cunoscută a activităților bolșevice de către Reed, ci faptul că Reed, care se bucura de încrederea deplină a lui Lenin („Aici este o carte pe care aș vrea să o văd publicată în milioane de copii și tradusă în toate limbile", comenta Lenin în *Ten Days)*, care a fost membru al celei de-a 3-a Internaționale și care deținea un pașaport al Comitetului Revoluționar Militar (nr. 955, emis pe 16 noiembrie 1917) care-i asigura în orice moment accesul la Institutul Smolnîi (sediul central revoluționar) ca reprezentant al „presei socialiste americane", a fost, de asemenea – în ciuda acestor lucruri – o marionetă sub „controlul" intereselor financiare ale lui Morgan prin American International Corporation. Există probe documentare pentru acest conflict aparent (vezi Apendicele 3).

Să completăm contextul. Articolele pentru *Metropolitan* și *Masses* i-au oferit lui John Reed o audiență largă pentru relatarea

revoluțiilor mexicană și bolșevică. Granville Hicks, biograful lui Reed, a sugerat că „era [...] purtătorul de cuvânt al bolșevicilor în Statele Unite". Pe de altă parte, între 1913 și 1918, sprijinul financiar pentru Reed a venit masiv de la *Metropolitan* – deținut de Harry Payne Whitney, director în Guaranty Trust, o instituție menționată în fiecare capitol din această carte – și de la bancherul privat newyorkez și comerciantul Eugene Boissevain, care a canalizat fondurile către Reed fie direct, fie prin pro-bolșevicul *Masses*. Cu alte cuvinte, sprijinul financiar pentru John Reed a venit de la elemente ale spectrului politic despre care se presupunea că sunt în competiție. Aceste fonduri erau pentru scris și pot fi clasificate astfel: plăți de la *Metropolitan*, începând din 1913, pentru articole; plăți de la *Masses*, începând din 1913, care proveneau parțial de la Eugene Boissevain. Ar trebui menționată o a treia categorie: Reed a primit unele plăți minore și aparent nerelaționate de la comisarul Crucii Roșii Raymond Robins din Petrograd. Probabil a primit, de asemenea, sume mici pentru articole scrise pentru alte ziare și drepturi de autor din cărți; însă nu s-au găsit probe privind nivelul acestor plăți.

John Reed și revista Metropolitan

Metropolitan a sprijinit cauzele establishmentului, inclusiv, de exemplu, pregătirea pentru război. Revista era deținută de Harry Payne Whitney (1872-1930), care a înființat Navy League și era partener în firma J.P. Morgan. La sfârșitul anilor 1890, Whitney a devenit director al American Smelting and Refining și al Guggenheim Exploration. La moartea tatălui său, în 1908, a devenit director în numeroase alte companii, inclusiv în Guaranty Trust Company. Reed a început să scrie pentru *Metropolitan* în iulie 1913 și a contribuit cu o jumătate de duzină de articole despre revoluțiile mexicane: „Cu Villa în Mexic", „Cauzele din spatele revoluției din Mexic", „Dacă intrăm în Mexic", „La marș cu Villa" etc. Reed îl simpatiza pe revoluționarul Pancho Villa. Vă amintiți legătura între Guaranty Trust și ofertele de muniție pentru Villa.

În orice caz, *Metropolitan* a fost sursa principală de venituri a lui Reed. În cuvintele biografului Granville Hicks, „banii veneau în principal din munca pentru *Metropolitan* și uneori din articole

și relatări pentru alte publicații plătitoare". Însă lucrul pentru *Metropolitan* nu l-a oprit pe Reed să scrie articole critice despre interesele Morgan și Rockefeller. Un astfel de articol, „La gâtul republicii" (*Masses*, iulie 1916), trasa relațiile între industriile de muniție, lobby-ul pentru securitatea națională și interesul directoratelor Morgan-Rockefeller și „arăta că ele domină atât societățile care se pregăteau de război, cât și nou-formata American International Corporation, organizată pentru exploatarea țărilor înapoiate"[16].

În 1915, John Reed a fost arestat în Rusia de către autoritățile țariste, iar *Metropolitan* a intervenit, împreună cu Departamentul de Stat, în numele lui Reed. Pe 21 iunie 1915, H.J. Whigham i-a scris secretarului de stat Robert Lansing, informându-l că John Reed și Boardman Robinson (de asemenea arestat și un contributor la *Masses*) erau în Rusia „cu însărcinarea de la *Metropolitan* să scrie articole și să ofere imagini de pe frontul de est al războiului". Whigham a subliniat că niciunul nu avea „vreo dorință sau autoritate din partea noastră să interfereze cu operațiunile oricărei puteri beligerante". Scrisoarea lui Whigham continuă:

> Dacă dl Reed a dus scrisori de prezentare de la București în Galiția, către oameni cu o mentalitate anti-rusească, sunt sigur că acest lucru a fost făcut în mod inocent, cu intenția simplă de a întâlni cât mai mulți oameni posibil [...].

Whigham sublinia secretarului Lansing că John Reed era cunoscut la Casa Albă și că a oferit „ceva sprijin" în administrarea chestiunilor mexicane; el conchide: „Avem cea mai înaltă apreciere pentru calitățile de scriitor și gânditor ale lui Reed și ne temem foarte mult în legătură cu siguranța sa"[17]. Scrisoarea lui Whigham nu vine, să notăm, din partea unui ziar mainstream în sprijinul unui scriitor bolșevic; vine din partea unui ziar mainstream în sprijinul unui scriitor bolșevic pentru *Masses* și alte publicații revoluționare similare, un scriitor care a fost, de asemenea, autorul atacurilor tranșante („Etica involuntară a Marilor Afaceri: o fabulă pentru pesimiști", de exemplu) la adresa acelorași interese Morgan care dețineau *Metropolitan*.

Dovada finanțării de către bancherul privat Boissevain este de netăgăduit. Pe 23 februarie 1918, legația americană din

Christiania, Norvegia, a trimis o telegramă la Washington în numele lui John Reed, pentru a fi transmisă liderului Partidului Socialist, Morris Hillquit. Telegrama afirma: „Spune-i lui Boissevain să se bazeze pe el, dar cu grijă". O notă criptată a lui Basil Miles, din dosarele Departamentului de Stat, datată 3 aprilie 1918, spune: „Dacă Reed vine acasă, s-ar putea să aibă bani. Înțeleg că alternativele sunt expulzarea din Norvegia sau întoarcerea voluntară. Dacă așa stau lucrurile, ultima variantă e preferabilă". Această notă protectivă este urmată de o telegramă datată 1 aprilie 1918, tot de la legația americană din Christiania: „John Reed solicită urgent lui Eugene Boissevain, Williams Street nr. 29, New York, 300 de dolari folosire telegraf legație"[18]. Această telegramă a fost transmisă lui Eugene Boissevain de către Departamentul de Stat pe 3 aprilie 1918.

Reed a primit, se pare, fondurile și s-a întors în Statele Unite. Următorul document din dosarele Departamentului de Stat este o scrisoare către William Franklin Sands de la John Reed, datată 4 iunie 1918 și scrisă din Crotonon-Hudson, New York. În scrisoare, Reed spune că a scris un memorandum pentru Departamentul de Stat și apelează la Sands să-și folosească influența pentru a obține cutiile cu documente aduse din Rusia. Reed conchide: „Iartă-mă că te deranjez, dar nu știu la cine să mai apelez și nu-mi permit o altă călătorie în Washington". Ulterior, Frank Polk, secretar interimar de stat, a primit o scrisoare de la Sands cu privire la eliberarea documentelor lui John Reed. Scrisoarea lui Sands, datată 5 iunie, de pe Broadway nr. 120, este reprodusă în întregime aici; aceasta conține afirmații explicite privind controlul lui Reed:

BROADWAY NR. 120, NEW YORK
5 iunie 1918

Dragă domnule Polk:
Îmi iau libertatea să vă trimit un apel al lui John („Jack") Reed de a-l ajuta, dacă este posibil, cu eliberarea documentelor aduse de el în țară din Rusia.
Am avut o conversație cu dl Reed când a venit aici, în care el a schițat câteva încercări ale Guvernului Sovietic de a iniția o dezvoltare constructivă și și-a exprimat dorința să pună la dispoziția

guvernului nostru orice observație sau informație obținută prin contactul său cu Leon Trotki. I-am sugerat să vă scrie un memorandum pe acest subiect și a promis să telefoneze la Washington pentru a vă solicita o întâlnire în acest scop. A adus acasă cu el o mulțime de documente, care i-au fost reținute pentru examinare, și pe acest subiect dorește să vorbească cu cineva cu autoritate pentru a oferi guvernului în mod voluntar informațiile și să ceară eliberarea acelora care-i sunt necesare pentru munca la ziar și reviste.

Nu cred că dl Reed este „bolșevic" sau „anarhist", așa cum am auzit vorbindu-se despre el. Este un ziarist de senzație, fără îndoială, dar aceasta este totul. Nu încearcă să pună piedici guvernului nostru și, pentru acest motiv, a refuzat „protecția" care i-a fost oferită, am înțeles, de Trotki, când s-a întors la New York pentru a răspunde acuzațiilor împotriva lui în procesul *Masses*. Este plăcut totuși de bolșevicii din Petrograd și, de aceea, acțiunile poliției noastre care ar trece drept „persecuție" vor fi resimțite la Petrograd, lucru care cred că nu e de dorit, pentru că nu e necesar. *El poate fi abordat și controlat prin alte mijloace decât prin poliție.*

Nu am văzut memorandumul pe care i l-a trimis dlui Bullitt – *mi-aș fi dorit să-l văd eu mai înainte și poate să-l corectez*, însă nu a avut oportunitatea să facă acest lucru.

Sper să nu mă considerați prea intruziv în acest subiect sau că mă amestec în chestiuni care nu mă privesc. Cred că este înțelept să nu ofensăm liderii bolșevici *dacă nu e cazul și până când e necesar să fie așa – dacă va fi necesar* – și nu este înțelept să privim persoanele care au legături prietenești cu bolșevicii din Rusia ca pe cineva cu un caracter suspect și periculos. *Cred că e o politică mai bună să încercăm să folosim acești oameni pentru propriile noastre scopuri în dezvoltarea politicii noastre față de Rusia, dacă se poate.* Conferința lui Reed din Philadelphia oprită de poliție (și-a pierdut capul, a intrat în conflict cu poliția și a fost arestat) este singura despre Rusia unde aș fi plătit să o aud, dacă n-aș fi văzut deja notele lui pe acest subiect. Aceasta acoperea un subiect unde am fi putut găsi un punct de contact cu Guvernul Sovietic, de unde să începem o muncă constructivă!

Nu-l putem folosi, în loc să-l învrăjbim și să ni-l facem dușman? Nu este foarte echilibrat, însă poate fi, dacă nu mă înșel prea

mult, *susceptibil de o ghidare discretă şi s-ar putea să fie destul de util.*

Cu sinceritate, al dumneavoastră,
William Franklin Sands

Onorabilului Frank Lyon Polk, consilier al Departamentului de Stat, Washington, D.C.
WFS:AO
Ataşament[19]

Semnificaţia acestui document este revelarea clară a unei intervenţii directe a unui ofiţer (secretar executiv) al American International Corporation în numele unui bolşevic cunoscut. Să examinăm câteva din afirmaţiile lui Sands despre Reed: „El poate fi abordat şi controlat mult mai bine prin alte mijloace decât prin poliţie"; şi „Nu-l putem folosi, în loc să-l învrăjbim şi să ni-l facem duşman? [...] dacă nu mă înşel prea mult, susceptibil de o ghidare discretă şi s-ar putea să fie destul de util." Destul de evident, American International Corporation îl percepea pe John Reed ca pe un agent sau ca pe un agent potenţial care ar putea fi, şi probabil fusese deja, controlat de ea. Faptul că Sands era în poziţia să ceară editarea unui memorandum al lui Reed (pentru Bullitt) sugerează existenţa unui anumit grad de control.

Apoi notaţi atitudinea potenţial ostilă a lui Sands faţă de – şi intenţia cu greu mascată de a-i provoca pe – bolşevici: „nu cred că e înţelept să-i ofensăm pe liderii bolşevici dacă nu e cazul *şi până va fi necesar* – dacă va fi necesar [...]"(sublinierea autorului).

Aceasta este o scrisoare extraordinară, în numele unui agent sovietic, de la un cetăţean privat american, al cărui sfat era cerut de Departamentul de Stat.

Un memorandum ulterior, de pe 19 martie 1920, din dosarele Statului raporta arestarea lui John Reed de către autorităţile finlandeze la Abo şi deţinerea de către Reed de paşapoarte englezeşti, americane şi germane. Reed, călătorind sub pseudonimul Casgormlich, transporta diamante, o sumă mare de bani, literatură şi filme sovietice de propagandă. Pe 21 aprilie 1920, legaţia americană din Helsingfors telegrafia Departamentului de Stat:

Vă înaintez în săculeţul următor copiile certificate ale scrisorilor de la Emma Goldman, Troţki, Lenin şi Sirola descoperite în posesia lui Reed. Biroul Exterior a promis oferirea de înregistrări complete lucrărilor Curţii.

Încă o dată, Sands a intervenit: „Îl ştiu personal pe dl Reed"[20]. Şi, ca şi în 1915, revista *Metropolitan* a venit în ajutorul lui Reed. H.J. Whigham îi scria pe 15 aprilie 1920 lui Bainbridge Colby de la Departamentul de Stat: „Am auzit că John Reed este în pericol să fie executat în Finlanda. Sper ca Departamentul de Stat să ia măsuri imediate pentru a se asigura că are un proces corect. Cer urgent acţiune promptă"[21]. Aceasta s-a adăugat telegramei din 13 aprilie 1920 de la Harry Hopkins, care va devini celebru sub preşedintele Roosevelt:

Înţeleg că Departamentul de Stat deţine informaţia că Jack Reed este arestat în Finlanda şi va fi executat. Ca unul dintre prietenii săi şi al dumneavoastră şi în numele soţiei sale, vă rog să întreprindeţi acţiuni urgente pentru a împiedica execuţia şi pentru a asigura eliberarea. Sunt sigur că mă pot baza pe intervenţia dumneavoastră imediată şi eficace.[22]

John Reed a fost eliberat ulterior de autorităţile finlandeze.

Această relatare paradoxală a intervenţiei în numele unui agent sovietic poate avea mai multe explicaţii. O ipoteză care e confirmată de alte probe privind Wall Street şi Revoluţia Bolşevică este că John Reed a fost într-adevăr un agent al intereselor Morgan – poate fiind conştient numai pe jumătate de rolul său dublu –, în ciuda faptului că scrierile sale anticapitaliste conservau mitul important că toţi capitaliştii sunt într-un război continuu cu revoluţionarii socialişti. Carroll Quigley, aşa cum am observat deja, raporta că interesele Morgan au sprijinit financiar organizaţiile revoluţionare domestice şi scrierile anticapitaliste.[23] Şi am prezentat în acest capitol probe documentare decisive că interesele Morgan controlau un agent sovietic, intervenind în numele său, şi, mai important, intervenind în numele intereselor sovietice faţă de Guvernul SUA. Aceste activităţi gravitează în jurul unei singure adrese: Broadway nr. 120, New York City.

Note:

1. Printr-o întâmplare, documentele pentru formarea Equitable Office Building au fost făcute de Dwight W. Morrow, mai târziu un partener al Morgan și atunci membru al firmei de avocatură Simpson, Thacher & Bartlett. Firma Thacher a contribuit cu doi membri la misiunea Crucii Roșii americane din 1917 în Rusia (vezi capitolul 5).
2. Carroll Quigley, *Tragedy and Hope*, Macmillan, New York, 1966, p. 938. Quigley scria în 1965, lucru care plasează începutul infiltrării în 1915, o dată consistentă cu dovezile prezentate aici.
3. Frank A. Vanderlip, *From Farm Boy to Financier*, A. Appleton-Century, New York, 1935.
4. *Ibidem*, p. 267.
5. *Ibidem*, pp. 268-69. Trebuie observat că mai multe nume menționate de Vanderlip apar în altă parte în această carte: Rockefeller, Armour, Guaranty Trust și (Otto) Kahn, toți au o legătură mai mare sau mai mică cu Revoluția Bolșevică și urmările ei.
6. *Ibidem*, p. 269.
7. Dosarul decimal al Departamentului de Stat 861.00/961.
8. Memorandumul lui Sands către Lansing.
9. William Franklin Sands a scris mai multe cărți, incluzând *Undiplomatic Memoirs*, McGraw-Hill, New York, 1930, o biografie care acoperă perioada de până în 1904. Mai târziu a scris *Our Jungle Diplomacy*, University of North Carolina Press, Chapel Hill, 1941, un tratat despre imperialismul din America Latină. Ultima lucrare este demnă de reținut numai pentru un punct minor de la pagina 102: disponibilitatea de a-l blama pentru o aventură imperialistă specifică pe Adolf Stahl, un bancher newyorkez, în timp ce puncta, destul de inutil, „originile iudeo-germane" ale lui Stahl. În august 1918, a publicat un articol, „Salvarea Rusiei", în Asia, pentru a explica susținerea pentru regimul bolșevic.
10. Toate de mai sus în Dosarul decimal al Departamentului de Stat 861.00/969.
11. Autorul nu se poate abține să nu observe tratamentul cercetătorilor. În 1973, de exemplu, autorului îi era încă refuzat

accesul la unele dosare ale Departamentului de Stat din 1919.
12. Dosarul decimal al Departamentului de Stat 861.51/333.
13. Dosarul decimal al Departamentului de Stat 861.516 84, 2 septembrie 1919.
14. *Ibidem.*
15. Alte contribuţii la *Masses* menţionate în această carte au fost ale ziaristului Robert Minor, preşedinte al U.S. Public Info, Comitetul Marion; George Creel; Carl Sandburg, istoric-poet; şi Boardman Robinson, artist.
16. Granville Hicks, *John Reed*, 1887-1920, Macmillan, New York, 1936, p. 215.
17. Dosarul decimal al Departamentului de Stat 860d.1121 R 25/4.
18. *Ibidem*, 360d.1121/R25/18. Potrivit lui Granville Hicks în *John Reed*, „*Masses* nu-i pot plăti cheltuielile lui Reed. În final, prietenii publicaţiei, în special Eugene Boissevain, a făcut rost de bani" (p. 249).
19. Dosarul decimal al Departamentului de Stat 360. D. II21.R/20/221/2, /R25 (John Reed). Scrisoarea a fost transferată de dl Polk arhivelor Departamentului de Stat pe 2 mai 1935. Toate italicele adăugate.
20. *Ibidem*, 360d.1121 R 25/72.
21. *Ibidem.*
22. Aceasta a fost adresată lui Bainbridge Colby, *ibidem*, 360d.1121 R 25/30. O altă scrisoare, datată 14 aprilie 1920 şi adresată secretarului de stat de pe Broadway nr. 100, New York, era de la W. Bourke Cochrane; aceasta pleda, de asemenea, pentru John Reed.
23. Quigley, *op. cit.*

*John MacGregor Grant Co., agent pentru Russo-Asiatic Bank (implicat în finanţarea bolşevicilor), a fost pe Broadway nr. 120 şi finanţat de Guaranty Trust Company.

**Sir Ernest Cassel, important om de finanţe britanic.

Capitolul 9
Guaranty Trust merge în Rusia

Guvernul Sovietic doreşte ca Guarantee [sic] Trust Company să devină agent fiscal în Statele Unite pentru toate operaţiunile sovietice şi are în vedere o achiziţie americană a Eestibank, cu intenţia de a finaliza conectarea averilor sovietice cu interesele financiare americane.

—William H. Coombs, raportând ambasadei americane din Londra, 1 iunie 1920 (Dosarul decimal al Departamentului de Stat 861.51/752). (Eestibank era o bancă estoniană)

În 1918, sovieticii se confruntau cu un amestec surprinzător de probleme interne şi externe. Ei ocupaseră doar o fracţiune din Rusia. Pentru a cuceri şi restul, aveau nevoie de arme străine, hrană din import, sprijin financiar exterior, recunoaştere diplomatică şi – mai presus de toate – de comerţ exterior. Pentru a obţine recunoaştere diplomatică şi comerţ exterior, sovieticii aveau nevoie mai întâi de o reprezentare în străinătate, iar reprezentarea necesita finanţare prin aur sau monede străine. Aşa cum am văzut deja, primul pas era înfiinţarea unui Birou Sovietic la New York sub Ludwig Martens. În acelaşi timp, se făceau eforturi pentru a transfera fonduri către Statele Unite şi Europa pentru cumpărarea bunurilor necesare. Apoi influenţa a fost exercitată în SUA pentru a obţine recunoaştere sau pentru a obţine licenţele de export necesare transportului de bunuri către Rusia.

Bancherii şi avocaţii din New York au oferit un sprijin semnificativ – în unele cazuri, critic – pentru fiecare din aceste sarcini.

Când profesorul George V. Lomonossoff, expertul tehnic rus din Biroul Sovietic a avut nevoie să transfere fonduri de la agentul sovietic principal din Scandinavia, un avocat important de pe Wall Street a venit în sprijinul său – folosind canalele oficiale ale Departamentului de Stat și pe secretarul interimar de stat ca mijlocitor. Când aurul a trebuit transferat în Statele Unite, American International Corporation, Kuhn, Loeb & Co. și Guaranty Trust au cerut facilități și și-au folosit influența din Washington pentru a ușura accesul. Iar când a fost vorba despre recunoaștere, găsim firme americane care cer Congresului și publicului îmbrățișarea regimului sovietic. În caz că cititorul va deduce – poate prea rapid – din aceste afirmații că Wall Street era într-adevăr mânjit cu Roșu, sau că steagurile roșii fluturau pe stradă, vom prezenta într-un capitol ulterior probe că firma J.P. Morgan l-a finanțat pe amiralul Kolceak în Siberia. Aleksandr Kolceak lupta împotriva bolșevicilor pentru a-și institui propriul său regim autoritar. Firma a contribuit, de asemenea, la organizația anti-comunistă United Americans.

Wall Street vine în ajutorul profesorului Lomonossoff

Cazul profesorului Lomonossoff este un caz de istorie detaliată privind sprijinul Wall Street pentru regimul sovietic timpuriu. La sfârșitul lui 1918, George V. Lomonossoff, membru al Biroului Sovietic din New York și, mai târziu, primul comisar sovietic al căilor ferate, s-a trezit în Statele Unite fără fonduri. În acel moment, fondurilor sovietice nu le era permis accesul în Statele Unite; firește, nu exista nicio recunoaștere oficială a regimului. Lomonossoff a fost subiectul unei scrisori din 24 octombrie 1918, de la Departamentul de Justiție al SUA către Departamentul de Stat.[1] Scrisoarea se referea la trăsăturile bolșevice ale lui Lomonossoff și la discursurile sale pro-bolșevice. Anchetatorul conchidea: „Prof. Lomonossoff nu este bolșevic, deși discursurile sale sunt un sprijin neechivoc pentru cauza bolșevică". Totuși, Lomonossoff a fost în stare să tragă sforile la cel mai înalt nivel pentru a primi 25 000 de dolari, transferați din Uniunea Sovietică printr-un agent sovietic de spionaj din Scandinavia (care a devenit mai târziu asistentul personal al lui Reeve Schley, vicepreședinte al Chase Bank). Toate acestea au avut loc cu sprijinul unei firme

importante de avocați de pe Wall Street![2]

Probele sunt prezentate în detaliu, deoarece detaliile însele se referă la relația apropiată între anumite interese care erau percepute ca ireconciliabile. Prima referire la problema lui Lornonossoff se găsește într-o scrisoare din 7 ianuarie 1919, de la Thomas L. Chadbourne, de la Chadbourne, Babbitt & Wall de pe Wall Street nr. 14 (aceeași adresă cu William Boyce Thompson), către Frank Polk, secretar interimar de stat. Observați salutul cordial și referința obișnuită la Michael Gruzenberg, pseudonim Alexander Gumberg, agent sovietic principal în Scandinavia și mai târziu asistent al lui Lomonossoff:

> Dragă Frank: Ați fost amabil să-mi spuneți că, dacă vă pot informa privind statutul celor 25.000 de dolari aparținând dlui și dnei Lomonossoff, veți pune în mișcare mecanismul necesar pentru ca banii să ajungă la ei. I-am comunicat dlui Lomonossoff situația și mi-a spus că dl Michael Gruzenberg, care a mers în Rusia pentru dumnealui înainte de dificultățile între ambasadorul Bakhmeteff și dl Lomonossoff, i-a transmis informația privind acești bani prin trei ruși care au venit recent din Suedia, iar dl Lomonossoff crede că banii sunt la ambasada rusă din Stockholm, Milmskilnad Gaten 37. Dacă ancheta Departamentului de Stat descoperă că nu acesta este locul unde sunt banii, atunci ambasada rusă din Stockholm poate furniza adresa exactă a dlui Gruzenberg, care poate oferi informații adecvate cu privire la acest lucru. Dl Lomonossoff nu primește scrisori de la dl Gruzenberg, deși este informat dacă au fost scrise; este informat, de asemenea, dacă scrisorile sale nu ajung la dl Gruzenberg. Din acest motiv, este imposibil să mă exprim mai clar decât am făcut-o, dar sper că se poate face ceva pentru a-i scăpa, pe el și pe soția lui, din această situație stânjenitoare a lipsei de fonduri, fiind nevoie doar de puțin ajutor pentru ca acești bani, care sunt ai lor, să ajungă la ei și să-i ajute de această parte a oceanului.
> Mulțumindu-vă anticipat pentru tot ceea ce puteți face, rămân, ca întotdeauna,
> Al dumneavoastră,
> Thomas L. Chadbourne.

În 1919, când a fost scrisă această scrisoare, Chadbourne

era reprezentant federal în Washington, consilier și director al U.S. War Trade Board și director al U.S. Russian Bureau Inc., o companie oficială a Guvernului SUA. Anterior, în 1915, Chadbourne ajutase Midvale Steel and Ordnance să profite de afacerile din timpul războiului. În 1916, a devenit președinte al Democratic Finance Committee și, mai târziu, director al Wright Aeronautical and Mack Trucks.

Motivul pentru care Lomonossoff nu primea scrisori de la Gruzenberg este, după toate probabilitățile, acela că erau interceptate de unul din guvernele interesate de activitățile acestuia din urmă.

Pe 11 ianuarie 1919, Frank Polk a telegrafiat legației americane din Stockholm:

> Departamentul are informația că fonduri personale de 25.000 de dolari [...]. Vă rog, întrebați informal și personal legația rusă dacă aceste fonduri sunt reținute. În caz contrar, adresați-vă dlui Michael Gruzenberg, despre care s-a raportat că deține informații pe subiect. Departamentul nu este preocupat oficial, doar pune întrebări în numele unui fost oficial rus în această țară.
> Polk, Interimar

În această scrisoare Polk pare să nu fie conștient de legăturile bolșevice ale lui Lomonossoff și se referă la el ca la un „fost oficial rus în această țară". Indiferent cum ar fi, în decurs de trei zile, Polk primește replica lui Morris de la legația SUA din Stockholm:

> 14 ianuarie, 3 p.m. 3492. La a voastră din 12, 3 p.m., nr. 1443.
>
> Suma de 25 000 a fostului președinte al comisiei ruse de comunicare din Statele Unite nu este cunoscută legației ruse; și nici nu poate fi obținută adresa dlui Michael Gruzenberg.
> Morris

Se pare că Polk i-a scris după aceea lui Chadbourne (scrisoarea nu este inclusă în sursă) și i-a spus că Statul nu-i poate găsi nici pe Lomonossoff, nici pe Michael Gruzenberg. Chadbourne a răspuns pe 21 ianuarie 1919:

Dragă Frank: Multe mulțumiri pentru scrisoarea ta din 17 ianuarie. Înțeleg că acolo există două legații ruse în Suedia, una a sovietelor, alta a lui Kerenski, și asum că întrebarea ta era adresată legației sovietice, întrucât adresa din scrisoarea ta era a lor, adică Milmskilnad Gaten 37, Stockholm.
Adresa lui Michael Gruzenberg este Holmenkollen Sanitarium, Christiania, Norvegia și cred că legația sovietică poate afla toate lucrurile despre aceste fonduri prin Gruzenberg, dacă vor comunica cu el.
Îți mulțumesc pentru preluarea acestei probleme și te asigur de respectul meu profund,
Al tău sincer,
Thomas L. Chadbourne

Trebuie să observăm că un avocat de pe Wall Street avea adresa lui Gruzenberg, agentul bolșevic principal în Scandinavia, într-un moment când secretarul de stat interimar și legația SUA din Stockholm nu aveau această adresă; iar legația nici măcar nu o putea afla. Chadbourne a prezumat, de asemenea, că sovieticii erau guvernul oficial din Rusia, deși guvernul nu era recunoscut de Statele Unite, iar poziția guvernamentală oficială a lui Chadbourne de la War Trade Board îi cerea să știe acest lucru.

Frank Polk a telegrafiat după aceea legației americane din Christiania, Norvegia, adresa lui Michael Gruzenberg. Nu se știe dacă Polk știa că trimite adresa unui agent de spionaj, însă mesajul său sună așa:

> Legației americane, Christiania. 25 ianuarie 1919. S-a raportat că Michael Gruzenberg este la Holmenkollen Sanitarium. Îl puteți localiza și întreba dacă știe ceva privind cei 25 000 de dolari care-i aparțin fostului președinte al Misiunii Ruse pentru comunicarea cu Statele Unite, Profesorul Lomonossoff.
> Polk, Interimar

Reprezentatul SUA (Schmedeman) de la Christiania îl știa bine pe Gruzenberg. Firește, numele apăruse în rapoartele lui Schmedeman către Washington despre activitățile pro-sovietice ale lui Gruzenberg din Norvegia. Schmedeman a răspuns:

29 ianuarie, 8 p.m. 1543. Important. Telegramei dumneavoastră din 25 ianuarie, telegrama nr. 650.
Înainte de a pleca în Rusia, Michael Gruzenberg a informat ataşatul nostru naval că, atunci când se afla, acum câteva luni, în Rusia, a primit, la cererea lui Lomonossoff, 25 000 de dolari de la Russian Railway Experimental Institute, unde prof. Lomonossoff era preşedinte. Gruzenberg spune că a telegrafiat azi avocatului lui Lomonossoff din New York, Morris Hillquitt [*sic*], că el, Gruzenberg, este în posesia banilor şi, înainte de a-i trimite, aşteaptă instrucţiuni ulterioare din Statele Unite, cerând în telegramă lui Hillquitt să achite cheltuielile de trai lui Lomonossoff şi familiei sale, aşteptând chitanţa pentru bani.[3]
Întrucât ministrul Morris călătorea la Stockholm în acelaşi tren cu Gruzenberg, ultimul a spus că se va consulta pe mai departe cu Morris pe acest subiect.
Schmedeman

Ministrul american a călătorit cu Gruzenberg la Stockholm, unde a primit următoarea telegramă de la Polk:

Legaţia din Christiania a raportat că Michael Gruzenberg, are pentru prof. G. Lomonossoff [...] suma de 25 000 de dolari, primită de la Russian Railway Experimental Institute. Dacă puteţi face acest lucru fără a intra în contact cu autorităţile bolşevice, departamentul ar fi bucuros să faciliteze transferul acestor bani către prof. Lomonossoff în această ţară. Răspundeţi, vă rog.
Polk, Interimar

Această telegramă a produs rezultate, întucât pe 5 februarie 1919, Frank Polk i-a scris lui Chadbourne despre un „agitator bolşevic periculos", Gruzenberg:

Dragul meu Tom: Am o telegramă de la Christiania care spune că Michael Gruzenberg are cei 25 000 de dolari ai prof. Lomonossoff primiţi de la Russian Railway Experimental Institute şi i-a telegrafiat lui Morris Hillquitt [*sic*] la New York pentru a-i oferi prof. Lomonossoff bani pentru cheltuielile de trai până când fondurile în chestiune ajung la el. Întrucât Gruzenberg tocmai a fost deportat din Norvegia pentru că era un agitator

bolşevic periculos, este posibil să-i fie greu să telegrafieze din acea ţară. Am înţeles că a plecat acum în Christiania şi, întrucât este cumva în afara liniei de acţiune a departamentului, aş fi bucuros dacă puteţi verifica dacă dl Gruzenberg poate trimite banii prof. Lomonossoff din Stockholm şi voi telegrafia ministerului nostru de acolo să văd dacă poate fi făcut acest lucru.
Cu sinceritate, al dumneavoastră,
Frank L. Polk

Telegrama din Christiania la care se referea scrisoarea lui Polk spunea:

3 februarie, 6 p.m., 3580. Important. Referindu-se la cea din 12 ianuarie, nr. 1443. 10 000 de dolari au fost depozitaţi în Stockholm prin ordinul meu pentru a fi trimişi prof. Lomonossoff prin Michael Gruzenberg, unul din foştii reprezentanţi ai bolşevicilor în Norvegia. L-am informat, înainte de a accepta aceşti bani, că voi comunica cu dumneavoastră şi vă voi întreba dacă doriţi ca aceşti bani să-i fie trimişi lui Lomonossoff. Prin urmare, cer instrucţiuni privind ceea ce urmează să fac.
Morris

Ulterior, Morris, aflat în Stockholm, a cerut instrucţiuni privind suma de 10 000 de dolari depozitată în banca din Stockholm. Expresia sa, „[aceasta] a fost singura mea legătură cu această chestiune", sugerează că Morris era conştient că sovieticii ar putea şi probabil vor transfera banii oficial, întrucât acţiunea *implica* aprobarea SUA a acestor transferuri monetare. Până în acel moment, sovieticii trebuiau să introducă banii în SUA pe ascuns.

4 p.m. 12 februarie, 3610, Routine.
Cu privire la scrisoarea mea din 3 februarie, 6 p.m., nr. 3580 şi a dumneavoastră din 8 februarie, 7 p.m., nr. 1501. Nu mi-e clar dacă doriţi să transfer prin dumneavoastră cei 10 000 de dolari ai prof. Lomonossoff. Am fost anunţat de Gruzenberg că a depozitat aceşti bani pentru Lomonossoff într-o bancă din Stockholm şi că a cerut băncii ca această sumă să fie trimisă în America prin mine, pe baza ordinului meu. Aceasta a fost singura mea legătură cu

această chestiune. Vă rog, telegrafiați instrucțiuni.
Morris

Apoi a urmat o serie de scrisori privind transferul celor 10 000 de dolari de la A/B Nordisk Resebureau către Thomas L. Chadbourne, Park Avenue nr. 520, New York City, prin intermediul Departamentului de Stat. Prima scrisoare conține instrucțiuni de la Polk asupra mecanicii transferului; a doua, de la Morris către Polk, conținea 10 000 de dolari; a treia, de la Morris către A/B Nordisk Resebureau, solicita transferul; a patra este replica băncii, cu un cec; iar a cincea reprezintă confirmarea de primire.

Răspuns la scrisoarea dumneavoastră din 12 februarie, 4 p.m., nr. 3610.
Banii pot fi transmiși direct lui Thomas L. Chadbourne, Park Avenue nr. 520, New York City.
Polk, Interimar

* * *

Telegrama nr. 1600, 6 martie 1919:
Onorabilului secretar de stat,
Washington
Domnule: Referindu-mă la telegrama mea, nr. 3610 din 12 februarie, și la replica departamentului, nr. 1524 din 19 februarie, cu privire la suma de 10 000 de dolari pentru profesorul Lomonossoff, am onoarea să includ aici: o copie a scrisorii adresate de mine pe 25 februarie A.B. Nordisk Resebureau, banca în care au fost depozitați banii; o copie a răspunsului A.B. Nordisk Resebureau, din 26 februarie; și o copie a scrisorii mele către A.B. Nordisk Resebureau, din 27 februarie.
Se va vedea din această corespondență că banca dorea transmiterea acestor bani profesorului Lomonossoff. Le-am explicat totuși, așa cum se vede în scrisoarea mea din 27 februarie, că am primit autorizarea să-i transmit direct dlui Thomas L. Chadbourne, Park Avenue nr. 520, New York City. Includ aici, de asemenea, un plic adresat dlui Chadbourne, în care se află o scrisoare către el, împreună cu un cec de 10 000 de dolari, încasabil la National City Bank din New York.

Am onoarea să fiu umilul dumneavoastră servitor,
Ira N. Morris

* * *

A.B. Nordisk Reserbureau,
Vestra Tradgardsgatan nr. 4, Stockholm.
Domnilor: La primirea scrisorii dumneavoastră din 30 ianuarie, care afirma că aţi primit 10 000 de dolari, plătibili prof. G.V. Lomonossoff la cererea mea, am telegrafiat imediat guvernului meu, întrebând dacă doresc ca aceşti bani să fie transferaţi prof. Lomonossoff. Am primit astăzi răspunsul care mă autorizează să transmit banii direct dlui Thomas L. Chadbourne, plătibili prof. Lomonossoff. Aş fi bucuros să-i transmit, aşa cum am fost instruit de guvernul meu.
Al dumneavoastră,
Ira N. Morris

* * *

Dlui I.N. Morris,
Ministru American, Stockholm
Dragă domnule: Vă rugăm să primiţi chitanţa privind plata de astăzi a celor 10 000 de dolari către profesorul G.V. Lomonossoff şi avem plăcerea să includem aici un cec pentru suma respectivă, pe care am înţeles că îl veţi transmite cu amabilitate acestui domn. Am fi bucuroşi să primim confirmarea dumneavoastră de primire.
Al dumneavoastră, cu respect,
A.B. Nordisk Reserbureau
E. Molin

* * *

A.B. Nordisk Resebureau.
Stockholm
Domnilor: Vă rog să luaţi cunoştinţă de primirea scrisorii dumneavoastră din 26 februarie, incluzând un cec de 10 000 de dolari plătibili profesorului G.V. Lomonossoff. Aşa cum v-am

spus în scrisoarea mea din 25 februarie, am fost autorizat să transfer acest cec dlui Thomas L. Chadbourne, Park Avenue nr. 520, New York City şi o voi înainta acestui domn în următoarele zile, dacă nu veţi exprima o dorinţă contrară.
Cu sinceritate, al dumneavoastră,
Ira N. Morris

Urmează un memorandum intern al Departamentului de Stat şi confirmarea lui Chadbourne:

Dl Phillips către dl Chadbourne, 3 aprilie 1919.
Domnule: Cu privire la corespondenţa precedentă privind remiterea celor zece mii de dolari de la A.B. Norsdisk Resebureau profesorului G.V. Lomonossoff, pe care i-aţi cerut transmişi prin legaţia americană din Stockholm, departamentul vă informează că are chitanţa unei depeşe de la ministerul american din Stockholm, din 6 martie 1919, conţinând scrisoarea închisă adresată dumneavoastră, împreună cu un cec pentru suma respectivă, plătibilă profesorului Lomonossoff.
Servitorul dumneavoastră umil,
William Phillips,
Secretar interimar de stat.

Ataşament: Scrisoarea adresată dlui Thomas L. Chadbourne, sigilată, alături de 1 600 din Suedia.

* * *

Răspunsul dlui Chadbourne, 5 aprilie 1919.
Domnule: Vă rog să acceptaţi confirmarea primirii scrisorii dumneavoastră din 3 aprilie, care conţinea o scrisoare adresată mie, cu un cec de 10 000 de dolari plătibili profesorului Lomonossoff, pe care l-am livrat astăzi.
Al dumneavoastră, cu sinceritate,
Thomas L. Chadbourne

Ulterior, legaţia din Stockholm a cerut adresa lui Lomonossoff din SUA şi a fost informată de Departamentul de Stat că „după cunoştinţa Departamentului, profesorul George V. Lomonossoff

poate fi contactat prin dl Thomas L. Chadbourne, Park Avenue nr. 520, New York City".

Este evident că Departamentul de Stat, fie din motive de prietenie între Polk și Chadbourne sau de influență politică, a simțit că trebuie să coopereze și să acționeze ca intermediar pentru un agent bolșevic – tocmai deportat din Norvegia. Însă de ce ar fi atât de interesată de sănătatea și starea de bine a unui emisar bolșevic o firmă prestigioasă de avocatură? Poate că un raport de atunci al Departamentului de Stat ne dă cheia:

> Martens, reprezentantul bolșevicilor, și profesorul Lomonossoff se bazează pe faptul că Bullitt și partidul său vor face un raport favorabil Misiunii și Președintelui privind condițiile din Rusia Sovietică și că, pe baza acestui raport, Guvernul Statelor Unite va favoriza încheierea de acorduri cu Guvernul Sovietic, așa cum a propus Martens. 29 martie 1919.[4]

Cadrul este pregătit pentru exploatarea comercială a Rusiei

Wall Street era foarte interesat de exploatarea comercială a Rusiei și nu a pierdut niciun moment pentru pregătirea acestui plan. Pe 1 mai 1918 – o dată simbolică pentru revoluționarii roșii - a fost înființată Liga Americană pentru Ajutor și Cooperare cu Rusia, iar programul ei a fost aprobat într-o conferință ținută în clădirea Senatului, Washington, D.C. Ofițerii și comitetul executiv al ligii reprezentau unele facțiuni aparent diferite. Președintele ei era dr. Frank J. Goodnow, președinte al Johns Hopkins University. Vicepreședinți erau neobositul William Boyce Thompson, Oscar S. Straus, James Duncan și Frederick C. Howe, care a scris *Confessions of a Monopolist*, manualul de control al societății prin intermediului monopolului. Trezorier era George P. Whalen, vicepreședinte al Vacuum Oil Company. Congresul era reprezentat de senatorul William Edgar Borah, senatorul John Sharp Williams, din Comisia Senatului pentru Relații Externe, senatorul William N. Calder și senatorul Robert L. Owen, președinte al Comisiei pentru Bănci și Monedă. Membri ai Camerei erau Henry R. Cooper și Henry D. Flood, președinte al Comisiei Camerei pentru Afaceri Externe. Sectorul american de afaceri era reprezentat de Henry Ford, Charles A. Coffin, președintele

consiliului de administrație al General Electric Company, și M.A. Oudin, pe atunci director pentru relații externe al General Electric. George P. Whalen reprezenta Vacuum Oil Company, iar Daniel Willard era președinte al Baltimore & Ohio Railroad. Elementele cel mai fățiș revoluționare erau reprezentate de dna Raymond Robins, al cărei nume s-a dovedit a fi unul important în dosarele Biroului Sovietic și în audierile Comisiei Lusk, Henry L. Slobodin, descris ca un „important socialist patriot" și Lincoln Steffens, un comunist domestic de marcă.

Cu alte cuvinte, acesta era un comitet executiv hibrid; acesta reprezenta elemente revoluționare domestice, Congresul Statelor Unite și interesele financiare care erau implicate masiv în relațiile cu Rusia.

Programul aprobat de comitetul executiv puncta înființarea unei divizii oficiale ruse în guvernul SUA, „administrată de oameni puternici". Această divizie va atrage ajutorul universităților, al organizațiilor științifice și al altor instituții pentru a studia „problema rusească", va coordona și unifica organizații din Statele Unite „pentru salvarea Rusiei", va crea contextul pentru un „comitet special de informații privind chestiunea rusească" și, în general, va studia și cerceta ceea ce trece drept „problemă rusească". Comitetul executiv a trecut apoi o rezoluție de sprijin pentru mesajul Președintelui Woodrow Wilson către congresul sovietic de la Moscova, iar Liga și-a afirmat propriul sprijin pentru noua Rusie Sovietică.

Câteva săptămâni mai târziu, pe 20 mai 1918, Frank J. Goodnow și Herbert A. Carpenter, reprezentând Liga, l-au chemat pe secretarul adjunct de stat William Phillips și i-au vorbit despre necesitatea de a înființa „o divizie oficială rusă a Guvernului care să coordoneze chestiunile rusești. M-au întrebat [scrie Phillips] dacă pot merge cu această chestiune la Președinte"[5].

Phillips i-a raportat aceasta direct secretarului de stat și, în ziua următoare, i-a scris lui Charles R. Crane din New York City, cerându-i opiniile sale despre Ligă. Phillips îi spunea lui Crane: „Îmi doresc mult sfatul dumneavoastră despre cum ar trebui să tratez Liga. [...] Nu vrem să creăm probleme prin refuzul de a coopera cu ei. Pe de altă parte, este un comitet ciudat și nu prea îl «înțeleg»"[6].

La începutul lui iunie, a sosit la Departamentul de Stat

o scrisoare de la William Franklin Sands, de la American International Corporation, pentru secretarul de stat Robert Lansing. Sands propunea ca Statele Unite să numească mai degrabă un administrator în Rusia decât o comisie şi opina că „sugestia privind o forţă militară aliată în clipa de faţă în Rusia mi se pare foarte periculoasă"[7]. Sands sublinia posibilitatea comerţului cu Rusia şi că această posibilitate ar putea fi dezvoltată „de un administrator bine ales, care să se bucure de încrederea deplină a guvernului"; el a spus că „dl Hoover" ar corespunde acestui rol[8]. Scrisoarea a ajuns la Phillips prin Basil Miles, un fost asociat al lui Sands, cu expresia „cred că Secretarul va găsi demn de interes să arunce o privire".

La începutul lui iunie, War Trade Board, subordonată Departamentului de Stat, a trecut o rezoluţie, iar o comisie a conducerii, care-i includea pe Thomas L. Chadbourne (contactul profesorului Lomonossoff), Clarence M. Woolley şi John Foster Dulles, a trimis un memorandum Departamentului de Stat solicitând considerarea modurilor şi mijloacelor „de a dezvolta relaţii mai apropiate şi mai prieteneşti între Statele Unite şi Rusia". Conducerea recomanda o misiune în Rusia şi redeschidea problema dacă aceasta trebuie să vină la invitaţia guvernului sovietic.

Apoi, pe 10 iunie, M.A. Oudin, directorul pentru relaţii externe al General Electric Company, şi-a exprimat opiniile sale despre Rusia favorizând clar un „plan constructiv de sprijin economic" pentru Rusia.[9] În august 1918, Cyrus M. McCormick de la International Harvester i-a scris lui Basil Miles de la Departamentul de Stat şi a lăudat programul Preşedintelui pentru Rusia, despre care McCormick credea că este „o oportunitate de aur"[10].

Prin urmare, în mijlocul lui 1918 descoperim un efort concertat al unui segment al oamenilor de afaceri americani, pregătiţi evident pentru deschiderea comerţului, de a profita de pe urma poziţiei lor favorabile privind sovietele.

În 1918, sprijinul pentru regimul bolșevic emergent a fost justificat prin temeiuri care țineau de înfrângerea Germaniei și blocarea exploatării Rusiei de către Germania. Acesta a fost argumentul folosit de W.B. Thompson și Raymond Robins în trimiterea revoluționarilor bolșevici și a echipelor de propagandă în Germania în 1918. Argumentul fusese folosit și de Thompson în 1917, în timpul discuțiilor cu prim-ministrul Lloyd George despre obținerea susținerii britanice pentru regimul bolșevic emergent. În iunie 1918, ambasadorul Francis și echipa sa s-au întors din Rusia și l-au presat pe Președintele Wilson „să recunoască și ajute guvernul sovietic din Rusia"[11]. Aceste rapoarte ale personalului ambasadei pentru Departamentul de Stat s-au scurs în presă și au fost intens mediatizate. Mai presus de toate, s-a pretins că întârzierea recunoașterii Uniunii Sovietice va ajuta Germania „și va ajuta planul german de a alimenta reacțiunea și contra-revoluția"[12]. Au fost citate statistici exagerate pentru a sprijini propunerea – de exemplu, că guvernul sovietic reprezenta 90% din poporul rus, iar „restul de 10% era format din fosta clasă conducătoare și din moșieri. [...] Bineînțeles că sunt nemulțumiți"[13]. Un fost oficial american a fost citat ca spunând: „Dacă nu facem nimic – adică dacă lăsăm lucrurile să curgă – ajutăm la slăbirea Guvernului Sovietic Rus. Iar acest lucru face jocul Germaniei"[14]. Astfel, s-a recomandat că „o comisie înarmată cu credit și cu sfaturi bune de afaceri ar putea ajuta foarte mult".

Între timp, situația economică din Rusia a devenit critică și inevitabilitatea unei colaborări cu capitalismul devenea clară pentru Partidul Comunist și planificatorii lui. Lenin a cristalizat această conștientizare înainte de al 10-lea Congres al Partidului Comunist Rus:

> Fără sprijinul capitalului, ne va fi imposibil să păstrăm puterea proletariatului într-o țară ruinată în care țărănimea, de asemenea ruinată, este majoritatea copleșitoare și, firește, acest capital de sprijin va stoarce 100% din noi. Trebuie să înțelegem acest lucru. De aceea, fie acest tip de relații economice, fie nimic [...].[15]

Apoi Leon Troţki a fost citat ca spunând: „Avem nevoie aici de un organizator ca Bernard M. Baruch"[16].

Conştientizarea sovietică a prăbuşirii economice sprijină ideea că firmele germane şi americane erau atrase de oportunitatea exploatării pieţei ruseşti pentru bunurile de care e nevoie; germanii, au avut, într-adevăr, iniţiative timpurii în 1918. Primele afaceri încheiate de Biroul Sovietic din New York semnalează că sprijinul american financiar şi moral pentru bolşevici era plătit sub formă de contracte.

Cea mai mare comandă din 1919-20 a fost contractată de Morris & Co., din industria cărnii din Chicago, şi a constat în 50 de milioane de livre de hrană, valorând aproximativ 10 milioane de dolari. Famila Morris era conectată cu familia Swift. Helen Swift, mai târziu în legătură cu Abraham Lincoln Center „Unity", a fost căsătorită cu Edward Morris (de la firma din industria cărnii) şi a fost, de asemenea, sora lui Harold H. Swift, „maior" în misiunea Crucii Roşii Thompson din 1917 din Rusia.

Ludwig Martens a fost vicepreşedinte al Weinberg & Posner, localizată pe Broadway nr. 120, New York City şi acestei firme i-a fost acordat un contract de 3 milioane de dolari.

Aurul sovietic şi băncile americane

Aurul era singurul mijloc practic prin care Uniunea Sovietică putea plăti pentru achiziţiile străine, iar bancherii internaţionali erau gata să faciliteze transporturile sovietice de aur. Exporturile de aur ruseşti, în principal de monede imperiale, au demarat la începutul lui 1920, către Norvegia şi Suedia. Acestea erau transportate prin Olanda şi Germania pentru alte destinaţii globale, inclusiv pentru Statele Unite.

În august 1920, un transport de monede de aur ruseşti a fost primit la Den Norske Handelsbank, în Norvegia, drept garant pentru plata a 3 000 de tone de cărbune de la Niels Juul and Company din SUA în numele guvernului sovietic. Aceste monede au fost transferate pentru păstrare la Norges Bank. Monedele, examinate şi cântărite, au fost evaluate ca fiind bătute înainte de izbucnirea războiului din 1914, fiind astfel monede imperiale ruse autentice.[17]

La scurt timp după acest episod iniţial, Robert Dollar

Company din San Francisco a primit lingouri de aur în valoare de 39 de milioane de coroane suedeze în contul ei din Stockholm; aurul „îl avea imprimat pe vechiul țar al Guvernului Rusiei". Agentul din Stockholm al Dollar Company a apelat la American Express Company pentru facilitățile de a transporta aurul în Statele Unite. American Express a refuzat să se ocupe de transport. Robert Dollar, trebuie notat, era director al American International Company; astfel, AIC este legată de prima încercare de a transporta aur direct în America.[18]

Simultan, s-a raportat că trei nave au plecat din Reval, de la Marea Baltică, cu aur sovietic pentru SUA. S.S. Gauthod a încărcat 216 cutii de aur sub supravegherea profesorului Lomonossoff - care se întorcea acum în Statele Unite. Carl Line a încărcat 216 cutii de aur sub supravegherea a trei agenți ruși. S.S. Ruheleva a fost încărcată cu 108 cutii de aur. Fiecare cutie conținea trei puduri de aur, fiecare valorând 60 de mii de ruble. Acest transport a fost urmat de un altul, prin S.S. Wheeling Mold.

Kuhn, Loeb & Company acționa aparent în numele Guaranty Trust Company, anchetată atunci de Departamentul de Stat cu privire la atitudinea oficială față de primirea de aur sovietic. Într-un raport, departamentul își exprima îngrijorarea, deoarece, dacă se refuza transportul, atunci „aurul s-ar întoarce probabil în mâinile Departamentului de Război, cauzând direct o responsabilitate guvernamentală și crescând stingherealа statului"[19]. Raportul, scris de Merle Smith împreună cu Kelley și Gilbert, argumenta că, exceptând cazul în care posesorul are cunoștință de titlul imperfect, este imposibil să-i respingi trecerea. Se anticipa că se va cere SUA topirea aurului în biroul de probă și așa s-a decis telegrafierea către Kuhn, Loeb & Company că nicio restricție nu va fi impusă importului de aur sovietic în Statele Unite.

Aurul sosit la Biroul de Probă din New York nu a fost depozitat la Kuhn, Loeb & Company, ci la Guaranty Trust Company din New York City. Guaranty Trust a cerut apoi conducerii Rezervelor Federale, care la rândul lor au cerut Trezoreriei SUA, plata și acceptarea. Superintendentul de la Biroul de Probă din New York a informat Trezoreria că aur de aproximativ 7 milioane de dolari nu are mărci distinctive și că „lingourile depozitate au fost deja topite în Statele Unite". Trezoreria a sugerat conducerii Rezervelor Federale să determine dacă Guaranty Trust Company

a acționat „în numele său sau în numele altei companii" și, în particular, „dacă transferul de credit sau tranzacția a rezultat sau nu din importul sau depozitarea aurului"[20].

Pe 10 noiembrie 1920, A. Breton, un vicepreședinte al Guaranty Trust, a scris secretarului adjunct Gilbert de la Departamentul Trezoreriei, plângându-se că firma nu a primit de la biroul de probă avansul imediat obișnuit pe baza depozitelor „de metal galben lăsat acolo pentru topire". Scrisoarea spunea că Guaranty Trust primise asigurări că lingourile sunt rezultatul topirii de monede franceze și belgiene, deși cumpăraseră metalul din Olanda. Scrisoarea solicita Trezoreriei să facă plata pentru aur. În replică, Trezoreria a argumentat că „nu cumpără aur de la topitorii din Statele Unite sau de la birourile de probă despre care se știe sau se suspectează că are origini sovietice", iar cu privire la vânzările sovietice de aur în Olanda, aurul trimis de Guaranty Trust Company era „perceput ca fiind un caz îndoielnic, care sugerează origini sovietice". Aceasta sugera ca Guaranty Trust Company să-și retragă aurul de la biroul de probă oricând dorește sau „să prezinte probe Trezoreriei, Băncii Rezervelor Federale din New York sau Departamentului de Stat, atât cât este necesar pentru a elimina suspiciunile că aurul are origini sovietice"[21].

Nu există înregistrări la dosar privind dispoziția finală din acest caz, dar probabil Guaranty Trust Company a fost plătită pentru transport. Evident, acest depozit de aur implementa acordul de la mijlocul lui 1920 între Guaranty Trust și Guvernul Sovietic, prin care compania devenea agent sovietic în Statele Unite (vezi epigraful acestui capitol).

S-a stabilit, la o dată ulterioară, că aurul sovietic a fost trimis, de asemenea, către topitoria suedeză. Aceasta a „topit aurul rusesc, l-a evaluat și i-a imprimat simbolul suedez la cererea băncilor suedeze și a altor cetățeni suedezi, posesori ai aurului.[22] În același timp, Olof Aschberg, capul Svenska Ekonomie A/B (intermediar sovietic și afiliat al Guaranty Trust), oferea „cantități nelimitate de aur rusesc prin băncile suedeze"[23].

Pe scurt, putem lega American International Corporation, pe influentul profesor Lomonossoff, Guaranty Trust și pe Olof Aschberg (pe care l-am identificat anterior) de primele încercări de a importa aur sovietic în Statele Unite.

Max May de la Guaranty Trust devine director al Ruskombank

Interesul Guaranty Trust în Rusia Sovietică a fost reînnoit în 1920 în forma unei scrisori de la Henry C. Emery, asistent manager al Departamentului Extern al Guaranty Trust, către De Witt C. Poole de la Departamentul de Stat. Scrisoarea era datată 21 ianuarie 1920, cu câteva săptămâni înainte ca Allen Walker, managerul Departamentului Extern să devină activ în formarea unei organizaţii anti-sovietice virulente, United Americans. Emery a pus mai multe întrebări privind baza legală a guvernului sovietic şi activitatea bancară în Rusia şi întreba dacă guvernul sovietic este guvernul de facto al Rusiei"[24]. „Revoltă înainte de 1922 planificată de Roşii", afirma United Americans în 1920, însă Guaranty Trust a început negocierile cu aceeaşi Roşii şi a acţionat ca agent sovietic în Statele Unite la mijlocul lui 1920.

În ianuarie 1922, secretarul de Comerţ Herbert Hoover a intervenit la Departamentul de Stat în numele schemei Guaranty Trust de a stabili relaţii de schimb cu „New State Bank din Moscova". Această schemă, scria Herbert Hoover „ar fi fără cusur dacă ar exista o stipulare că toţi banii obţinuţi vor fi folosiţi pentru achiziţia de mărfuri civile în Statele Unite"; şi, după afirmaţia că aceste relaţii sunt consistente cu linia de politică generală, Hoover a adăugat că „ar fi avantajos ca aceste tranzacţii să fie organizate în aşa fel, încât să cunoaştem mişcarea, în locul operaţiunilor izolate de acum". Firește, asemenea, „operaţiuni izolate" sunt consistente cu operaţiunile unei pieţe libere, însă Herbert Hoover respingea această abordare în favoarea canalizării schimbului prin surse specifice şi controlabile din New York. Secretarul de stat Charles E. Hughes şi-a exprimat nemulţumirea faţă de schema Hoover-Guaranty Trust, despre care credea că poate fi privită ca o recunoaştere *de facto* a sovietelor, în timp ce creditele externe puteau fi folosite în dezavantajul Statelor Unite. O replică neangajantă a fost trimisă de Stat către Guaranty Trust. Totuşi, Guaranty a mers înainte (cu sprijinul lui Herbert Hoover), a participat la formarea primei bănci sovietice internaţionale, iar Max May de la Guaranty Trust a devenit şeful departamentului extern al noii Ruskombank.

Note:

1. Dosarul decimal al Departamentului de Stat 861.00/3094.
2. Această secțiune provine din Senatul SUA, *Russian Propaganda*, audierile din fața unei subcomisii a Comisiei pentru Relații Externe, al 66-lea Congres, sesiunea 2d, 1920.
3. Morris Hillquit a fost intermediarul între bancherul din New York Eugene Boissevain și John Reed în Petrograd.
4. Dosarul decimal al Departamentului de Stat 861.00/4214a.
5. *Ibidem*, 861.00/1938.
6. *Ibidem*.
7. *Ibidem*, 861.00/2003.
8. *Ibidem*.
9. *Ibidem*, 861.00/2002.
10. *Ibidem*.
11. *Ibidem*, M 316-18-1306.
12. *Ibidem*.
13. *Ibidem*.
14. *Ibidem*.
15. V.I. Lenin, Raport la al X-lea Congres al Partidului Comunist Rus (Bolșevic), 15 martie 1921.
16. William Reswick, *I Dreamt Revolution*, Henry Regnery, Chicago, 1952, p. 78.
17. Dosarul decimal al Departamentului de Stat 861.51/815.
18. *Ibidem*, 861.51/836.
19. *Ibidem*, 861.51/837, 4 octombrie 1920.
20. *Ibidem*, 861.51/837, 24 octombrie 1920.
21. *Ibidem*, 861.51/853, 11 noiembrie 1920.
22. *Ibidem*, 316-119, 1132.
23. *Ibidem*, 316-119-785. Acest raport are mai multe date privind transferul aurului rusesc prin alte țări și intermediari. Vezi, de asemenea, 316-119-846.
24. *Ibidem*, 861.516/86.

Capitolul 10
J.P. Morgan ajută puțin cealaltă parte

Nu aș lua prânzul cu un Morgan, decât poate pentru a afla ceva despre motivele și atitudinile sale.

—William E. Dodd, *Ambassador Dodd's Diary, 1933-1938*

Până acum, povestea noastră a evoluat în jurul unei singure case financiare mari, Guaranty Trust Company, cea mai mare companie de trust din Statele Unite și controlată de J.P. Morgan. Guaranty Trust îl folosea pe Olof Aschberg, bancherul bolșevic, ca intermediar cu Rusia înainte și după revoluție. Guaranty i-a sprijinit pe Ludwig Martens și Biroul său Sovietic, primii reprezentanți sovietici în Statele Unite. La mijlocul anului 1920, Guaranty a fost un agent fiscal sovietic în SUA; primele transporturi de aur sovietic în Statele Unite se leagă, de asemenea, de Guaranty Trust.

Există un revers uimitor al acestei activități pro-bolșevice – Guaranty Trust a fost un fondator al United Americans, o organizație virulent anti-sovietică care anunța o invazie roșie până în 1922, pretindea că fonduri sovietice de 20 de milioane de dolari erau pe cale de a finanța o revoluție roșie și prezicea panică pe străzi și foamete în New York City. Această duplicitate ridică, firește, întrebări serioase privind intențiile Guaranty Trust și ale directorilor ei. Afacerile cu sovieticii, chiar sprijinul lor, pot fi explicate printr-o lăcomie apolitică sau pur și simplu prin motivul profitului. Pe de altă parte, răspândirea de propagandă pentru a crea frică și panică concomitent cu încurajarea condițiilor care

duc la frică şi panică este o problemă mult mai serioasă. Aceasta sugerează depravare morală. Să-i examinăm mai îndeaproape pe anti-comuniştii de la United Americans.

United Americans se formează pentru a lupta împotriva comunismului[1]

În 1920, a fost înfiinţată organizaţia United Americans. Aceasta era limitată la cetăţenii Statelor Unite şi plănuia un număr de 5 milioane de membri „al căror singur scop era să combată învăţăturile socialiştilor, ale comuniştilor, ale I.W.W. [Industrial Workers of the World], ale organizaţiilor ruseşti şi ale societăţilor fermierilor radicali".

Cu alte cuvinte, United Americans lupta cu toate instituţiile şi grupurile anticapitaliste.

Responsabilii organizaţiei preliminare, înfiinţată pentru a dezvolta United Americans, erau: Allen Walker de la Guaranty Trust Company; Daniel Willard, preşedinte al Baltimore & Ohio Railroad; H.H. Westinghouse de la Westinghouse Air Brake Company; şi Otto H. Kahn de la Kuhn, Loeb & Company şi American International Corporation. Aceşti oameni de pe Wall Street erau sprijiniţi de universitari şi rectori precum Newton W. Gilbert (fost guvernator al Filipinelor). Evident, United Americans era, la prima vedere, exact tipul de organizaţie pe care capitaliştii establishmentului ar fi dorit să o finanţeze sau căreia ar fi dorit să i se alăture. Formarea ei nu trebuie să fi fost o surpriză.

Pe de altă parte, aşa cum am văzut, aceşti finanţişti erau, de asemenea, implicaţi profund în *sprijinirea* noului regim sovietic din Rusia, deşi acest sprijin era în spatele scenei şi consemnat numai în dosarele guvernamentale, interzise publicului pentru 50 de ani. Ca parte a United Americans, Walker, Willard, Westinghouse şi Kahn jucau un joc dublu. Otto H. Kahn, un întemeietor al acestei organizaţii anti-comuniste, era considerat de către socialistul britanic J.H. Thomas ca având „faţa întoarsă către lumină". Kahn a scris prefaţa la cartea lui Thomas. În 1924, Otto Kahn s-a adresat League for Industrial Democracy, profesând obiective comune cu acest grup socialit activ. Baltimore & Ohio Railroad (angajatorul lui Willard) a fost activ în evoluţiile din Rusia din anii 1920. Westinghouse, în 1920, anul în care a fost înfiinţată

United Americans, opera o fabrică în Rusia care a fost exceptată de la naționalizare. Iar rolul Guaranty Trust a fost deja descris minuțios.

United Americans face „dezvăluiri uluitoare" despre Roșii

În martie 1920, *New York Times* titra o poveste extinsă, detaliată despre invazia Roșilor în Statelor Unite în următorii doi ani, o invazie care va fi finanțată de 20 de milioane de dolari cu fonduri sovietice „obținute din crime și jafuri asupra nobilimii ruse"[2].

S-a dezvăluit că United Americans făcuse un studiu asupra „activităților radicale" din Statele Unite și-l făcuse în calitatea sa de organizație înființată pentru a „proteja Constituția Statelor Unite și forma reprezentativă de guvernare, precum și dreptul la proprietate individuală oferit de Constituție".

Mai departe, s-a afirmat că studiul avea susținerea conducerii executive, „incluzându-i pe H. Kahn, Allen Walker de la Guaranty Trust Company, Daniel Willard" și alții. Studiul susținea că

> liderii radicali sunt încrezători că revoluția va avea loc în următorii doi ani și că startul se va da în New York City cu o grevă generală, că liderii roșii au prezis multă vărsare de sânge și că Guvernul Sovietic rus a contribuit cu 20 000 000 de dolari la mișcarea radicală americană.

Transportul de aur sovietic către Guaranty Trust din mijlocul anului 1920 (540 de cutii, fiecare cu câte trei puduri) valora aproximativ 15 000 000 de dolari (la 20 de dolari uncia troy), iar alte transporturi de aur, prin Robert Dollar și Olof Aschberg, aduceau totalul la aproape 20 de milioane de dolari. Informația despre aurul sovietic pentru mișcarea radicală a fost promovată ca fiind „extrem de sigură" și a fost „înaintată Guvernului". Se spunea că Roșii vor să cucerească New York-ul în patru zile:

> Între timp, Roșii se bazează pe o panică financiară în următoarele săptămâni, care le-ar ajuta cauza. O panică va provoca nemulțumire printre muncitori și-i va face mai deschiși către doctrina revoluționară.

Raportul United Americans exagera grosolan numărul radicalilor din Statele Unite, aruncând la început cifre precum două sau cinci milioane şi afirmând apoi că numărul membrilor din patru organizaţii radicale este de exact 3 465 000. Raportul se termina cu sublinierea posibilităţii vărsării de sânge şi-l cita pe „Skaczewski, preşedintele International Publishing Association, altfel Partidul Comunist, care se lăuda că se apropie timpul când comuniştii vor distruge în întregime forma prezentă de societate".

Pe scurt, United Americans a publicat un raport fără probe substanţiale pentru a panica omul obişnuit de pe stradă. Semnificativ este că acelaşi grup era responsabil de protejarea, subvenţionarea şi sprijinirea sovieticilor, pentru a duce la îndeplinire aceleaşi planuri.

Concluzii privind United Americans

Este acesta un caz în care dreapta nu ştie ce face stânga? Probabil că nu. Vorbim despre companii mari, de succes. Aşa că United Americans era probabil un şiretlic pentru a distrage atenţia publicului şi oficialilor de la eforturile subterane de a câştiga accesul pe piaţa rusească.

United Americans este singurul exemplu documentat cunoscut de autor privind o organizaţie care sprijinea regimul sovietic şi care era, de asemenea, în fruntea opoziţiei faţă de sovietici. Acesta nu este în niciun caz un curs inconsistent al acţiunii şi cercetările ulterioare ar trebui să se concentreze pe următoarele aspecte:

(a) Există şi alte exemple de dedublări ale unor grupuri influente, cunoscute în general ca fiind parte a establishmentului?
(b) Pot fi extinse aceste exemple în alte zone? De exemplu, există probe că aceste grupuri au instigat la conflicte de muncă?
(c) Care este scopul ultim al acestor învăluiri tactice? Pot fi legate de axioma marxistă „teză versus antiteză produce sinteză"? Este o enigmă de ce mişcarea marxistă ar ataca frontal capitalismul dacă obiectivul ei este o lume comunistă şi acesta îi acceptă dialectica. Dacă obiectivul este o lume comunistă – adică sinteza dorită este comunismul – şi capitalismul este teza, atunci antiteza trebuie să fie ceva

diferit de capitalism sau comunism. Este posibil ca teza să fie capitalismul şi antiteza comunismul, obiectivul grupurilor revoluţionare şi al susţinătorilor săi fiind o sinteză a acestor sisteme într-un sistem mondial care încă nu era descris?

Morgan şi Rockefeller îl ajută pe Kolceak

În paralel cu aceste eforturi de a ajuta Biroul Sovietic şi United Americans, firma Morgan, care controla Guaranty Trust, oferea asistenţă financiară unuia dintre oponenţii principali ai bolşevicilor, amiralul Aleksandr Kolceak din Siberia. Pe 23 iunie 1919, congresmenul Mason a introdus Rezoluţia Camerei Reprezentanţilor nr. 132, instruind Departamentul de Stat „să-i ancheteze pe toţi cu privire la adevărul [...] relatărilor din presă" care acuzau că deţinătorii de acţiuni ruseşti şi-au folosit influenţa pentru a „reţine trupele americane în Rusia", asigurându-şi astfel plata continuată a dobânzilor la acţiunile ruseşti. Potrivit memorandumului lui Basil Miles, un asociat al lui William F. Sands, congresmenul Mason a acuzat că anumite bănci încearcă să asigure recunoaşterea amiralului Kolceak în Siberia pentru a obţine plata pe fostele acţiuni ruseşti.

Apoi, în august 1919, secretarul de stat Robert Lansing a primit de la National City Bank din New York, influenţată de Rockefeller, o scrisoare solicitând un comentariu oficial pe un împrumut de 5 milioane de dolari propus pentru amiralul Kolceak; şi de la J.P. Morgan & Co. şi de la alţi bancheri o altă scrisoare, cerând opiniile departamentului privind un împrumut adiţional de 10 milioane de lire către Kolceak, acordat de un consorţiu format din bancheri britanici şi americani.[3]

Secretarul Lansing a informat bancherii că SUA nu l-a recunoscut pe Kolceak şi că, deşi este pregătit să-i ofere sprijin, „Departamentul simte că nu-şi poate asuma responsabilitatea pentru încurajarea acestor negocieri, însă pare să nu existe nicio obiecţie la împrumut dacă bancherii cred că este recomandabil să-l dea"[4].

Ulterior, pe 30 septembrie, Lansing a informat consulul general american de la Omsk că „de atunci, împrumutul a urmat căile obişnuite"[5]. Două cincimi au fost preluate de băncile britanice şi trei cincimi de băncile americane. Două treimi din

total trebuiau cheltuite în Marea Britanie și în Statele Unite, iar restul de o treime pe ce dorea Guvernul Kolceak. Împrumutul era asigurat de aurul sovietic (al lui Kolceak) care era transportat la San Francisco. Sincronizarea exportului de aur sovietic descris anterior sugerează cum cooperarea cu sovietele pe vânzările de aur a mers pe urmele acordului aur-împrumut Kolceak.

Vânzările de aur sovietic și împrumutul către Kolceak sugerează, de asemenea, că afirmația lui Carroll Quigley că interesele Morgan au infiltrat stânga domestică se aplică, de asemenea, mișcărilor revoluționare și contra-revoluționare de peste mări. Vara lui 1919 a fost un moment când armata sovietică a dat înapoi în Crimeea și Ucraina și această imagine sumbră ar fi putut induce bancherilor britanici și americani asocierea intereselor cu forțele bolșevice. Motivul evident era să aibă un picior în toate câmpurile și a fi, astfel, într-o poziție favorabilă pentru a negocia concesiuni și afaceri după ce revoluția sau contrarevoluția ar fi avut succes și s-ar fi stabilit noul guvern. Așa cum rezultatul oricărui conflict nu poate fi anticipat de la început, ideea este să pariezi pe toți caii din cursa revoluționară. Astfel, sprijinul este dat, pe de o parte, sovietelor și, pe de alta, lui Kolceak, în timp ce guvernul britanic îl sprijinea pe Denikin în Ucraina, iar cel francez îi ajuta pe polonezi.

În toamna lui 1919, ziarul din Berlin *Berliner Zeitung am Mittak* (8 și 9 octombrie) acuza firma Morgan de finanțarea guvernului Rusiei de vest și a forțelor ruso-germane din Baltica ce luptau împotriva bolșevicilor, ambele aliate cu Kolceak. Firma Morgan a negat ferm acuzația: „Această firmă nu a avut în niciun moment discuții sau întâlniri cu guvernul din vestul Rusiei sau cu oricine ar pretinde că-l reprezintă"[6]. Însă dacă acuzația de finanțare este inexactă, există probe privind colaborarea. Documente descoperite la serviciile de informații ale guvernului leton printre hârtiile Colonelului Bermondt, comandant al Armatei Vestice de Voluntari, confirmă „relațiile existente între agentul din Londra al lui Kolceak și grupul industrial german sprijinit de Bermondt.[7]

Cu alte cuvinte, știm că J.P. Morgan din Londra și bancherii din New York l-au finanțat pe Kolceak. Există, de asemenea, probe care îl leagă pe Kolceak și armata sa cu alte armate antibolșevice. Și pare să nu existe nicio îndoială că mediile bancare

şi industriale germane finanţau armata rusă anti-bolşevică din Baltica. Evident, fondurile bancherilor nu au steag naţional.

Note:

1. *New York Times*, 21 iunie 1919.
2. *Ibidem*, 28 martie 1920.
3. Dosarul decimal al Departamentului de Stat 861.51/649.
4. *Ibidem*, 861.51/675
5. *Ibidem*, 861.51/656
6. *Ibidem*, 861.51/767 – o scrisoare de la J.P. Morgan pentru Departamentul de Stat, 11 noiembrie 1919. Finanţarea însăşi era o fraudă (vezi raportul AP din dosarele Departamentului despre scrisoarea Morgan).
7. *Ibidem*, 861.51/6172 şi /6361.

Capitolul 11
Alianța bancherilor și revoluția

Numele „Rockefeller" nu are o conotație revoluționară, iar viața mea a alimentat o atitudine prudentă și apropiată de conservatorism. Nu mă aventurez în cauze pierdute [...].

—John D. Rockefeller III, *The Second American Revolution*, Harper & Row, New York, 1973

Probele prezentate: o privire generală

Probele publicate deja de George Katkov, Stefan Possony și Michael Futrell au stabilit că întoarcerea în Rusia a lui Lenin și a partidului său de bolșevici exilați, urmată, câteva săptămâni mai târziu, de cea a partidului menșevicilor, a fost finanțată și organizată de guvernul german.[1] Fondurile necesare au fost transferate parțial prin Nya Banken din Stockholm, deținută de Aschberg, iar dublul obiectiv al germanilor era: (a) scoaterea Rusiei din război și (b) controlul pieței ruse de după război.[2]

Am mers dincolo de aceste probe pentru a stabili o relație funcțională între bancherul bolșevic Olof Aschberg și Guaranty Trust Company din New York, controlată de Morgan, o relație continuă, înainte, în timpul și după revoluția rusă. În vremurile țariste, Aschberg a fost un agent al Morgan în Rusia și negociator al împrumuturilor pentru Rusia din Statele Unite; în 1917, Aschberg a fost un intermediar financiar al revoluționarilor; după revoluție, Aschberg a devenit șef al Ruskombank, prima bancă sovietică internațională, în timp ce Max May, vicepreședinte al

Guaranty Trust, controlată de Morgan, a devenit director şi şef al departamentului exterior al Ruskom. Am prezentat dovezi documentare ale unei relaţii funcţionale, continue între Guaranty Trust Company şi bolşevici. Directorii Guaranty Trust din 1917 sunt listaţi în Apendicele 1.

Mai mult, există probe ale transferurilor de fonduri de la bancherii de pe Wall Street către activităţile internaţionale revoluţionare. De exemplu, există declaraţia (confirmată de o telegramă) lui William Boyce Thompson, director al Băncii Rezervelor Federale din New York, acţionar important Chase Bank, controlată de Rockefeller, şi asociat financiar al Guggenheimilor şi Morganilor – că el (Thompson) a contribuit cu 1 milion de dolari la Revoluţia Bolşevică pentru activităţi de propagandă. Un alt exemplu este John Reed, membru american al comitetului executiv al celei de-a 3-a Internaţionale, care a fost finanţat şi sprijinit de Eugene Boissevain, un bancher privat din New York, fiind angajat de revista *Metropolitan* a lui Harry Payne Whitney. Whitney era în acel moment director în Guaranty Trust. Am stabilit, de asemenea, că Ludwig Martens, primul „ambasador" sovietic în Statele Unite, a fost (potrivit şefului serviciilor britanice de informaţii Sir Basil Thompson) susţinut cu fonduri de Guaranty Trust Company. Urmărind fondurile pentru Troţki din SUA, am ajuns la sursele germane, care rămân totuşi de identificat complet, din New York. Şi, deşi nu ştim precis sursele germane ale fondurilor lui Troţki, ştim că Von Pavenstedt, casierul principal al spionajului german din Statele Unite a fost, de asemenea, partener senior în Amsinck & Co. Amsinck era deţinută de atotprezenta American International Corporation, de asemenea controlată de firma J.P. Morgan.

Mai departe, firmele Wall Street, incluzând Guaranty Trust, au fost implicate în activităţile revoluţionare din Mexic ale lui Carranza şi Villa. Am identificat, de asemenea, dovezi documentare privind finanţarea de către un sindicat Wall Street a revoluţiei lui Sun Yat-sen din China, din 1912, o revoluţie care este lăudată astăzi de comuniştii chinezi ca fiind un precursor al revoluţiei lui Mao din China. Avocatul din New York Charles B. Hill, care a negociat cu Sun Yat-sen în numele acestui sindicat, a fost director în trei sucursale Westinghouse şi am descoperit cum Charles R. Crane de la Westinghouse a fost implicat în Revoluţia Rusă.

Dincolo de domeniul financiar, am descoperit alte, şi posibil mai semnificative, dovezi ale implicării Wall Street în cauza bolşevică. Misiunea Americană a Crucii Roşii in Rusia a fost o aventură privată a lui William B. Thompson, care spunea în public că este un partizan al bolşevicilor. Documentele Cabinetului Britanic de Război, disponibile acum, consemnează cum politica britanică a fost deviată spre regimul Lenin-Troţki de intervenţia personală a lui Thompson pe lângă Lloyd George în decembrie 1917. Am reprodus declaraţii ale directorului Thompson şi ale preşedintelui adjunct William Lawrence Saunders, ambii de la Banca Rezervelor Federale din New York, care îi favorizau puternic pe bolşevici. John Reed nu doar că a fost finanţat de Wall Street, ci a avut un sprijin consistent pentru activităţile sale, chiar până la nivelul intervenţiei la Departamentul de Stat a lui William Franklin Sands, secretar executiv al American International Corporation. În cazul de incitare la revoltă al lui Robert Minor, există indicaţii puternice şi dovezi circumstanţiale cum colonelul Edward House a intervenit pentru eliberarea lui. Importanţa cazului Minor este că programul lui William B. Thompson pentru revoluţia bolşevică din Germania a fost programul implementat de Minor când a fost arestat în Germania.

Unii agenţi internaţionali precum Alexander Gumberg au lucrat şi pentru Wall Street, şi pentru bolşevici. În 1917, Gumberg a fost reprezentantul unei firme americane în Petrograd, a lucrat pentru misiunea americană a Crucii Roşii a lui Thompson, a devenit agent bolşevic principal în Scandinavia până când a fost deportat din Norvegia, apoi a devenit asistent personal al lui Reeve Schley de la Chase Bank din New York şi, mai târziu, al lui Floyd Odium de la Atlas Corporation.

Această activitate în numele bolşevicilor a plecat, în mare parte, de la o singură adresă: Broadway nr. 120, New York City. Dovezile pentru această observaţie sunt schiţate, însă nu avem un motiv decisiv pentru concentrarea neobişnuită a activităţii la o singură adresă, cu excepţia faptului că pare să fie omologul străin al opiniei lui Carroll Quigley că J.P. Morgan a infiltrat stânga domestică. Morgan a infiltrat, de asemenea, stânga internaţională.

Banca Rezervelor Federale din New York se afla pe Broadway nr. 120. Vehiculul pentru această activitate pro-bolşevică era

American International Corporation, de pe Broadway nr. 120. Opiniile AIC privind regimul bolşevic au fost cerute de secretarul de stat Robert Lansing la numai câteva săptămâni după începerea revoluţiei şi Sands, secretarul executiv al AIC, cu greu îşi putea înfrâna entuziasmul pentru cauza bolşevică. Ludwig Martens, primul ambasador sovietic, a fost vicepreşedinte al Weinberg & Posner, care era, de asemenea, pe Broadway nr. 120. Guaranty Trust Company se afla alături, pe Broadway nr. 140, însă Guaranty Securities Co. era pe Broadway nr. 120. În 1917, Hunt, Hill & Betts se afla pe Broadway nr. 120, iar Charles B. Hill de la această firmă era negociator în acordurile cu Sun Yat-sen. John MacGregor Grant Co., finanţată de Olof Aschberg în Suedia şi de Guaranty Trust în Statele Unite şi aflată pe lista neagră a serviciilor militare de informaţii, se afla pe Broadway nr. 120. Guggenheimii şi inima executivă a General Electric (de asemenea, cu interese în American International) se aflau pe Broadway nr. 120. De aceea, nu ne surprinde că Clubul Bancherilor se afla tot pe Broadway nr. 120, la ultimul etaj (34).

Este semnificativ că sprijinul pentru bolşevici nu a încetat odată cu consolidarea revoluţiei; de aceea, acest sprijin nu poate fi explicat în întregime în termenii războiului cu Germania. Sindicatul ruso-american, format în 1918 pentru a obţine concesii în Rusia, a fost sprijinit de interesele White, Guggenheim şi Sinclair. Directorii companiilor controlate de aceşti trei finanţişti erau Thomas W. Lamont (Guaranty Trust), William Boyce Thompson (Banca Rezervelor Federale) şi angajatorul lui John Reed, Harry Payne Whitney (Guaranty Trust). Aceasta sugerează puternic că sindicatul era format pentru a oferi un sprijin timpuriu cauzei bolşevice în perioada revoluţionară. Descoperim apoi că Guaranty Trust a sprijinit financiar Biroul Sovietic din New York în 1919. Primul semnal concret că sprijinul politic şi financiar anterior a dat roade a venit în 1923, când sovieticii şi-au înfiinţat prima lor bancă internaţională, Ruskombank. Asociatul Morgan, Olof Aschberg a devenit şef nominal al acestei bănci sovietice; Max May, vicepreşedinte al Guaranty Trust, a devenit director în Ruskombank iar Ruskombank a numit imediat Guaranty Trust Company ca fiind agentul ei în SUA.

Ce motive explică alianța aceasta între capitaliști și bolșevici? Rusia era atunci – și este și astăzi – cea mai mare piață neexploatată din lume. Mai mult, atunci, ca și acum, Rusia era una dintre cele mai mari amenințări competitive potențiale la supremația americană financiară și industrială. (O privire pe harta lumii este suficientă pentru a arăta diferența geografică dintre vastul pământ rusesc și cel american, mai mic.) Wall Street trebuie să fi avut fiori reci când a vizualizat Rusia ca pe un gigant industrial, imediat după America.

Dar de ce să permiți Rusiei să devină un competitor și să provoace supremația SUA? La sfârșitul secolului al XIX-lea, Morgan/Rockefeller și Guggenheim și-au demonstrat înclinațiile monopoliste. În *Railroads and Regulation 1877-1916*, Gabriel Kolko a demonstrat cum proprietarii de căi ferate, nu fermierii, voiau controlul statului asupra căilor ferate pentru a-și păstra monopolul și aboli competiția. Așa că cea mai simplă explicație a argumentației noastre este că sindicatul finanțiștilor Wall Street și-a extins ambițiile de monopol și și-a lărgit orizonturile la scară globală. *Gigantica piață rusească trebuia convertită într-o piață captivă și o colonie tehnică pentru a putea fi exploatată de câțiva finanțiști puternici și de corporațiile aflate sub controlul lor.* Ceea ce Interstate Commerce Commission și Federal Trade Commission, sub papucul industriei americane, puteau realiza acasă, un guvern planificat socialist putea obține pentru ei în străinătate – având în vedere sprijinul și încurajările din Wall Street și Washington, D.C.

În final, dacă această explicație pare prea radicală, să ne amintim că Troțki a numit generali țariști pentru a consolida Armata Roșie; că Troțki a apelat la ofițeri americani pentru a controla Rusia revoluționară și pentru a interveni în numele sovietelor; Troțki a fost cel care a strivit elementul libertarian din Revoluția Rusă, iar apoi pe muncitori și țărani; iar istoria scrisă ignoră *complet* Armata Verde de 700 000 de oameni, compusă din ex-bolșevici supărați pe trădarea revoluției, care a luptat împotriva Albilor *și* a Roșilor. Cu alte cuvinte, sugerăm că Revoluția Bolșevică a fost o alianță a etatiștilor: a revoluționarilor etatiști și a finanțiștilor etatiști împotriva elementelor revoluționare

autentice libertariene din Rusia.[3]

Întrebarea de acum din mintea cititorilor trebuie să fie: erau aceşti bancheri bolşevici în secret? Nu, fireşte că nu. Finanţiştii nu aveau ideologie. Ar fi o interpretare greşită să asumăm că sprijinul pentru bolşevici a fost motivat ideologic. Finanţiştii erau *motivaţi de putere* şi de aceea sprijineau *orice* vehicul politic le-ar oferi acces la putere: Troţki, Lenin, ţarul, Kolceak, Denikin – toţi au primit ajutor, mai mult sau mai puţin. Toţi, cu excepţia celor care voiau cu adevărat o societate individualistă liberă.

Ajutorul nu a fost restricţionat la etatişti bolşevici şi etatişti anti-bolşevici. John P. Diggins, în *Mussolini and Fascism: The View from America*[4], a observat, cu privire la Thomas Lamont de la Guaranty Trust, că dintre toţi liderii americani de afaceri, acesta a patronat cel mai intens cauza fascismului. Şef al unei reţele bancare puternice J.P. Morgan, Lamont a fost un fel de consultant de afaceri pentru guvernul Italiei fasciste.

Lamont a obţinut un împrumut de 100 de milioane de dolari pentru Mussolini în 1926, într-un moment crucial pentru dictatorul italian. Ne aducem aminte, de asemenea, că directorul Guaranty Trust era tatăl lui Corliss Lamont, un comunist domestic. Această abordare imparţială pentru cele două sisteme totalitare gemene, comunismul şi fascismul, nu s-a limitat la familia Lamont. De exemplu, Otto Kahn, director al American International Corporation şi al Kuhn, Leob & Co., era sigur că „capitalul american investit în Italia îşi va găsi siguranţă, încurajare, oportunitate şi recompensă"[5]. Este acelaşi Otto Kahn care spunea socialistei League of Industrial Democracy, în 1924, că obiectivele *lor* sunt şi obiectivele *lui*. Ele erau diferite – potrivit lui Otto Kahn – cu privire la mijloacele pentru a atinge aceste obiective.

Ivy Lee, om de relaţii publice al lui Rockefeller, a făcut remarci similare şi a fost responsabil de vinderea regimului sovietic publicului credul american în anii 1920. Am observat, de asemenea, că Basil Miles, de la şefia biroului rus de la Departamentul de Stat şi fost asociat al lui William Franklin Sands, era de folos oamenilor de afaceri care sprijineau cauzele bolşevice; însă, în 1923, acelaşi Miles era autorul unui articol pro-fascist, „Tricourile negre din Italia şi afacerile"[6]. „Succesul fasciştilor este o expresie a tineretului italian", scria Miles, glorificând mişcarea fascistă şi

aplaudând stima ei pentru mediul de afaceri american.

Planul Marburg

Planul Marburg, finanțat de moștenirea masivă a lui Andrew Carnegie, a fost formulat în anii de început ai secolului al XX-lea. Este nevoie de precauție pentru acest tip superficial de schizofrenie, care în realitate maschează un program integrat de achiziție a puterii: „Ce s-ar întâmpla dacă Carnegie și averea sa nelimitată, finanțiștii internaționali și socialiștii ar fi organizați într-o mișcare care să ducă la formarea unei ligi pentru asigurarea păcii?"[7]

Guvernele lumii, potrivit Planului Marburg, vor fi socializate, iar puterea ultimă va fi deținută de finanțiștii internaționali, „pentru a-i controla consiliile și a asigura pacea, oferind astfel un leac pentru toate relele umanității"[8].

Această idee era legată de alte elemente cu obiective similare. Lord Milner în Anglia oferea un exemplu transatlantic de interese bancare care recunosc virtuțile și posibilitățile marxismului. Milner a fost un bancher influent în politica britanică de război și un pro-marxist. În New York, clubul socialist „X" a fost înființat în 1903. Acesta îi includea nu numai pe comunistul Lincoln Steffens, socialistul William English Walling și bancherul comunist Morris Hillquit, dar și pe John Dewey, James T. Shotwell, Charles Edward Russell și pe Rufus Weeks (vicepreședinte al New York Life Insurance Company). Întâlnirea anuală a Clubului Economic de la Hotelul Astor din New York a beneficiat de vorbitori socialiști. În 1908, când A. Barton Hepburn, președinte al Chase National Bank, a fost președinte al Clubului Economic, vorbitor principal a fost mai înainte menționatul Morris Hillquit, care „a avut o oportunitate majoră să predice socialismul la o adunare care reprezenta interesele financiare și de avere"[9].

Din aceste semințe improbabile, a crescut mișcarea internaționalistă modernă, care-i includea nu numai pe finanțiștii Carnegie, Paul Warburg, Otto Kahn, Bernard Baruch și Herbert Hoover, ci și Carnegie Foundation și progenitura sa, International Conciliation. Reprezentanții Carnegie erau, așa cum am văzut, persoane importante în conducerea American International Corporation. În 1910, Carnegie a donat 10 milioane de dolari

pentru Carnegie Endowment for International Peace și, printre membrii din conducere, îi regăsim pe Elihu Root (misiunea Root în Russia, 1917), Cleveland H. Dodge (susținător financiar al președintelui Wilson), George W. Perkins (partener Morgan), G. J. Balch (AIC și Amsinck), R.F. Herrick (AIC), H.W. Pritchett (AIC) și alte lumini călăuzitoare de pe Wall Street. Woodrow Wilson a intrat sub influența puternică – și, firește, era îndatorat financiar – a acestui grup de internaționaliști. Așa cum a scris Jennings C. Wise, „Istoricii nu trebuie să uite niciodată că Woodrow Wilson [...] a făcut posibilă intrarea lui Leon Trotki în Rusia cu un pașaport american"[10].

Însă Leon Trotki se declara el însuși un internaționalist. Am remarcat cu oarecare interes relațiile sale internaționale de înalt nivel, sau cel puțin prieteniile, din Canada. Trotki, nu era atunci pro-rus, pro-aliați sau pro-german, cum încearcă să-l facă mulți. Trotki era *pentru* revoluția mondială, *pentru* o dictatură mondială; era, într-un cuvânt, internaționalist.[11] Bolșevicii și bancherii au atunci în comun acest lucru semnificativ, internaționalismul. Revoluția și finanțele internaționale nu sunt câtuși de puțin în contradicție cu stabilirea unei autorități mai centralizate. Finanțele internaționale preferă să negocieze cu guverne centrale. Ultimul lucru pe care îl vrea comunitatea bancară este o economie liberă și o putere descentralizată, pentru că acestea ar dispersa puterea.

Aceasta este, prin urmare, o explicație care corespunde dovezilor. Această mână de bancheri și promotori nu era bolșevică, comunistă, socialistă, democrată și nici măcar americană. Înainte de toate, acești oameni voiau piețe, de preferat piețe internaționale captive – și un monopol pe aceste piețe ca scop ultim. Ei voiau piețe care să fie exploatate monopolist, fără frica de concurența rușilor, a germanilor sau a oricui altcuiva, inclusiv a oamenilor de afaceri americani din afara cercului. Acest grup închis era apolitic și amoral. În 1917, avea un singur obiectiv, o piață captivă în Rusia, prezentată sub cupola – și protejată intelectual de adăpostul – unei ligi pentru pace.

Firește că Wall Street și-a realizat scopul. Firmele americane controlate de acest sindicat au putut continua și au construit Uniunea Sovietică, fiind astăzi pe cale să aducă complexul militar-industrial sovietic în era computerelor.

Astăzi obiectivul este viu și bine-merci. John D. Rockefeller îl prezintă în cartea sa *The Second American Revolution*, care are cinci stele pe pagina de titlu.[12] Cartea conține o pledoarie pentru umanism, adică o pledoarie pentru ca prima noastră prioritate să fie să lucrăm pentru alții. Cu alte cuvinte, o pledoarie pentru colectivism. Umanismul este colectivism. Este demn de notat că Rockefellerii, care au promovat această idee umanistă pentru un secol, nu și-au cedat PROPRIA proprietate altora... Probabil este implicit, în recomandarea lor, că ar trebui să lucrăm toți pentru Rockefelleri. Cartea lui Rockefeller promovează colectivismul sub fațada „conservatorismului precaut" și a „binelui comun". În realitate, este o pledoarie pentru continuarea sprijinului timpuriu al Morgan-Rockefeller, pentru întreprinderile colectiviste și încălcarea în masă a drepturilor individuale.

Pe scurt, binele public a fost văzut, așa cum este și astăzi, un instrument și o scuză pentru mărirea de sine de către un cerc elitist care pledează pentru pacea mondială și decența umană. Însă, atât timp cât cititorul se uită la istoria lumii în termenii unui conflict inexorabil între capitalism și comunism, obiectivele unei asemenea alianțe între finanțele internaționale și revoluția internațională rămân ascunse. Așa va rămâne și grotescul promovării binelui comun de către jefuitori. Dacă aceste alianțe derutează încă cititorul, acesta ar trebui să țină seama de faptul evident că aceleași interese internaționale sunt mereu gata să determine ceea ce trebuie să facă ceilalți, dar par incapabile să renunțe la propria avere și putere. Gurile lor sunt deschise, însă buzunarele închise.

Această tehnică folosită de monopoliști pentru a controla societatea a fost stabilită la începutul secolului al XX-lea de către Frederick C. Howe în *The Confessions of a Monopolist*.[13] În primul rând, spune Howe, politica este o parte necesară a afacerii. Pentru a controla industriile, e necesar să controlezi Congresul și reglementatorii și astfel faci ca societatea să lucreze pentru tine, monopolistul. Așa că, potrivit lui Howe, cele două principii ale unui monopolist de succes sunt, „în primul rând, lasă societatea să lucreze pentru tine; și, în al doilea rând, transformă politica în afacere"[14]. Acestea, scrie Howe, sunt „regulile fundamentale ale marilor afaceri".

Există dovezi că aceste obiective au fost cunoscute Congresului și lumii academice? Cu siguranță posibilitatea a fost și este

cunoscută publicului. De exemplu, să ne gândim la mărturia lui Albert Rhys Williams, un comentator abil al revoluției, în fața Comisiei Overman:

> [...] este probabil adevărat că dezvoltarea industrială sub guvernul sovietic va fi mai înceată decât în sistemul capitalist obișnuit. Însă de ce ar vrea o țară industrială ca America crearea și concurența ulterioară a unui alt mare adversar industrial? Nu cer interesele americane un tempo încet de dezvoltare al proiectelor rusești?
> SENATORUL WOLCOTT: Atunci argumentul dumneavoastră este că ar fi în interesul Americii să aibă o Rusie reprimată?
> DL WILLIAMS: Nu reprimată...
> SENATORUL WOLCOTT: Spuneți-mi dumneavoastră. De ce ar dori America un competitor industrial în Rusia?
> DL WILLIAMS: Aceasta dacă vorbim dintr-un punct de vedere capitalist. Interesul general al Americii nu este, cred, să aibă un alt mare rival industrial precum Germania, Anglia, Franța și Italia, aruncat pe piață în competiție. Cred că un alt guvern, altul decât cel sovietic, ar putea crește tempoul sau rata de dezvoltare a Rusiei și am avea un alt rival. Firește, aceasta dacă argumentăm din punctul de vedere capitalist.
> SENATORUL WOLCOTT: Deci prezentați aici un argument despre care credeți că ar fi popular cetățenilor americani, punctul dumneavoastră de vedere fiind că, dacă recunoaștem guvernul sovietic din Rusia, aceasta nu intră ani buni în competiție cu noi?
> DL WILLIAMS: Acesta este un fapt.
> SENATORUL WOLCOTT: Așadar argumentul este că, pentru mulți ani, Rusia, prin guvernul ei sovietic, nu se va apropia industrial de America?
> DL WILLIAMS: Absolut.[15]

Iar în această afirmație sinceră a lui Albert Rhys Williams găsim indiciul de bază al interpretării revizioniste a istoriei ruse din ultima jumătate de secol.

Wall Street sau, mai degrabă, complexul Morgan-Rockefeller de pe Broadway nr. 120 și Wall Street nr. 14 a avut în minte ceva asemănător cu argumentul lui Williams. Wall Street a pariat în Washington pe bolșevici. Au avut succes. Regimul totalitar sovietic a supraviețuit. În anii 1930, firmele străine, majoritatea

din grupul Morgan-Rockefeller, au construit cincinalele. Ele au continuat să construiască Rusia, economic și militar.[16] Pe de altă parte, probabil că Wall Street nu a prevăzut războiul din Coreea și cel din Vietnam, în care 100 000 de americani și nenumărații lor aliați și-au pierdut viața din cauza armamentului sovietic construit cu tehnologie importată din SUA. Ceea ce părea o politică de viitor și, fără îndoială, profitabilă pentru un sindicat Wall Street a devenit un coșmar pentru milioanele din afara cercului elitist de putere și a clasei conducătoare.

Note:

1. Michael Futrell, *Northern Underground*, Faber and Faber, Londra, 1963; Stefan Possony, *Lenin: The Compulsive Revolutionary*, George Allen & Unwin, Londra, 1966); și George Katkov „German Foreign Office Documents on Financial Support to the Bolsheviks in 1917", *International Affairs*, nr. 32, Royal Institute of International Affairs, 1956.
2. *Ibidem*, în special Katkov.
3. Vezi, de asemenea, V.M. Eichenbaum, *Nineteen-Seventeen: The Russian Revolution Betrayed*, Libertarian Book Club, New York, fără dată.
4. Princeton University Press, Princeton, 1972.
5. *Ibidem*, p. 149.
6. *Nation's Business*, februarie 1923, pp. 22-23.
7. Jennings C. Wise, *Woodrow Wilson: Disciple of Revolution*, Paisley Press, New York, 1938, p.45.
8. *Ibidem*, p.46.
9. Morris Hillquit, *Loose Leaves from a Busy Life*, Macmillan, New York, 1934, p. 81.
10. Wise, *op. cit.*, p. 647.
11. Leon Troțki, *The Bolsheviki and World Peace*, Boni & Liveright, New York, 1918.
12. În mai 1973, Chase Manhattan Bank (președinte David Rockefeller) și-a deschis birou în Moscova în Piața Karl Marx nr. 1, Moscova. Biroul din New York se află în Piața Chase Manhattan nr. 1.
13. Public Publishing, Chicago, fără dată.

14. *Ibidem.*
15. Senatul SUA, *Bolshevik Propaganda*, audierile subcomisiei din cadrul Comisiei Juridice, al 65-lea Congres, pp. 679-80.
16. Vezi Antony C. Sutton, *Western Technology and Soviet Economic Development*, 3 vol., Hoover Institution, Stanford, California, 1968, 1971, 1973; vezi, de asemenea, *National Suicide: Military Aid to the Soviet Union*, Arlington House, New York, 1973.

Apendicele 1
Directorii marilor bănci, firme și instituții menționate în această carte (1917-1918)

AMERICAN INTERNATIONAL CORPORATION (Broadway nr. 120)

J. Ogden Armour
G.J. Baldwin
C.A. Coffin
W.E. Corey
Robert Dollar
Pierre S. du Pont
Philip A.S. Franklin
J.P. Grace
R.F. Herrick
Otto H. Kahn
H.W. Pritchett
Percy A. Rockefeller
John D. Ryan
W.L. Saunders
J.A. Stillman
C.A. Stone
T.N. Vail
F.A. Vanderlip
E.S. Webster
A.H. Wiggin
Beckman Winthrop
William Woodward

CHASE NATIONAL BANK

J.N. Hill
A.B. Hepburn
S.H. Miller
C.M. Schwab
H. Bendicott
Guy E. Tripp
Newcomb Carlton
D.C. Jackling
E.R. Tinker
A.H. Wiggin
John J. Mitchell

EQUITABLE TRUST COMPANY (Wall Street nr. 37-43)

Charles B. Alexander
Albert B. Boardman
Robert.C. Clowry
Henry E. Huntington
Edward T. Jeffrey
Otto H. Kahn

Howard E. Cole
Henry E. Cooper
Paul D. Cravath
Franklin Wm. Cutcheon
Bertram Cutler
Thomas de Witt Cuyler
Frederick W. Fuller
Robert Goelet
Carl R. Gray
Charles Hayden
Bertram G. Work
Alvin W. Krech
James W. Lane
Hunter S. Marston
Charles G. Meyer
George Welwood Murray
Henry H. Pierce
Winslow S. Pierce
Lyman Rhoades
Walter C. Teagle
Henry Rogers Winthrop

FEDERAL ADVISORY COUNCIL (1916)

Daniel G. Wing, Boston, Districtul Nr. 1
J.P. Morgan, New York, Districtul Nr. 2
Levi L. Rue, Philadelphia, Districtul Nr. 3
W.S. Rowe, Cincinnati, Districtul Nr. 4
J.W. Norwood, Greenville, S.C., Districtul Nr. 5
C.A. Lyerly, Chattanooga, Districtul Nr. 6
J.B. Forgan, Chicago, Pres., Districtul Nr. 7
Frank O. Watts, St. Louis, Districtul Nr. 8
C.T. Jaffray, Minneapolis, Districtul Nr. 9
E.F. Swinney, Kansas City, Districtul Nr. 10
T.J. Record, Paris, Districtul Nr. 11
Herbert Fleishhacker, San Francisco, Districtul Nr. 12

FEDERAL RESERVE BANK OF NEW YORK (Broadway nr. 120)

William Woodward (1917)	
Robert H. Treman (1918)	Clasa A
Franklin D. Locke (1919)	
Charles A. Stone (1920)	
Wm. B. Thompson (1918)	Clasa B
L.R. Palmer (1919)	
Pierre Jay (1917)	
George F. Peabody (1919)	Clasa C
William Lawrence Saunders (1920)	

FEDERAL RESERVE BOARD

William G. M'Adoo
Charles S. Hamlin (1916)
Paul M. Warburg (1918)
John Skelton Williams
Adolph C. Miller (1924)
Frederic A. Delano (1920)
W.P.G. Harding (1922)

GUARANTY TRUST COMPANY (Broadway nr. 140)

Alexander J. Hemphill (Preşedinte)
Charles H. Allen
A.C. Bedford
Edward J. Berwind
W. Murray Crane
T. de Witt Cuyler
James B. Duke
Caleb C. Dula
Robert W. Goelet
Daniel Guggenheim
W. Averell Harriman
Albert H. Harris
Walter D. Hines
Augustus D. Julliard
Thomas W. Lamont
William C. Lane
Edgar L. Marston
Grayson M-P Murphy
Charles A. Peabody
William C. Potter
John S. Runnells
Thomas F. Ryan
Charles H. Sabin
John W. Spoor
Albert Straus
Harry P. Whitney
Thomas E. Wilson
Consiliul londonez:
Arthur J. Fraser (Chairman)
Cecil F. Parr
Robert Callander

NATIONAL CITY BANK

P.A.S. Franklin
J.P. Grace
G.H. Dodge
H.A.C. Taylor
R.S. Lovett
F.A. Vanderlip
G.H. Miniken
E.P. Swenson
Frank Trumbull
Edgar Palmer
P.A. Rockefeller
James Stillman
W. Rockefeller
J.O. Armour
J.W. Sterling
J.A. Stillman
M.T. Pyne
E.D. Bapst
J.H. Post
W.C. Procter

NATIONALBANK FÜR DEUTSCHLAND

în 1914; Hjalmar Schacht s-a alăturat consiliuliui de administrație în 1918.

Emil Wittenberg
Hjalmar Schacht
Martin Schiff
Franz Rintelen
Hans Winterfeldt
Th Marba
Paul Koch

SINCLAIR CONSOLIDATED OIL CORPORATION (Broadway nr. 120)

Harry F. Sinclair
H.P. Whitney
Wm.E. Corey
Wm.B. Thompson
James N. Wallace
Edward H. Clark
Daniel C. Jackling
Albert H. Wiggin

J. G. WHITE ENGINEERING CORPORATION

James Brown
Douglas Campbell
G.C. Clark, Jr.
Bayard Dominick, Jr.
A.G. Hodenpyl
T.W. Lamont
Marion McMillan
J.H. Pardee
G.H. Walbridge
E.N. Chilson
A.N. Connett
C.E. Bailey
J.G. White
Gano Dunn
E.G. Williams
A.S. Crane
H.A. Lardner
G.H. Kinniat
A.F. Kountz
R.B. Marchant
Henry Parsons

Apendicele 2
Teoria conspirației evreiești privind Revoluția Bolșevică

Există o literatură extinsă, în engleză, franceză și germană, ce argumentează că Revoluția Bolșevică a fost rezultatul unei „conspirații evreiești"; mai exact, o conspirație a bancherilor evrei ai lumii. În general, controlul global este perceput ca fiind scopul ultim; Revoluția Bolșevică a fost o fază dintr-un program mai larg, care reflecta o luptă religioasă mai veche între creștinism și „forțele întunericului".

Găsim argumentul și versiunile sale în locurile cele mai surprinzătoare și la persoanele cele mai neașteptate. În februarie 1920, Winston Churchill a scris un articol – rar citat azi – pentru *London Illustrated Sunday Herald,* intitulat *„Sionism* versus Bolșevism". În acest articol, Churchill conchide că este „deosebit de important [...] ca evreii naționali din orice țară, care sunt loiali țării de adopție, să iasă în față cu orice ocazie [...] și să ia parte la orice măsură care combate conspirația bolșevică". Churchill distinge între „evreii naționali" și „evreii internaționali" și afirmă că „evreii internaționali, în cea mai mare parte atei" au avut cu siguranță un rol „foarte important" în crearea bolșevismului și în provocarea Revoluției Ruse. El afirmă (contrar faptelor) că, cu excepția lui Lenin, „majoritatea" figurilor conducătoare ale revoluției au fost evrei și adaugă (de asemenea, în ciuda faptelor) că, în multe cazuri, interesele și locurile de rugăciune evreiești au fost exceptate de bolșevici de la politicile de confiscare. Churchill a numit evreii internaționali o „confederație sinistră", care provine din populațiile persecutate ale țărilor unde evreii sunt persecutați pe motive rasiale. Winston Churchill vede originea mișcării la Spartacus-Weishaupt, își construiește povestea în jurul lui Troțki,

Bela Kun, Rosa Luxemburg și Emma Goldman, și acuză: „Această conspirație globală pentru răsturnarea civilizației și pentru reconstituirea societății pe baza dezvoltării stopate, a malițiozității invidioase și a egalității imposibile a crescut permanent".

Churchill argumentează apoi că acest grup conspirativ Spartacus-Weishaupt a fost motorul principal al tuturor mișcărilor subversive din secolul al XIX-lea. În timp ce subliniază că Sionismul și Bolșevismul sunt în competiție pentru sufletul poporului evreu, Churchill era preocupat (în 1920) de rolul evreilor în Revoluția Bolșevică și de existența unei conspirații evreiești mondiale.

Un alt autor bine cunoscut din anii 1920, Henry Wickham Steed, a descris, în al doilea volum din lucrarea sa *Through 30 Years 1892-1922* (p. 302), cum a încercat să aducă conceptul de conspirație evreiască în atenția colonelului Edward M. House și a președintelui Woodrow Wilson. Într-o zi din martie 1919, Wickham Steed l-a chemat pe colonelul House și l-a găsit tulburat de criticile recente ale lui Steed la adresa recunoașterii bolșevicilor de către SUA. Steed i-a punctat lui House că Wilson ar fi discreditat printre mulți oameni și printre națiunile Europei și „insista că, fără știința lui, motoarele principale erau Jacob Schiff, Warburg și alți finanțiști internaționali, care doreau să susțină bolșevicii evrei pentru a asigura un loc pentru exploatarea germană și evreiască a Rusiei"[1]. Potrivit lui Steed, colonelul House argumenta pentru stabilirea de relații economice cu Uniunea Sovietică.

Probabil cea mai superficial-acuzatoare colecție de documente despre conspirația evreiască se găsește la Departamentul de Stat, în Dosarul decimal 861.00/5339. Documentul central este unul intitulat „Bolșevismul și iudaismul", datat 13 noiembrie 1918. Textul are forma unui raport, care afirmă că revoluția din Rusia a fost proiectată în „februarie 1916" și că „s-a descoperit că următoarele persoane și firme erau angajate în această muncă distructivă":

(1) Jacob Schiff		Evreu
(2) Kuhn, Loeb & Company		Firmă evreiască
Management:	Jacob Schiff	Evreu
	Felix Warburg	Evreu
	Otto H. Kahn	Evreu
	Mortimer L. Schiff	Evreu
	Jerome J. Hanauer	Evreu

(3) Guggenheim	Evreu
(4) Max Breitung	Evreu
(5) Isaac Seligman	Evreu

Raportul continuă prin a afirma că nu e nicio îndoială că Revoluția Rusă a fost pornită și planificată de acest grup și că, în aprilie 1917,

> Jacob Schiff a făcut o declarație publică și tocmai datorită influenței sale financiare Revoluția Rusă a avut succes; în primăvara lui 1917, Jacob Schiff a început să-l finanțeze pe Troțki, un evreu, pentru realizarea revoluției sociale în Rusia.

Raportul conține alte informații amestecate despre finanțarea lui Troțki de către Max Warburg, rolul sindicatului din Renania-Westfalia, Olof Aschberg de la Nya Banken (Stockholm) și Jivotovsky. Autorul anonim (care lucrează acum la War Trade Board din SUA)[2] afirmă că legăturile dintre aceste organizații și finanțarea Revoluției Bolșevice de către ele arată cum „s-a sudat legătura dintre multimilionarii și proletarii evrei". Raportul citează în continuare un număr mare de bolșevici care erau și evrei și descrie apoi acțiunile întreprinse de Paul Warburg, Judus Magnes, Kuhn, Loeb & Company și Speyer & Company.

Raportul se termină cu o înțepătură la „evreimea internațională" și plasează argumentul în contextul unui conflict iudeo-creștin, susținut de citate din Protocoalele Sionului. Raportului îi erau atașate o serie de telegrame între Departamentul de Stat din Washington și ambasada americană din Londra privind pașii de urmat în legătură cu aceste documente:[3]

> 5399 Marea Britanie, TEL. 3253 1 p.m.
> 16 octombrie 1919 în dosar confidențial
> Secret pentru Winslow de la Wright. Ajutor financiar pentru bolșevism și Revoluția Bolșevică de la evrei importanți: Jacob Schiff, Felix Warburg, Otto Kahn, Mendell Schiff, Jerome Hanauer, Max Breitung și unul dintre Guggenheimi. Document în posesia autorităților de poliție britanice din surse franceze. Solicităm orice informații în legătură cu aceasta.

* * *

17 oct. Marea Britanie TEL. 6084, amiază r c-h 5399 Foarte secret. Wright de la Winslow. Ajutor financiar pentru revoluția bolșevică din Rusia de la evrei importanți. Nicio probă, însă investigăm. Cerem autorităților britanice să suspende publicarea până la primirea documentului de către Departament.

* * *

28 nov. Marea Britanie TEL. 6223 R 5 pro. 5399
PENTRU WRIGHT. Document privind ajutorul dat bolșevicilor de către importanți evrei americani. Rapoartele – identificate ca traducere franceză a unei declarații pregătite inițial în engleză de către un cetățean rus. Nu e înțelept să le publicați.

S-a căzut de acord să fie suprimat acest material și dosarele conchid: „Cred că situația este moartă."

Un al document marcat ca „foarte secret" este inclus în acest material. Proveniența documentului este necunoscută; poate fi FBI sau serviciile militare de informații. Acesta reexaminează o traducere a Protocoalelor înțelepților Sionului și conchide:

În legătură cu aceasta, a fost trimisă o scrisoare dlui W. cu un memorandum de la noi, cu privire la anumite informații din partea atașatului militar american care sugerau interceptarea de către autoritățile britanice a unor scrisori de la grupuri diverse de evrei internaționali care schițau o schemă privind dominația mondială. Copiile acestui material ne-ar fi foarte utile.

Această informație a fost aparent dezvoltată, iar un raport ulterior al serviciilor britanice de informații acuză sec:

REZUMAT: Există acum dovezi clare că bolșevismul este o mișcare internațională controlată de evrei; au loc comunicări între lideri din America, Franța, Rusia și Anglia cu privire la o acțiune concertată [...][4]

Totuşi, niciuna din afirmaţiile de mai sus nu e sprijinită de probe empirice serioase. Cea mai importantă informaţie se găseşte în paragraful că autorităţile britanice deţin „scrisori de la grupuri diverse de evrei internaţionali care schiţau o schemă privind dominaţia mondială". Dacă există într-adevăr astfel de scrisori, ele ar oferi sprijin (sau nu) privind o ipoteză care în prezent nu este confirmată: aceea că Revoluţia Bolşevică sau alte revoluţii sunt opera unei conspiraţii evreieşti mondiale.

Mai mult, când declaraţiile şi afirmaţiile nu sunt sprijinite de probe serioase şi când încercarea de a le găsi duce întotdeauna în punctul de plecare – mai ales când toată lumea citează pe altcineva –, trebuie să respingem povestea ca fiind falsă. Nu există dovezi concrete că evreii au fost implicaţi în Revoluţia Bolşevică pentru că erau evrei. Se poate să fi fost mai mulţi evrei implicaţi, dar având în vedere tratamentul ţarist al evreilor, la ce ne-am putea aştepta? Există probabil mulţi englezi sau persoane de origine englezească care au luptat împotriva soldaţilor britanici în Revoluţia Americană. Şi ce dacă? Aceasta înseamnă că Revoluţia Americană este o conspiraţie engleză? Afirmaţia lui Winston Churchill că evreii au avut un „rol foarte important" în Revoluţia Bolşevică se bazează numai pe dovezi distorsionate. Lista evreilor implicaţi în Revoluţia Bolşevică trebuie comparată cu lista non-evreilor implicaţi. Când aplicăm acest procedeu ştiinţific, proporţia bolşevicilor evrei străini scade la mai puţin de 20% din numărul total al revoluţionarilor – şi cei mai mulţi din aceşti evrei au fost deportaţi, ucişi sau trimişi în Siberia în anii următori. De fapt, Rusia modernă a menţinut anti-semitismul ţarist.

Este semnificativ că documentele din dosarele Departamentului de Stat confirmă că bancherul de investiţii Jacob Schiff, citat adesea ca sursă a fondurilor pentru Revoluţia Bolşevică, era, în realitate, împotriva susţinerii regimului bolşevic.[5] Această poziţie, după cum vom vedea, contrasta direct cu promovarea bolşevicilor de către Morgan-Rockefeller.

Persistenţa scoaterii în faţă a conspiraţiei evreieşti sugerează că poate fi vorba de un instrument de distragere a atenţiei de la problemele şi cauzele reale. Dovezile oferite în această carte sugerează că bancherii evrei din New York au avut un rol relativ minor în susţinerea bolşevicilor, în timp ce bancherii non-evrei din New York (Morgan, Rockefeller, Thompson) au avut roluri importante

de jucat.

Ce cale mai bună de a distrage atenția de la actorii *reali* decât prin sperietoarea medievală a anti-semitismului?

Note

1. Vezi Apendicele 3 pentru rolul real al lui Schiff.
2. Autorul anonim era un angajat rus al U.S. War Trade Board. Unul din cei trei directori ai U.S. War Trade Board în acel moment era John Foster Dulles.
3. Dosarul decimal al Departamentului de Stat 861.00/5399.
4. Marea Britanie, Directorate of Intelligence, *A Monthly Review of the Progress of Revolutionary Movements Abroad*, nr. 9, 16 iulie 1913 (861.99/5067).
5. Vezi Apendicele 3.

Apendicele 3
Documente selectate din dosarele guvernamentale ale Statelor Unite şi Marii Britanii

Notă: Unele documente conţin mai multe hârtii care formează un grup unitar.

DOCUMENTUL NR. 1
Telegrama de la ambasadorul Francis din Petrograd către Departamentul de Stat al SUA şi o scrisoare relaţionată de la secretarul de stat Robert Lansing către preşedintele Woodrow Wilson (17 martie 1917)
DOCUMENTUL NR. 2
Documentul Biroului Extern al Marii Britanii (octombrie 1917), potrivit căruia Kerenski era plătit de guvernul german
DOCUMENTUL NR. 3
Jacob Schiff de la Kuhn, Loeb & Company şi poziţia sa în legătură cu regimul Kerenski şi cel bolşevic (noiembrie 1918)
DOCUMENTUL NR. 4
Memorandumul de la William Boyce Thompson, director al Băncii Rezervelor Federale din New York, către prim-ministrul britanic David Lloyd George (decembrie 1917)
DOCUMENTUL NR. 5
Scrisoare de la Felix Frankfurter către agentul sovietic Santeri Nuorteva (9 mai 1918)
DOCUMENTUL NR. 6
Personalul Biroului Sovietic, New York, 1920; listă din dosarele Comisiei Lusk, New York
DOCUMENTUL NR. 7
Scrisoare de la National City Bank către Trezoreria SUA cu privire la Ludwig Martens şi dr. Julius Hammer (15 aprilie 1919)

DOCUMENTUL NR. 8
Scrisoare de la agentul sovietic William (Bill) Bobroff către Kenneth Durant (3 august 3 1920)
DOCUMENTUL NR. 9
Memo despre un membru al firmei J.P. Morgan și directorul britanic de propagandă Lord Northcliffe (13 aprilie 1918)
DOCUMENTUL NR. 10
Memo al Departamentului de Stat (29 mai 1922) despre General Electric Co.

DOCUMENTUL NR. 1
Telegramă de la ambasadorul Francis din Petrograd către Departamentul de Stat din Washington, D.C., datată 14 martie 1917 și raportând primul stadiu al Revoluției Ruse (861.00/273).

Petrograd
Datată 14 martie 1917,
Înregistrată pe 15, 2:30 a.m.

Secretar de Stat,
Washington
1287. Incapabil să trimit o telegramă de pe 11. Revoluționarii dețin controlul absolut în Petrograd și fac eforturi mari pentru a păstra ordinea, de obicei cu succes, cu excepția unor cazuri rare. Nicio telegramă de la a dumneavoastră 1251 de pe 9, primită pe 11 martie. Guvernul provizoriu, organizat sub autoritatea Dumei, a refuzat să asculte ordinul de amânare al împăratului. Rodzianko, președinte al Dumei, emite ordine peste propria semnătură. Miniștrii au demisionat. Miniștrii găsiți sunt aduși în fața Dumei, la fel și mulți ofițeri ruși și alți înalți oficiali. Majoritatea regimentelor, dacă nu toate, din Petrograd, s-au alăturat revoluționarilor la sosirea lor. Colonia americană e în siguranță. Nu am știință de vreo vătămare adusă vreunui cetățean american.
FRANCIS,
Ambasador american,

făcut cunoscut conținutul președintelui Wilson (861.00/273):

PERSONAL ȘI CONFIDENȚIAL
Dragă dle președinte:
Vă includ o telegramă foarte importantă care tocmai a venit din Petrograd și, de asemenea, un decupaj din New York WORLD din această dimineață, cu o declarație făcută de Signor Scialoia, ministru fără portofoliu din Cabinetul Italian, care este semnificativă, având în vedere raportul dlui Francis. Impresia mea personală este că Aliații știu această chestiune și cred că sunt favorabili revoluționarilor, deoarece partidul de curte a fost, de-a lungul războiului, în secret pro-german.
Al dumneavoastră credincios,
ROBERT LANSING
Atașament:
Președintelui,
Casa Albă

COMENTARIU:
Fraza semnificativă din scrisoarea Lansing-Wilson este: „Impresia mea personală este că Aliații știu această chestiune și cred că sunt favorabili revoluționarilor, deoarece partidul de curte a fost, de-a lungul războiului, în secret pro-german". Ne amintim (din capitolul 2) că ambasadorul Dodd pretindea că Charles R. Crane, de la Westinghouse și Crane Co. din New York și consilier al Președintelui Wilson, a fost implicat în această primă revoluție.

DOCUMENTUL NR. 2
Memorandum din dosarul Biroului Extern britanic FO 371/ 2999 (Războiul — Rusia), 23 octombrie 1917, dosarul nr. 3743.

Personal (și) Secret.
Au ajuns la noi, din mai multe surse, zvonuri neliniștitoare potrivit cărora Kerenski este plătit de germani și că el și guvernul său depun toate eforturile pentru a slăbi (și) dezorganiza Rusia, pentru a ajunge la situația în care doar pacea separată este posibilă. Considerați că există temeiuri pentru asemenea insinuări și că guvernul, prin abținerea de la acțiuni

efective, permite deliberat elementelor bolşevice să devină mai puternice?
Dacă e o chestiune de mită, am putea intra în competiţie cu succes, dacă am şti cum şi prin ce agenţi s-ar putea face, deşi nu e un gând prea plăcut.

COMMENTARIU:
Se referă la informaţia potrivit căreia Kerenski era plătit de germani.

DOCUMENTUL NR. 3
Are patru părţi:
(a) O telegramă de la ambasadorul Francis, din 27 aprilie 1917, din Petrograd, către Washington, D.C., cerând transmiterea unui mesaj de la bancheri evrei ruşi importanţi către bancheri evrei importanţi din New York şi cerând contribuţia lor la Kerensky Liberty Loan (861.51/139).
(b) Replica lui Louis Marshall (10 mai 1917) reprezentând evreii americani; el a refuzat invitaţia, în timp ce-şi exprima sprijinul pentru American Liberty Loan (861.51/143).
(c) Scrisoare (25 noiembrie 1918) de la Jacob Schiff, de la Kuhn, Loeb, către Departamentul de Stat (dl Polk), bazându-se pe un mesaj de la bancherul evreu rus Kamenka, care chema în ajutor Aliaţii împotriva bolşevicilor („pentru că guvernul bolşevic nu reprezintă poporul rus").
(d) Telegramă de la Kamenka transmisă de Jacob Schiff.

(a) Secretar de stat
Washington.
1229, 27.

Vă rog transmiteţi următorul mesaj către Jacob Schiff, judecătorul Brandies [*sic*], profesorul Gottheil, Oscar Strauss [*sic*], Rabbi Wise, Louis Marshall şi Morgenthau:
„Noi, evreii ruşi, am crezut dintotdeauna că eliberarea Rusiei înseamnă şi eliberarea noastră. Fiind profund devotaţi ţării noastre, ne-am încrezut implicit în guvernul provizoriu. Ştim că puterea economică nelimitată a Rusiei şi resursele sale naturale imense şi emanciparea obţinută de noi ne vor permite să

participăm la dezvoltarea țării. Credem ferm că finalizarea victorioasă a războiului datorită ajutorului aliaților noștri și al Statelor Unite este aproape. Guvernul provizoriu emite acum un nou împrumut public pentru libertate și este datoria noastră națională să sprijinim acest împrumut, care este vital pentru război și libertate. Suntem convinși că Rusia are o putere de creditare publică nelimitată și va suporta ușor poverile financiare necesare. Am forma un comitet special al evreilor ruși, care să sprijine împrumutul format din reprezentanți financiari, cercuri industriale de comerț și personalități publice importante. Vă informăm aici despre acest lucru și cerem fraților noști de peste mări să sprijine libertatea din Rusia, care a devenit acum un caz de umanitate și civilizație globală. Vă sugerăm să formați acolo un comitet special și să ne informați despre pașii comitetului de susținere a împrumutului pentru libertate. Boris Kamenka, președinte, Baron Alexander Gunzburg, Henry Silosberg."
FRANCIS

* * *

(b) Dragă dle Secretar:
După raportarea asociaților noștri a rezultatului discuției dintre dumneavoastră și dl Morgenthau, dl Straus și subsemnatul, cu privire la oportunitatea unui apel la subscripții pentru Împrumutul pentru Libertatea Rusiei, așa cum se cerea în telegrama Baronului Gunzburg și a dlor Kamenka și Silosberg din Petrograd, pe care ne-ați comunicat-o recent, am decis să acționăm strict după sfatul dumneavoastră. Cu câteva zile în urmă, am promis prietenilor noștri din Petrograd un răspuns rapid la apelul lor de ajutor. De aceea am aprecia mult transmiterea următoarei telegrame, dacă sunteți de acord cu termenii ei:

„Boris Kamenka,
Don Azov Bank, Petrograd.
Departamentul nostru de Stat, cu care ne-am consultat cu privire la subscrierile publice recente pentru împrumuturile străine, nu recomandă acest lucru; concentrarea tuturor eforturilor pentru succesul împrumuturilor americane de

război este esențială, permițând guvernului nostru oferirea de fonduri aliaților la o dobândă mai mică decât ar fi fost posibilă altfel. Pentru a ajuta cât mai eficient cauza rusă, energiile trebuie direcționate în mod necesar către încurajarea subscripțiilor la Împrumutul pentru Libertatea Americii. Schiff, Marshall, Straus, Morgenthau, Wise, Gonheil."

Puteți, firește, opera orice modificare pe care o veți găsi potrivită în textul acestei telegrame, care indică cum eșecul nostru de a răspunde direct la cererea venită la noi se datorează nerăbdării noastre de a face lucrurile cât mai eficient.

V-aș cere, dacă-mi puteți trimite, o copie a telegramei trimise cu un memorandum cu costul, în așa fel încât Departamentul să primească imediat banii înapoi.

Cu deosebit respect,

Al dumneavoastră,

[semnat] Louis Marshall

Secretar de Stat

Washington, D.C.

* * *

(c) Dragă dle Polk:

Îmi permiteți să trimit o copie a telegramei primite în această dimineață și despre care cred, de dragul uzanței, că ar trebui adusă la cunoștința secretarului de stat sau a dumneavoastră.

Dl Kamenka, expeditorul acestei telegrame este unul dintre oamenii importanți din Rusia și a fost, sunt informat, consilier financiar atât al guvernului Prințului Lvoff, cât și al guvernului Kerenski. Este președintele Banque de Commerce de l'Azov Don din Petrograd, una din cele mai importante instituții financiare din Rusia, însă, probabil, a trebuit să părăsească Rusia odată cu venirea lui Lenin și a „camarazilor" săi.

Permiteți-mi să folosesc această oportunitate pentru a trimite cele mai sincere salutări dumneavoastră și doamnei Polk și să-mi exprim speranța că sunteți iarăși într-o formă perfectă și că doamna Polk și copiii sunt bine.

Al dumneavoastră credincios,

[semnat] Jacob H. Schiff

Onorabilului Frank L. Polk

Consilier al Departamentului de Stat
Washington, D.C.
MM-Encl.
[Datată 25 noiembrie 1918]

* * *

(d) Traducere:
Triumful complet al libertății și dreptății mi-au oferit o oportunitate nouă să vă repet admirația mea profundă pentru nobila națiune americană. Sper să văd acum progrese rapide din partea Aliaților în ajutorarea Rusiei să-și restabilească ordinea. Vă aduc în atenție, de asemenea, necesitatea presantă de a înlocui în Ucraina trupele inamice în retragere, pentru a evita devastarea bolșevică. Intervenția prietenoasă a Aliaților va fi salutată pretutindeni cu entuziasm și percepută ca acțiune democratică, deoarece guvernul bolșevic nu reprezintă poporul rus. V-am scris pe 19 septembrie. Salutări cordiale.
[semnat] Kamenka

COMENTARIU:
Această succesiune este importantă, deoarece respinge teoria unei conspirații bancare evreiești in spatele Revoluției Bolșevice. Cu siguranță Jacob Schiff de la Kuhn, Loeb nu era interesat în susținerea Împrumutului pentru Libertate pentru Kerenski și Schiff a preluat sarcina de a atrage atenția Departamentului de Stat asupra pledoariei lui Kamenka pentru o intervenție a Aliaților împotriva bolșevicilor. Evident, Schiff și colegul său bancher Kamenka, spre deosebire de J.P. Morgan și John D. Rockefeller, erau la fel de nemulțumiți de bolșevici precum fuseseră de țari.

DOCUMENTUL NR. 4
Memorandum de la William Boyce Thompson (directorul Băncii Rezervelor Federale din New York) către Lloyd George (prim-ministrul Marii Britanii), decembrie 1917.

PRIMUL
Situația din Rusia este pierdută și Rusia este deschisă în

întregime exploatării germane nelimitate dacă Aliații nu întreprind o schimbare radicală de politică.

AL DOILEA

Datorită viziunii lor pe termen scurt, Aliații n-au realizat nimic bun de la începerea Revoluției și au făcut un rău imens propriilor interese.

AL TREILEA

Reprezentanților Aliaților din Petrograd le-a lipsit o înțelegere a dorinței poporului rus pentru democrație. Reprezentanții noștri au fost conectați mai întâi cu regimul țarului. Evident că au fost influențați de acel mediu.

AL PATRULEA

Între timp, pe de altă parte, germanii au derulat o propagandă care, fără îndoială, i-a ajutat material să distrugă guvernul, prin distrugerea armatei și a comerțului și industriei. Dacă acest curs nu este oprit, vom avea o exploatare completă a acestei țări mari de către Germania și împotriva Aliaților.

AL CINCILEA

Îmi întemeiez opinia pe un studiu atent și apropiat al situației din cercurile oficiale și neoficiale, din timpul ședерii mele în Petrograd între 7 august și 29 noiembrie 1917.

AL ȘASELEA

„Ce se poate face pentru a îmbunătăți situația Aliaților în Rusia?"

Personalul diplomatic, britanic și american, trebuie schimbat cu unul cu spirit democratic și care poate susține simpatia pentru democrație.

Trebuie construit un comitet neoficial puternic, cu sediul la Petrograd, care să opereze în umbră, ca că zic așa, a cărui influență în materie de politici trebuie recunoscută și acceptată de oficialii DIPLOMATICI, CONSULARI și MILITARI ai Aliaților. Un asemenea comitet trebuie format din oameni care să permită încredințarea de puteri discreționare către ei. Va lucra, probabil, prin diverse canale. Natura sa va deveni evidentă pe măsura

evoluției sarcinilor; va trebui să se ocupe de toate condițiile noi care apar.

AL ȘAPTELEA

Nu putem defini acum complet domeniul acestui comitet nou al Aliaților. Pot contribui la o înțelegere mai bună a utilității sale posibile și a serviciului său printr-o scurtă referire la activitatea pe care am început-o și care este acum în mâinile lui Raymond Robins – care este bine cunoscut și apreciat de col. Buchan –, activitate care în viitor va fi fără îndoială cumva alterată și suplimentată pentru a face față unor condiții noi. Munca mea a fost realizată în principal printr-un „Comitet pentru Educație Civică" ajutat de doamna Breshkovsky, Bunica Revoluției. Ea a fost sprijinită de: dr. David Soskice, secretar privat al prim-ministrului de atunci Kerenski (acum în Londra); Nicholas Basil Tchaikovsky, într-un moment anume președinte al Societății Cooperative a Țăranilor; și de alți revoluționari importanți care alcătuiau elementul salvator al democrației, între extrema „Dreaptă", a oficialilor și clasei proprietarilor, și extrema „Stângă", care întrupa elementele cele mai radicale ale partidelor socialiste. Scopul acestui comitet, așa cum era enunțat într-o telegramă de la doamna Breshkovsky către președintele Wilson, poate fi desprins din această citare: „este nevoie de o educație la scară largă pentru a face din Rusia o democrație ordonată. Vrem să ducem această educație soldatului de pe front, muncitorului din fabrică și țăranului din sat". Cei care sprijineau această muncă au realizat că, secole de-a rândul, masele au fost sub călcâiul autocrației, care nu le-a dat nicio protecție, ci numai opresiune; că o formă de guvern democratic în Rusia poate fi menținută numai prin ÎNFRÂNGEREA ARMATEI GERMANE; PRIN RĂSTURNAREA AUTOCRAȚIEI GERMANE. Ar putea o Rusie liberă, nepregătită pentru responsabilități guvernamentale mari, needucată, neantrenată, supraviețui cu o Germanie imperială ca vecin? Cu siguranță, nu. Rusia democratică ar deveni rapid cel mai mare premiu de război cunoscut vreodată în lume.

Comitetul țintește să aibă un centru educațional în fiecare regiment din armata rusă, sub forma Cluburilor Soldaților. Aceste cluburi au fost organizate pe cât de repede posibil și au fost

angajați lectori care să se adreseze soldaților. Lectorii erau în realitate învățători și trebuie amintit că 90% din soldații ruși nu știu să scrie și să citească. În momentul revoltei bolșevice, mulți dintre acești vorbitori se aflau pe front, lăsând o impresie foarte bună și obținând rezultate excelente. Doar în Moscova existau 250. Comitetul estimează că va avea cel puțin 5 000 de astfel de conferențiari. Am avut spre publicare multe ziare din clasa „A B C", subiecte editate în stilul cel mai simplu și ne-au sprijinit încă 100. Aceste ziare au făcut apel la patriotism, unitate și coordonare în casele muncitorilor și ale țăranilor.

După răsturnarea ultimului guvern Kerenski, am sprijinit material diseminarea de literatură bolșevică, distribuind-o armatei germane prin agenți și cu aeroplane. Dacă mi se permite sugestia, am putea avea în vedere, dacă e de dorit, transmiterea acestei literaturi bolșevice în Germania și Austria de-a lungul fronturilor vestice și italiene.

AL OPTULEA

Prezența unui număr mic de trupe aliate în Petrograd ar fi făcut cu siguranță mult pentru a împiedica răsturnarea din noiembrie a guvernului Kerenski. Aș sugera să luați în considerare, dacă vor continua condițiile prezente, concentrarea tuturor angajaților guvernamentali britanici și francezi, și, dacă este cazul, formarea unei forțe puternice. Poate fi recomandabilă chiar plata unei sume mici unei forțe rusești. Există un corp mare de voluntari recrutați în Rusia, mulți dintre ei incluși în Inteligheția clasei „Centrului", care au făcut o treabă bună în tranșee. Ei ar putea fi ajutați cum se cuvine.

AL NOUĂLEA

Dacă întrebați de un program viitor, aș spune că mi-e imposibil să îl dau acum. Cred că o muncă inteligentă și curajoasă încă poate împiedica Germania să ocupe câmpul și să exploateze astfel Rusia în detrimentul Aliaților. Există multe căi în care se poate face acest lucru și vor deveni evidente pe măsură ce munca progresează.

COMENTARIU

Ca urmare a acestui memorandum, cabinetul de război britanic

şi-a schimbat politica într-una de pro-bolşevism călduţ. Observaţi că Thompson recunoaşte distribuirea de literatură bolşevică prin agenţii săi. Confuzia privind data la care Thompson a părăsit Rusia (el spune 29 noiembrie în acest document) este clarificată de documentele Pirnie de la Institutul Hoover. Au existat mai multe schimbări ale planului de călătorie şi Thompson încă era în Rusia la începutul lui decembrie. Memorandumul a fost scris probabil în Petrograd la sfârşitul lui noiembrie.

DOCUMENTUL NR. 5

Scrisoare datată 9 mai 1918, de la Felix Frankfurter (pe atunci asistent special al secretarului de război) către Santeri Nuorteva (pseudonim Alexander Nyberg), agent bolşevic în Statele Unite. Listat ca Documentul Nr. 1544 în dosarele Comisiei Lusk, New York:

DEPARTAMENTUL DE RĂZBOI
WASHINGTON
9 mai, 1918

Dragul meu domn Nhorteva [*sic*]:
Vă mulţumesc foarte mult pentru scrisoarea dumneavoastră de pe 4. Ştiam că veţi înţelege caracterul pur prietenesc şi complet neoficial al conversaţiei noastre şi apreciez paşii prompţi făcuţi pentru corectarea scrisorii dumneavoastră către Sirola*. Fiţi pe deplin asigurat că nu a apărut nimic care să scadă interesul meu pentru problemele ridicate de dumneavoastră. Dimpotrivă. Sunt foarte interesat de** problemele avansate de dumneavoastră şi de punctul dumneavoastră de vedere. Problemele*** sunt de interes pentru lumea întreagă. Pentru a le aborda adecvat, avem nevoie de toată cunoaşterea şi înţelepciunea pe care o putem obţine****.
Cordial al dumneavoastră,
Felix Frankfurter
Către Santeri Nuorteva

*Yrjo Sirola a fost bolşevic şi comisar în Finlanda.
**În original, „vă sunt foarte recunoscător".
***În original, „interesele".

**** În original, este adăugat „în aceste zile".

COMENTARIU:
Această scrisoare a lui Frankfurter a fost scrisă pentru Nuorteva/ Nyberg, agent bolşevic în Statele Unite, într-un moment când Frankfurter deţinea poziţia oficială de asistent special al secretarului de război Baker, în Departamentul de Război. Aparent, Nyberg a fost dispus să modifice o scrisoare către comisarul „Sirola" potrivit instrucţiunilor lui Frankfurter. Comisia Lusk a dobândit schiţa iniţială a lui Frankfurter, care includea modificările lui Frankfurter, şi nu scrisoarea primită de Nyberg.

DOCUMENTUL NR. 6
BIROUL SOVIETIC ÎN 1920

Funcţie	*Nume*	*Cetăţenie*	*Locul naşterii*	*Ocupaţie anterioară*
Reprezentant URSS	Ludwig C.A.K. MARTENS	germană	Rusia	vicepreşedinte Weinberg & Posner Engineering (Broadway nr. 120)
Manager de birou	Gregory WEINSTEIN	rusă	Rusia	jurnalist
Secretar	Santeri NUORTEVA	finlandeză	Rusia	jurnalist
Secretar adjunct	Kenneth DURANT	americană	SUA	Comisia pentru Informare Publica, SUA; fost ajutor al col. House
Asistent personal al lui NUORTEVA	Dorothy KEEN	americană	SUA	liceu
Traducător	Mary MODELL	rusă	Rusia	şcoală în Rusia
Arhivar	Alexander COLEMAN	americană	SUA	liceu
Telefonist	Blanche ABUSHEVITZ	rusă	Rusia	liceu
Asistent de birou	Nestor KUNTZEVICH	rusă	Rusia	-

Funcţie	*Nume*	*Cetăţenie*	*Locul naşterii*	*Ocupaţie anterioară*
Expert militar	Lt. Col. Boris Tagueeff Roustam BEK	rusă	Rusia	critic militar la *Daily Express* (Londra)
DEPARTAMENTUL COMERCIAL				
Director	A. HELLER	rusă	SUA	International Oxygen Company
Secretar	Ella TUCH	rusă	SUA	firme din SUA
Funcţionar	Rose HOLLAND	americană	SUA	Gary School League
Funcţionar	Henrietta MEEROWICH	rusă	Rusia	asistent social
Funcţionar	Rose BYERS	rusă	Rusia	şcoală
Statistician	Vladimir OLCHOVSKY	rusă	Rusia	Armata Rusă
DEPARTAMENTUL DE INFORMAŢII				
Director	Evans CLARK	americană	SUA	Princeton University
Funcţionar	Nora G. SMITHMAN	americană	SUA	Ford Peace Expedition
Stenograf	Etta FOX	americană	SUA	War Trade Board
-	Wilfred R. HUMPHRIES	britanică	-	Crucea Roşie americană
DEPARTAMENTUL TEHNIC				
Director	Arthur ADAMS	americană	SUA	-
Departamentul pentru Educaţie				
Director	William MALISSOFF	rusă	SUA	Columbia University
DEPARTAMENTUL MEDICAL				
Director	Leo A. HUEBSCH	rusă	SUA	medic
	D. H. DUBROWSKY	rusă	SUA	medic
DEPARTAMENTUL LEGAL				
Director	Morris HILLQUIT	lituaniană	-	-
Consilier	Charles RECHT			
	Dudley Field MALONE			
	George Cordon BATTLE			

Funcţie	*Nume*	*Cetăţenie*	*Locul naşterii*	*Ocupaţie anterioară*
DEPARTAMENTUL ECONOMIE ŞI STATISTICĂ				
Director	Isaac A. HOURWICH	rusă	SUA	Biroul pentru Recensământ, SUA
	Eva JOFFE	rusă	SUA	National Child Labor Commission
Stenograf	Elizabeth GOLDSTEIN	rusă	SUA	studentă
ECHIPA EDITORIALĂ A RUSIEI SOVIETICE				
Editor-şef	Jacob W. HARTMANN	americană	SUA	College of City of New York
Stenograf	Ray TROTSKY	rusă	Rusia	student
Traducător	Theodnre BRESLAUER	rusă	Rusia	-
Funcţionar	Vastly IVANOFF	rusă	Rusia	-
Funcţionar	David OLDFIELD	rusă	Rusia	-
Traducător	J. BLANKSTEIN	rusă	Rusia	-

SURSA: Camera Reprezentanţilor SUA, *Conditions in Russia* (Comisia pentru Afaceri Externe), al 66-lea Congres, a 3-a sesiune (Washington, D.C., 1921).
Vezi, de asemenea, lista britanică din Dosarul decimal al Departamentului american de Stat, 316-22-656, care conţine, de asemenea, numele lui Julius Hammer.

DOCUMENTUL NR. 7

Scrisoare de la National City Bank din New York către Trezoreria SUA, 15 aprilie 1919, cu privire la Ludwig Martens şi asociatul său dr. Julius Hammer (316-118).

National City Bank din New York
New York, 15 aprilie 1919
Onorabilului Joel Rathbone,
Secretar asistent al Trezoreriei
Washington, D.C.

Dragă dle Rathbone:
Îndrăznesc să vă trimit aici fotografiile a două documente pe care le-am primit în această dimineaţă prin poşta înregistrată

de la un domn L. Martens, care pretinde că este reprezentantul Republicii Federale Socialiste Sovietice Ruse în Statele Unite, asistat de un anume dr. Julius Hammer, din partea directorului interimar al Departamentului Financiar.

Veţi vedea din aceste documente că ni se solicită fondurile depuse la noi, în numele dlui Boris Bakhmeteff, pretins ambasador rus în Statele Unite, sau în numele oricărui individ, comitet sau misiune care acţionează în numele guvernului rus, subordonate dumnealui sau direct.

Am fi foarte bucuroşi să primim de la dumneavoastră orice sfat sau instrucţiune pe acest subiect.

Al dumneavoastră cu respect,

[semnat] J.H. Carter,

Vicepreşedinte.

JHC:M

Ataşament

COMENTARII

Semnificaţia acestei scrisori este legată de o asociere pe termen lung (1917-1974) a familiei Hammer cu sovieticii.

DOCUMENTUL NR. 8

Scrisoare datată 3 august 1920, de la curierul sovietic „Bill" Bobroff către Kenneth Durant, fost ajutor al colonelului House. Luată de la Bobroff de către Departamentul de Justiţie.

Departamentul de Justiţie
Biroul de Investigaţii,
Park Row nr. 15, New York City, N.Y.,
10 august 1920
Directorului Biroului de Investigaţii
Departamentul de Justiţie al Statelor Unite, Washington, D.C.

Dragă domnule: Confirmând conversaţia telefonică cu dl Ruch de azi, vă trimit anexat documentele originale luate de la B.L. Bobroll, nava Frederick VIII.

Scrisoarea adresată dlui Kenneth Durant, semnată de Bill, datată 3 august 1920, împreună cu traducerea din „Pravda", 1

iulie 1920, semnată de Troţki, şi copiile telegramelor găsite în interiorul plicului albastru adresat dlui Kenneth Durant, South Nineteenth Street, Philadelphia, nr. 228, Pa. Acest plic albastru a fost sigilat în interiorul plicului alb ataşat. Majoritatea lucrurilor dlui Bobroff constau din cataloage de maşinării, specificaţii, corespondenţă privind transportul diferitelor echipamente etc. către porturile ruseşti. Dl Bobroff a fost interogat îndeaproape de agentul Davis şi autorităţile vamale şi un raport detaliat despre acesta va fi trimis la Washington.

Al dumneavoastră,

G.F. Lamb,

Superintendent de Divizie

SCRISOAREA CĂTRE KENNETH DURANT

Dragă Kenneth: mulţumiri pentru scrisoarea ta binevenită. M-am simţit sfârtecat de ea, un sentiment care a fost amplificat de experienţele recente. Am fost nemulţumit de neputinţa de a schimba atitudinea biroului şi de a obţine cumva unele fonduri pentru tine. Să îţi trimit 5 000 de dolari, aşa cum am făcut săptămâna trecută, nu ar fi decât o glumă tristă. Sper ca propunerea de a vinde aur în America, despre care am telegrafiat recent, se va putea face în curând. Ieri am telegrafiat pentru a întreba dacă poţi vinde 5 000 000 de ruble la un minimum de 45 de cenţi, rata de piaţă actuală fiind de 51,44 cenţi. Acestea ar valora cel puţin 2 225 000 de dolari. Nevoia prezentă a lui L este de 2 000 000 de dolari, pentru a plăti Niels Juul & Co., în Christiania, pentru prima parte a transportului de cărbune din America către Vardoe, Murmansk şi Arhanghelsk. Prima navă este aproape de Vardoe şi a doua a plecat din New York pe 28 iulie. Împreună, Niels Juul & Co., sau mai degrabă Norges' Bank din Christiania, deţin în contul lor şi al nostru, 11 000 000 de ruble de aur ale noastre, pe care le-au adus cu ei de la Reval la Christiania, ca garanţie pentru ordinul nostru de cărbune şi pentru tonajul necesar, însă ofertele pentru a cumpăra aurul strâns prin eforturile lor serioase sunt foarte sărace, cel mai bun preţ fiind de 575 de dolari per kilogram, în timp ce rata oferită de American Mint sau de Departamentul de Trezorerie este acum de 644,42 de dolari şi, având în vedere suma mare implicată, ar fi o pierdere mare. Sper că atunci când vei fi primit acest

mesaj, vei fi putut realiza vânzarea, obținând în același timp un sfert de milion de dolari sau mai mult pentru birou. Dacă nu putem plăti în niciun fel cele 2 000 000 de dolari în Christiania, care erau datorați acum 4 zile, într-un timp foarte scurt, Niels Juul & Co. vor avea dreptul să vândă aurul nostru, care acum e la ei, la cel mai bun preț de pe piață, care, cum am zis mai sus, este foarte scăzut.

Nu știm încă cum decurg negocierile canadiene. Înțelegem că Nuorteva i-a cedat controlul lui Shoen când arestarea sa părea iminentă. Nu știm, la momentul scrierii acestor rânduri, unde e Nuorteva. Estimarea noastră este că, după întoarcerea sa forțată în Anglia din Esbjerg, Danemarca, dl Basil Thomson l-a luat la bordul unei nave din Reval, însă n-am auzit din Reval că ar fi sosit acolo și, cu certitudine, vom auzi ceva de la Goukovski sau de la însuși. N. Humphries l-a văzut pe Nuorteva la Esbjerg și are el însuși probleme cu poliția daneză din cauza lui. Toate cunoștințele sale sunt anchetate; i s-a luat pașaportul: a fost de două ori la examinare și va avea noroc dacă scapă de deportare. Nuorteva a sosit acum două săptămâni la Esbjerg, la 300 de mile de aici, dar neavând viză daneză, autoritățile daneze i-au refuzat șederea în țară și a fost transferat pe un vapor a doua zi dimineața la 8. I s-a permis, pentru 200 de coroane, să coboare vreo două ore pe țărm. Vrând să ia legătura cu Copenhaga prin telegraf și neavând practic niciun ban, și-a vândut ceasul pe 25 de coroane, reușind astfel să intre în legătură cu Humphries, care, într-o jumătate de oră, a sărit în trenul de noapte, a dormit pe podea și a sosit la Esbjerg la ora 7:30. Humphries l-a găsit pe Nuorteva, a obținut permisiunea căpitanului să urce la bord, a discutat 20 de minute cu N., apoi a mers pe țărm și barca a pornit. Humphries a fost apoi invitat la poliție de doi oameni îmbrăcați civil care urmăriseră întâmplările. A fost interogat îndeaproape, i s-a luat adresa, apoi a fost eliberat, iar noaptea s-a întors la Copenhaga. A trimis telegrame către Ewer de la *Daily Herald*, Shoen și Kliskho, la New Bond Street nr. 128, presându-i să ia urmele bărcii lui Nuorteva, asigurându-se astfel că N. nu dispare iar, însă nu știm ce s-a mai întâmplat. Guvernul Britanic a negat ferm că are vreo intenție să-l trimită în Finlanda. Moscova a amenințat cu represalii dacă i se întâmplă ceva. Între timp, a început anchetarea lui H. A fost chemat la hotelul său

de poliție, i s-a cerut să meargă la sediu (fără să fie arestat) și înțelegem că situația lui este acum pe masa ministrului Justiției. Oricare ar fi rezultatul final, comentariile lui Humphries privind curtoazia care i-a fost arătată contrastează raidurilor Roșii din America.

A descoperit la sediul poliției că știu ceva despre unele din scrisorile și telegramele trimise de el.

Am fost interesat de comentariul tău favorabil privind interviul luat de Krassin lui Tobenken (nu-l menționezi pe cel al lui Litvinoff), deoarece am luptat ca un demon cu L. să profite de oportunitate pentru Tobenken. Deși T. a venit cu o scrisoare de la Nuorteva, așa cum a făcut și Arthur Ruhl, L. a respins în mai puțin de un minut aplicația lui T. prin care voia să meargă în Rusia, abia ascultându-l, spunând că-i este imposibil să permită intrarea în Rusia a doi corespondenți de la același ziar. I-a dat o viză lui Ruhl, în mare parte datorită promisiunii făcute vara trecută lui Ruhl de către L. Ruhl a mers apoi la Reval, pentru a aștepta permisiunea pe care L. a cerut-o Moscovei prin telegraf. Tobenken, nervos, aproape distrus datorită respingerii sale, era acolo. Am realizat greșeala provocată de o hotărâre pripită și am început să încerc să schimb lucrurile. Scurtând povestirea, l-am trimis la Reval cu o scrisoare către Goukovsky de la L. Între timp, Moscova l-a refuzat pe Ruhl, în ciuda vizei lui L. L a înnebunit din cauza afrontului adus în legatură cu viza sa și a cerut să i se facă dreptate. Așa s-a întâmplat și Ruhl s-a pregătit de plecare. Brusc, a venit de la Moscova un mesaj către Ruhl, revocându-i permisiunea și lui Litvinoff, spunându-i că a ajuns la Moscova informația că Ruhl era în serviciul Departamentului de Stat. La momentul scrierii, atât Tobenken, cât și Ruhl sunt blocați în Reval.

I-am spus lui L. în această dimineață despre plecarea de mâine a bărcii și despre curierul B. disponibil, întrebându-l dacă are să-i scrie ceva lui Martens, m-am oferit să stenografiez pentru el, dar nu, a zis că nu are nimic de scris și că ar trebui poate să trimit duplicatele telegramelor noastre recente lui Martens.

Kameneff a trecut pe aici cu un distrugător britanic în drum spre Londra și nu s-a oprit deloc și Krassin a plecat direct din Stockholm. Cât privește negocierile intre aliați și polonezi, precum și situația generală, știi despre aceasta la fel de multe

precum noi. Negocierile lui L cu italienii au dus în final la stabilirea de reprezentări reciproce. Reprezentantul nostru, Vorovsky, a mers deja în Italia şi reprezentantul lor, M. Gravina, este în drum către Rusia. Tocmai am trimis două transporturi de carne rusească din Odesa către Italia.
Salutările oamenilor din cercul tău cunoscuţi de mine. Îţi transmit cele mai bune gânduri.
Al tău,
Bill

Mulţimea de scrisori trimisă de tine - 5 Cranbourne Road, Charlton cum Hardy, Manchester, nu a ajuns încă.
Recomandarea lui L. către Moscova, pentru că M. a cerut să se mute în Canada, este că M. ar trebui numit aici şi că N., după ce a petrecut câteva săptămâni la Moscova familiarizându-se la prima mână, ar trebui numit reprezentant în America.
L. este foarte critic faţă de birou pentru că dă prea uşor vize şi recomandări. A fost evident surprins şi supărat când B. a ajuns aici cu contractele asigurate în Moscova datorită forţei scrisorilor date lui de M. Ultimul mesaj de la M. nu a ajuns, evident, la Moscova. Nu ştiu ce plănuieşte L. să facă în legătură cu aceasta. Aş recomanda ca M. să-şi telegrafieze în cifru recomandarea sa către L. pe acest subiect. L. nu are nimic de făcut cu B. aici. Poate fi creată o situaţie ciudată.
L. a dat ca exemplu, de asemenea, recomandarea lui Rabinoff.
Două plicuri, dl Kenneth Durant, South Nineteenth Street nr. 228, Philadelphia, Pa., U.S.A.

SURSA: Departamentul American de Stat, Dosarul decimal 316-119-458/64.

NOTĂ: IDENTIFICAREA INDIVIZILOR

William (Bill) L. BOBROFF	Curier şi agent sovietic. A operat Bobroff Foreign Trading and Engineering Company din Milwaukee. A inventat sistemul de vot folosit în legislatura Wisconsin.
Kenneth DURANT	Ajutor al colonelului House; vezi textul.

SHOEN	Angajat de International Oxygen Co., deținută de Heller, un finanțist și un comunist important.
EWER	Agent sovietic, reporter pentru *London Daily Herald*.
KLISHKO	Agent sovietic în Scandinavia
NUORTEVA	Cunoscut și ca Alexander Nyberg, primul reprezentant sovietic în Statele Unite; vezi textul.
Sir Basil THOMPSON	Șeful Serviciului britanic de Informații
L.	LITVINOFF
H.	Wilfried Humphries, asociat cu Martens și Litvinoff, membru al Crucii Roșii din Rusia
KRASSIN	Comisar bolșevic pentru Comerț și Muncă, fost șef al Siemens-Schukert în Rusia

COMENTARIU:
Această scrisoare sugerează legături puternice între Bobroff și Durant.

DOCUMENTUL NR. 9
Memorandum referitor la cererea lui Davison (partener Morgan) către Thomas Thacher (avocat Wall Street asociat cu Morganii) și transferat lui Dwight Morrow (partener Morgan), 13 aprilie 1918.

Hotelul Berkeley, Londra
13 aprilie 1918.
On. Walter H. Page,
Ambasador American în Anglia, Londra.

Dragă domnule:
Acum câteva zile, am primit o cerere de la dl H.P. Davison, președinte al Consiliului de Război al Crucii Roșii americane să mă sfătuiesc cu Lord Northcliffe cu privire la situația din Rusia și apoi să plec la Paris pentru alte conferințe. Din cauza bolii Lordului Northcliffe, nu m-am putut sfătui cu el, însă las dlui Dwight W. Morrow, care acum stă la Hotelul Berkeley, un memorandum privind situația, pe care dl Morrow îl va trimite Lordului Northcliffe la întoarcerea ultimului în Londra.
Pentru informarea dumneavoastră și a Departamentului, vă

anexez o copie a memorandumului.
Cu respect al dumneavoastră,
[semnat] Thomas D. Thacher.

COMENTARIU:
Lord Northcliffe tocmai fusese numit director de propagandă. Acesta este un fapt interesant în lumina subvenționării de către William B. Thompson a propagandei bolșevice și a legăturii sale cu interesele Morgan-Rockefeller.

DOCUMENTUL NR. 10
Acest document este un memorandum de la D.C. Poole, Divizia de Afaceri Ruse din Departamentul de Stat, către secretarul de stat privind o conversație cu dl M. Oudin de la General Electric.

29 mai 1922

Domnule Secretar:
Dl Oudin de la General Electric Company m-a informat în această dimineață cum compania sa simte că este timpul începerii unei conversații cu Krassin relativ la reluarea afacerilor în Rusia. I-am spus că opinia Departamentului privind calea de urmat în această chestiune de către firmele americane este o chestiune de evaluare a afacerii, iar Departamentul nu va impune obstacole unei firme americane privind operațiunile în Rusia pe orice baze pe care firma le găsește de cuviință. El a spus că există acum negocieri între General Electric Company și Allgemeine Elektrizitats Gesellschaft pentru o reluare a acordului de colaborare pe care l-au avut înainte de război. El așteaptă ca acordul încheiat să includă o clauză privind cooperarea cu Rusia.
Cu respect,
DCP D.C. Poole

COMENTARIU:
Acesta este un document important, întrucât vizează reluarea relațiilor cu Rusia de către o companie americană importantă. Acesta ilustrează cum inițiativa a venit din partea companiei, nu de la Departamentul de Stat, și nu s-a acordat nicio importanță

transferului tehnologiei General Electric către un inamic declarat. Acest acord a fost primul pas al unui transfer tehnic important care a condus în mod direct la moartea a 100 000 de americani și a nenumărați aliați.

Cuprins

Prefață de Ninel Ganea *7*

Prefața autorului *19*

1. Actorii scenei revoluționare *21*
2. Troțki pleacă din New York pentru a desăvârși revoluția *27*
3. Lenin și asistența germană pentru Revoluția Bolșevică *47*
4. Wall Street și revoluția mondială *57*
5. Misiunea Crucii Roșii americane în Rusia, 1917 *83*
6. Consolidarea și exportul revoluției *101*
7. Întoarcerea bolșevicilor la New York *127*
8. Broadway nr. 120, New Yok City *141*
9. Guaranty Trust merge în Rusia *163*
10. J.P. Morgan ajută puțin cealaltă parte *183*
11. Alianța bancherilor și revoluția *191*

Apendicele 1 *203*

Apendicele 2 *207*

Apendicele 3 *213*

Au apărut la Editura Anacronic:

Procesul lui Darwin, de Phillip E. Johnson

Distracția care ne omoară. Discursul public în epoca televizorului, de Neil Postman

Cum suntem imbecilizați. Curriculumul ascuns al școlarizării obligatorii, de John Taylor Gatto

Educația creștin-ortodoxă a copiilor în zilele noastre, de Episcop Grigorie Grabbe, completată virtuos cu pasaje din Sf. Teofan Zăvorâtul, Sf. Vasile cel Mare și Sf. Grigore din Nazianz

Statul profund în America. Wall Street, cartelul petrolier și atacul asupra democrației, de Peter Dale Scott

Siluirea maeștrilor. Cum este sabotată arta de corectitudinea politică, de Roger Kimball

În curs de apariție:

Arme de școlarizare în masă. Călătoria unui profesor prin întunecata lume a învățământului obligatoriu, de John Taylor Gatto

Influența lui Augustin asupra Bisericii Ortodoxe, de Michael Azkoul

Rousseau și Romantismul, de Irving Babbitt